

najbolje svetoske of priče

1984

• Kentaur • Naučna fantastika

Vonda Mek Intajer: O MAGLICI, TRAVI I PESKU

Maleni dečak bio je sav prepadnut. Zmijarica je nežno dotakla njegovo vruće čelo. Iza nje, troje odraslih stajahu u zbijenoj grupici; posmatrali su, ispunjeni sumnjom, ali su se plašili da svoju zabrinutost ispolje ma čim sem suženim linijama oko očiju. Bojali su se same Zmijarice isto koliko su se bojali da im ne umre ovo dete, njihovo jedino. U mračnom šatoru, svetlo treperavih lampi nije donosilo mnogo ohrabrenja.

Dete je gledalo očima tako tamnim da se zenice nisu videle i tako tupim da se Zmijarica bojala da će dete umreti. Pogladila je njegovu kosu. Kosa je bila dugačka i vrlo bleđa i zato je svojom bojom upadljivo odskakala od dečakove tamne kože, kože koja je ispod i nekoliko centimetara uokolo kosmatog dela glave bila suva i neravna. Da je Zmijarica posetila ove ljude pre nekoliko meseci, mogla je još tada videti da je ovo dete obolelo.

"Donesite moju torbu, molim", reče Zmijarica.

Roditelji dečaka trgoše se od njenog blagog glasa. Možda su očekivali da čuju kreštanje svrake ili šištanje zmije? Sad je Zmijarica po prvi put progovorila u njihovom prisustvu. Ranije, samo ih je posmatrala, kad su njih troje došli da je izdaleka gledaju i da šapuću o njenoj profesiji i njenoj mladosti; i samo je klimnula, kad su joj konačno prišli i zamolili je za pomoć. Možda su od tada pa sve do sada mislili da ne može da govori.

Mlađi od dvojice muškaraca, čovek svetle kose, podiže njenu kožnu torbu. Držao je torbu daleko od svog tela i nagnuo se daleko napred da je doda Zmijarici; disao je plitko, nozdrva raširenih kao da hoće da uhvati jedva osetni miris mošusa u suvom pustinjском vazduhu. Zmijarica se već manje-više navikla na takvu nelagodnost kod ljudi koji su joj prilazili. Često je to viđala.

U trenutku kad je Zmijarica pružila ruku, mladić se trgao unazad i ispustio torbu. Zmijarica se bacila i jedva uhvatila torbu, koju je zatim blago spustila na pod, a mladoga čoveka je pogledala prekorno. Njegov muž i njegova žena priđoše mu i dodirnuše ga, da ublaže njegov strah. "Jednom su ga ujele zmije", reče žena, koja beše crnokosa i zgodna. "Tad je umalo umro." Govorila je tako kao da želi

da ga opravda, ali ne i da se izvinjava.

"Izvinjavam se", reče mladi čovek. "Ali video sam..." Načinio je pokret kao da pokazuje ka njoj. Drhtao je i vidljivo se trudio da obuzda strah. Zmijarica je bacila pogled dole, na svoje rame; već neko vreme podsvesno je znala da se tu nešto nalazi i kreće. Majušna zmija, tanka kao prst na ruci novorođenčeta, skliznula je oko njenog vrata i svojom uzanom glavicom izvirila ispod njenih kratkih kovrdža. Zmija je njušila vazduh laganim, smirenim palacanjem trokrakog jezika, koji bi prvo isplazila, mahnula njime gore-dole, pa ga uvukla, da oseti ukus raznih mirisa. "A, pa to je samo Trava", reče Zmijarica. "Ne može vam on ništa."

Da je bio veći, Trava bi mogao nekoga i uplašiti: bio je bledezelen, ali su krljušti oko njegovih usta bile crvene, kao da se upravo nažderao na način sisara, komadajući plen. No on je, u stvari, jeo na mnogo uredniji način.

Dete je zajecalo. Ali tek što je zajecao, dečaćić je i začutao; možda su mu rekli da će se Zmijarica uvrediti ako čuje plakanje. Bilo joj je krivo što ovaj narod sebi uskraćuje taj jednostavni način da srcu olakša. Okrenula je leđa odraslima, žaleći što se oni toliko plaše zmija, ali svesna da bi isuviše vremena bilo potrebno da ih ubedi da promene stav. "Dobro je", rekla je dečku. "Trava je dobar, suv i mekan, a ako ga ostavim da te čuva, ni sama smrt neće moći da priđe tvom krevetu." Trava je

skliznuo, ulio se u njenu uzanu, prljavu šaku i ona pruži zmiju dečaku. "Samo polako", reče.

Dečak je ispružio ruku i dotakao glatke krljušti vrhom prsta. Zmijarica je osetila da je i za takav jednostavan pokret bio potreban veliki napor; ipak on se nasmešio.

"Kako se zoveš?"

Pogledao je ka roditeljima i kad su oni posle malo oklevanja klimnuli, prošaputao: "Stavin." Nije imao ni snage ni daha da progovori glasno.

"A ja se zovem Zmijarica, Stavine, i vrlo skoro, već ujutru, moraću nešto da ti uradim što će da boli. U početku će da zaboli, a zatim ćeš osećati bolove u telu nekoliko dana, ali posle će ti biti bolje."

Gledao ju je ozbiljno. Zmijarica je shvatila da dečko sve razume i da se boji, ali da se ovako ipak boji manje nego da je pokušala da laže.

Mora biti da je trpeo sve veće bolove što se bolest više pogoršavala, ali izgleda da su ga svi u njegovoj okolini samo tešili, nadajući se da će bolest ili da prode, ili da ga brzo usmrti.

Zmijarica je stavila Travu na dečakov jastuk. Privukla je torbu bliže. Na njen dodir, brava se otvori. Odrasli su još zazirali od nje; mogli su samo da je se plaše zato što nije bilo ni vremena ni razloga da osete poverenje. Žena je bila u takvim godinama da se lako moglo desiti da više ne rađa.

Po njihovim očima i tajnim dodirima, po njihovoj zabrinutosti, znala je da ovo jedno dete veoma vole. Da ga nisu voleli izuzetno mnogo, ne bi ni pozvali Zmijaricu, u ovoj zemlji.

Bila je noć i već je bilo prohladno. Zato je Pesak izašao iz torbe tromo, klataći glavom, palacajući, tragajući za mirisima, ukusima, toplotom tela.

"Jel' to...", počeo stariji muž, glasom tihim i mudrim, ali i uplašenim. Pesak je osetio strah, pa je zabacio glavu u položaj za napad i tiho zazvečao repom. Zmijarica je progovorila, pokrenula šaku, zatim celu ruku ka Pesku. Na to se ova jamska zmija-otrovnica opustila i potekla ukруг i ukруг oko njenog ručnog zgloba, formirajući niz crnosmeđih narukvica. "Ne", reče Zmijarica, "ne može Pesak da pomogne vašem sinu, bolest je predaleko odmakla. Znam da vam nije lako, ali, molim vas, smirite se. Ovo je za vas strašno, ali ja činim što mogu."

Maglica nije htela da izađe dok je neko ne uznemiri. Zato je njena vlasnica morala da kuca po torbi i konačno da dvaput gurne Maglicu. Zmijarica je prvo osetila vibraciju krljušti koje klizaju, a onda, iznenada, albino kobra polete uvis. Izlazila je iz torbe vrlo brzo, pa ipak nikako da sasvim izađe, kao da joj kraja nema. Uzdigla se, zabacila glavu, izbacila vazduh iz pluća uz glasno šištanje. Raširila je plašt iza glave. Iza Zmijaričinih leđa troje ljudi jeknuše od straha, kao da ih je neko već napao, čim videše na poledini Magličinog plašta šaru u obliku naočara, karakterističnu za kobre. Zmijarica na ljude uopšte nije obraćala pažnju, nego se obratila velikoj kobri, čija se glava sad uzdizala od poda već više od metar. Svojim rečima fokusirala je pažnju zmije. "A, ti. Besno stvorenje. Lezi. Vreme je da zaradiš za večeru. Razgovaraj sa ovim detetom. i dodirni ga. Zove se Stavin." Postepeno je Maglica opustila svoj plašt i onda dopustila

Zmijarici da je dodirne. Zmijarica ju je čvrsto uhvatila iza glave, i držala ju je tako da je zmija morala gledati u dečaka. Svetlost lampi odražavala se u srebrnim očima kobre. "Stavine", reče Zmijarica, "Maglica će sad samo da se upozna sa tobom. Obećavam da će te ovog puta samo blago dodirnuti."

Ipak je Stavin zadržao kad je Maglica dotakla njegova uzana prsa. Zmijarica nije puštala glavu zmije, ali je omogućila da zmija svojim telom klizi po dečakovom telu. Dužina ove kobre bila je četvorostruko veća od dečakove visine. Obmotala se sada oko dečakovog natečenog trbuha, obujmila ga kolutima svog belog tela, istegla se i pritiskala glavom ka dečakovom licu, vršeći pritisak na Zmijaričinu ruku. Maglica je na dečakov prestrašen pogled uzvraćala netremičnim zurenjem svojih očiju, koje nisu ni imale kapke. Zmijarica je dopustila Maglici da se još malo primakne.

A zmijurina zapalaca jezikom, da oseti ukus ovog deteta.

Mlađi suprug tiho uzviknu od straha. Zato se Stavin trže i zato se sad Maglica zabaci unazad, zinu, otkrivši svoje otrovne zube, šišteći. Zmijarica je pošla malo unazad i čučnula. Uzdahnula je. Ponekad, u drugim zemljama, bilo je moguće pustiti srodnike da prisustvuju lečenju, ali ovde ne. "Morate izaći", rekla je blago. "Opasno je uplašiti Maglicu."

"Neću..."

"Žao mi je. Morate sačekati napolju."

Mlađi muž, ili možda žena, mogli su sad da počnu da se raspravljaju i da pri tom upotrebljavaju neodržive argumente, da postavljaju pitanja na koja se ne može odgovoriti, ali ih je stariji muž okrenuo, uzeo za ruke i izveo napolje. U trenutku kad je on podizao platno na vratima šatora, Zmijarica reče:

"Potrebna mi je jedna mala životinja, bilo koja, samo da ima krzno i da je živa."

"Naći ćemo", reče stariji muž. Troje roditelja izidoše u svetlu noć. Zmijarica je čula njihove korake u pesku izvan šatora.

Uzela je Maglicu u krilo i stala da je umiruje. Kobra se obmotala, da bi se zagrejala, oko Zmijaričinog vitkog struka. Kobra je od gladi postajala nervoznija nego obično, a sad je bila gladna, baš kao i Zmijarica. Putujući preko pustinje od crnog peska, našli su dovoljno vode, ali u Zmijaričine zamke ništa se nije ulovilo. Bilo je leto, vreme

je bilo toplo i mnoga krznata stvorenja koja bi Maglici i Zmijarici bila prava poslastica provodila su vreme u obamrlosti, u letnjem snu. A kad god su zmije ostajale bez redovnih obroka i Zmijarica je počinjala gladovanje.

Bilo joj je žao kad je videla da se Stavin sad još više plaši. "Žao mi je što sam rekla tvojima da izađu. Uskoro će moći da se vrate", reče mu.

Oči su mu bile sjajne. Bio je na ivici suza. "Rekli su mi da vas slušam."

"Bilo bi najbolje da plačeš, ako možeš", reče Zmijarica. "Nije plač neka strašna stvar." Ali Stavin ovo kao da nije razumeo, pa je odlučila da ne navaljuje. Znala je da narod ovog surovog kraja izdržava tako što nikad ne plače, nikad ne oplakuje, nikad se ne smeje. Ovde narod nije sebi dozvoljavao žaljenje, a radosti samo malo; ali je opstajao.

Maglica se smirila do mrzovoljnosti. Sad ju je Zmijarica odmotala sa sebe i stavila na ležaj uz dečaka. Dok se kobra kretala, Zmijarica je vodila njenu glavu, osećajući pod prstima napetost onih mišića koji služe za napad i ujed. "Ona će te dodirivati jezikom", rekla je Stavinu. "To može da golica, ali ne boli. Ona jezikom miriše kao ti nosem."

"Miriše jezikom?"

Zmijarica je klimnula i nasmešila se, a Maglica je palacavim jezikom blago pomazila Stavinov obraz. Stavin se nije trgao; pažljivo ju je posmatrao. Dečje oduševljenje saznanjem privremeno je potisnulo bolove. Ležao je savršeno mirno dok je Magličin dugački jezik prelazio preko njegovih obraza, očiju, usta. "Ona proba ukus bolesti", reče Zmijarica. Maglica prestade da navaljuje glavom napred, povuče se, a Zmijarica se vrati u čučajući položaj i pusti je. Kobra se spiralno pope uz njenu ruku i leže joj na pleća.

"Spavaj, Stavine", reče Zmijarica. "Imaj poverenja u mene, i ne boj se jutra."

Stavin je nekoliko trenutaka zurio u nju, tražeći istinu u njenim plavim očima. "Oće Trava da me čuva?"

Iznenadilo ju je to pitanje, zapravo onaj stepen prihvatanja koji se tim pitanjem ispoljio. Sklonila mu je kosu sa čela i nasmešila se osmehom ispod koga samo što nisu navrle suze. "Naravno."

Dohvatila je Travu sa jastuka. "Moraš ovo dete da čuvaš noćas i da paziš na njega." Zmija ležaše mirno u njenoj šaci, svetlucajući očima. Položila je zmiju blago nazad na jastuk.

"Sad spavaj."

Stavin je sklopio oči i odjednom kao da je život izišao iz njega. Promena je bila tako velika da se Zmijarica naže napred da ga pipne, da se uveri da nije umro; onda vide da dečko diše, mada plitko i polako. Zašuškala je ćebe oko njega i ustala.

Ta nagla promena položaja tela donela joj je vrtoglavicu; zateturala se, pa učvrstila na nogama. Na njenim plećima Maglica se zategla. Zmijaricu su oči pekle, a stvari oko sebe videla je previše oštro, sa onom vrstom jasnoće koja se doživljava u groznici. Skupila je snagu da se odupre gladi i iscrpljenosti. Sagla se polako i podigla kožnu torbu. Maglica vrhom jezika dotače njen obraz. Zmijarici je i dalje smetalo zujanje u ušima.

Odgurnula je platno na ulazu u šator i osetila olakšanje zbog činjenice da je još noć. Mogla je Zmijarica da izdrži toplotu dana, ali bi se blistavost sunca kovitlala u njoj, pržeći je. Sigurno je pun mesec; iako su oblaci zaklonili celo nebo, kroz njih se difuzno širilo toliko svetlosti da se nebo činilo sivim od horizonta do horizonta. Uokolo nje bejahu šatori, a iza njih grupe bezobličnih senki uzdignutih od tla. Ovde, na ivici pustinje, vode je bilo toliko da je žbunje, u grupicama, pa i malenim gustišima, moglo da opstaje i tako obezbeđuje hranu i zaklon za svakovrsna živa bića. Crni pesak, koji se preko dana iskrio i time zaslepljivao putnike, u noći je izgledao kao sloj mekane čađi. Ali čim je Zmijarica iskoračila iz šatora, ta iluzija mekoće nestade; njene čizme se zariše, krckajući, u oštre, tvrde čestice.

Stavinova porodica je čekala, sedeći između šatora u zbijenoj grupi. Šatori ovoga naselja bili su pobodeni na prostoru sa kog je žbunje uklonjeno čupanjem i spaljivanjem. Ljudi su sedeli na pesku. Gledali su je ćutke, nadajući se samo kroz poglede, ne pokazujući izrazima lica ništa. Uz njih je sedela jedna žena nešto mlađa od Stavinove majke. Bila je obučena kao i ostali, u dugu opuštenu odeždu, ali je na sebi imala jedan ukras, jedini ukras koji je Zmijarica kod ovog naroda ikada videla: kružnu pločicu koja označava vođu, okačenu oko vrata kožnim kaišem. Da je ona starijem mužu neki rod, videlo

se po mnogim detaljima: po visokim jagodicama, po ravnim, oštro ograničenim površinama na licu, po tome što je njegova kosa već bila sasvim seda, a njena rano prešla iz potpuno crne u prosedu, kao i po tome što su im oboma oči imale onu tamnu nijansu najpogodniju za opstanak u pustinji, pod jakim suncem. Na zemlji do njihovih nogu neka mala crna životinja uhvaćena u mrežu trzala se, ne bi li se oslobodila, i povremeno je slabašno cičala.

"Stavin je zaspao", reče Zrnijarica. "Ne uznemiravajte ga, ali idite kod njega ako se probudi."

Žena i mlađi muž ustadoše i odoše unutra, ali stariji muž stade pred nju. "Da li ćeš moći da mu pomogneš?"

"Nadam se da ćemo moći. Tumor je u odmakloj fazi, ali izgleda da se sastoji iz samo jednog komada." Sopstveni glas zvučao joj je udaljeno i šuplje, kao da laže. "Maglica će biti spremna ujutru."

Osećala je da treba još nekim rečima da ga umiri, ali te reči nije nalazila.

"Moja sestra je htela da razgovara s tobom", reče on i ode ostavivši njih dve nasamo. Nije se potrudio ni da jednu drugoj predstavi, pa čak ni da sebe malo uzdigne tako što bi rekao da je ta visoka žena predvodnik ove naseobine. Zmijarica pogleda za njim, ali samo vide kako se ulaz u šator zatvara. Još dublje je osetila svoju iscrpljenost, a Maglica polehla po njenim leđima i ramenima bila joj je, po prvi put, težak teret.

"Je li ti dobro?"

Zmijarica se okrete. Ova je žena prilazila sa prirodnom elegancijom, ali u isti mah i pomalo nezgrapno, jer je bila u odmakloj trudnoći. Zmijarica je morala da pogleda uvis da bi joj videla oči. Ova žena je imala majušne bore u uglovima očiju, kao da se ponekad smejala u tajnosti. Sad se nasmešila, ali zabrinuto. "Izgledaš veoma umorna. Da odredim nekoga da ti pripremi postelju?"

"Ne sad", reče Zmijarica. "Ne još. Spavaću tek posle."

Zapovednica je ispitivački gledala u nju i Zmijarica oseti da im je zajedničko to što obe nose teret odgovornosti.

"Razumem. Valjda. Možemo li nešto da ti obezbedimo? Treba li neko da ti pomogne oko tvojih preparata?"

Zmijarici su ova pitanja izgledala komplikovana. Kao da su to nekakvi složeni problemi, okretala ih je u svome zamorenom mozgu,

pregledala ih je, rastavljala na delove i konačno shvatila šta znače. "Mom poniju je potrebno hrane i vode..."

"Za to smo se već pobrinuli."

"I potreban mi je neko ko će pomoći oko Maglice. Neko jak. Ali važnije je da se ne plaši."

Zapovednica je klimnula. "Pomogla bih ja", reče, "ali u poslednje vreme sam nešto nezgrapna. Naći ću nekog."

"Hvala ti."

Ponovo se uozbiljivši, žena je krenula, glave malo pognute, ka jednoj manjoj grupi šatora. Zmijarica ju je ispratila pogledom i divila se njenoj gracioznosti. Činilo joj se da je u poređenju sa ovom ženom mala, mlada i gruba. Pesak, koji joj je dotle bio kao narukvica, počeo da se odmotava sa njenog ručnog zgloba. Po načinu kako su njegove krljušti klizile preko njene kože osetila je na šta se sprema i uhvatila ga je pre nego što je mogao da padne na zemlju. Pesak je iz njenih ruku izvio i uzdigao gornji deo tela. Palacao je i zurio prema maloj životinji, osećajući njenu telesnu toplotu, osećajući miris njenog straha. "Ma znam da si gladan", reče Zmijarica, "ali to stvorenje nije za tebe." Stavila je Peska u torbu, zatim je digla i Maglicu sa ramena i pustila je da se svije unutar mračne pregrade u istoj torbi. Životinjica je ciknula i ponovo počela da se bacaka čim Zmijaričina mutna senka pređe preko nje. Zmijarica se saže i uze zverčicu. Brzi niz prestrašenih krikova postepeno se smirivao i konačno je prestao, jer ju je Zmijarica blago milovala. Konačno je životinjica ležala mirno, teško dišući, iscrpljena, i zurila u Zmijaricu žutim očima. Imala je dugačke zadnje noge i široke, šiljate uši, a nos joj se trzao od mirisa zmija. Meko crno krzno bilo je izdvojeno na nepravilne rombove tamo gde su se konopci mreže urezali. "Žalosti me da ti oduzmem život", reče Zmijarica životinjici. "Ali bar neće više biti straha, a neće te ni boleti." Sklopila je šaku nežno oko nje, gladeći je i dalje, i stisnula kičmu odmah ispod lobanje. Zatim je povukla, samo jednom, brzo. Životinja kao da se nešto malo borila, ali bila je u stvari već mrtva. Zgrčila se: privukla je noge uz telo i skupila drhtave prste sve četiri noge u male pesnice. Izgledalo je kao da još zuri u Zmijaricu. Ova je sad oslobodila telo životinjice od mreže. Zmijarica je iz fišeklije na svom opasaču izdvojila, između staklenih bočica, tako majušnih da su to pre bile cevčice sa

zatvaračima, jednu; razdvojila je stisnute vilice životinjice i pustila da među njih padne samo jedna kap mutne supstance iz bočice. Zatim je brzo prišla torbi, otvorila je i pozvala Maglicu. Kobra izađe polako, klizeći preko ivice, spuštenog plašta iza glave, vukući se preko oštrog peska. Mlečnobeke krljušti odbijale su tanku svetlost. Osetila je miris životinjice, potekla ka njoj, pecnula je jezikom. Za trenutak se Zmijarica pobojala da će kobra odbiti mrtvo meso, ali telo je bilo još toplo, još se refleksno grčilo, a kobra je bila veoma gladna. "Zalogajčić za tebe", progovori Zmijarica kobri; navika, stečena u dugoj samoći. "Da ti otvori apetit." Maglica onjuši životinjicu, uzmače glavom unazad i napade, zarivajući svoje kratke otrovne zube u maleno telo, ujedajući ponovo i ponovo, ispumpavajući svoj rezervoar otrova. Pustila je plen samo da bi ga odmah još bolje zahvatila, a onda počne da namiče svoje vilice sa svih strana na plen, koji će joj jedva malčice raširiti grlo. Kad je to završeno i kad je Maglica mirno ležala na pesku, vareći svoj mali obrok, Zmijarica je sela pokraj svoje kobre, držala ju je i čekala. Čula je korake na oštrome pesku. "Poslaše me da ti pomognem." Čovek je bio mlad, mada je u svojoj crnoj kosi imao i po koju belu vlas. Bio je viši od Zmijarice i prilično zgodan. Oči su mu bile crne, lice oštro, a kosa povučena unazad i vezana iza potiljka. Izrazom lica ništa nije otkrivao. "Bojiš li se?" "Radiću kako mi kažeš." Iako mu se telo nije razaznavalo ispod dugačke odežde, snaga mu se poznavala po dugačkim, lepim rukama. "Onda drži telo zmije i ne daj da te iznenadi." Maglica je počela da se trza od efekta hemikalije koju je Zmijarica usula u mrtvu životinjicu. Kobrine oči sad su buljile ne videći ništa. "Ako ugrize..." "Drž' brzo!" Mladić je posegnuo oberučke, ali je njegovo oklevanje bilo predugo. Maglica se izvila i ošinula repom, zahvativši ga posred lica. Zateturao se unazad, bar isto toliko zbog iznenađenja koliko i zbog bola. Zmijarica nije popuštala svoj čvrsti zahvat iza vilica zmije, a ujedno se borila da zmiju savlada čitavom dužinom. Maglica nije spadala u zmije daviteljke, ali svejedno je bila glatka, jaka i brza. Šibala je na sve strane, a dah joj je izlazio iz pluća u dugim šištavim mlazevima. Sad bi ugrizla sve što bi dohvatila. Boreći se, Zmijarica je uspela da stisne otrovne žlezde kobre i istisne joj i poslednju kap otrova. Kapi otrova jedan su tren visile sa kobrinih očnjaka, hvatajući svetlost kao

kakvi dragulji; zatim ih silina kobrinih grčeva odbaci daleko u tamu. Zmijarici je u daljem rvanju pomogao, bar u ovoj prilici, bar jednom u životu sam pustinjski pesak: nije šružao kobri dobar oslonac. Osetila je kako iza nje mladi čovek mlatara rukama, grabeći telo i rep zmiije. Maglicin napad grčeva odjednom prestade i u rukama im ostade opuštена zmiija. "Izvinjavam se..." "Samo ti nju drži", reče Zmijarica. "Tek će biti noćas posla za nas." Kad su Maglicu ponovo obuzeli grčevi, mladić ju je držao čvrsto i stvarno donekle pomogao. Čim je taj drugi napad grčeva prošao, Zmijarica mu odgovori na ranije postavljeno pitanje. "Ako bi ona spremila otrov, pa te ugrizla, ti bi verovatno umro. Čak i sad bi od njenog ujeda bolovao. Ali ako ne učiniš nešto glupo, ona nikog neće ujesti, ili će u najgorem slučaju ujesti mene."

"Ti bi mome rođaku slabo pomogla, mrtva, ili na samrti."

"Ne razumeš. Maglica mene ne može ubiti." Ispružila je ruku tako da on vidi belinu ožiljaka od zmijskih ujeda. Zurio je u ožiljke, zatim je opet jedan dugi trenutak gledao pravo u oči, pa sklonio pogled.

Ono mesto na nebu iz kog se širila svetlost pomicalo se polako ka zapadu. Držali su kobru kao dete. Zmijarica poče da pada u dremež, ali Maglica pomače glavu, tupo nastojeći da se oslobodi stiska, i Zmijarica se odmah razbudi. "Ne smem da zaspim", reče mladiću. "Pričaj mi. Kako te zovu?" Kao Stavin ranije, tako je sad ovaj mladić oklevao. Kao da se nečeg bojao, nje možda. "Moj narod", reče, "smatra da nije mudro reći svoje ime strancu."

"Ako me smatrate za vešticu, nije trebalo da tražite moju pomoć. Ne znam nikakve mađije i ne tvrdim da znam."

"Nije to sujeverje", reče on. "Nije onako kako bi se moglo pomisliti. Ne bojimo se da će neko baciti čini na nas."

"Ne mogu da upoznam običaje svih ljudi na Zemlji, pa se zato držim svojih običaja. A moj je običaj da se onome s kim sarađujem obraćam po imenu." Gledala ga je pokušavajući da u mutnoj svetlosti odgonetne njegov izraz lica.

"Naše porodice znaju naša imena, a kad se troje odluče da sklope brak, jedno drugom otkriju imena."

Zmijarica je razmislila o tom običaju i zaključila da njoj nikako ne bi odgovarao. "Nikom drugom? Nikad?"

"Pa... prijatelj možda može da sazna ime čoveka."

"Aha", reče Zmijarica. "Vidim. Ja sam još nepoznata osoba ili čak neprijatelj."

"Pa prijatelj bi mogao saznati moje ime", ponovio je mladić. "Ne mislim da te uvredim, ali ne razumeš. Poznanik nije prijatelj. Mi prijateljstvo visoko cenimo."

"U ovakvoj zemlji čovek bi trebalo da bude u stanju brzo da oceni da li neko zaslužuje da bude nazvan prijateljem."

"Retko sklapamo prijateljstvo. To je velika obaveza."

"Zvuči kao nešto čega se treba plašiti."

Razmotrio je tu mogućnost. "Ono čega se bojimo jeste izneveravanje prijateljstva. To je vrlo bolno."

"Da li je tebe iko ikad izneverio?"

Pogledao ju je oštro, kao da je sad prešla granicu pristojnosti. "Ne", reče glasom tvrdim kao što mu je i lice bilo tvrdo. "Nikad prijatelj. Ne postoji niko koga bih ja nazvao svojim prijateljem."

Takvo njegovo reagovanje navelo je Zmijaricu da se trgne. "To je vrlo žalosno", rekla je i začutala, pokušavajući da shvati kakve su to duboke nevolje naterale ljude da se toliko zatvore; upoređivala je svoju usamljenost, koju nije mogla izbeći, sa njihovom, koju su sami izabrali. "Mene možeš zvati 'Zmijarica'", reče ona konačno, "ako možeš da prisiliš sebe da to izgovoriš. Upotreba mog imena ne obavezuje te ni na šta."

Činilo se da mladić namerava nešto da kaže; možda je opet pomislio da ju je uvredio, a možda je nameravao da dalje brani običaje svog naroda; ali Maglica poče da se uvija u njihovim rukama, pa su morali da je drže da se ne povredi. Ova je kobra za svoju dužinu bila mršava, no ipak je bila snažna, a njeni su grčevi ovog puta bili jači nego ikad pre. Zamalo da se svojim bacanjem otrgne iz Zmijaričinog zahvata. Pokušala je da raširi plašt iza svoje glave, ali to nije mogla od Zmijaričinih ruku. Zinula je i počela da šišti, ali ništa nije kapalo iz očnjaka.

Obmotala se repom mladiću oko struka. On poče da je vuče i da se okreće ukруг da bi se oslobodio namotaja.

"Nije ona davitelj", reče Zmijarica. "Pusti je da se..."

Prekasno; zmija se iznenada opustila i mladić izgubi ravnotežu. Maglica kao bič šibnu u stranu, šarajući telom po pesku. Zmijarica se s njom rvala sama dok je momak pokušavao opet da je uhvati, ali

kobra se obmotala oko Zmijarice i tako dođe do oslonca, koji je koristila za dalje trzanje. Zmija počne da se izmiče devojci iz šaka. Zmijarica se baci zajedno sa kobrom u pesak i Maglica se nadnese nad nju, otvorenih čeljusti, razbešnjena, šišteći. Mladić se bacio i zahvatio je čvrsto, tik ispod plašta. Zato je sad Maglica pokušala svoj napad da prenese na njega, ali ju je Zmijarica sprečila. Zajedničkim snagama oduzeli su zmiji oslonac i pokorili je. I dok se Zmijarica trudila da ustane, zmija-naočarka iznenada se ukruti, tako da je ležala između njih gotovo kao kakva motka. Oboje su bili oznojeni; momku se, ispod kože dobro potamnele od sunca, videlo bledilo, a Zmijarica je drhtala.

"Sad ćemo moći malo da se odmorimo", reče Zmijarica. Pogledala ga je i videla tamnu prugu na njegovom obrazu, tamo gde ga je dokačio kobrin rep. Posegla je rukom i dotakla to mesto. "Imaš masnicu", reče. "Ali neće biti ožiljka."

"Kad bi bilo istina ono da zmije ubadaju repom, onda bi ti držala i za glavu i za rep, pa za mene ne bi bilo posla."

"Noćas mi je potreban neko da mi pomogne da ne zaspim; bez obzira na to da li pomaže i oko zmije ili ne." Borba sa zmijom stvorila je plimu adrenalina, ali njega je sad nestalo, pa se iscrpljenost i glad vratiše još jače.

"Zmijarice..."

"Da?"

Nasmešio se za trenutak, na takav način kao da mu je napola neprijatno. "Samo probam izgovor."

"Nije loše ispalo."

"Koliko ti je bilo potrebno da pređeš pustinju?"

"Ne dugo. Ali predugo. Šest dana."

"Od čega si živela?"

"Ima vode. Putovali smo noću, sem juče kad nisam mogla da nađem zaklon."

"Nosila si svu hranu?"

Slegla je ramenima. "Malo." I poželela je da nije pomenuo hranu.

"Šta ima s druge strane?"

"Još peska, još žbunja, ali malo više vode. Nekoliko grupa ljudi tamo stanuje, tamo su trgovci i tamo je stanica na kojoj sam odrasla i izučila zanat. A još dalje je planina sa gradom u svojoj unutrašnjosti."

"Voleo bih da vidim grad. Jednog dana."

"Pustinja se može preći."

Nije više ništa rekao, ali Zmijarica je imala svoje uspomene na napuštanje doma, uspomene tako sveže da je mogla da nasluti njegove misli.

Odjednom otpoče novi napad grčeva, mnogo pre nego što ga je Zmijarica očekivala. Po oštrini ovih grčeva, videla je da se dečak Stavin nalazi u doista odmakloj fazi bolesti i poželela je da je već jutro. Ako treba da izgubi dečaka, onda neka ga izgubi, neka ga ožali i neka pokuša sve da zaboravi, što pre. Zmija se tako bacala da bi svakako razmrskala sopstvenu glavu o pesak da je njih dvoje nisu držali. Odjednom se potpuno ukočila, čeljusti čvrsto stisnutih, klonulog jezika.

Prestade da diše.

"Drži je", reče Zmijarica. "Drži je za glavu, brzo, hvataj, a ako ti isklizne, beži. Ma, grabi je! Neće te sad napasti, ali može slučajno da ti zapara kožu."

Oklevao je samo tren, a onda ščepao kobru tik ispod glave. Zmijarica je potrčala, klizajući se u dubokom pesku, iz kruga šatora, prema prostoru gde je žbunje još raslo. Odlamala je suve trnovite grančice koje su je ubadale po rukama punim ožiljaka. Krajičkom oka zapazila je klupko zmija otrovnica sa rošćićima na glavama, zmija tako ružnih da su izgledale izobličene; imale su svoje leglo ispod jednog gustog izraštaja sasušenog rastinja. Šištale su na nju, a ona ih je ignorisala. Našla je uzanu šuplju stabljiku i ponela je nazad. Ruke su joj krvarile od dubokih ureza.

Klekla je pored Magličine glave, silom otvorila kobrina usta, zabila joj cevčicu duboko u grlo, i to kroz prolaz za vazduh koji se nalazio kod korena kobrinog jezika. Primakla se licem u neposrednu blizinu, uzela cevčicu u usta i počela blago da duva u Magličina pluća.

Zapažala je: ruke mladića, koje kobru drže onako kako je od njega tražila; disanje mladića, koji je prvo hripnuo od iznenađenja, a zatim dalje disao isprekidano; pesak koji joj je grebao laktove na koje se oslanjala; zagušljiv miris tečnosti koja je kapala iz očnjaka zmije; i sopstvenu vrtoglavicu, za koju je još uvek mislila da je samo od iscrpljenosti. Tu vrtoglavicu je odagnala od sebe snagom volje, zato što je morala.

Zmijarica je duvala, pravila pauzu, opet duvala, šaljući vazduh u pluća zmije, sve dok Maglica taj ritam nije uhvatila i sama, i bez pomoći, produžila.

Zmijarica se uzdiže u čučajući položaj. "Mislim da će joj biti dobro", reče. "Nadam se da će joj biti dobro." Prešla je nadlanicom preko čela. Taj dodir bacio je iskru bola; trgla je ruku naniže, sad već u agoniji bola, koji se naglo proširio kroz celu ruku, kroz kosti, kroz rame, kroz prsa, i obujmio srce. U njenom osećaju ravnoteže nešto se izvrte. Padala je, pokušavala da se zadrži, ali su joj pokreti bili usporeni, borila se protiv muke u stomaku i protiv vrtoglavice i zamalo da uspe, ali gravitacija kao da se izgubila u bolu i ona osta u tami, izgubljena, bez ikakve orijentacije.

Osećala je pesak na onim mestima gde joj je grebao obraze i dlanove, ali tako kao da je postao nešto mekano. "Zmijarice, mogu li sad da pustim?" Mislila je da to pitanje svakako mora biti upućeno nekom drugom, a u isti mah dobro je znala da nema ko drugi na njega da odgovori, nema ko drugi da se odazove na to ime. Osetila je neke ruke na sebi, i to blage; želela je da reaguje; ali ju je umor savladavao. San joj je bio potrebniji, pa je odgurnula te ruke. Ali one su pridržavale njenu glavu, prinеле neki predmet od suve štavljene kože njenim ustima, i sipale joj vodu u grlo.

Zakašljala se, počela da se guši i ispljunula tu vodu. Izdigla se na jedan lakat. Pred očima joj se razbistrilo, i shvatila je da se trese. Osećala se isto onako kao kad ju je zmija prvi put ugrizla, pre nego što je završila proces sticanja imuniteta. Mladić se naginjao nad nju, sa čuturicom u ruci. Iza njega, Maglica je polako puzila u tamu. Zmijarica zaboravi bol koji je u njoj pulsirao. "Maglice!" Udarila je šakom po tlu.

Mladić se okrenuo, uplašen; zmija se uzvi u vazduh, gotovo do visine Zmijaričinih očiju kad Zmijarica stoji. Raširila je svoj plašt njihala se, posmatrala besno, spremna da napadne. Izgledala je kao bela linija koja se talasa naspram crnog. Zmijarica je prinudila sebe da ustane; osećala se kao da se upire da kontroliše neko nepoznato telo. Zamalo da opet padne, ali je ostala na nogama. "Ne smeš sad u lov", reče zmiji. "Ima ovde posla za tebe." Digla je desnu ruku i držala je malo po strani, kao mamac, da bi se Maglica, ako napadne, bacila na tu stranu. Ta ruka, međutim, sva joj je otežala od bola.

Zmijarica se nije toliko plašila kobrinog ujeda koliko gubitka one tečnosti koja se sad nalazila u kobrinim kesicama za otrov. "Dođi", reče. "Dođi i ne srđi se." Videla je da joj niz prste curi krv i još više se uplašila za Stavinovu sudbinu. "Jesi li me ovo ti ujela, stvore jedan?" Ali nije to bila ta vrsta bola; pravi kobrin otrov bi je umrtvio, a ovaj novi serum bi je samo peckao...

"Ne", prošaputa mladić iza Zmijarice. Naočarka napade. Refleksi stečeni dugim vežbanjem aktiviraše se. Zmijarica je munjevito izmakla desnu ruku, a levom zgrabila Maglicu pre nego što je ova mogla da se vrati u početni položaj. Kobra se malo grčila, pa se umirila. "Podli stvore", reče Zmijarica. "Sram te bilo." Okrenula se i dopustila zmiji da joj se preko ruke uspuza na ramena. Tu se Maglica smestila kao obris nekog nevidljivog ogrtača, a rep joj se vukao kao svadbeni veo.

"Nije me ona ujela?"

"Ne", reče mladić. Glas mu je bio uzdržan, ali je sadržavao trag strahopoštovanja. "Trebalo bi da već umireš. Trebalo bi da budeš zgrčena na zemlji, a cela ruka da ti bude natečena i tamnomodra. Jer kad si se vratila..." Pokazao je na njenu desnu ruku. "Izgleda da je to ujed žbunske otrovnice."

Zmijarica se setila onog klupka zmija ispod grančica i pipnula okrvavljeno mesto na nadlanici. Kad je obrisala krv, među ogrebotinama od trnja ukazao se dvojni ubod zmijskih zuba. Rana je bila pomalo natečena. "Ovo treba očistiti", reče ona. "Sramota je što sam to propustila." Bol od ujeda razlivao se u blagim talasima kroz njenu šaku i ruku, nije više palio. Stajala je gledajući mladića i pokušavajući svojim umornim očima, u slaboj svetlosti meseca koji je zalazio i zore koja još nije stvarno počela, da uhvati obrise pejzaža; činilo joj se da se pejzaž talasa i menja. "Držao si Maglicu dobro i hrabro. Ja ti se zahvaljujem."

Oborio je pogled, gotovo joj se poklonio. Ustao je i prišao joj. Devojka je stavila ruku Maglici blago na vrat, da se zmija ne uznemiri. "Biće mi čast", reče mladić, "ako me odsad zoveš imenom Arevin."

"Biće mi drago."

Zmijarica je klekla i pridržavala bele namotaje koji su klizili, dok je Maglica polako ulazila u svoju pregradu u torbi. Vrlo skoro, kad se

Maglica sasvim uspokoji, a to će biti u zoru, oni će poći Stavinu. Vrh Magličinog belog repa nestade u torbi. Htela je sad da ustane, ali nije mogla. Još se nije sasvim oslobodila dejstva novog otrova. Koža oko mesta ujeda bila je osetljiva i crvena, ali krvarenje se nije pojačalo. Ostala je u klečećem položaju, sva klonula. Zurila je u svoju ruku. Njene misli su polako puzale ka zaključku da treba nešto da učini i to ovoga puta za sebe.

"Da ti pomognem, molim te."

Uzeo ju je za rame i pomogao joj da ustane. "Izvini", reče ona. "Toliko mi je potreban odmor..."

"Da ti operem ruku", reče Arevin. "Onda možeš da spavaš. Reci mi kad da te probudim..."

"Ne mogu još da spavam." Pribrala se, uspravila, zabacila sa čela u stranu svoje kratke kovrdže ovlažene od znoja. "Sad mi je dobro. Imaš li vode?"

Arevin raskopča svoj široki ogrtač. Ispod njega nosio je samo jedno platno oko bedara, i kožni opasač sa nekoliko kožnih čaturica i kesa. Bio je vitak i dobro građen, imao je dugačke i mišićave noge. Boja njegovog tela bejaše nešto svetlija od lica, mnogo češće izloženog suncu. Izvadio je ispod ogrtača čaturicu sa vodom i posegnuo ka njenoj ruci.

"Ne, Arevine. Ako otrov uđe u neku malu ogrebotinu na tvojoj koži, može da izazove infekciju."

Sela je i pljusnula malo mlake vode preko desne nadlanice. Voda je do tla stizala crvenkasta, a zatim je u pesku iščezavala ne ostavljajući ni trag, ni vlažno mesto koje bi se moglo primetiti. Rana je još malčice krvarila, ali bol je gotovo sasvim prestao. Otrovi je već bio bezmalo u celosti neutralisan.

"Ne razumem", reče Arevin, "kako je moguće da ti nije ništa. Moju mlađu sestru je ujela žbunska otrovnica." Nije više govorio onako smireno kao što je možda hteo. "Ništa nismo mogli da učinimo da je spasemo, ništa od naših sredstava nije moglo čak ni da joj ublaži bolove."

Zmijarica mu je vratila čaturicu. Iz jedne od bočica koje je čuvala u fišekliji sipala je malo melema na dvostruki ubod koji se već zatvarao. "To je deo naših priprema", reče. "Radimo sa mnogim vrstama zmija, pa moramo da steknemo što širi imunitet." Slegla je

ramenima. "Taj proces je mukotrpan i malčice bolan." Stisla je desnu šaku u pesnicu; film na rani je izdržao. Osećala se čvrstom. Nagla se ka Arevinu i opet dotakla masnicu na njegovom obrazu. Namazala je tanak sloj melema preko masnice. "Da... Od ovoga će brže da prođe."

"Ako ne smeš da zaspiš", reče Arevin, "smeš li bar da se odmaraš?" "Da", reče ona. "Ali ne dugo."

Sela je uz Arevina i naslonila se na njega. Posmatrali su kako sunce pretvara oblake u zlato, u plamen i ćilibar. Jednostavni fizički dodir ljudskog bića pričinjavao je Zmijarici zadovoljstvo, ali ne dovoljno zadovoljstva. U neko drugo vreme, na nekom drugom mestu, učinila bi i nešto više, ali ne ovde, ne sada.

Kad se i donja ivica svetle mrlje sunca odlepila od horizonta, Zmijarica je ustala i izmamila Maglicu iz torbe. Kobra je izašla polako, bez mnogo snage, i uspuzala se na ramena svoje gospodarice. Devojka uze torbu i pođe sa Arevinom prema maloj grupi šatora. Sve troje Stavinovih roditelja čekalo ju je ispred ulaza u svoj šator. Bili su zbijena, odbrambena, ćutljiva grupa. U jednom trenutku Zmijarica je pomislila da su odlučili da odbiju njene dalje usluge. Zatim ih je pitala, osećajući žaljenje i strah kao vruće gvožđe u ustima, da li je Stavin možda umro. Odmahnuli su glavom i pustili je da uđe.

Stavin je ležao onako kako ga je i ostavila i još spavao. Odrasli su joj zurili u leđa; osećala je miris straha. Maglica poče da palaca, jer je postajala nervozna, misleći da gde ima straha, ima i opasnosti. "Znam da biste rado ostali", reče Zmijarica, "da biste pomogli, kad biste mogli. Ali niko sem mene ne treba ništa da učini. Molim vas, čekajte napolju."

Pogledali su se između sebe, pogledali Arevina pomislila je da će odbiti da izađu. Želela je da utone u ćutanje i da zaspi. "Hajdemo, rođaci", reče Arevin. "U njenim smo rukama." Odgurnuo je vrata šatora i pokretom ruke ih pozvao da iziđu. Zmijarica mu je zahvalila samo kratkim pogledom, a on je njoj uzvratio nečim što je zamalo moglo da postane osmeh. Okrenula se Stavinu, klekla pored njega. "Stavine..." Dotakla mu je čelo; bilo je vrlo vruće. Primetila je da joj je ruka manje sigurna nego pre. Već prvi dodir probudio je dete. "Vreme je", reče Zmijarica.

Trepnuo je, izlazeći iz nekog dečjeg sna, primetio ju je, i polako ju je prepoznao. Nije izgledao uplašen. Zmijarica je zbog toga bila zadovoljna, ali je zbog nečeg drugog, što nije mogla da odredi, bila uznemirena.

"Da li će boleti?"

"Da li boli sada?"

Oklevao je, pogledao na drugu stranu, pa opet u Zmijaricu. "Da."

"Možda će malo jače da boli. Nadam se da neće. Jesi li spreman?"

"Je l' može i Trava da ostane?"

"Sigurno", rekla je. I shvatila šta nije u redu.

"Odmah se vraćam", reče. Glas joj se toliko izmenio, stegao, da se dečko uplašio. Izašla je iz šatora polako, smireno, suzdržavajući se. Napolju, lica troje roditelja jasno su joj kazala čega se oni plaše.

"Gde je Trava?"

Arevin, koji joj je bio okrenut leđima, od njenog tona se trgao. Mlađi muž je ispustio jedan mali glas očajanja i oborio pogled; nije više mogao da gleda pravo.

"Uplašili smo se", reče stariji muž. "Mislili smo da će ugristi dete."

"Ja sam to mislila. Ja sam to uradila. Zmija mu je išla preko lica, videla sam očnjake..." Žena je stavila ruke na ramena mlađeg muža i više ništa nije rekla.

"Gde je on?" Htela je da vrišti, ali to ipak nije učinila.

Doneše joj malu, otvorenu kutiju. Zmijarica je uze i zaviri unutra. Trava je ležao takoreći prepolovljen, a creva su mu se rasula na sve strane. Ležao je postrance i dok je ona gledala, tresući se, on jedanput izbaci jezik, pa ga uvuče. Zmijarica je u svome grlu načinila neki glas, ali tako duboko da to nije moglo biti plakanje. Nadala se da su njegovi pokreti samo refleksi, ali ga je ipak blago podigla, sagla se, poljubila nežne zelene krljušti iza njegove glave, a zatim zagrizla, samo jednom, oštro, iza same lobanje. Zmijaska krv, hladna i slana, potekla joj je po ustima. Ako Trava dosad i nije bio mrtav, sad ga je trenutno usmrtila.

Pogledala je roditelje i Arevina; svi su bili bleđi, ali ona nije ni najmanje saosećala sa njihovim strahom, nije nimalo marila što je i njima žao. "Tako malo biće", rekla je. "Tako malo biće, koje je samo moglo da pruži zadovoljstvo i snove." Gledala ih je još jedan trenutak, pa se okrenula da opet uđe u šator.

"Čekaj." Čula je kako joj se stariji muž približava. Stavio joj je ruku na rame, ali se ona izmakla. "Daćemo ti sve što želiš", reče on, "samo se više ne približavaj detetu."

Okrenula se ka njemu kipteći od besa. "Zar zbog vaše gluposti da ubijem Stavina?" On kao da se spremao da je fizički zadrži. Gurnula ga je ramenom žestoko u stomak, bacila se u šator, i ritnula torbu. Naglo probuđen, i ljut, Pesak iskliznu iz torbe i namota se u višestruki kolut na zemlji. Kad su mlađi muž i žena pokušali da uđu, Pesak je zaštitao i počeo da zvekeće repom silovitije nego što je ikad u Zmijaričinom prisustvu učinio. Nije se ni osvrnula. Sagla je glavu i obrisala suze pre nego što je Stavin mogao da ih spazi. Klekla je kraj njega.

"Šta je bilo?" reče Stavin. Čuo je, kao što je i morao čuti, glasove i trčanje pred šatorom.

"Ništa, Stavine. Da li si znao da smo mi došli preko pustinje?"

"Ne", reče on zadivljeno.

"Bilo je mnogo toplo, a nismo imali ništa za jelo. Trava je otišao da lovi, noćas. Bio je veoma gladan. Hoćeš li mu oprostiti, pa da ja počnem? Ja ću ovde ostati sve vreme."

Izgledao je vrlo umoran; bio je obuzet razočaranjem, ali nije imao snage da se raspravlja. "Dobro." Glas mu je zvučao kao pesak koji ističe kroz prste. Zmijarica je sad podigla Maglicu sa ramena i skinula ćebe sa Stavinovog malog tela. Tumor se bio raskrupnjao ispod dečakovog grudnog koša, izobličujući telo, potiskujući vitalne organe, isisavajući hranu koja je bila potrebna organizmu i koristeći je da bi još više rastao i istovremeno trujućći telo svojim otpadnim materijama. Zmijarica je držala Maglicu iza glave, ali ju je pustila da klizi po dečakovom telu, da teče po njemu, da ga dodiruje, proba ukus. Morala je da zadržava kobru, da ova ne bi odmah napala; jer opšte uzbuđenje prenelo se i na Maglicu. Kad god bi Pesak zazvečao, Maglica se trzala. Zmijarica ju je gladila, smirivala. Postepeno preovladaše oni načini ponašanja koji su kobri bili usađeni vežbanjem i odgajanjem kroz mnogo pokolenja, čime su se jedino mogli suzbiti neki prirodni nagoni. Kad je svojim račvastim jezikom dodirnula kožu neposredno iznad tumora, Maglica zastade, a Zmijarica je pusti.

Kobra se povukla unazad, pa napala, ujela onako kao što kobre

obično ujedaju: zarila je svoje kratke očnjake, pa se za tren povukla, pa ugrizla ponovo, nastojeći da svoj plen i drži, i ujeda. Stavin je jauknuo, ali nije pokušao da se istragne iz Zmijaricinih ruku, koje su ga držale.

Maglica je sasula u dete ceo sadržaj svojih vrećica za otrov, a onda ga je pustila. Uzdigla se, virnula unaokolo, svila svoj plašt iza glave i krenula u savršeno pravoj liniji preko asura prema svom tamnom skrovištu u torbi.

"Završili smo posao, Stavine."

"Hoću li sad umreti?"

"Ne", reče Zmijarica. "Ne sada i ne još mnogo godina, nadam se." Iz svoje fišeklije izvadila je cevčicu sa nekim prahom. "Otvori usta." Dečačić je zinuo, a ona mu posu jezik tim prahom. "Od ovoga manje boli." Raširila je komad platna preko mnogobrojnih plitkih uboda, ali nije brisala krv.

Okrenula mu je leđa.

"Zmijarice? Jel' ideš?"

"Neću otići dok ti ne kažem zbogom. Obećavam."

Dete se zavalilo nazad na ležaj, zatvorilo oči i prepustilo se dejstvu seruma.

Smirivši se, Pesak se udobno smestio na tamne asure blizu ulaza. Zmijarica je tapnula po podu da ga dozove. Pesak joj priđe i trpeljivo dopusti da ga stavi u torbu. Zmijarica je zatvorila torbu, podigla je i još joj se činilo da je torba prazna. Čula je zvuke ispred šatora. Stavinovi roditelji i ljudi koji su došli da im pomognu pomakli su platno na ulazu, zavirili unutra. Gurali su štapove ispred sebe još pre nego što su bacili prvi pogled u šator. Zmijarica je spustila svoju torbu na tle. "Posao je obavljen." Ušli su. I Arevin je bio sa njima; jedini on nije imao štap u rukama. "Zmijarice...", reče on. U njegovom glasu bilo je očajanja, sažaljenja, zabune; nije bila sigurna u šta on stvarno veruje. Osvrnuo se. Stavinova majka stajala je tačno iza njega. Dohvatio je tu ženu za rame. "Bez nje bi on umro", reče. "Šta god da se sad desi, ionako bi umro."

Žena je sklonila njegovu ruku oštrim pokretom. "Možda bi preživeo. Rak je mogao da se povuče. Mi..." Zaćutala je, da joj ne bi grunule suze.

Zmijarica je osetila kako se gomila pokreće, opkoljava je. Arevin joj

se primakao još jedan korak i stao. Videla je da on priželjkuje da se ona nekako brani. "Može li iko od vas da plače?" reče ona. "Ume li iko da zaplače za mene i za moje očajanje, ili za njih troje i njihovu krivicu, ili za male stvari i njihov bol?" Osetila je kako joj suze klize niz obraze.

Nisu je razumeli; uvredilo ih je njeno plakanje. Još su se držali na odstojanju, još su je se bojali, ali postepeno su se sabirali. Nije joj više bila potrebna ona poza smirenosti kojom je varala dete. "Budale jedne", reče. "Stavin je..."

Svetlost sa ulaza pade preko njih. "Sklanajte se da prođem." I ljudi se pred Zmijaricom pomakoše u stranu, da prođe njihova predvodnica. Ona stade pred Zmijaricu, ne obraćajući pažnju na torbu koju je gotovo dodirivala nogom. "Hoće li Stavin preživeti?" Pitala je to blagim, nežnim glasom.

"Ne mogu da budem sigurna", reče Zmijarica, "ali imam osećanje da hoće."

"Hajde, svi napolje." Ljudi su se prvo potrudili da shvate Zmijaričine reči, pa zatim reči svoje predvodnice; osvrnuli su se, spustili svoje oružje i konačno, jedan po jedan, izišli iz šatora. Arevin je ostao. Zmijarica je osetila kako iz nje ističe ona snaga koju opasnost daje. Kolena joj popustiše. Presamitila se preko torbe, sa licem u šakama. Predsednica je klekla pred nju, pre nego što je to Zmijarica mogla da primeti ili spreči. "Hvala ti", reče ona Zmijarici. "Hvala ti. Toliko mi je žao..." Zagrlila je Zmijaricu i privukla je k sebi. Arevin je klekao pored njih i takođe zagrlio Zmijaricu. Ona opet poče da drhti. Držali su je dok je plakala.

Kasnije je spavala, iscrpljena, sama u šatoru sa Stavinom. Držala ga je za ruku. Narod ovog naselja nahvatao je mnogo malih životinja za Peska i Maglicu. Zmijarici su doneli hranu, čitavu zalihu hrane i vode, koju im je bilo najteže obezbediti, u tolikoj količini da je u njoj mogla, da je htela, i da se okupa.

Kad se probudila, Arevin je spavao nedaleko od nje. Zbog vrućine je razgrnuo ogrtač. Prsa i stomak su mu se sjajili od znoja. Strogost lica iščezavala je kad spava; izgledao je iscrpljen i ranjiv. Poželela je da ga probudi, ali se zadržala, otresla glavom i okrenula se Stavinu.

Opipala je tumor i utvrdila da je počeo da se rastvara i smanjuje, da

umire, jer ga je Magličin izmenjeni otrov usmrtio. Kroz svoj jad osetila je i nešto radosti. Sklonila je dečakovu svetlu kosu sa čela. "Neću više da te lažem, mali, a moram i da pođem uskoro. Ne mogu ovde da ostanem." Računala je da će joj biti potrebno da spava još cela tri dana da bi dala svom organizmu mogućnost da u potpunosti poništi dejstva otrova one otrovnice iz žbunja, ali je odlučila da spava negde drugde. "Stavine?"

Mališan se napola probudio, pa i to polako. "Više ne boli", reče.

"Lepo."

"Hvala ti."

"Zbogom, Stavine. Da li ćeš se setiti kasnije da si se probudio i da sam zaista čekala da ti kažem zbogom?"

"Zbogom", reče on, ponovo tonući u san. "Zbogom, Zmijarice. Zbogom, Travo." Zaklopio je oči i zaspao.

Zmijarica uze svoju torbu i ustade. Gledala je dole na Arevina. Taj se nije micao. Donekle zadovoljna što je tako, a donekle i žaleći, napustila je šator.

Približavao se suton, sa svojim dugačkim, mutnim senkama; naselje šatora bejaše vrelo i tiho. Našla je svog ponija sa tigrastim prugama, vezanog uz hranu i vodu. Nove i pune mešine vode ležale su na tlu pokraj sedla, preko čijeg je obličja bila prebačena nova pustinjska odeća, iako je Zmijarica rekla da ne traži da joj se plati. Poni je zarzao videći je. Počešala ga je po ušima, koje su takođe imale tigraste pruge. Osedlala ga je i privezala svu svoju opremu za njegova leđa. Vodeći tigar-ponija, krenula je pešice ka zapadu, odakle je i došla.

"Zmijarice..."

Udahnula je duboko i okrenula se Arevinu. On je stajao okrenut ka zalazećem suncu, koje je davalo njegovom licu smeđu boju, a njegovom ogrtaču skerletnu. Kosa mu je slobodno padala do ramena, dajući licu blaži izgled. "Moraš da odeš?"

"Da."

"Nadao sam se da nećeš otići pre nego što... Nadao sam se da ćeš neko vreme da ostaneš."

"Da su stvari drukčije, mogla sam i da ostanem."

"Pa bili su uplašeni..."

"Rekla sam im da Trava ne može nikoga da ozledi, a oni su videli

njegove očnjake i nisu znali da on može samo da daje snove i da olakšava patnje onima koji umiru."

"Zar ne možeš da im oprostiš?"

"Ne mogu da se suočim sa njihovom krivicom. Ono što su oni učinili moja je greška, Arevine. Nisam ih razumela sve dok nije bilo prekasno."

"Pa sama si rekla da ne možeš da poznaješ običaje i strahove svih naroda."

"Osakatili su me", reče Zmijarica. "Sad kad je Trava ubijen, ja bez njega baš nikog ne mogu da lečim, ne mogu nikome uopšte da pomognem. Moram da se vratim kući i pogledam u oči svojim učiteljima; nadam se da će mi oprostiti moju glupost. Retko kome dodeluju ime koje su meni dali, ime 'Zmijarica', ali u mene su, eto, imali poverenja, a sad će biti razočarani."

"Dopusti da pođem sa tobom."

To je i želela; oklevala je i proklinjala sebe što okleva. "Oni mogu da mi oduzmu Peska i Maglicu i da me izbace, a onda bi izbacili i tebe. Ostani gde si, Arevine."

"Ne bi mi to bilo važno."

"Bilo bi. Posle nekog vremena omrzli bismo jedno drugo. Ne poznajem te, ne poznaješ me. Potrebni su nam mir, tišina i vreme da bismo jedno drugo dobro shvatili."

Prišao joj je, zagrlio je. Stajali su tako jedan tren zagrljeni. Kad je podigao glavu, na njegovim obrazima bile su suze. "Molim te, vrati se", rekao je. "Što god da se dogodi, vrati se."

"Pokušaću", reče Zmijarica. "Idućeg proleća, kad vetrovi prestanu, potraži me. A onog proleća posle toga, ako ne dođem, zaboravi me. Gde god da budem, ako budem živa, zaboraviću te."

"Potražiću te", reče Arevin. Ništa više nije hteo da obeća.

Zmijarica povede svoga ponija za uzde i pođe preko pustinje.

(Preveo Aleksandar B. Nedeljković)

Filip Hoze Farmer: SENKA SVEMIRA

Klakson pročisti svoje plastično grlo i poče da kliče. Žuto i crveno stade naizmenično da pulsira na konzolama obavijenim poput

narukvica oko zglavaka kapetana i navigatora. Na ogromnim pomoćnim ekranima smeštenim na pregradama mosta takođe poče da blešti žuto i crveno.

Kapetan Gretir, trgnut iz sanjarenja, kao i iz stolice, skoči na noge. Slova i brojke 20-G-DZ-R jarko zasijaše u određenom sektoru svakog ekrana i zablistaše sa konzole na zglavku, privukoše mu pažnju, zatim nestadoše, ali se onda ponovo pojaviše na konzoli zglavka, uvećaše se, pa se istanjiše do ništavila. Zatim je ciklus stao da se ponavlja. 20-G-DZ-R. Kodirani znaci ukazivali su na to da je uzbuna potekla iz hodnika koji je vodio u strojarnicu.

On okrenu zglavak i podiže ruku tako da smesti donju polovinu konzole na odgovarajuću udaljenost za viđenje i govorenje.

"20-G-DZ-R, izveštaj!"

Plamena, šireća, levitirajuća slova zgasnuše i na istom delu konzole pojavi se sićušna slika izduženog lica koščatih jagodica Mak Kula, glavnog inženjera. Isti prizor stajao je i na ekranima pregrada na mostu. A onda ono stade da raste i da se povećava, hrleći prema Gretiru, da bi potom skliznulo u stranu, a iza njega se pojavilo novo krupno lice.

Na ekranu konzole zglavka iza Mak Kula stajao je Komasa, oficir sitnog rasta, a ubrzo se pojavio i Grinker, mašinski podoficir. Lica im nisu plutala zato što se nisu nalazila u središnjem delu ekrana. Iza njih je stajala i grupa marinaca, a tu je bio i jedan top kalibra 88 na lebdećem lafetu.

"Imamo problem sa Velingtonovom", reče Mak Kul. "Upotrebila je foter sa niskim nabojem i ošamutila dvojicu stražara koji su stajali pred ulazom u strojarnicu. Zatim je nas trojicu, mene, Komasa i Grinkera, isterala napolje. Kazala nam je da će pucati ako pružimo otpor. Onda je zavarila rešetku otvora, tako da se jedino može otvoriti ako se razvali."

"Ne znam zašto sve ovo čini. Ali povezala je pogonske vodove sa jednim pomoćnim mostom tako da sama može da kontroliše ubrzanje. Ne možemo preduzeti ništa da je sprečimo ako ne uđemo za njom."

On zastade, proguta pljuvačku, pa nastavi: "Mogao bih da pošaljem ljude napolje da pokušaju da se probiju kroz vazдушnu komoru strojarnice ili da proseku oklop broda i tako je se domognu. Dok bi joj

to odvrćalo pažnju, mi bismo odavde mogli da preduzmemo čeonu napad niz hodnik. Ali ona tvrdi da će pucati na svakoga ko joj se suviše približi. Mogli bismo da izgubimo nekoliko ljudi. Krajnje je ozbiljno mislila to što je kazala."

"Ako prosećete rupu u oklopu broda, ostaće bez vazduha i umreće za jedan minut", reče Gretir.

"Ima skafander", uzvratu Mak Kul. "Baš zato i nisam hermetički zatvorio ovo područje i ispustio svu atmosferu iz njega."

Gretir se nadao da mu se na licu ne primećuje šok koji ga je obuzeo. Čuvši uzvik koji je ispustio Vang sa mesta pokraj njegovog, Gretir okrenu glavu i reče: "Kako je, do vraga, izašla iz bolničkog odeljenja?"

Istog časa je shvatio da Vang nije u stanju da na to odgovori. Mak Kul reče: "Ne znam, ser. Pitajte doktora Vilsa."

"Dobro, pustimo to sada!"

Gretir baci pogled na niz vrednosti koji je tekao navigatorovim pomoćnim ekranom. Oznaka 0,5 brzine svetlosti već se pretvorila u 0,96. Brojka je nastavila da se menja svake četiri sekunde. Oznaka 0,96 pretvorila se u 0,97, pa u 0,98... 0,99, a onda u 1,0. Zatim je usledilo 1,1 i 1,2.

Gretir se prisili da ponovo sedne. Da je bilo šta trebalo da se dogodi, već bi se dogodilo: TSN-X krstarica Sleipnir, teška 280 miliona tona, u trenu bi se pretvorila u čistu energiju.

Jedna nova, blistava ali veoma kratkotrajna, zasijala bi na nebu. A teleskopi na orbiti oko Zemlje videli bi taj blesak tek pošto njegova svetlost prevali put od 20,8 svetlosnih godina.

"Kako stoji sa emc sponom i ublaživačima ubrzanja?" upita Gretir.

"Nisu preopterećeni... bar ne još", uzvratu Vang. "Ali energija otiče... ako nastavi ovako... pet megakilovata svakih dve sekunde, a tek smo počeli."

"Mislim", reče Gretir polako, "da ćemo ustanoviti ono što smo ionako nameravali da ustanovimo. Ali stvar neće biti sprovedena pod brižljivo kontrolisanim uslovima, kao što je bilo planirano."

1.

Eksperimentalna krstarica Zemaljske svemirske mornarice, Sleipnir, krenula je sa baze na Asgardu, osmoj planeti Altera (alfe Orla) pre

dvadeset osam dana broskog vremena. Imala je naređenja da preduzme prvi pokušaj premašenja brzine svetlosti letelicom u kojoj se nalazi ljudska posada. Ukoliko bi misija bila uspešna, ljudi bi postali kadri da putuju između Zemlje i kolonizovanih planeta u vremenskim razmacima koji bi se merili nedeljama, a ne godinama. Svekolika Galaksija postala bi dostupna Zemlji.

Tokom protekle dve nedelje Sleipnir je izvršio nekoliko testova na 0,8 jedinica brzine svetlosti, koji su trajali do dva časa.

Sleipnir je bio opremljen ogromnim motorima i masivnim sponama, ublaživačima ubrzanja i proširivačima prostornovremenskog ustrojstva ('otvaračima rupa') - neophodnim za kretanja brzinama bliskim svetlosnoj, kao i onim iznad nje. Nijedan brod u istoriji Zemlje nije posedovao takvu moć; niti sredstva da tu moć drži pod kontrolom.

Sam pogon - kubni pojačivač energije kontrolisanim mešanjem materije, antimaterije i polumaterije obezbeđivao je takvu energiju koja je bila kadra da prokrči sebi put kroz gvozdeno jezgro neke planete. Ali deo ove energije morao je da se troši za napajanje 'spona' koje su vršile pretvaranje energije u masu i tako sprečavale da se sam brod ne transformiše u energiju. 'Otvarači rupa' takođe su zahtevali veliku energiju. Ove naprave, čiji je zvanični naziv bio 'proširivači prostornovremenskog ustrojstva' ili 'neutralizatori', 'ispravljače' su lokalnu zakrivljenost vasiona i tako stvarale 'rupu' kroz koju je Sleipnir putovao. Ova rupa neutralisala je 99,3 odsto otpora sa kojim bi se Sleipnir suočio pod normalnim okolnostima. Sve je to omogućavalo preinačenje, pa čak i potpuno otklanjanje posledica kretanja brzinama koje su se sasvim približavale svetlosnoj, pa je čak i nadmašale. Sleipnir se ne bi sažeo po svojoj dužini do nulte vrednosti, niti bi dostigao beskrajnu masu kada bi dosegao brzinu svetlosti. Sažimanje i ukрупnjenje je, doduše, postojalo, ali samo u vrednosti od $1/777.777$ onoga što bi se dogodilo da nije bilo ovih naročitih naprava. Brod bi na kraju stekao oblik diska ali znatno sporije nego što bi to bilo bez otvarača, spona i ublaživača.

Sa one strane granice brzine svetlosti ko zna šta će se tamo dogoditi? Upravo je Sleipnirov zadatak bio da to ustanovi. Ali, pomisli Gretir, ne pod ovakvim uslovima. Ne, hteli-ne hteli.

"Ser!" reče Mak Kul. "Velingtonova pretili da će pucati na svakoga ko

se približi strojarnici."

On zastade za trenutak, a onda dodade: "Vi ste jedini izuzetak. Želi da razgovara sa vama. Ali neće preko interkoma. Zahteva da dođete dole i popričate u četiri oka." Gretir se ugrize za donju usnu i ispusti zvuk kao da nešto sisa.

"Šta ću joj ja?" upita on, ali dobro je znao odgovor, a po Mak Kulovom izrazu lica video je da i ovaj zna.

"Sići ću dole za minut. Nego, kaži mi, postoji li bilo koji način da je zaobiđemo i ponovo uspostavimo kontrolu nad pogonom?"

"Ne postoji, ser!"

"To znači da je uspela da se dočepa i rezervnih vodova u strojarnici?"

Mak Kul reče: "Ćaknuta jeste, ali je i dovoljno bistra da preduzme sve mere predostrožnosti. Ništa nije previdela."

Gretir reče: "Vang! Kolika je brzina sada?"

"2,3 bs/pm, ser!"

Gretir baci pogled na veliki zvezdani ekran na 'prednjoj' pregradi mosta. Bio je crn, sa izuzetkom nekoliko plavih, belih, crvenih i zelenih treptaja kao i galaksije XD-2, koja je nepomično ležala pravo pred njima. Galaksija je bila veličine pomorandže i te razmere nisu joj se menjale. On se netremice upilji u ekran možda čitav minut, a onda reče: "Vidim li ja ovo dobro, Vang? Crvena svetlost sa XD-2 ima crveni pomak, zar ne?"

"Tako je, ser!"

"Pa zašto... zašto se onda XD-s ne povećava? Mi jurimo za njom kao lisica za zecom."

Vang reče: "Mislim da nam se stvarno približava, ser. Ali stvar je u tome što mi postajemo veći."

2.

Gretir ustade iz stolice. "Preuzmi komandu dok sam ja odsutan. Isključi alarm, naloži posadi da nastavi sa uobičajenim obavljanjem dužnosti. Ukoliko se ma šta dogodi dok sam u strojarnici, smesta me izvesti."

Zamenik mu otpozdravi po vojnički. "Razumem, ser!" reče on odsečno.

Gretir siđe sa mosta. Bio je svestan da ga oficiri i članovi posade,

koji su sedeli u prstenu stolica na mostu, prodorno posmatraju. Zastao je za trenutak da bi pripalio cigaretu. Bilo mu je mило kada je ustanovio da mu ruke ne drhte, a nadao se da mu je izraz lica pribran. Lagano, prigušujući poriv da potrči, nastavi prema skočnom kanalu. Natraške je zakoračio u kanal i nonšalantno odbijao kolutove dima dok je tonuo sa vidika ljudi na mostu. Ubacio se na odsek za brzo spuštanje i podesio nivo usporenja. Zatim je programirao zaustavljanje na Palubu 14; kada je stigao, vrata se glatko otvoriše i on iziđe u hodnik gde su ga čekala G-kola sa vozačem. Gretir se pope u njih, sede i reče vozaču gde da ga prebaci.

Dva minuta kasnije stigao je do Mak Kula. Glavni inženjer pokaza niz hodnik. Blizu njegovog kraja na podu su i dalje ležala dva onesveščena marinca. Vrata strojarnice bila su otvorena. Ali zato su druga vrata, takozvana rešetka, stajala zatvorena. Rasveta u strojarnici bila je isključena. Sa druge strane rešetke micalo se nešto belo. Bilo je to lice Done Velington, koje se videlo kroz vizir skafandra.

"Ne možemo izdržati ovakvo ubrzanje", reče Gretir. "Već se krećemo brže nego što je čak i eksperimentalnim brodovima bez ljudske posade bilo dopušteno. Postoji mnoštvo teorija o tome šta se može dogoditi brodu pri ovakvim brzinama, ali izgleda da su sve pogrešne."

"Već smo opovrgli nekoliko", uzvratil Mak Kul. Glas mu je bio pribran, ali na čelu su mu izbile graške znoja, a pod očima su mu stajale senke.

Mak Kul nastavi: "Milo mi je što ste došli, ser. Upravo je zapretila da će preseći vodove emc spona ukoliko se ne pojavite u naredna dva minuta."

On podiže obe ruke da bi pokazao prema velikoj širećoj lopti svetlosti.

"Razgovaraću sa njom", reče Gretir. "Iako mogu da zamislim šta hoće."

Mak Kul ga pogleda sumnjičavo. Gretir požele da ga upita šta je, do vraga, pomislio, ali se predomisli u poslednji čas i samo reče: "Zadržite ljude ovde. Ne smete čak ni da izgledate kao da ćete poći za mnom."

"A šta da radimo, ser, ako bude pucala na vas?"

Gretir zažmirka. "Upotrebite top. I ne oklevajte ni časa ako vam se ja slučajno nađem na liniji vatre. Raznesite je! Ali pazite dobro da vam snop bude kratak, kako ne biste slučajno oštetili motore."

"Smem li da vas upitam zašto to ne učinimo pre no što stavite život na kocku?" reče Mak Kul.

Gretir je oklevao za trenutak, a onda odvrati: "Moja glavna odgovornost su brod i njegova posada. Ali ona žena je veoma bolesna, uopšte ne shvata posledice onoga što čini. Ili bar ne u potpunosti. Pokušao bih da je odgovorim od toga, ako mogu."

On otkaçi komunikator sa pojasa i krenu hodnikom prema rešeci i tami iza nje, u kojoj se micala belina. Osećao je žmarce po leđima. Ljudi su ga netremice posmatrali. Sam bog zna šta su sada govorili, ili bar mislili o njemu. Celu posadu već je izvesno vreme zabavljala strast Dane Velington prema njemu i njegova nesposobnost da iziđe s njom na kraj. Govorili su da je ona luda za njim, ne shvatajući pri tom da je stvarno luda. Smejali su se. Ali sada im sigurno više nije do smeha.

Čak i tako, znajući da je ona istinski luda, neki su sigurno njega okrivljavali za ovu opasnost. Nesumnjivo su smatrali da sada ne bi bili toliko blizu smrti da je on prema njoj postupao drugačije.

Zaustavio se na samo korak od rešetke. Sada je mogao da vidi lice Velingtonove - šahovsku ploču belih i crnih kvadrata. Pustio je nju da mu se prva obrati. Protekao je čitav minut pre no što se oglasila. "Roberte!"

Glas koji je normalno bio visok i prijatan sada je zazvučao tanak i napet.

"Ne Robert, već Erik", reče on u komunikator. Kapetan Erik Gretir, gospođo Velington. Usledila je tišina. Ona se primače bliže rešetki. Svetlost joj obasja jedno oko, koje se plavkasto zacakli.

"Zašto me toliko mrziš, Roberte?" upita ona tužno. "Nekada si me voleo. Šta sam to učinila da si se promenio prema meni?"

"Ja nisam vaš muž", reče Gretir. "Pogledajte me. Zar ne vidite da ja nisam Robert Velington? Ja sam kapetan broda Sleipnir, Erik Gretir. Siguran sam da vidite ko sam, zapravo, ja, gospođo Velington. Veoma je važno."

"Ti me ne voliš!" kriknu ona. "Pokušavaš da me se otarasiš, pretvarajući se da si neki drugi čovek! Ali neće ti upaliti! Uvek bih te i

svuda prepoznala životinjo! Životinjo! Mrzim te, Roberte!"

Gretir nesvesno ustuknu pred žestinom njenog besa. A onda joj ugleda ruku kako izranja iz senke i u magnovenju spazi odblesak svetlosti na revolveru. Ali bilo je kasno; ona opali; snop zaslepljujuće beline sevnu prema njemu.

Iza svetlosti usledi tama.

Ispod ili iznad stajao je neki disk sivila u tami. Gretir se kretao lagano i u cimajima prema njemu, kao da ga je progutao neki kit, ali ga je sada izbacivao prema otvorenim ustima; mišići Levijatanovog grla potiskivali su ga napolje. Daleko iza njega, duboko u utrobi kita, oglasi se Dona Velington. "Roberte?"

"Erik!" viknu on, "Ja sam Erik!"

Tek što se otisnuo sa Asgarda, mileći brzinom od šest hiljada dvesta kilometara u sekundi, Sleipnir je registrovao poziv za pomoć. Poticao je sa jednog svemirskog broda na pola puta između dvanaeste i trinaeste planete Altera. Iako je Gretir mogao da se ogлуši o ovaj poziv, a da ga zato starešine ne pozovu na odgovornost, on je ipak promenio kurs i ubrzo pronašao ostatke broda razorenog meteoritom. Unutra se nalazilo pola tela jednog muškarca. I jedna cela žena u dubokom šoku.

Robert i Dona Velington spadali su u drugo pokolenje Asgardijanaca; bili su doktori iz biotatologije, a upravo su spremali i disertaciju iz astrogacije. Tragali su za primercima 'svemirskih planktona' i 'svemirskih hidri', oblika života rođenih u području između spoljnih planeta Altera.

Sudar sa meteoritom, smrt muža i razorno osećanje izolovanosti, napuštenosti i beznađa tokom osamdeset četiri časa pre no što je pomoć stigla sasvim su slomili gospođu Velington. Možda je slomiti pogrešan izraz. Bolje je reći rasparčali.

Od početka onoga što je u prvi mah izgledalo kao oporavak ona je površnu sličnost Gretira i svog supruga shvatila kao istovetnost. Gretir je bio blag i ljubazan prema njoj i u početku ju je često posećivao u bolničkom odeljenju. Kasnije, po savetu doktora Vilsa, postao je strog.

Što je i dovelo do nepredviđenog ishoda.

Dona Velington kriknu iza njega i najednom krug sutona pred njim

postade svetao; ništa ga više nije sputavalo. On otvori oči i ugleda lica nad sobom. Doktor Vils i Mak Kul. Nalazio se u bolničkom odeljenju. Mak Kul se osmehnu i reče: "Za trenutak smo pomislili..."

"Šta se dogodilo?" upita Gretir. A onda dodade: "Znam šta je ona učinila. Mislim..."

"Ispalila je snop pod punim nabojem u vas", reče Mak Kul. "Ali šipke rešetke apsorbivale su pretežan deo energije. Do vas je stiglo taman toliko da vam oprlji kožu na licu i ošamuti vas. Srećna okolnost je što ste zatvorili oči na vreme."

Gretir se podiže u sedeći položaj i opipa lice; bilo je prekriveno nekom mašču, ublaživačem bola i preparatom za regeneraciju kože.

"Vraški me boli glava."

Doktor Vils reče: "Prestaće za koji čas."

"Kakva je situacija?" upita Gretir. "Kako ste me izbacili od nje?"

Mak Kul reče: "Morao sam to da uradim, kapetane. Ona bi inače i drugi put pucala u vas. Top je razneo ono što je ostalo od rešetke. Gospođa Velington..."

"Je li mrtva?"

"Jeste. Ali ne od topa. Čudno. Skinula je skafander i potpuno se svukla. Zatim je kroz vazдушnu komoru izišla iz strojarnice. Naga, kao da je naumila da bude nevesta Smrti. Gotovo nas je sve omelo žestoko strujanje vazduha, budući da je tako podesila kontrole da unutrašnja vrata ostanu otvorena. Malo je nedostajalo da ih ne zatvorimo na vreme."

Gretir reče: "Ja... ovaj... nije važno. Ima li šteta u strojarnici?"

"Nema. Već smo povezali vodove za normalan rad. Jedino..."

"Šta jedino?"

Mak Kulovo lice se tako izdužilo da je ličilo na zastrašenog psatragača.

"Upravo pre no što sam prikopčao vodove dogodila se jedna čudna... neobična... stvar. Ceo brod i sve na njemu prošli su kroz svojevrsno izobličenje. Talasasto, kao da smo svi postali vosak koji se topi. Ili zastave koje lepršaju na vetru. Sa mosta izveštavaju da se prednji deo broda najpre raširio poput balona, da bi potom postao namreškan; a onda je celo to dejstvo prošlo čitavim brodom. Sve nas je obuzela mučnina dok je to talasanje trajalo."

Usledila je tišina, ali izrazi lica su im pokazivali da još nisu sve rekli.

"Da čujem, onda?"

Mak Kul i Vils se pogledaše. A onda Mak Kul proguta pljuvačku i reče: "Kapetane, nemamo blagog pojma gde se nalazimo!"

3.

Došavši na most, Gretir najpre preduze ispitivanje prednjeg spoljnog ekrana. Nije bilo zvezda. Na sve strane svemir je bio ispunjen svetlošću, sivom i prigušenom poput lažne zore na Zemlji. U tom sivom sjaju, na još neutvrđenoj udaljenosti, nalazio se izvestan broj kugli. Izgledale su male, ali ako su po razmerama bile ravne onoj koja se nalazila tik uz krmu Sleipnira, onda su bile ogromne. Kugla iza njih, za koju su procenili da se nalazi na udaljenosti od pedeset kilometara, bila je u odnosu na brod velika kao Mesec u odnosu na Zemlju. Površina joj je bila glatka i siva kao da je posredi kakva olovna lopta.

Darl reče jedan binarni kod u konzolu na svom zglavku i kugla na zvezdanom ekranu kao da odjednom pohrli ka njima. Stala je da ispunjava ekran, sve dok Darl nije promenila ugao gledanja. Posmatrali su pod uglom od otprilike dvadeset lučnih stepeni od ivice kugle.

"Evo je!" reče Darl. Neki mali objekat pojavio se iza ruba kugle i krenuo ka njima. Ona ga uveća i telo se pretvori u malu, sivu kuglu.

"Orbitira oko velike", reče ona.

Darl zastade za trenutak, a onda dodade, "Mi... brod... izišli smo iz te male kugle. Iz nje. Kroz njenu opnu."

"Hoćeš da kažeš da smo se nalazili u njoj?" upita Gretir. "A sad smo izvan nje?"

"Da, ser! Tačno tako!"

Ona duboko uzdahnu i izusti: "Oh, oh... ser!"

Oko velike kugle, malo iznad ravni orbite male kugle, ali u njenom domašaju u okviru jedne unutrašnje orbite, kretao se još jedan objekat. Bar pedeset puta veći od male kugle, on je dostiže i oba tela zađoše za prevoj svoje matice.

"Telo Velingtonove!" reče Gretir.

On se okrenu od ekrana, načini jedan korak, a onda se ponovo okrenu. "Nešto nije u redu! Trebalo bi da se kreće iza nas, ili bar uporedo sa nama, možda pod nekim uglom, ali i dalje u našem

pravcu."

"Ali ugrabila ju je velika kugla! Ušla je na orbitu oko nje! A kakva joj je samo veličina, gargantuanska! Nema nikakvog smisla! Ne bi smelo da bude ovako!"

"Ništa ne bi smelo da bude ovako", reče Vang.

"Vrati nas natrag", reče Gretir. "Postavi nas na orbitu oko matice, na istoj ravni kao i sekundarno telo, ali nešto dalje, približno na kilometar i po od njega."

Darlin izraz lica bio je veoma rečit. "A onda šta?"

Gretir se upita da li ona misli isto što i on. Lica ostalih na mostu bila su sumnjičava. Strah je bio prikriven, ali se ipak probijao na površinu. Osećao je njegov miris. Jesu li oni pogodili?

"Kolikim privlačenjem matica deluje na brod?" upita on Vanga.

"Nema nikakvog uticaja koji bi se mogao registrovati, ser. Sleipnir kao da poseduje neutralan naboj, ni pozitivan ni negativan u odnosu na bilo koju od kugli. Ili na telo... Velingtonove."

Gretir malo odahnu. Misli su mu tako nesputano bludile da je on odbijao da ih prihvati kao bilo šta ozbiljnije od histeričnih maštarija. Ali Vangov odgovor pokazao je da i on deli Gretirove slutnje. Umesto da odgovori u smislu dejstva gravitacione sile, on je uzvratio kao da je brod subatomska čestica.

Ali ako matica nije delovala na brod, zašto je onda delovala na telo Velingtonove?

"Kolika nam je brzina u odnosu na maticu?" upita Gretir.

"Isključili smo ubrzanje čim su vodovi bili ponovo povezani", uzvрати Vang.

"To se dogodilo neposredno pošto smo izišli u ovu... ovaj prostor. Nismo stavili u dejstvo retropogon. Ako je suditi po utrošku energije, brzina nam iznosi deset megaparseka u minutu. To bar", dodade on posle kraće pauze, "pokazuju instrumenti. Ali naš radar, koji uopšte ne bi smeo da bude upotrebljiv pri ovoj brzini, ukazuje na pedeset kilometara u sekundi u odnosu na veliku kuglu."

Vang se zguri u stolici, kao da je očekivao da će Gretir prasnuti zbog neverice. Ali ovaj samo zapali novu cigaru. Ovoga puta ruke su mu drhtale. On odbi veliki oblak dima i reče: "Ovde očigledno dejstvuju neki drugi nazovi zakoni."

Vang blago uzdahnu. "I vi, dakle, to mislite, kapetane? Da, različiti

zakoni. A to znači da svaki put kada krenemo kroz ovaj prostor, nećemo moći da znamo kakav će biti ishod. Smem li vas upitati kakav nam je plan delanja, ser?"

Gretir je znao da navigator deli njegovu brižnost ovim pitanjem, koje se inače nikada ne bi odvažio ranije da glasno izrekne, iako mu je ono nesumnjivo često padalo na pamet. Pupčana vrpca bila je prekinuta; Vang je krvario iznutra i to ga je bolelo. Je li to i on počeo da lebdi u nekoj sivoj praznini? Napušten kao nijedan čovek pre njega?

Potreban je naročiti tip muškarca ili žene da se otisne sa Zemlje ili neke druge matične planete i krene na put među zvezde, toliko daleko da rodno sunce više ne predstavlja ni iskricu na nebu. Takođe su potrebni naročiti uslovi za naročitu vrstu čoveka. On je morao da veruje, u najdubljem delu svoje podsvesti, da je ovaj brod deo Majke Zemlje. Morao je u to da veruje; u protivnom, otišao bi u paramparčad.

Stvar je moguća. Stotinama njih to je pošlo za rukom. Ali ništa nije pripremljeno čak ni te koji se najviše udaljuju od matičnih svetova na potpuno odvajanje od same Vasiona.

Užas od praznine počeo je da boli Gretira. Praznina je stala da se namotava u njemu, siva zmijurina, gmizavac ništavila. Da se namotava. A šta će se dogoditi kad se odmota?

A šta će biti sa posadom kada bude obavještena - što se ne može izbeći - o potpunom razdvajanju?

Postojao je samo jedan način da im se umovi zadrže vezani za sidrište. Moraju verovati da se mogu vratiti u Svet. Baš kao što i on u to mora da veruje.

"Postupaću po instinktu", reče Gretir.

"Molim, ser?"

"Postupaću po instinktu!" uzvratila Gretir oštrije nego što je nameravao. "Samo sam ti odgovorio na pitanje. Zar si zaboravio da si me pitao šta nameravam da učinim?"

"Oh, nisam, ser", uzvratila Vang. "Samo sam pomislio..."

"Bolje ti je da misliš na ono što ti je posao", reče Gretir. Zatim je kazao Darli da on preuzima stvar, pa izgovorio kod kojim aktivira sve prijemnike; prigušen zvuk koji je rastao i opadao oglasio se u svim

prostorijama Sleipnera, a na svim ekranima stalo je da blešti crno i zeleno šahovsko ustrojstvo. A onda su upozorenja, vizuelna i akustička, prestala i oglasio se kapetan.

Govorio je dva minuta. Ljudi na mostu izgledali su kao da su im svetiljke pogašene u mozgovima. Bilo je gotovo nemoguće pojmiti zamisao da su izvan Vasiona. Teška je bila predstava o njihovom nezamislivo velikom matičnom kosmosu koji predstavlja samo jedan 'elektron' što orbitira oko jezgra jednog 'atoma'. Ako je ono što je kazao kapetan istina (ali kako bi moglo biti?), brod se sada nalazio u prostoru između superatoma jednog supermolekula jedne supervasiona.

Iako su znali da je Sleipnir bio naduven pod dejstvom brzine koja je približno tri stotine hiljada puta premašala svetlosnu, nikako nisu bili kadri da obaviju prste svojih umova oko te zamisli. Ona se pretvorila u dim i rasplinula.

Bilo je potrebno deset minuta brodskog vremena da se okrenu i izvedu manevar koji je doveo Sleipnir na orbitu uporednu sa drugim članom sistema, ili, kako ga je Gretir zamišljao, 'našim svemirom'. Ponovo je ustupio stolicu Darli i stao da korača gore-dole po mostu, posmatrajući pri tom zvezdani ekran.

Ako uh je i morilo odvajanje, otcepljenost, stvar su ipak držali pod kontrolom. Kapetan im je kazao da se vraćaju natrag, a ne samo da će to pokušati. Mnogo toga su preturili preko glave sa njim i on ih nikada nije izneverio. Uz to poverenje mogli su da izdrže i agoniju raskidanja.

Kada se Sleipnir postavio uporedo sa drugim članom sistema, telo Velingtonove ponovo se pojavilo iza ruba velike kugle i stalo da prolazi mimo male kugle i broda. Ruke džinovskog tela bile su kruto ispružene sa obe strane, dok su joj noge stajale raširene. Pri sivoj svetlosti koža je izgledala plavkastocrna od rasprskih vena i arterija pod kožom. Njena riđa kosa, svezana u konjski rep, činila se crna. Oči, od kojih je svako bilo veće od mosta Sleipnira, bile su otvorene, iskolačene grudve crne krvi. Usne su joj bile povijene u grimasu, a zubi ličili na čađavu rešetku.

Obrćući se, ona prođe pokraj kugle i broda.

Vang izvesti da se na površini matičnog tela nalaze tri 'senke'.

Kretale su se u skladu sa malom kuglom, lešom i brodom. Uveličane na ekranu mosta, svaka senka ocrtavala je jedno od tri orbitirajuća tela. Senke su bile tek za nijansu tamnije od površine i uzrokovalo ih je pokretno nabiranje na omotaču matice. Površina je bila izbočena duž rubova senki, obrazujući tako jedno plitko udubljenje unutar ovih formacija.

Ukoliko je senka Sleipnira predstavljala verodostojnu oznaku broda, onda je Sleipnir izgubio svoje iglasto obličje, postavši vreteno, zadebljano sa oba kraja, a u sredini suženo. Kada je leš Velingtonove prošao pored male kugle i broda njegova senka ili 'otisak' najednom se izokrenu. Tamo gde je trebalo da se nalazi glava senke, bila su stopala, i obrnuto.

Ona nestade iza prevoja matice, a u času kad se ponovo pojavila sa druge strane, senka joj je ponovo postala 'pravi' odraz. Ostala je takva sve dok nije prošla pored male kugle, a onda se opet izokrenula.

Gretir je bio obavešten da, kako izgleda, u prostoru izvan kugli nije bilo apsolutno nikakve materije. Nije se mogao otkriti nijedan jedini atom ili neka subatomska čestica. Pored toga, nije bilo nikakvog zračenja, a temperatura oklopa broda, kao i prostora do deset metara oko njega iznosila je u proseku sedamdeset stepeni Farenhajta, odstupajući najviše do dvadeset stepeni gore i dole.

4.

Tri orbite kasnije Gretir je pouzdano znao da se veličina broda veoma smanjila. Ili se mala kugla povećala. A možda su se odigrale obe promene. Štaviše, na optičkom ekranu drugi član sistema izgubio je svoj loptasti oblik i postao pljosnat disk još tokom prvog kruženja broda dok je ulazio na orbitu.

Zbunjen ovom pojavom, Gretir je upravo pomišljao da pozove Van Vordena, glavnog fizičara, kada se leš Velingtonove ponovo pojavi iza prevoja matice. Telo stiže drugi satelit i za trenutak, matica, njen pratilac i brod nađoše se u liniji, nanizani na nevidljivoj niti.

Najednom, mala kugla i leš pohriše jedno prema drugom. Prestali su da se kreću kada ih je razdvajalo još četvrt kilometra. Satelit povрати svoj globularni oblik istog časa kad se našao na novoj orbiti. Ruke i noge Velingtonove pripiše se uz telo za vreme te promene položaja,

kao da je naprasno oživela. Ruke joj se prekrstiše preko grudi, a noge skupiše, tako da su joj butine došle u visinu stomaka.

Gretir pozva Van Vordena. Fizičarev glas imao je nesiguran prizvuk. "Nemam pojma šta se događa, niti šta da očekujemo. Podaci kojima raspolažemo odveć su neprimereni, zbunjujući. Jedino mogu da pretpostavim da je došlo do razmene energije između Velingtonove i male kugle."

"Kvantni skok?" upita Gretir. "Ako je tako, zašto onda brod nije iskusio neki gubitak ili sticanje?"

Umeša se Darl. "Oprostite, ser. Ali iskusio je. Zabeležen je gubitak od 50 megakilovata. za 0,8 sekundi."

Ponovo se oglasi Van Vorden. "Možda se relativna veličina Sleipnira smanjila zbog smanjenja brzine. Ili možda brzina nema nikakve veze s tim, odnosno ima samo delimično. Možda izmena prostornih odnosa između tela uzrokuje ostale promene. U pogledu oblika, veličine, prenosa energije i tako dalje. Ne znam. Recite mi, koliko je velika žena... njen leš... u odnosu na brod u ovom trenutku?"

"Radarska merenja pokazuju da je veća osamdeset tri puta. Nastavlja da se povećava. Ili mi da se smanjujemo."

Van Vordenove oči se raširiše. Gretir mu se zahvali i prekide vezu. Zatim naredi da se Sleipnir postavi tačno na istu orbitu kao i mala kugla, ali na deset dekametara ispred nje.

Ponovo se oglasi Van Vorden. "Skok se odigrao kada smo bili u liniji sa ostala tri tela. Možda je Sleipnir svojevrsan geometrijski katalizator pod određenim uslovima. Razume se, ovo je samo analogija."

Vang izdade verbalno naređenje u kompjuterski ulaz na konzoli zglavka, i Sleipnir je uskoro hitao ispred male kugle. Radar je izvestio da su brod i telo koje ga je pratilo sada približno iste veličine. Ponovo se pojavivši iza ruba matice, leš je i dalje bio istih relativnih razmera kao i ranije.

Gretir naredi da se brod okrene kako bi mu prednji deo bio okrenut prema kugli. Kada je ovo izvedeno, izdao je nalog da se smanji brzina. Retropogon je počeo da ih koči, dok su bočni potisnici vršili podešavanja kako bi zadržali brod na istoj orbiti. Budući da matica nije privlačila Sleipnir, brod je mogao da ostane uz stalni nivo dejstva potisnika. Kugla, koja se sada nadimala, stala je da se primiče

brodu.

"Radar pokazuje da se krećemo brzinom od 26,6 dekametara u odnosu na maticu", izvesti Vang. "Ali ako je suditi po utrošku energije, krećemo se dvadeset pet hiljada puta brže od svetlosti. Uzgred budi rečeno, to nije srazmerno vrednostima koje su zabeležene kada smo napuštali naš svet."

"Nastavite sa kočenjem", reče Gretir. "Smanjite brzinu na 15 dekametara."

Kugla se još više nadu, ispuni ekran, a Gretir se nehotice nape da predupredi sudar, iako mu je takva mogućnost bila toliko daleko čak i od pomisli da se uopšte nije vezao u stolici. I sudara odista nije bilo u trenutku kad se brod probio kroz 'kožu' vasiona.

Gretiru su skrenuli pažnju na izobličenje broda u času kada su izišli iz vasiona, tako da nije bio sasvim zatečen. Pa ipak, obuzeo ga je strah i zaprepašćenje kada se prednji deo mosta najednom nadu, a onda namreška. Ekran, pregrade, pult i posada zatalasaše se poput zastava na snažnom vetru. Gretir se oseti kao da je bio nabran u hiljadu različitih uglova u isto vreme.

A onda Vang kriknu, a ostali prihvatiše njegov krik. Vang skoči iz sedišta i ispruži ruke preda se. Stojeći postrance iza njega, Gretir se skameni kada je video na desetine malih objekata, veličine svitaca, koji su jarko plamteli, kako prolaze kroz zvezdani ekran i pregradu i hrle ka njemu. Trgao se iz ukočenosti baš na vreme da izbegne jednu sićušnu, beličastu, jarku loptu. Ali naredna ga pogodi u čelo, nagnavši ga da uzvikne.

Nekoliko telašaca promače pokraj njega. Neka su bila bela, druga plava, treća zelena, a postojala su i topazna. Nalazila su se na svim nivoima: iznad njegove glave, u visini struka, a jedno je gotovo dodirnulo pult. On se pognu da bi propustio dva da ga prelete, primetivši pri tom Nađija, oficira za vezu, kako presamićen povraća. Sadržaj koji mu je kuljao iz usta dohvati jednu sjajnu kuglicu i ugasi je u oblačku dima.

A onda prednji deo mosta ponovo uspostavi čvrstinu i stalnost oblika. Više nije bilo plamenih objekata koji su proletali unaokolo.

Gretir se okrenu i spazi stražnje pregrade mosta kako podrhtavaju u prugi talasa. I one ubrzo postaje normalne. Gretir uzviknu kodni

signal i preuze kontrole od Vanga, koji je vrištao od bola. Naložio je promenu kursa broda: "Okomito nagore." No, nije se javio osećaj kretanja nagore, zato što se veštačko gravitaciono polje u brodu trenutno prilagodilo. Najednom, prednji deo mosta ponovo se izobličio, a talasi zastrujaše kroz tvar broda i posadu.

Zvezdani ekran, na kome nije bilo ničega do tame svemira, prošarane retkim zvezdama, sada počeo da pokazuje veliku sivu kuglu u jednom uglu i svetlost sutona. Potiskujući bol na čelu i mučninu, Gretir izdade novo naređenje. Usledio je razmak od tridesetak sekundi, a onda Sleipnir otpočne manevar koji je trebalo da ga vrati na uporednu orbitu sa malom kuglom.

Shvativši šta se događa neposredno pošto je bio oprljen, Gretir je ponovo izveo Sleipnira iz vasiona. Uputio je poziv bolničarima i doktoru Vilsu, a zatim pomogao Vangu da se pridigne iz stolice. Na mostu se osećao zadah sprženog mesa i kose, zato što ga sistem za klimatizaciju još nije uklonio. Vangovo lice i ruke bili su oprljeni na pet ili šest mesta, a i pramen dugačke, guste, crne kose sa desne strane glave bio je spaljen.

Tri bolničara i Vils dotrčaše na most. Vils odmah stade da premazuje Gretirovo čelo pseudoproteinskom mašću, ali mu Gretir naloži da se najpre pobrine oko Vanga. Vils je brzo radio; pošto je premazao Vangove opekotine i postavio zavoje od lažne kože preko njih, ponovo je prišao kapetanu. Čim mu se mast malo upila u kožu na čelu, Gretir oseti kako bol popušta.

"Treći stepen", reče Vils. "Prava je sreća što ove stvari... ma šta da su... nisu bile veće."

Gretir podiže cigaru, koja mu je ispala na pult kada je prvi put spazao objekte kako hrle prema njemu. Cigara je i dalje gorela. Pored nje je ležao komad ugljena, koji je brzo crneo. On ga oprezno uze. Bio je vruć, ali se ipak mogao držati u šaci. Gretir ispruži ruku, sa dlanom okrenutom nagore, tako da je doktor mogao da vidi komad crne materije na njemu. Sada je bio još manji nego kada je prodro na most kroz trenutno 'otvorene' međuprostore molekula koji sačinjavaju oplatu i pregrade.

"Ovo je jedna galaksija", prošaputa on.

Doktor Vils nije razumeo. "Galaksija iz naše vasiona", dodade Gretir. Doktor Vils poblede i glasno proguta knedlu.

"Mislite?"

Gretir klimnu. Vils reče: "Nadam se... ne naša... Zemljina... Galaksija!"

"Sumnjam", uzvratu Gretir. "Nalazili smo se na rubu najspoljašnjijih zvezdanih polja, odnosno najbliže... opni?... vasionu. Ali da smo nastavili napred..."

Vils odmahnu glavom. Milijarde zvezda, sa verovatno milionima nastanjivih, pa, dakle, i nastanjenih planeta, nalazilo se u toj maloj plamenoj lopti, koja je sada bila hladna i sažeta. Bilioni bića kadrih da osećaju i nezamisliv broj životinja izgubio je život kada se njihov svet sudario sa Gretirovim čelom.

Kada su ga obavestili o pravom uzročniku njegovih opekotina, Vanga opet spopade mučnina. Gretir naredi da ga odvedu u bolničko odeljenje, a na njegovo mesto postavi Gomeza. Ubrzo potom na most dođe Van Vorden i reče: "Pretpostavljam da nam je glavni cilj povratak. Ali zašto ne bismo pokušali da uđemo u maticu? Shvatate li kakvo zapanjujuće..."

Gretir ga prekide. "Shvatam. Ali zalihe goriva su nam tanke, veoma tanke. Ako se... ovaj, hoću da kažem kada se vratimo kroz opnu, čekaće nas još dugi put pre no što se vratimo u bazu. Možda odveć dug. Ne usuđujem se da prekoračim određenu brzinu prilikom povratka, zbog veličine. Bilo bi suviše opasno... Ne želim više da uništim nijednu galaksiju. Sam bog zna kakvi nas sve psihološki problemi čekaju kada istinski pojмимо razmere krivice. Za sada ne mrdamo odavde. Ne! Neće biti više nikakvih istraživanja!"

"Ali možda će zvanično zabraniti nove misije ovoga tipa!" reče Van Vorden. "Cela vasiona odveć je izložena opasnosti ukoliko bi se nastavilo sa eksperimentisanjem ovakvim brodovima!"

"Tačno", uzvratu Gretir. "Imam uviđavnosti prema tvojoj želji za obavljanjem naučnih ispitivanja. Ali od toga je preča bezbednost broda i posade. Osim toga, mislim da bi došlo do pobune, ukoliko bih naložio istraživanja. Ne bih zbog toga ništa mogao da prebacim ljudima. Reci mi, Van Vordene, zar tebe ne opseda izvesno osećanje... razdvojenosti?"

Van Vorden klimnu i reče: "Ali spreman sam da mu se oduprem. Ima toliko..."

"Toliko toga što treba pronaći", reče Gretir. "Slažem se. Ali vlasti tek

treba da odrede da li ćemo se upustiti u to."

Gretir ga otpusti i Van Vorden se udalji. Nije ostavio utisak čoveka koji je silno rasrđen. U stvari, pomisli Gretir, potajno mu je bilo milo zbog kapetanove odluke. Van Vorden je uložio svoj protest u ime Nauke. Ali kao ljudsko biće sigurno veoma žudi da se vrati 'kući'.

5.

Na kraju naloženog manevra Sleipnir se našao na istoj orbiti kao i vasiona, ali dvadeset kilometara ispred nje i ponovo okrenut prema njoj. Budući da nije bilo privlačenja između broda i matice, Sleipnir je morao da koristi energiju da bi se zadržao na orbiti; bilo je potrebno i neprekidno tanano podešavanje bočnim potisnicima.

Gretir naredi da se otpočne sa kočenjem. Kugla stade da se širi zvezdanim ekranom, sve dok ga na kraju sasvim ne ispuni, obojivši mu površinu u jednolično sivilo. Posmatračima nije izgledalo da se površina okreće, ali radar je ustanovio da je globus pravio krug oko polarne ose jednom u svake trideset tri sekunde.

Gretiru se nije dopala pomisao na ono što sledi iz ove okolnosti. Van Vorden je nesumnjivo primio izveštaj, ali ništa nije preduzeo da obavesti kapetana. Možda je, kao i Gretir, smatrao da što manje misli o tome, to bolje.

Maketni ekran prikazivao je, u vidu obrisa, relativne veličine kugle koja se približavala i broda. Vasiona je bila kao lopta za košarku, a Sleipnir kao čačkalica. Gretir se nadao da je ovo dovoljno smanjenje da više ne razore mnoge galaksije. Čim letelica bude probila 'opnu', Sleipnir će ponovo početi da koči, što će izazvati njegovo dalje smanjivanje. Trebalo bi da postoji prilično velika udaljenost između opne i ruba najbližih zvezdanih polja.

"Idemo", reče Gretir, netremice posmatrajući ekran koji je pokazivao udaljenost u metrima između broda i kugle. Ponovo se nehotice ukopao u mestu.

Usledila su tutnjava i gruvanje. Pult poskoči nagore, pa skrenu nalevo. Gretir polete za pultom, prevrte se nekoliko puta i uz tup udarac zaustavi se o jednu pregradu. Za trenutak je bio ošamućen, a kada se povratio, brod se već vratio u normalno stanje. Gomez je uspeo da ga vrati u 'ravnotežu'. Imao je običaj da se veže kaiševima za navigatorovo sedište, iako pravila to nisu izričita nalagala, osim

ako kapetan ne bi naredio.

Gretir zatraži da mu se podnese izveštaj o oštećenjima i dok je čekao na njih pozva Van Vordena. Fizičar je krvario iz posekotine na čelu.

"Očigledno", reče on, "potrebna je određena sila da bi se probio spoljni omotač energetske štita ili šta je već to što obavija vasionu. Mi je nismo imali u ovom pokušaju. Prema tome..."

"Suočeni smo sa problemom", reče Gretir. "Ukoliko se krećemo dovoljno brzo da se probijemo, preveliki smo i unišćemo mnogo galaksija. Ako, pak, idemo odveć polako, ne možemo se probiti."

On zastade za trenutak, a onda nastavi. "Na um mi pada samo jedan metod. Ali nisam u stanju da predvidim posledice, a one mogu biti katastrofalne. Ne po nas, već po vasionu. Uopšte nisam siguran da smem preduzeti takav rizik."

Usledilo je dugotrajno ćutanje, tako da Van Vorden na kraju nije izdržao. "Dakle?"

"Da li misliš da bi došlo do nekakvog kolapsa ili poremećaja na kosmičkom nivou ako bismo napravili rupu u opni?"

"Hoćete da probušite rupu u opni?" upita Van Vorden lagano. Lice mu je bilo bledo, ali takvo je izgledalo i pre nego što mu je Gretir postavio pitanje. Gretiru pade na um da Van Vorden počinje da se slama pod dejstvom razdvojenosti.

"Zaboravi na sve", reče Gretir. "Nije trebalo da te pitam. Ni ti, baš kao ni bilo ko drugi, ne možeš znati kakve bi bile posledice. Izvinjavam se. Mora da sam pokušao da prebacim na tebe deo krivice ukoliko bi nešto krenulo naopako. Zaboravi na stvar."

Van Vorden se netremice upiljio i još je tako zurio kada ga Gretir isključi. Stao je da korača gore-dole, nagazivši u jednom trenutku na sličan crni predmet na podu, a onda napravivši grimasu kada je shvatio da je odveć kasno da bi mario zbog toga. Milioni zvezda, milijarde planeta, bilioni stvorenja. Svi hladni i mrtvi. A ako bude i dalje eksperimentisao u nastojanju da se vrati u matični kosmos, šta će onda biti? Kolapsirajuća vasiona?

Gretir prestade da korača i reče glasno: "Dva puta smo prošli kroz opnu, ne nanevši joj nikakvu štetu. Probaćemo da je probijemo snopom!"

Niko mu ništa nije odgovorio, ali izrazi njihovih lica pokazivali su da im je kamen pao sa srca. Petnaest minuta kasnije Sleipnir se nalazio tik uz kuglu, licem okrenut ka njoj. Pošto je više minuta održavana nepromenjiva brzina i udaljenost u odnosu na kuglu, laserski snopovi izmeriše tačnu dužinu između vrha topa i površine globusa.

Zapovednik topdžija, Abdul Vajt Igel, podesi jedan od prednjih topova. Gretir je zakasnio nekoliko sekundi u izdavanju narednog naređenja. Tako je snažno stisnuo zube da je gotovo pregrizao cigaru napola, prigušeno zabrundavši pri tom. Trenutak potom reče: "Pali!"

Darl prenese zapovest. Snop suknu, dodirnu opnu i nestade. Zvezdani ekran prikaza crnu rupu na sivoj površini na polutaru kugle. Rupa se bočno kretala i ubrzo je nestade iza ruba kugle. Tačno trideset tri sekunde kasnije vratila se u svoj prvobitni položaj. Bila je manja. Kada se navršila četvrta rotacija, sasvim se zatvorila.

Gretir uzdahnu i obrisa znoj sa čela. Darl izvesti da će rupa biti dovoljno velika da brod prođe kroz nju prilikom druge rotacije. Posle toga, postaće premala.

"Proći ćemo prilikom druge rotacije", reče Gretir "Podesite kompigator za automatski ulazak; povežite top sa kompigatorom. Ne bi trebalo da bude problema. Ukoliko se rupa prebrzo suzi, proširićemo je novim hicem iz topa."

"Operacija počela, ser!" prenese Darl Gomezov izveštaj. Beli snop blesnu u obliku kupe, udari u 'omotač' ili 'opnu' i iščeznu. Istog trena stvori se krug tame, trostruko veći od prečnika broda, i skliznu ka bočnoj strani ekrana. Pod kontrolom kompigatora, retropogon Sleipnira munjevito stupi u dejstvo. Kugla se moćno uznosila, poput kakvog sivog zida koji prekriva ceo zvezdani ekran. A onda se ivica rupe pojavi na vidiku i tama se raširi ekranom.

Uspećemo, pomisli Gretir. Kompigator ne može da pogreši.

On se osvrnu oko sebe. Ljudi na mostu bili su vezani kaiševima za sedišta. Većina lica izgledala je pribrano; bila je to disciplinovana i hrabra posada. Ali ako su osećali isto što i on... a druge nije bilo... onda su negde duboko u sebi prigušivali krik. Nisu još dugo mogli da podnesu ovu vrstu nostalgije. A kada se probiju, kada se vrate u matericu, moraće da im dopusti krajnje nevojničko ponašanje. Smejaće se, plakaće, vikaće. Baš kao i on.

Nosni deo Sleipnira prođe kroz rupu. Ako bi sada nešto krenulo naopako, top na prednjoj strani se više ne bi mogao upotrebiti. Ali bilo je nemoguće da...

Klakson pisnu, a Darl kriknu: "Oh, moj bože! Nešto ne valja! Rupa se prebrzo smanjuje!"

Gretir zabruna: "Udvostručite brzinu! Ne! Prepolovite je!"

Povećanje brzine kretanja napred značilo je nadimanje veličine Sleipnira, ali i sažimanje po dužinskoj osi, a izduženje bočne. Sleipnir bi se u tom slučaju brže kretao kroz rupu, ali bi se u isti mah smanjio prostor između njegove spoljnje oplata i ivice rupe.

Sa druge strane, prepolovljenjem brzine brod bi postao srazmerno manji u odnosu na rupu, ali bi zato postala veća udaljenost koju treba savladati. Ovo bi možda značilo da bi brod ipak dodirnuo rubove.

U stvari, Gretir nije znao koje naređenje da izda, kao ni to da li bi ma koje naređenje povećalo njihove izgleda da uteknu. Jedino je mogao da preduzme ono što mu se u datom trenutku učini najprikladnije.

Sivilo stade da se širi iz perimetara zvezdanog ekrana. A onda se razleže škripa pokidane plastike, od čega se zatresoše pregrade i pultovi, pa cela posada pohrli napred pod dejstvom inercije, koja, međutim, odmah prestade, jer se u trenutku uspostavilo unutrašnje gravitaciono polje, koje je potrolo sva spoljna dejstva.

Na mostu su svi zapomagali. Gretir je morao da uloži silan napor kako bi obuzdao vlastiti krik. Ponovo su bili u sivilu. Velika kugla raširila se ekranom. U uglu se nalazila mala kugla, a najednom se pojavi i džinovsko plavo-crno stopalo. Zatim ponovo sivilo. Kovitlac drugih velikih kugli u daljini. Opet matica. Pa manja kugla. Ruka Velingtonove, slična kakvoj izobličenoj lignji praznine.

Kada je Gretir ponovo ugledao leš, znao je da je brod bio odbačen od kugle i da se kretao prema Velingtonovoj. Nije, međutim, očekivao da će doći do sudara. Orbitalna brzina mrtve žene bila je veća od orbitalnih brzina i male kugle i Sleipnira.

Naloživši da mu podnesu izveštaj, Gretir je doznao ono što je podozrevao. Nos broda bio je otkinut. Ponevši sa sobom i četrdeset pet članova posade, on je sada bio unutar 'vasione', hrleći ka domu do koga nikada neće stići. Prolazi koji su vodili do odsečenog dela bili su, razume se, automatski zaptiveni, tako da nije postojala

opasnost da će izgubiti vazduh.

Ali, na nesreću, stradao je i retropogon. Sleipnir je mogao i dalje da se kreće napred, ali nije više bio u stanju da koči, izuzev ako se ne bi okrenuo za sto osamdeset stepeni i tako upravio krmeni deo u smeru kretanja.

6.

Gretir je naložio da se najpre stabilizuje brod, a onda da se okrene. Mak Kul je, međutim, uzvratio iz strojarnice da nijedan od ova dva manevra nije u ovom trenutku izvodljiv. Sudar i kidanje prouzrokovali su kvar kontrolnih vodova. On još nije znao u čemu je stvar, ali elektronski tragač za kvarovima upravo je ispitivao sva kola. Nekoliko trenutaka kasnije Mak Kul pozva kapetana da mu kaže da ni sama ova naprava ne radi kako treba, odnosno da će on i njegovi ljudi sami morati nastaviti da tragaju za kvarom, dok se ova naprava ne opravi.

Mak Kul je izgledao pometen. Nije nikako umeo da objasni ovaj krah sistema, jer tako nešto je, teorijski, bilo nemoguće. Čak ni sudar i gubitak prednjeg dela nisu smeli za posledicu da imaju osujećenje rada glavnih vodova.

Gretir mu reče da učini ono što bude mogao. U međuvremenu, brod se kretao bez kontrole i očigledno išao u susret džinovskom lešu. Usledila je još jedna neobjašnjiva razmena energije, položaja i momenta, a onda je sudar između Sleipnira u gospode Velington postao neumitan.

Gretir otkači kaiševe i počeo da korača gore-dole po mostu. Iako se brod okretao, unutrašnje gravitaciono polje neutralisalo je ovo dejstvo za posadu. Letelica je izgledala ravna i stabilna, ukoliko se nije posmatrao zvezdani ekran.

Gretir zatraži da mu se izračuna kad će doći do sudara, kao i u koji će deo tela Sleipnir udariti. Nije bilo svejedno da li će to biti mekši ili tvrđi deo. Sudar, doduše, neće prouzrokovati dalje oštećenje broda, ali će zato odrediti ugao odbojne putanje i brzinu udaljavanja. Ukoliko vodovi budu opravljeni pre, ili neposredno posle konvergencije, Gretir bi znao koje korake da preduzme.

Vang uzvрати da je već zatražio od kompigatora procenu područja sudara, pod uslovom da prilike ostanu kakve su sada. Još dok je

govorio, jedna kodirana kartica iziđe iz proreza na pregradi. Vang je pročitao, a onda je pruži Gretiru.

Gretir reče: "U bilo kom drugom trenutku od srca bih se nasmejao. Vrat ćemo se, dakle, u doslovnom smislu, u matericu."

Kartica je takođe pokazivala da što je brod bliži Velingtanovoj to mu je brzina manja. Osim toga, relativna veličina broda, prema izveštaju radara, opadala je upravno srazmerno sa približavanjem tela.

Gomez reče: "Mislim da dolazimo pod uticaj ove... žene, kao da je postala planeta koja je zarobila satelit. Nas. Ne dejstvuje, doduše, nikakvim gravitacionim privlačenjem ili električnim nabojem na nas, ali..."

"Ali postoje i drugi činioci", dovrši Gretir misao. Možda su posredi prostorni odnosi koji u 'svemiru' predstavljaju ekvivalent gravitaciji.

Sleipnir se sada nalazio toliko blizu da je telo u potpunosti ispunjavalo zvezdani ekran kada bi se brod našao okrenut prema njemu. U vidno polje najpre je ušla ogromna glava. Zakrvavljene i izbuljene oči netremice su zurile u njih. Zatim je promakao nos poput brobdingnagianovske giljotine: usta su im se iscerila, kao da bi uživala u tome da ih progutaju. Potom vrat, poput dioritnog stuba koje je mekša stena ostavila izloženog zubu vremena, rascep pocrnelih himalajskih dojki; pupak, oko uragana.

Onda je nestala iz vidnog polja, a ekranom su stale da promiču velika kugla, mala kugla, kao i one druge, udaljenije, optočene sivlom. Gretir uključi prijem na svim stanicama da bi saopštio i osoblju koje nije radilo na mostu šta se događa. "Čim Mak Kul pronađe kvar, odmah krećemo napolje. Preostalo nam je još mnogo energije, sasvim dovoljno da prokrčimo sebi put i kroz stotinu leševa. Budite spokojni i ne brinite. Sada je samo pitanje vremena."

Glas mu je odzvanjao vedrinom koju on nije osećao, iako ih nije lagao. Nije očekivao nikakvu reakciju, bilo pozitivnu ili negativnu. Mora da su bili na iglama kao i on. Njihovi umovi, čitav nervni sistem, bili su jamačno uzavreli.

Još jedna kartica iskliznu iz proreza na pregradi, ispravka predviđenog mesta sudara. Zbog nastavljenog smanjivanja veličine brod će pogoditi leš tačno u pupak. Minut kasnije, nova kartica je predvidela da će do sudara doći blizu trtice. Treća kartica preinačila je to u vrh glave. Četvrta je tvrdila da će mesto sudara biti donji deo

prednje strane desne noge.

Gretir ponovo pozva Van Vordena. Fizičarevo lice stade da poskakuje na površini konzole koju je Gretir držao oko ručnog zglavka, ali zato je bilo stabilno na pomoćnom ekranu pregrade. Slika je tu bila znatno veća i prikazivala je Van Vordena kako gleda preko svoje ručne konzole na ekran u svojoj kabini. Na ekranu su stajala krupna, jarka slova, koja su izricala poslednje prognoze o mestu sudara.

"Kao rukopisi na zidu u danima kralja Belšazara", reče Van Vorden. "A ja sam jedan Danijel koji je izašao pred strašni sud. Udarićemo je, dakle, u nogu, heh, ala će da je zagolica golenjača. Hi, hi!"

Ništa ne shvatajući, Gretir se zabulji u njega, a onda prekide vezu. Nekoliko sekundi kasnije sinu mu šta je Van Vorden hteo da kaže. Nije ga začudila ta lakomislenost u ovako kritičnom trenutku. Bio je to način da se malo ublaže duboka brižnost i pometenost. Ali takođe je moglo da znači da se već slama, budući da takvo ponašanje nije bilo nimalo tipično za njega. Ali Gretir mu u ovom času nikako nije mogao pomoći.

Približavajući se lešu, Sleipnir je nastavio da se smanjuje. No, ovo smanjivanje nije se odvijalo postojanim ritmom, niti je bilo moguće predvideti njegovu tačnu stopu. Ono je dejstvovalo u impulsima koji su trajali od dve sekunde do trideset sekundi, sa nepravilnim međurazmacima. A onda, kad je iz proreza izišla tristota kartica, postalo je sasvim izvesno da će, ukoliko se ne pojavi neki novi činilac, Sleipnir ući, okrećući se, u otvorena usta. Dok glava bude rotirala naniže, brod će proći kroz veliki prostor između usana.

Tako je i bilo. Na zvezdanom ekranu pojavi se donja usna, masivni venac pun naboranih planina i izdubljen dolinama. Mrlje ruža stadoše da promiču, crno-crveni Havaji. Sa vidnog polja iskliznu jedan zub, sličan kakvom reckavom neboderu.

Sleipnir je polako uranjao u tamu. Zidovi su odlazili u stranu i nagore. Spoljna tmina se zgusnu. Mogao se videti samo delić sivog neba u trenutku kada bi se zvezdani ekran našao okrenut nagore u toku stalnog okretanja broda. Potom taj otvor postade samo pramen sivila, pa pruga i na kraju ga sasvim nestade.

Čudno - ili možda nije bilo čudno? - ali oficiri i posada najednom izgubiše osećanje razdvojenosti. Gretirov stomak raširi se od

olakšanja; zastrašujuće rasparčavanje je minulo. Sada mu se javio utisak da mu je nešto zakačeno ili ponovo zakačeno za stomak. Rab, glavni psiholog, izvestio ga je da je preduzeo ispitivanje sa svakim pedesetim članom posade i da su svi opisali slična čuvstva. No, uprkos tome, osoblje je skinulo sa vrata tek jednu brigu i bilo je još daleko od toga da se potpuno nađe izvan opasnosti. Temperatura se polako pela još od onog časa kad je brod bio odbačen od male kugle i stao da hita prema lešu. Energetski sistem i klimatizacija neko vreme su se stabilizovali na 800F. Ali temperatura brodske oplata rasla je geometrijskom progresijom, tako da je njena unutrašnja temperatura sada dostigla 25000K. Još, međutim, nije postojala opasnost od topljenja; oplata je bila u stanju da izdrži čak 56.0000K. No, sistem za klimatizaciju zahtevao je sve više i više energije i posle trideset minuta broskog vremena Gretir je morao da dopusti da se unutrašnja temperatura popne na 98,20F, kako bi se na taj način smanjilo opterećenje.

Gretir je naredio da svi obuku skafandre, kako bi ljudi mogli da rade na podnošljivoj temperaturi. Upravo dok je naređenje izvršavano, Mak Kul izvesti da je otkrio uzrok kvara.

"Velingtonova je za sve kriva!" uzviknu on. "Baš nas je sredila! Postavila je monolitski subčestički prekidač u vodove; prekidač je imao satni mehanizam koji ga je stavio u dejstvo posle određenog razdoblja. Čista je podudarnost što su vodovi zakazali baš u času kad nismo uspeali da se vratimo u naš svet!"

7.

"Htela je, dakle, da se obezbedi, ukoliko je osujetimo u strojarnici i da nas na svaki način uništi", reče Gretir. "Kreni odmah u potragu za drugim mikroprekidačima ili drugim napravama za sabotazu."

Mak Kulovo lice se izduži. "Spremni smo da odmah stupimo u dejstvo, samo... do vraga! Ne možemo da odvojimo nimalo energije zato što su nam potrebne sve zalihe da održavamo nivo temperature. Ne mogu da odvojim ništa za zaustavljanje okretanja. Ali to je sve."

"Zaboravi sad na to", reče Gretir. Ponovo je stupio u vezu sa Van Vordenom, koji se, izgleda, oporavio. Ovaj je potvrdio kapetanovu teoriju o porastu temperature. Posredi je bilo sažimanje broda, koje

je uzrokovalo emitovanje toplote.

"Kako je to sažimanje moguće?" upita Gretir. "Da li se to atomi broda i naših tela međusobno približavaju? Ako je tako, šta će se dogoditi kada počnu da se dodiruju?"

"Već smo prošli tu tačku smanjivanja", reče Van Vorden. "Rekao bih da se i naši atomi smanjuju?"

"Ali to je nemoguće", uzvratila Gretir. A onda, posle kratke pauze, ispravi se. "Zaboravi na ovo što sam rekao. Šta je moguće? Moguće je ono što se događa."

Gretir prekide vezu i stade da korača gore-dole, žaleći što ne može da popuši cigaru. Nameravao je da priča o tome šta će Sleipnir zateći ako uspe da se probije u matičnu vasionu. Gretir je imao utisak da će kosmos izgledati toliko izmenjen da ga niko na brodu neće više prepoznati. Svaki put kada mala kugla vasiona napravi krug oko svoje ose, proteknu bilioni, možda trilioni zemaljskih godina. Zemaljsko sunce možda je postalo najsvetlija tačka u svemiru, ili je možda potpuno nestalo. Čovek, koji je možda opstao na drugim planetama, više ne bi bio homo sapiens.

Osim toga, kada je Sleipnir stekao superkosmičku masu na svom putu iz vasiona, to je možda imalo katastrofalno dejstvo na druge mase u svemiru.

Sa druge, pak, strane, ništa se od svega ovoga nije moralo dogoditi. Sasvim je bilo moguće da je vreme unutar kugle potpuno nezavisno od vremena izvan nje. Ova pomisao nije bila tako fantastična. Svemoćni bože! Pre samo sedamdeset minuta Dona Velington nalazila se u ovom brodu. Sada je brod bio u njoj.

A kada elektroni i jezgra atoma koji ulaze u sastav broda i posade dođu u vezu, šta će biti onda? Eksplozija?

Ili su možda elementi sačinjeni od deljivih podelemenata, tako da će se sažimanje nastaviti do unutrašnje beskonačnosti? Na um mu padoše dvadesetovekovne priče o čoveku koji se smanjuje sve dok molekuli ne postanu jata sunaca, jezgra pojedinačna sunca, a elektroni planete. Konačno, junak se našao na jednom elektronu-planeti sa atmosferom, morima, rekama, ravninama, planinama, drvećem, životinjama i domorodačkim življem.

Priče su predstavljale samo puki plod mašte. Atomska materija sazdana je od talastica, građe koja se u isti mah opisivala i kao talasi

i kao čestice. Parahomunkuluski junak našao bi se u kosmosu koji bi bio podjednako zbunjujući kao i ovaj u kome se obrela posada Sleipnira pošto se probila u ovaj vasijski prostor.

No, ova maštarija koja mu je galopirala nebom uma, brza poput prvobitnog Sleipnira, osmonogog konja Sveoca Odina iz religije njegovih predaka, morala je da bude odbačena. Dona Velington nije bila ženski Imir, praiskonski džin iz čijeg je leša stvoren svet, lobanja nebo, krv more, meso zemlja, kosti planine.

Ne, toplota sažimanja neumitno će se pojačavati sve dok se ljudi ne budu skuvali u skafanderima. Ono što se posle toga bude dogodilo, posada neće moći da dozna, pa tako i nije bilo važno.

"Kapetane!"

Na pomoćnom ekranu, koji je stalno bio otvoren za strojarnicu, pojavi se Mak Kulovo lice. "Bićemo spremni za pokret kroz jedan minut."

Znoj koji se mešao sa suzama zamuti sliku inženjerovog lica. "Znači, uspećemo", reče Gretir.

Četiri minuta kasnije okretanje je bilo zaustavljeno, brod je bio okrenut nagore i upravljen ka izlazu. Temperatura je počela da opada u unutrašnjosti broda stopom od 10F na trideset sekundi. Tamu je narušila najpre siva pruga; pruga se zatim proširila u traku; traka se potom pretvorila u rubove planinskih lanaca, od kojih se jedan pružao ispod, a drugi iznad, dok su oba bila izokrenuta.

"Ovoga puta", reče Gretir, "napravićemo rupu koja će biti više nego dovoljno široka"

Von Vorden uđe na most u času kad je Sleipnir prolazio kroz otvor. Gretir reče: "Rupa se zatvara još brže nego prošli put. To je i razlog što je nosni deo bio odsečen. Nismo znali da što je rupa veća, brža joj je i stopa zatvaranja."

Von Vorden reče: "Tri hiljade šest stotina milijardi godina, pa čak i više! Zašto bismo morali da se vratimo kući kada dom više ne postoji?"

"Možda nije toliko vremena proteklo", reče Gretir. "Sećaš li se klasične izreke Minkovskog? Od sad sam prostor i samo vreme postaju tek puke seni, a jedino svojesvrstan spoj ove dve veličine može da očuva nezavisno postojanje. To važi za svet unutar kugle, naš svet. Ali možda je ovde napolju taj spoj na neki način razgrađen, vreme i prostor razdvojeni. Možda u našem svemiru nije proteklo

nimalo vremena, ili sasvim malo."

"Moguće je", reče Van Vorden. "Ali prevideli ste jednu stvar, kapetane. Ako naš svet i nije bio obeležen vremenom dok smo mi bili odsutni, mi jesmo bili obeleženi. Stekli smo ožiljke neprostora i nevremena. Nikada više neću verovati u uzrok i posledicu i poredak u kosmosu. Postaću krajnje podozriv i sumnjičav. Ja sam ruševina od čoveka."

Gretir zausti da odgovori, ali ni sam sebe nije uspeo da čuje. Muškarci i žene na mostu plakali su, jecali i zvonko se smejali u isto vreme. Kasnije, na ovo napolje pomišljaće kao na košmar i trudiće se da ga potpuno izbace iz svesti. A ako ih i neki drugi košmari budu pohodili ovde, to će bar biti noćne more koje poznaju.

(Prevela Mirjana Živković)

Bob Šo: MRAČNI IKAR

Mrtvi policajac približavao se ploveći kroz vazduh nošen strujama na visini od oko tri hiljade metara, kontrolnoj zoni Birmingema. Bila je zimska noć i temperature ispod nule koje su vladale na toj visini skamenile su njegove ruke i noge, pokrile čitavo telo korom crnoginja. Krv koja je iscurila kroz smrskani oklop sledila se u nešto nalik na krabu koja je svojim hvataljkama policajca obuhvatila oko prsa. Telo je ostajalo u uspravnom položaju, ali se blago ljuljalo na vazдушnim strujama, kao da izvodi neki neobični vazdušni ples. A na njegovom pasu palilo se i gasilo grimizno svetlo ne veće od zrna graška, palilo i gasilo; njegov se sjaj postepeno gubio pod sve debljim ledenim pokrivačem.

Vodnik vazdušne milicije Robert Hason osećao se umornijim i bližim nervozi nego da je osam sati leteo u patroli protiv vetra. Još od pauze za ručak provodio je vreme u zgradurini gradskog sekretarijata unutrašnjih poslova, diktirajući i potpisujući izveštaje, popunjavajući formulare, nastojeći da iščupa od blagajnika pare za materijalne troškove koji su mu morali biti nadoknađeni još pre dva meseca. A tad, tek što se spremio, sav zgađen, da ode kući, pozvaše ga u kancelariju kapetana Nuna, radi još jednog raspravljanja o slučaju 'Anđela' iz Velvina. Četvorica ovoga puta

uhvaćenih, Džo Saliven, Flik Bugati, Deni Džonston i Todi Tomas, sedeli su zajedno na jednoj strani kancelarije, i dalje u svojoj letačkoj opremi.

"Reći ću vam šta me najviše uznemirava u čitavoj ovoj stvari", govorio je Bani Ormerod, advokat, uvežbanim tonom zabrinutosti. "Najviše uznemirava potpuna nezainteresovanost policije. Neosetljivost sa kojom policajci koji hapse ovu decu primaju tragičnu smrt jednog deteta." Ormerod se primakao četvorici anđela kao da želi da ih zaštiti i da se sa njima izjednači. "Čovek bi pomislio da je takva pogibija svakidašnja stvar."

Hason sleže ramenima. "Pa manje-više i jeste."

Ormerod je dopustio sebi da zine od zaprepašćenja i ujedno se okrenuo tako da je broš-videorikorder pričvršćen za njegovu bluzu gledao pravo u Hasona. "Da li biste ponovili tu izjavu?"

Hason je gledao pravo u blendu rikordera, a blenda pomno u njega. "Praktično svakog dana ili noći neki moron pritegne na sebe AG opasač i uprtače i poleti unaokolo brzinom od jedno petsto-šesto kilometara na sat, misleći da je Supermen, pa onda tresne u neki stub ili soliter. I, bogami, u pravu ste, nije me baš nimalo briga kad se takvi razmažu po zidu neke zgrade." Hason je video da ove reči uznemiravaju kapetana Nuna koji je sedeo sa druge strane prostranog stola, ali je tvrdoglavo nastavio. "Ali kad nalete na druge ljude, tad se iznerviram. I onda ih pojurim."

"Pođete u lov na ljude."

"Tačno tako."

"Kao što ste ulovili ovu decu."

Hason ledeno osmotri anđele. "Ne vidim nikakvu decu. Najmlađi u ovoj bandi ima šesnaest."

Ormerod je uputio osmejak pun saosećanja četvorici anđela odevenih u crno. "Živimo u složenom i teškom svetu, vodniče. Šesnaest godina je odviše kratko vreme da bi se jedno mlado biće snašlo u takvom svetu."

"Đavola", reče Hason i ostade na tom komentaru. Osmotrio je opet anđele i uperio prst na jednoga, na bradatog teškaša koji je sedeo iza ostalih. "Ti, Todi, dođi ovamo."

Todijev pogled polete hitro tamo-amo. "Zašto?"

"Hoću da pokažem gospodinu Ormerodu tvoje bedževe."

"A, jok", reče Todi samozadovoljno. "Lepše mi, bre, ovde."

Hason je uzdahnuo, prišao grupi anđela, uhvatio Todija za rever od jakne i vratio se Ormerodu kao da ne drži ništa sem komada lažne kože. Iza sebe je čuo žestoko psovanje i preturanje stolica dok je Todi bio vučen kroz zaštitni red svojih drugara. Prilika da svoja osećanja izrazi akcijom, pa makar i ovako ograničenom, došla je Hasonu kao lek.

Nun napola ustade. "Šta vi to radite, vodniče?"

Hason se nije osvrnuo na svoga kapetana, već se obratio Ormerodu. "Vidite ovaj bedž? Veliko slovo 'F' sa krilcima? Je l' znate šta to znači?"

"Više me zanima šta vaše neobično ponašanje znači." Advokat je jednom rukom, namerno, ali glumeći da je slučajno, zaklanjao objektiv svog rikordera. Hason je znao da advokat to radi zbog nedavno izglasanog zakona prema kojem sud odbija da uzme u obzir dokaze snimljene na traci, ako se ne prikaže cela traka, od početka do kraja. Ormerod nije želeo da se na snimku pojavi taj bedž.

"Vidite", reče Hason ponavljajući opis bedža da bi to ostalo na zvučnom snimku. "Ovo znači da je to navodno 'dete' imalo seksualni odnos u slobodnom padu. I da se on time ponosi. Je l' tako, Todi?"

"Gos'n Ormerod?" reče Todi očiju molećivo uprtih u advokatovo lice.

"Za vaše sopstveno dobro, vodniče, preporučujem da pustite mog klijenta", reče Ormerod. Njegova tanka ruka još je lebdela ispred rikordera.

"Svakako", reče Hason i zgrabi broš sa rikorderom, pa ga otrže, pri čemu u advokatovoj bluzi ostade rupa. Zatim je Hason pridržao taj aparat pred anđelove zbirke bedževa. Trenutak kasnije gurnuo je Todija od sebe i vratio rikorder Ormerodu uz naklon podsmešljive ljubaznosti.

"To vam je bila greška, Hason." Ormeradove aristokratske crte počele su da pokazuju istinski gnev. "Jasno ste ispoljili da se bavite ličnom osvetom protiv mog klijenta."

Hason se nasmejao. "Todi vam nije klijent. Tebe je, baćo, platio Džoe Selivenov stari da mu izvučeš sina koji je optužen za ubistvo iz nehata, a veliki, glupi Todi se samo slučajno našao u istoj vreći."

Preostala tri anđela su sedela, Džoe Seliven u sredini. Taj je sad

otvorio usta da uzvрати, ali se predomislio. Činilo se da ga je neko bolje poučio nego ostale.

"Dobro je", reče mu Hason. "Imaj na umu šta su ti rekli, Džoe: pusti da samo plaćena usta govore." Mladi Seliven se zlovoljno vrpeljio, zureći u svoju pesnicu na čijim su zglovcima bile modrice, i ništa nije rekao.

"Očigledno je da ništa ovim ne postizemo", reče advokat Ormerod Nunu. "Ja ću se posavetovati nasamo sa mojim klijentima."

"E, to uradite", ubaci Hason. "Kažite im da o'lade malo sa tim bedževima, a? Idući put možda izaberemo neki još bolji." Čekao je ne čineći ništa dok su Ormerod i dvojica policajaca izvodili anđele iz sobe.

"Ne razumem te", reče Nun čim ostadoše sami. "Šta misliš da si konkretno postigao ovim maločas? Mali samo treba da posvedoči da si primenio silu protiv njega..."

"Taj mali, kako ga vi zovete, tačno zna gde bi mogli da nađemo Vatrenjaka. Svi oni to znaju."

"Previše si strog prema njima."

"Ti nisi dovoljno." Hason je istog trenutka znao da je preterao, ali je bio suviše tvrdoglav da sad povlači reč.

"Šta ovo znači?" Nun je skupio usta, što mu je davalo ženski, ali svejedno opasan izraz.

"Zašto moram da razgovaram sa tom gomilom govana ovde gore u tvojoj kancelariji? Šta nedostaje sobama za razgovor u prizemlju? Da nisu one možda samo za mangupe iza kojih ne stoji Selivenov novac?"

"Je l' ti kažeš da sam ja uzeo pare od Selivena?"

Hason je jedan trenutak razmišljao. "Ne verujem da bi ti to uradio, ali dopuštaš da to što je bogat ipak predstavlja neku razliku. Kažem ti da su ova četvorica leteli sa Vatrenjakom. Kad bih mogao da ostanem nasamo sa jednim od njih, ja bih..."

"Ti bi bio izbačen iz službe. Čini se da ne razumeš kako stvari stoje, Hasone. Ti si nebeski pandur, a to znači da narod ne želi mnogo da te gleda. Pre sto godina vozači automobila mrzeli su saobraćajnu policiju koja ih je prisiljavala da poštuju nekoliko prostih i razumnih pravila. Danas svako može da leti, i to bolje od ptice, ali narod sad u vazduhu sreće opet istu vrstu policije, saobraćajnu. To ljudima kvari

zadovoljstvo. Zato vas mrze." "To me ne brine."

"Samo, bojim se da te ne brinu ni policijske dužnosti, Hasone. Ne stvarno. Ti si zaluđen vitlanjem po oblacima isto koliko i taj Vatrenjak iz legende, samo igraš drugačiju igru."

Hason se sada zabrinuo, svestan da kapetan priprema teren za nešto važno. "Vatrenjak stvarno postoji, ja sam ga video."

"Postojao on ili ne, raspoređujem te na zemlju."

"Ne možete to učiniti", izbrblja Hason instinktivno.

Nun je izgledao kao neko ko se baš zainteresovao. "A zašto ne?"

"Jer...", Hason se borio da nađe reč, pravu reč, bilo koju reč, kad se loptica komunikatora na Nunovom stolu zažarila crvenom svetlošću, nagoveštavajući poruku vrhunskog prioriteta.

"Slušam", reče Nun loptici.

"Gospodine, primamo automatski S.O.S.", odgovori loptica muškim glasom. "Neko pluta bez kontrole na tri hiljade metara. Mislimo du je sigurno Inglis."

"Mrtav?"

"Upućivali smo pozive njegovom kompaku, gospodine. Odziva nema."

"Vidim. Sačekajte da prođu časovi gužve, pa pošaljite nekoga gore po njega. Zahtevam smesta izveštaj."

"Da, gospodine."

"Idem gore po njega odmah sad", reče Hason, polazeći prema vratima.

"Nećeš uspeti da se probiješ kroz mlazeve saobraćaja u ovo doba."

Nun ustade i obiđe oko stola. "Sem toga, ti si odsad na zemlji. Ozbiljno mislim, Hasone."

Hason je zastao, znajući da je već iskoristio do krajnje granice onu posebnu popustljivost koju starešine imaju prema članovima vazdušnih patrola. "Ipak je to gore Lojd Inglis, idem po njega ovog trenutka. A ako je mrtav, i sam ću želeti da ostanem na zemlji zauvek. O-kej?"

Nun je odmahnuo glavom u znak da nije ubeđen. "Hoćeš da se ubiješ?"

"Možda." Hason zatvori vrata za sobom i potrča prema sobi za opremanje.

Poleteo je sa krova policijske zgrade u nebo na kome su plamtele reke vatre i ulivale se jedna u drugu. Sada, u špicu, zaposleni ljudi koji su se umorni vraćali sa posla činili su glavninu saobraćaja, ali manje pritoke ulivale su se sa mnogih strana sveta u džinovski vazdušni vrtlog iznad grada Birmingema. Sav taj prostor spadao je u birmingemsku patrolnu zonu. Svetla pričvršćena za ramena i nožne članke hiljada i hiljada letaća premeštala su se, treperila, a promene u paralaksi izazivale su primicanje i odmicanje prividnih talasa duž sjajnih tokova. Vertikalni stubovi briljantne svetlosti razdvajali su suprotne smerove kretanja, dajući utisak strogog reda. Hason je, međutim, znao da je taj utisak u izvesnoj meri lažan. Ljudi kojima se žurilo često su isključivali svoja svetla i leteli direktno do svog odredišta bez ikakvog obaziranja na propisane vazdušne koridore. Izgledi za sudar sa nekim drugim prekršiocem bili su zanemarljivo mali, mislili su takvi ljudi; ali nije samo poneki usamljeni trgovački putnik kome preti zakašnjenje na sastanak leteo 'na divljaka'. Leteli su tako i pijandure, narkosi, razni antisocijalni tipovi, neoprezni, samoubilački nastrojeni, pa oni koji traže uzbuđenja i kriminalci, čitav spektar ljudi koji nisu imali dovoljno osećanja odgovornosti za individualni let i u čijim je rukama antigravitacioni opasač postajao smrtonosni instrument.

Hadson je pojačao svoje policijsko svetlo do maksimalnog intenziteta. Uspinjao se obazrivo, a štrcaljka sa bojom bila je spremna u njegovoj ruci. Uskoro se svetla grada raširiše pod njim u beskrajnim blistavim geometrijama. Kad je informativni displej projektovan na unutrašnjost njegovog vizira pokazao visinu od dvesta metara, Hason je posvetio posebnu pažnju svom radaru. Jer na ovoj visini su nepropisni letaći bili najčešći. Nastavio je svoj uzlet postojano, suzbijajući u sebi onu nelagodnost koja normalno nastaje kad visite u mraku iz koga u svakom trenutku mogu izleteti ka vama druge osobe, smrtonosnom brzinom. Vazdušna reka putnika sad je dobila laminaran izgled, pokazala se kao skup paralelnih zasebnih slojeva, pri čemu su najviši nivoi išli najbrže, a svi skupa klizili jedni preko drugih kao svetleća gaza.

Još osamsto metara uvis i Hason počeo polako da se opušta. Već je počeo da razmišlja kako da pronađe Inglisa, kad njegov blizinski alarm pisnu; radar iz šlema odmah je pružio potrebni podatak.

Hason se izvio i okrenuo u naznačenom pravcu. U svetlosti Hasonovih policijskih farova materijalizovalo se telo čoveka koji je leteo bez ikakvog svetla, nagnut napred pod uglom koji je omogućavao maksimalnu brzinu. Veteran hiljadu takvih suočenja, Hason je stigao da izračuna rastojanje tako da ga taj letač promaši za nekih desetak metara. U preostalom deliću sekunde nanišanio je i svojim kolor-pištoljem štrcnuo oblačić neizbrisive boje. Čovek prolete kroz to (bledo, zaneseno lice, tamne oči koje ne vide) i nestade u bučnom lepršanju i turbulenciji. Hason je odmah posle toga pozvao gradski sekretarijat i detaljno prijavio ceo incident, dodajući svoje mišljenje da je prekršilac verovatno kriv i za upotrebu droge. Pošto se u ovom sektoru sada nalazilo u vazduhu preko milion osoba, bili su slabi izgledi da će taj jedan prekršilac ikad biti uhvaćen ali njegova letaćka odeća i oprema ostali su zauvek obeleženi tako da će on morati da kupi novu, po znatnoj ceni.

Na tri hiljade metara Hason je uključio automatsko održavanje visine, zatim je pomoću nalazača pravca odredio gde se nalazi Inglisov signalizator i počeo polagano horizontalno krstarenje, pretražujući očima tamu ispred sebe. Njegovi su farovi obasjavali sve gušću izmaglicu, stvarajući oko njega sferu sjaja iza koje se nije moglo mnogo videti. Bila je blizu granica iznad koje se ne sme pojedinačno leteti bez specijalnih grejača i Hason je postao svestan hladnoće koja se okomila na njega tražeći slabu tačku u njegovoj odbrani. Tokovi saobraćaja duboko dole izgledali su topli i bezbedni.

Nekoliko minuta kasnije Hasonov radar otkrio je neki objekt pravo napred. Hason se primicao sve dok nije u svetlu farova ugledao figuru Lojda Inglisa koja se ljuljala na strujama izvodeći svoj groteskni vazdušni ples. Hason je istog časa znao da je njegov prijatelj mrtav, ali je ipak obleteo oko tela i to izbliza, pazeći samo da ne priđe toliko blizu da se pojavi interferencija dvaju antigravitacionih polja. Najzad je ugledao zjapeću rupu na Inglisovoj grudnoj oklopnoj ploči. Rana kao da je bila od koplja...

Nedelju dana ranije Inglis i Hason bili su u rutinskoj patroli iznad Bedforda, kad su ugledali čopor od možda osam letaća bez ikakvih svetala. Inglis je ispalio mini-granatu za osvetljavanje koja je eksplodirala nešto iza te grupe, ocrtavši za trenutak obrise letaća. Obojica su uočili vitki oblik koplja. Prenošnje bilo kakvog čvrstog

predmeta za vreme letenja sa AG opasačem bilo je zakonom zabranjeno, jer je predstavljalo opasnost po druge letače, a i po ljude na tlu. Ali nošenje oružja bilo je velika retkost, čak i među nepropisnim letačima. Činilo se da su nabasali baš na Vatrenjaka. Šireći svoje mreže i klopke, Hason i Inglis poleteli su u poteru. Usledila je jurnjava na maloj visini i dvoje ljudi je to platilo glavom: jedna mlada žena koja je takođe letela bez svetla, i koja se sudarila sa jednim članom bande, i vođa bande koji je naleteo na radio-toranj i gotovo se prepолоvio. Na kraju, sve što su policajci ulovili bila su četiri beznačajna člana bande velvinskih 'Anđela'. Vatrenjak, kopljonosac, pobegao je i stekao mogućnost da o ovom događaju natenane razmišlja, bezbedan u svojoj anonimnosti.

Sada, proučavajući sleđeno telo svog dojučerašnjeg kolege, Hason je shvatio da je Vatrenjak izabrao put osvete. Štampa, koja je opširno pisala o ovom događaju zato što je uhapšen i mladi Džoe Selivan, omogućila je Vatrenjaku da tačno utvrdi koga treba da uzme na nišan. Psujući od ogorčenja i jada, Hason se nagnuo na jednu stranu, tako da je uzlazna sila njegovog AG opasača dobila i horizontalnu komponentu. Obrušio se na ukrućeni leš, obuhvatio ga čvrsto rukama, i oba tela, živo i mrtvo, počеше istog časa da padaju, zato što su se dva antigravitaciona polja međusobno poništila. Za Hasona je slobodni pad bio stari znanac. Hason je efikasno prikopčao jednu sajlju za prsten na Inglisovom opasaču, i odgurnuo mrtvacu od sebe. Čim je rastojanje postalo toliko da je interferencija dvaju AG polja prestala, hujanje vazduha koji je proletao uvis kraj Hasona postepeno oslabi, a zatim i prestade. Hason je bacio pogled na svoj displej i video da je izgubio jedva stotinu metara visine. Odmotao je još sajlje sa namotaja na svome struku dok se Inglisovo telo nije našlo na udaljenosti pogodnoj za tegljenje, a onda je poleteo na zapad, prema jednoj oblasti gde će biti moguće spustiti se bezbedno kroz guste saobraćajne nivoe. U dubinama ispod njega saobraćaj birmingemske kontrolne zone kružio je kao zlatna galaksija, ali je Hason, u centru svoje sopstvene sferične vasionne magličastog belog svetla, ostajao od te zlatne galaksije izolovan, zamotan u čahuru svojih misli. Lojd Inglis, pivopija, veliki čitač knjiga, mrtav. A pre njega poginuli su Singleton, Larmor i Mak Mekin. Polovina onog odreda sa kojim je Hason stupio na dužnost pre

sedam godina izgubila je živote na dužnosti, a radi čega? Nije se više mogao nadzirati ljudski rod koji je dobio trodimenzionu slobodu pronalaskom AG opasača i uprtača. Pokazalo se da je jedini pravi način letenja primena džudo-tehnike protiv gravitacije, upotreba zemljine sopstvene privlačne sile da bi se ta ista sila porazila. Upotreba AG opasača bila je laka, jeftina, oduševljavajuća, ali je bilo nemoguće kontrolisati je. Samo u Britaniji bilo je osamdeset miliona građana-letača, svaki od njih supermen sposoban da obleti oko sveta prateći zalazak sunca i nijedan voljan da mu se ta sposobnost ograničava. Putnički avioni nestali su sa neba gotovo preko noći, ne zbog nepotrebnosti, jer još je trebalo prenositi terete, već zato što je sad bilo suviše opasno leteti avionima kroz prostor zakrčen prekršiocima vazdušnih pravila kretanja. A noćni divlji letač, mračni lkar, postao je junak narodnih legendi ovog doba. Kakav smisao, pitao se Hason, ima zanimanje nebeskog policajca? Možda čitava ideja održavanja javnog reda, preuzimanja odgovornosti za bezbednost drugih, više ne vredi. Možda će neizbežna cena slobode biti spora kiša slomljenih tela koja se polako spuštaju ka tlu zato što njihovi uređaji za letenje ostaju bez energije i...

Napad je Hasona potpuno iznenadio.

Bio je tako munjevit da se blizinski alarm začuo skoro istovremeno sa hujanjem napadačevog tela kroz vazduh. Hason se okrenuo, ugledao crno koplje, presavio se u struku da ga izbegne, zadobio težak udarac kad se koplje postrance očešalo o njega i odletelo tumbajući se kroz vazduh, sve to za jednu celu sekundu. Gubitak visine izazvan interferencijom između napadačevog i njegovog AG polja bio je neznatan, jer je interferencija trajala samo delić sekunde. Postupajući refleksno, Hason je ugasio svoje farove i obeležavajuća svetla. Borio se da oslobodi ruke od namotaja sajle, koja se oko njega omotavala zbog njegove sopstvene rotacije. Kad je uspeo da se stabilizuje, ostao je savršeno nepomičan i pokušao da proceni situaciju. Desni kuk je bolno pulsirao od udarca, ali, koliko je mogao da oseti, nijedna kost nije bila slomljena. Pitao se hoće li se napadač zadovoljiti ovim jednim silovitim naletom, ili je u pitanju tek početak dvoboja.

"Bio si brz, Hasone", reče jedan glas iz tame. "Brži od tvog drugara iz eskadrona. Samo, to ti ništa ne vredi."

"Koj' si, bre, ti?" povikao je Hason, istovremeno tražeći protivnika radarom.

"Znaš ti ko sam ja. Ja sam Vatrenjak."

"To je samo pesma", reče Hason ujednačenim glasom, počinjući da širi svoje zamke i mreže. "Kako ti je stvarno ime? Ono koje psihijatar u tvom kraju ima na spisku?"

Mrak se nasmejao. "Mnogo dobro, vodniče Hason. Dobijaš na vremenu, provociraš me i gledaš da mi saznaš ime, sve to odjednom."

"Nemam ja šta da dobijam na vremenu, već sam poslao signal za pomoć."

"Dok bilo ko stigne ovamo ti ćeš biti mrtav, Hasone."

"Zbog čega? Zašto ti ovo radiš?"

"Zašto ti loviš moje prijatelje i oduzimaš im pravo letenja?"

"Predstavljaju opasnost za sebe same i za svakog drugog."

"Samo kad ih ti nateraš da jurcaju. Sam sebe lažeš, Hasone. Ti si leteći pandur i voliš da juriš ljude dok se ne razbiju. Ja ću te vratiti na zemlju zauvek, a te mreže ti neće pomoći."

Hason je uzalud buljio u pravcu odakle je dolazio glas. "Koje mreže?"

Opet se začuo smeh, i Vatrenjak poče da peva.

"Ja te dobro vidim
i u mraku,
vidim i u mraku;
ne znaš da si blizu
Vatrenjaku,
blizu Vatrenjaku..."

Ove dobro poznate reči pojačavale su se jer se njihov izvor približavao i odjednom Hason ugleda obrise krupnog čoveka ocrtane svetlostima saobraćaja u dubini zvezdanog neba. Izgledao je, u letачkoj opremi, stravično neljudski.

Hason je poželeo da ima vatreno oružje, koje, međutim, nije imao zbog britanske policijske tradicije. Tad primeti nešto. "Gde ti je koplje?"

"Šta će mi? Pustio sam ga da padne." Vatrenjak je raširio ruke. Čak i

pri sasvim slabom svetlu i u odsustvu orijentira koji bi ukazali na razdaljinu, bilo je očividno da je Vatrenjak momak ogromnog rasta, džin, kome i ne treba nikakvo oružje sem onoga koje mu je priroda dala.

Hason je pomislio na teško koplje koje se sad obrušavalo sa visine od tri kilometra u gusto naseljeno predgrađe pod njima i klica ledene, kriogenske mržnje prođe kroz njega, tako da se pomirio sa predstojećom bitkom bez obzira na ishod. Dok se Vatrenjak približavao, Hason je vitlao mrežom u sporim krugovima, nagingujući se tako da poništi obrtni momenat koji je mreža vraćala na njega. Podigao je noge da bi mogao njima da udara, a istovremeno je sasvim ispravio sajlu koja je držala Inglisovo telo u položaju jezivog posmatrača. Bio je nervozan i napet, ali ne osobito uplašen, sad kad je Vatrenjak ostao bez koplja. Borba u vazduhu nije stvar instinkta; ona se mora učiti i vežbati i zato je profesionalac bio uvek u prednosti u odnosu na amatera, čak i najtalentovanijeg i najjače motivisanog. Na primer, Vatrenjak je ozbiljno pogrešio što je dopustio Hasonu da postavi noge u položaj iz koga će moći da oslobodi svu snagu svojih butina u jednom eksplozivnom trzaju.

Nesvestan svoje greške, Vatrenjak se polako primicao, pretvarajući uzlaznu silu svog opasača u horizontalnu, jedva приметnim naginganjem napred. Dobar letač, pomisli Hason, samo ne zna teoriju borbe baš tako dobro i...

Vatrenjakov juriš bio je brz, ali ni približno toliko brz koliko je bilo potrebno. Hason je čak imao osećanje luksuza: imao je vremena da nanišani i ritne tačno tamo gde je hteo. Izabrao je ranjivu tačku direktno ispod vizira, kompenzirao pad do kog će doći kad se dva AG polja budu međusobno poništila i udario snagom dovoljnom da čoveku slomi vrat. Međutim, Vatrenjak je nekako uspeo da izmakne glavu i zgrabi Hasonovu nogu, sada ispruženu. Obojica počеше da padaju, ali ne jednakom brzinom, jer je Hason teglio Inglisov leš čije je polje bilo predaleko da bi se poništilo. U onaj sekundi pre nego što se razdvojiše, Vatrenjak naleže svojim silnim rukama i prelomi Hasonovu nogu u kolenu, i to postrance.

Bol i šok izbrisaše Hasonov um. Nestalo je sve njegove snage i odlučnosti. Plovio je kroz tamu neodređeno vreme, mičući rukama bez neke svrhe, lica zgrčenog u nečujni krik. Velika spiralna maglina

ispod njega nastavila je da se okreće, ali se preko nje sada kretala jedna mračna silueta; Hasonu neki deo svesti reče da nema vremena za prepuštanje prirodnim reakcijama na povredu. Fizički je beznadežno slabiji i njegov se život može nastaviti samo ako upotrebi inteligenciju. Ali kako da misli, kad je bol osvojio njegovo telo kao kakva armija i neprekidno ispaljivao minobacačke granate čiste agonije pravo u njegov mozak?

Za početak, reče Hason sebi, oslobodi se Lojda Inglisa. Počeo je da namotava sajlu sa namerom da privuče telo svoga druga i otkači ga, ali takoreći istog trenutka Vatrenjak je progovorio iza njega, gotovo iz neposredne blizine.

"Kako ti se ovo svidelo, Hasone?" Glas mu je zvučao trijumfalno. "To je bilo samo da ti pokažem da mogu da te pobedim u tvojoj sopstvenoj igri. Sad ćemo da igramo moju igru."

Hason je pokušao brže da namotava sajlu. Inglisov leš ljuljuškao se bliže i bliže, i konačno ušao u područje interferencije. Hason i Inglis počеше da padaju. Istog trenutka Vatrenjak je prešao u poniranje ka njima, s leđa je zahvatio Hasona rukama oko tela i sva trojica nastaviše padanje. Vatreni vrtlog ispod njih počе da se širi.

"Ovo je moja igra!" povika Vatrenjak i počе da peva kroz sve jači huk vazduha oko njih.

"Jahaću te dole
do betona,
dole do betona,
Vatrenjak sam i
nemam pardona,
i nemam pardona..."

Hason, koji je dobro znao pravila vazdušne igre 'ko je kukavica', isključio je iz svesti bol iz noge koja je bespomoćno visila i posegnuo rukom ka svom glavnom prekidaču, ali je tad zastao. U igri kukavica gašenje jednog AG polja omogućavalo je da se uspostavi puna efikasnost drugog, što je stvaralo žestoku razliku u silama iz čega bi moglo da proistekne vertikalno otrzanje jednog čoveka od drugog. Standardni protivpotez sastojao se u tome da i onaj drugi odmah isključi svoje AG polje tako da obojica zajedno propadaju sve dok

neko ne izgubi živce i uključi svoj opasač. U sadašnjoj igri smrti, međutim, situacija je komplikovana prisustvom Inglisa, nemog učesnika koji je već izgubio. Njegovo će polje nastaviti da poništava polja ostale dvojice, ma šta oni radili, sem ako...

Vatrenjakov zahvat bio je posprdna imitacija seksualnog zagrljaja. Hason oslobodi jednu ruku i privuče Inglisa sasvim blizu. Pokušao je da napipa glavni prekidač na mrtvačevom opasaču, ali je prstima naišao na glatku ploču smrznute krvi. Dijamantni horizonti sad su se već brzo uzdizali sa svih strana. Saobraćajne struje u svome kruženju otvarale su se kao cvet biljke-mesoždera. Vazduh je zaglušno hujao kraj njih, najvećom mogućom brzinom pri ovakvom slobodnom padu, konačnom brzinom. Hason se borio da odlomi led sa Inglisovog glavnog prekidača, ali u tom trenutku Vatrenjakova ruka skliznu mu oko vrata i Vatrenjak zabaci Hasonovu glavu unazad.

"Ne pokušavaj da mi pobegneš," povika Vatrenjak Hasonu u uvo. "Nemoj si kukavica, oću da vidim koliko ćeš da odskočiš od zemlje." Njihov pad se nastavio.

Hason, kome su smetale sopstvene mreže, potražio je na svom opasaču kopču kojom bi odbacio ceo namotaj sajle. Petljao je odrvenelim prstima i samo je još malo nedostajalo da otkači Inglisovo telo, kad mu pade ma pamet da će time vrlo malo postići. Iskusan igrač 'kukavica' odlagao je trenutak izlaska iz područja interferencije uvek što je više mogao, a posle toga sa opasačem podešenim na najveći mogući uzgon ipak udarao o zemlju najvećom brzinom koju je mogao da podnese, a da se ne povredi. Vatrenjak je ovog puta nameravao da ide do same granice i da ostavi Hasona u trenutku kada ovaj, delimično onespoblijen, više neće moći da izbegne razmrskavanje. Tu se otkačinjanjem Inglisovog leša ništa neće promeniti.

Pali su već gotovo dva kilometra i za koji sekund zariće se u gužvu unutar gradskog saobraćaja. Vatrenjak počeo da podvriskuje od uzbuđenja, trljajući se o Hasona kao seksualno uzbuđeni pas. Držeći Inglisa levom rukom, Hason je iskoristio desnu da obmota sajlu od plastičelika oko Vatrenjakove uzdignute butine i da je stegne u jak čvor. Još je pritezao taj čvor, kad sva trojica upadoše kao bomba u struje saobraćaja. Svetla sevuše mimo njih, iznenada se čitava

polagano rotirajuća galaksija našla iznad njih. Pravilni nizovi uličnih lampi procvetaše ispod njih. Automobili u pokretu već su se mogli jasno raspoznati. Hason je znao da se sad sasvim primakao trenutak kad Vatrenjak mora da se oslobodi da bi mogao dovoljno da uspori pre udara u tle.

"Hvala na vožnji", povika Vatrenjak. Mlazevi vazduha cepali su njegove reči. "Došlo vreme da se rastajemo."

Hason je uključio svoje farove i silovito trgao sajlu da bi je Vatrenjak primetio. Vatrenjak je bacio pogled na čvor oko svoje butine. Čitavo mu se telo zatreslo od šoka kad je shvatio da je on, a ne Hason, vezan za mrtvog i smrtonosnog policajca. Odgurnuo je Hasona a zagrabio čvor rukama, očajnički. Hason je zaplivaao slobodno kroz vetar, znajući da će sajla doleteti čak i Vatrenjakovoj ogromnoj snazi. Kad je osetio kako njegovo AG polje širi svoja nevidljiva krila, okrenuo se i pogledao iza sebe. Video je kako dva tela, od kojih se jedno mahnito trzalo, izlaze iz domašaja njegovih farova i hitaju ka smrtonosnom sudaru sa tlom.

Hason nije imao vremena za razmišljanja, jer je uskoro moralo doći i do njegovog, nimalo blagog prizemljenja; da bi ostao živ, biće mu potrebno sve iskustvo i sva veština; pa ipak, osetio je olakšanje što u sebi nije našao radost zbog Vatrenjakove smrti. Nun i ostali nisu bili u pravu.

Svejedno, pomislio je tokom poslednjih sekundi sve sporijeg srljanja ka zemlji, predugo sam lovio kao jastreb. Ovo je moj poslednji let. Pripremao se, bez straha, za slepi zagrljaj zemlje.

(Preveo Aleksandar B. Nedeljković)

Frenk Herbert: TVORCI NEBESA

Publika se komešala poput jedinstvenog organizma u bezimenoj tami empateatra pričabroda.

Kelekisel, koji je sedeo u središtu ogromne prostorije, oseti taj čudno preteći pokret u mraku. Nalazili su se svuda oko njega: osoblje priče i posada kaja nije bila na dužnosti, svi zainteresovani za Frafinovu novu postavku. Već su desetak puta videli dva kalema dok su im elementi doterivani. Sada su čekali na novu probu uvodne scene, a

Keleksel je ipak osećao preteći oreol koji je obavijao ovo mesto. Bilo je to nešto lično i neposredno, nešto u vezi sa pričom, ali on nije bio u stanju da odgonetne njegov smisao.

Do nozdrva mu je dopiralo slabo peckanje ozona iz čulomreže, koja je proistekla iz Tigivogovog otkrića, čije je nevidljivo polje vezivalo publiku za projekciju priče. Stolica mu je izgledala čudno. Bilo je to profesionalno sedište, deo opreme sa čvrstim doručjem i komandama uz ivicu za obeležavanje montaže. Samo mu je prostrana, kupolasta tavanica, sa svojim nitima pantožive snage fokusiranim nadole, prema pozornici daleko ispod njega (pa čak i ispod pozornice) - bila poznata, jer je bila ista kao i u svakom normalnom empateatru.

Ali zvuci, tipkanje po dirkama za montažu, profesionalne primedbe, "Skratite raspored i dajte krupan plan... Jače obasjajte olfaktor čim se uključi rasveta... Ublažite prvi nalet povetarca... Pojačajte početno osećanje žrtve, a zatim ga naglo presecite..."

Sve to i dalje nije bilo usaglašeno kako treba.

Keleksal je ovde proveo dva radna dana, sa dopuštenjem da posmatra posadu kako obavlja poslove. Ali zvuci i glasovi publike nikako da se usklade. Njegovo prethodno iskustvo sa empateatrima uvek se odnosilo na završene priče i ushićene gledaoce.

Malo dalje, s leve strane, začu se glas uz tame, "Kreeći."

Linije pantožive snage iščezoše. Prostorijom ovlada potpuna tama.

Neko pročisti grlo. Pročišćavanje grla predstavljalo je znak nervoze koja se probijala kroz tamu.

Središte pozornice odjednom obasja svetlost. Keleksel se promeškolji i zauze udobniji položaj. Uvek isti čudni početak, pomisli on. Svetlost je predstavljala usamljenu, bezobličnu stvar koja se lagano pretakala u sjaj ulične svetiljke. Osvetljavala je kosinu travnjaka, jedan deo krivine prilazne staze, i, u pozadini, avetinjski sivi zid domorodačke kuće. Tamni prozori od primitivnog stakla sijali su poput nekih čudnih očiju.

Negde na pozornici začu se dahtanje, a potom nekoliko tupih udaraca u mahnitom ritmu.

Insekt zacvrča.

Keleksel primeti da pantoživa kola veoma verno reprodukuju zvuke. Sedeti obavijen mrežom i povezan sa empatičkim projektorima, bilo

je isto tako stvarno kao i posmatranje neobrađene scene sa položaja koji se nalazi iznad nje i malo postrance. Na svoj način, to je odgovaralo jedinstvu Hema. Miris prašine koju je podigao vetar iz suve trave reže Kelekselovu svest. Povetarac mu dodirnu lice svojim hladnim prstom.

A onda, Keleksela obuze užas. Ponikao je sa scene obavijene senkama i neumoljivo se razlio kroz projektore mreže. Keleksel je morao da se opomene da je posredi umešnost izlaganja priče, da nije u pitanju ništa stvarno... bar ne za njega. Doživljavao je strah nekog drugog bića, uhvaćen i sačuvan na osetljivim trakama.

Jedno užurbano biće, domorodačka žena obučena u široki, zeleni ogrtač koji joj se zaplitao oko butina, nahrupi u žižu pozornice. Dahtala je i borila se za vazduh dok je trčala. Bosa stopala topotala su joj po travnjaku, a zatim po popločanoj prilaznoj stazi. Za njom se pojavi gonilac, zdepast čovek, lica okruglog kao mesec, držeći u ruci mač čija je oštrica sijala poput srebrnastog traga zmiije pri svetlosti ulične svetiljke.

Žena je zračila užasom. Dahtala je, "Ne! Molim vas, blagi bože, ne!" Keleksel zadrža dah. Bez obzira na to što je ovu scenu video mnogo puta, čin nasilja je svaki put doživljavao kao nešto novo. Počinjao je da shvata šta je Frafin želeo ovom pričom. Mač je bio podignut visoko iznad glave...

"Seci!"

Mreža se zamračila, nestade osećanja, ničeg više nije bilo. Kao da vas je neko bacio sa litice. Pozornica utonu u tamu.

Keleksel shvati da je to bio Frafinov glas. Začuo se iz pozadine, negde na desnoj strani. Keleksela za trenutak obuze bes zbog Frafinovog čina. Isledniku je bio potreban samo čas da se preusmeri, ali se ipak osećao osujećenim.

Svetla se upališe otkrivši stepenasti raspored sedišta u obliku klina koji se na jednom kraju pretvarao u kružnu pozornicu. Keleksel zažmirka i osvrnu se oko sebe na posadu priče. Još je osećao pretnju koja je zračila iz njih i sa prazne pozornice. Kakva ga to opasnost ovde vreba, upita se on. Imao je poverenja u svoje instinkte kada je nešto slično bilo u pitanju: u ovoj prostoriji vrebala je neka opasnost. Ali kakva?

U nizu redova oko njega sedela je posada, učenici i članovi posade

van dužnosti pozadi, pripravnici i specijalni posmatrači u sredini, pomoćno osoblje dole, blizu pozornice. Uzeto pojedinačno, predstavljali su sasvim običan Hem, ali Keleksel se priseti onoga što je osetio u tami - tog jedinstvenog organizma rešenog da mu nanese neko zlo, uverenog u svoju sposobnost da mu naudi. Mogao je to da oseti u Hem empatiji, u jedinstvenom životu koji su delili.

U prostoriji je sada vladao čudan mir. Čekali su nešto. Tamo daleko dole, blizu pozornice, nekoliko glava se primakoše jedna drugoj u nečujnom razgovoru.

Keleksela ponovo obuze razočaranost zbog načina na koji je Frafin prekinuo scenu. Bez obzira na to što je znao razvoj događaja to ga je lišavalo vizije... Keleksel zatrese glavom. Bio je zbunjen i uzbuđen. Još jednom prelete pogledom preko posade. Predstavljali su raznobojnu kockarsku tablu u ogromnoj prostoriji; boja svake uniforme označavala je dužnosti onoga koji ju je nosio - crvena polja sačinjavali su flaterski piloti, narandžasto sa crnim nosili su strelci, zeleno stalna posada priče, žuto upravljači i serviseri, ljubičasto glumci, a belo garderoberi. Tu i tamo bilo je crnih tačkica koje su predstavljale manipulante, zamenike režisera, jednom reči Frafinov uži krug.

Grupa blizu pozornice se razišla, a umesto nje pojavio se Frafin koji se hitro popeo na pozornicu i došao do samog središta, praznog kruga žiže slike. Bio je to promišljen korak koji ga je izjednačio sa akcijom što se u tom prostoru odvijala pre samo nekoliko trenutaka.

Keleksel se naže napred da bi bolje video režisera. Tamo dole, Frafin je izgledao kao neki suvonjav čovečuljak u crnom ogrtaču; pramen ebanosne kose prekrivao mu je srebrnastu kožu čela, dok su mu usta bila duboko usečena, sa veoma uvučenom gornjom usnom. Odjednom mu se učinio sličan nečem iz senkovitih međa dalekog carstva punog opasnosti koga nijedan Hem nikada nije ugledao. Bilo je nečeg upadljivo individualnog u njemu.

On podiže svoje upale oči i pogledom potraži Keleksela.

Empateatar utonu u tišinu sličnu zadržanom dahu. Napregnuta lica posade usredsrediše se na pozornicu slike.

"Još jednom ću vam ponoviti", reče Frafin, milujući vazduh glasom.

"Cilj nam je da postignemo tananost."

Frafin ponovo podiže pogled prema Kelekselu.

"Ne mislite dovoljno na gledaoce", reče. Glas mu odjednom postade hladan.

Empateatrom prostruja uzbuđeni žamor.

"Ne smemo dozvoliti da naš gledalac prejako oseti užas", reče Frafin. "Trebalo mu dati do znanja da je užas prisutan. Ne potencirajte to iskustvo. Dopustite mu da uživa u zabavnom nasilju, smešnoj smrti. Gledalac ne sme da pomisli da se njime manipuliše. Ima ovde mnogo važnijih stvari od ustrojstva zapleta u kojima možemo da uživamo."

Keleksel razabra neizgovorene poruke u Frafinovim rečima. Bila je to nesumnjiva pretnja, da. On oseti oko sebe igru osećanja koja ga začudi.

Moram doći do jednog od tih domorodaca kako bih mogao da ga pobliže proučim u slobodnim časovima, pomisli Keleksel.

Učini mu se da je ova misao pravi ključ za zabravljena vrata iskušenja. U Kelekselove misli odjednom se naseli žena iz Frafinove priče. Ime joj je tako egzotično zvučalo - Rut. Crvenokosa Rut. Bilo je u njoj nešto od Subistvorenja, a Subiji su bili poznati po svojoj sposobnosti da Hemima pruže velika erotska zadovoljstva. Keleksel se seti jedne Subi koju je nekada posedovao. Ona je, tako mu se bar činilo, veoma brzo iskopnela. Tako je to sa smrtnim bićima kada im se život uporedi sa besmrtnošću Hema.

Možda bih mogao da ispitam tu Rut, pomisli Keleksel. Za Frafinove ljude predstavljaće sitnicu da mi je ovamo dovedu.

"Tananost", reče Frafin. "Publika mora stalno da bude ravnodušno svesna. Razmišljajte o priči kao o obliku plesa, ne kao o nečem stvarnom, kao što je to slučaj sa našim životima, već kao o zanimljivom odblesku bajki Hema. Do sada ste svi morali već da shvatite cilj priče. Gledajte da se pridržavate tog cilja sa odgovarajućom tananošću."

Frafin teatralnim pokretom ruke obavio crni ogrtač oko tela, zadovoljan što mu je gest tako maestralno uspeo. Okrenu leđa publici i siđe sa pozornice.

Bila je to dobra posada, podseti se Frafin. Oni bi svoje zadatke izvršili sa uvežbanom tačnošću. Ovu zabavnu priču treba preneti na kalemove. Možda bismo je čak mogli prodati kao međuigru, kao primer umetničke spretnosti. Ali nije važno; poslužila bi svrsi čak i

kada bi samo zavela Keleksela - tu i tamo pomalo straha i pokoja želja svaki njegov pokret pomno prate snimatelji. Svaki pokret.

On prođe kroz službenu cev u dnu scene i obre se među plavim zidovima hodnika iza pozornice, koji se zakrivljeno spuštao pored magacina do njegovih odaja. Frafin pusti da ga zahvati usisno polje i ponese u blagoj zamućenosti pored bešavnih projekcija stepenica.

Gotovo da mi je bilo žao Keleksela, pomisli on.

Očigledno je osetio odbojnost pri prvom suočenju sa idejom pojedinačnog nasilja. Ali kako se samo izgubio za vreme scene sukoba među domorocima.

Tako lako se poistovećujemo sa pojedinačnim nasiljem, pomisli Frafin. Neko bi mogao čak pomisliti da smo u prošlosti stvarno doživeli slična iskustva.

On oseti da mu se oklop, odnosno koža, refleksno skupio pri iznenadnom nemiru nestalnog osećanja. Frafin proguta knedlu i zaustavi usisivač na stepenici ispred svog salona.

Beskonačnost njegove vlastite lične priče odjednom ga užasnu. Oseti da se nalazi na ivici zastrašujućih otkrića i uplaši se čudovišta svesti koja su ga vrebala iz večnosti pred njim. Tamo su se nalazile stvari koje nije želeo da vidi.

Frafinu obuze nemoćni bes. Zažele da pesnicom nasrne na večnost, da utiša skrivene glasove koji ga zapljuskuju brbljanjem. A onda oseti da ga bes prolazi i pomisli: Biti besmrtn zahteva često dobijanje moralne anestezije.

Bila je to tako čudna pomisao, da je odagnala strah iz njega. On uđe u srebrnastu toplinu salona, pitajući se odakle mu ta misao.

Iznenadni nalet vetra stresao je kišne kapi s lišća i raspršio ih.

Rut se oslobodi njegovog zagrljaja. "Hajde da se prošetamo."

"Po mraku?"

"Poznajem put. Sem toga, jahački klub je sada osvetljen. Svetla iz bolnice vide se svake večeri preko doline. Automatska su."

"Verovatno će da počne kiša."

"Onda ću moći i da plačem. Obrazi će mi već biti vlažni."

"Rut... draga... ja..."

"Povedi me u šetnju... kao nekada."

Još je oklevao. Prožeo bi ga strah pri pomisli na šumarak... pritisak,

gotovo zvuk. On dođe do kola, ispruži ruku i pronađe naočari. Zatim ih stavi, pogleda unaokolo - ništa. Ni mušice, ni znaka od nečeg čudnog... osim prisustva izvesnog pritiska.

"Neće ti biti potrebne naočari", reče Rut, i uze ga za ruku.

Furlou oseti da u trenutku nije mogao da progovori usled iznenadnog bola u grlu. Pokuša da razmotri svoj strah, ali zebnja nije bila vezana za njega. Plašio se za Rut.

"Hajde", reče ona.

On je pusti da ga povede preko trave put jahačke staze. Tama iskrsnu poput oštre demarkacione linije čim su napustili šumarak eukaliptusa, na prvoj uzvišici, kroz borove i nisko rastinje koje se protezalo duž jahačke staze kluba. Posvuda raspoređene svetiljke za noćno jahanje bile su pričvršćene za drveće i mokro su svetlucale kroz nakvašeno lišće. Uprkos popodnevoj kiši, utabana staza pod njihovim nogama bila je čvrsta.

"Noćas je staza samo naša", reče Rut. "Niko neće doći zbog kiše." Ona ga steže za ruku.

Nije samo naša, pomisli Furlou. Mogao je da oseti nečije prisustvo u blizini što je lebdelo u vazduhu... pomno i opasno. On spusti pogled na Rut. Crvena kosa joj je vlažno svetlucala pri slaboj svetlosti iznad njihovih glava. Okruživalo ga je osećanje obeshrabrujuće tišine a nekog čudnog pritiska. Utavana staza gotovo je potpuno prigušivala korake.

Ludo osećanje, pomisli on. Kada bi mi ga opisao neki pacijent, smesta bih počeo da tragam za izvorom samoobmane.

"Često sam ovuda šetala kao dete", reče Rut. "Bilo je to pre nego što su postavili svetiljke za noćne zabave. Zamrzela sam ovo mesto od kada su postavili svetiljke za..."

"Šetala si ovde po mraku?" upita on.

"Da. Nikad ti to nisam rekla, zar ne?"

"Nisi."

"Vazduh je tako svež posle kiše." Ona duboko uzdahnu.

"Zar ti roditelji nisu branili? Koliko ti je bilo godina?"

"Oko jedanaest, čini mi se. Roditelji nisu znali. Uvek su bili toliko zaposleni oko zabava i sličnih stvari."

Jahačka staza ukrštala se kod malog proplanka sa tamnom stazom koja je vodila nalevo preko brisanog prostora do potpornog zida.

Prođoše kroz rupu u zidu, spustiše se niz nekoliko stepenika, a zatim popeše na katranisani vrh nadzemnog rezervoara za vodu. Ispod njih su gradska svetla širila vlažan somot dragulja preko noći. Svetla su izlivala narandžasti sjaj naspram niskih oblaka.

Furlou je sada još jače osećao čudan pritisak. Pogledao je naviše i okolo, nije bilo ničeg. Zatim baci pogled nadole, prema Rutinom bledosivom licu.

"Kada smo dolazili ovamo obično bi rekao 'Smem li da te poljubim?'" reče ona. "A ja bih odgovarala: 'Nadala sam se da ćeš me to pitati'."

Rut se okrenu, pribi uz njega i podiže pogled. Kada se sagnuo da je poljubi, zaboravio je na sva strahovanja i na nejasan pritisak. Za trenutak je izgledalo da se vreme vratilo unazad, da se ono sa Denverom i Nevom nikad nije dogodilo. Ali toplina poljupca, način na koji se njeno telo privilo uz njegovo, ispuniše ga sve jačim čuđenjem. On se odmaknu.

"Rut, ja..."

Ona mu položi prst na usta. "Ne govori." A zatim: "Endi, zar nikada nisi pozeleo da odeš u motel sa mnom?"

"Do vruga ! Mnogo puta, ali..."

"Nikada mi nisi prišao na pravi način."

Oseti da ga ismejava, te stoga ljutito reče: "Voleo sam te!"

"Znam", prošaputa ona.

"Nisam želeo da se valjamo po senu. Želeo sam... do đavola, želeo sam da vodim ljubav s tobom, da imamo decu, čitavu gomilu."

"Kako sam bila glupa", prošaputa ona.

"Draga, šta ćeš uraditi? Hoćeš... li... se..." Oklevao je.

"Razvesti?" upita ona. "Naravno, posle."

"Posle... suđenja."

"Da."

"Tako je to u malom gradu", reče on. "Svako se meša u tuđe stvari, koje ga se uopšte ne tiču."

"Za jednog psihologa, to je već veoma zamršena rečenica", reče ona, a zatim se priljubi uz njega; ostali su tako tiho da stoje, dok se Furlou ne priseti nejasnog pritiska i poče da ga traži u svesti kao da je u pitanju bolestan zub. Da, još je bio tamo. Čim se opustio, ispuni ga duboka uznemirenost.

"Stalno mislim na majku", reče Rut.

"Oh?"

"I ona je volela mog oca."

U stomaku mu se nastani hladnoća. On zausti da nešto kaže, ali ne reče ništa, budući da je iznenada opazio neku kretnju naspram narandžastog sjaja oblaka pravo pred njima. Između oblaka pomolio se neki predmet i ostao da lebdi na razdaljini od oko stotinu jardi, gotovo okomito iznad rezervoara i na veoma povoljnom položaju. Furlou je uspeo da razabere oblik predmeta naspram sjaja u pozadini; četiri svetlucave cevaste noge ispod fluorescentne zelene kupole. Oko podnožja svake noge okretao se krug svetiljki duginih boja.

"Endi! Boli me."

On shvati da ju je u trenutku šoka stegao u naručje i lagano olabavi stisak.

"Okreni se", prošaputa on. "Reci mi šta vidiš tamo, naspram oblaka."

Ona se zbunjeno namrgodi, okrenu se i zagleda prema gradu.

"Gde?"

"Malo iznad nas - pravo napred naspram oblaka."

"Ništa ne vidim."

Predmet poče da se približava. Furlou je sada mogao da razazna oblička iza zelene kupole. A onda se ona pomešaše sa maglovitom, fluorescentnom svetlošću. Dugin sjaj ispod cevastih nogu poče da bleđi.

"U šta to gledaš?" upita Rut. "Šta je to?"

Ruka mu je bila prebačena preko njenog ramena i on oseti da Rut drhti. "Eno tamo", reče on pokazujući. "Pogledaj pravo tamo."

Ona se pognu napred i zagleda u pravcu koji joj je rukom označavao. "Ništa ne vidim - samo oblake."

On skide naočari. "Evo ti. Pogledaj kroz njih. Čak i bez naočara Furlou je mogao da vidi obrise predmeta. I dalje se kretao duž obronka brda - dolazeći sve bliže... i bliže."

Rut stavi naočale i pogleda u pravcu mesta na koje je on pokazivao.

"Ja... nešto tamno i nejasno", reče ona. "Liči na... dim ili oblak... ili... insekte. Je li to roj insekata?"

Furlou oseti da su mu usta suva. Grlo mu se bolno stezalo. On zatraži da mu vrati naočari i pogleda u predmet koji se kretao. Prilike unutar kupole bile su sada dosta razgovetne. On ih izbroja pet: pet

pari očiju buljilo je u njega.

"Endi! Sta ti to vidiš?."

"Mislićeš da sam poludeo."

"Šta je to?"

On duboko uzdahnu i opisa joj predmet.

"Unutra je petoro ljudi?"

"Možda su ljudi, ali veoma su mali. Kao da su visoki samo oko tri stope."

"Endi plašiš me. Zašto me plašiš?"

"I sam se plašim."

Ona se ponovo privi uz njega. "Jesi li siguran da vidiš to... to... Ja ništa ne vidim."

"Vidim ih jasno kao što tebe vidim. Ako je to opsena, onda je izuzetno savršena."

Dugina svetlost ispod cevastih nogu postala je tamnoplava. Predmet se spustio još niže i ostao da lebdi na udaljenosti od oko petnaest jardi, u istom nivou sa njima.

"Možda je to neka vrsta helikoptera", reče Rut.

"Ili... Endi, i dalje ga ne vidim."

"Opiši mi šta vidiš..." On uperi prst u... "eno tamo."

"Malu izmaglicu. Izgleda kao da će ponovo početi kiša."

"Petljaju oko neke četvrtaste mašine", reče on.

"Vidim i nešto slično kratkoj anteni. Antena svetluca. Pokazuju na nas."

"Endi, plašim se." Drhtala je u njegovom naručju.

"Mislim... da će biti bolje da se izgubimo odavde", reče on. Napregnu se da korakne, ali shvati da ne može ni da se pomakne.

"Ja... ne mogu... da se pomerim", prošaputa Rut.

Mogao je da čuje kako joj zubi cvokoću, ali sopstveno telo kao da mu je bilo sleđeno i zacementirano.

"Endi, ne mogu da se pomerim!" U glasu joj se osećala histerija.

"Jesu li još tu?"

"Uperuju neki aparat prema nama", promrmlja on. Glas kao da mu je dopirao sa velike udaljenosti, iz neke druge sobe. "Oni su nas prikovali. Jesi li sigurna da ništa ne vidiš?"

"Ništa! Mali izmagličasti oblak, ništa više."

Furlou odjednom pomisli da je devojkica jednostavno jogunasta.

Svako je mogao da vidi tu stvar pravo ispred njih! Obuze ga, jak bes. Zašto neće da prizna šta vidi? Eno tamo! Mrzeo ju je što je toliko jogunasta. Obuze ga iracionalna osornost, što ga nagna da preispita vlastito ponašanje.

Kako mogu da osećam mržnju prema Rut? Ja je volim.

Kao da ga je ta misao oslobodila, Furlou shvati da može da pokreće noge. On poče da se povlači, vukući Rut za sobom. Predstavljala je težak, nepokretan teret. Stopala su joj oštro škripala na šljunku posutom po površini rezervoara.

Njegovo kretanje izazvalo je užurbanu aktivnost među bićima ispod zelene kupole. Žagorili su i komešali se nad četvrtastom alatkom. Furlou oseti bolan grč u grudima. Svako udisanje i izdisanje zahtevalo je jaku koncentraciju. Ipak je nastavio da se povlači i vuče Rut za sobom. Opustila mu se u naručju. On naiđe na stepenik i umalo ne pade, a zatim poče polako da se uspinje uz stepenice.

Rut je bila veoma teška.

"Endi", zadahta ona. "Ne mogu da dišem."

"Izdrži još... malo", odvrati on.

Već su se nalazili na vrhu stepenica, a onda se brzo provukoše kroz rupu u kamenom zidu. Kretanje im je postalo nekako lakše, mada je još mogao da vidi taj prokleti predmet kako lebdi s druge strane rezervoara. Svetlucava antena i dalje je bila uperena u njega.

Rut poče da pokreće noge, a zatim se okrenu i zajedno othramaše do jahačke staze. Svaki korak im je bivao sve lakši. Furlou ju je čuo kako udiše vazduh punim plućima. Iznenada, kao da ih je neko oslobodio velikog tereta, mogli su ponovo normalno da vladaju mišićima.

Okrenuše se.

"Nestao je", reče Furlou.

Uzvratila mu je ljutito, što ga je zapanjilo. "Šta si to pokušao da učiniš, Endi Furlou? Na smrt si me isprepadao."

"Video sam ono što sam ti opisao", reče on. "Ti to možda nisi videla, ali si ga sigurno osetila."

"Histerična paraliza", reče ona.

"Ščepalo nas je oboje u istom trenutku, a takođe istovremeno i oslobodilo", reče on.

"Ma nemoj!"

"Rut, video sam upravo ono što sam i opisao."

"Leteće tanjire!" prosikta ona.

"Ne... pa, možda. Ali bio je tamo!" Bio je ljut, jer se branio. Racionalni deo njega uviđao je besmislenost upravo proteklih minuta. Da to ipak nije bila prikaza? Ne! On zatrese glavom. "Draga, video sam..."

"Ne nazivaj me dragom!"

On je zgrabi za ramena i potrese. "Rut! Pre dva minuta si govorila da me voliš. Zar si u stanju tako lako da se menjaš?"

"Ja..."

"Traži li neko od tebe da me mrziš?"

"Šta?" Ona se zagleda u njega, lica pobledelog od svetlosti koja je dopirala kroz drveće tamo pozadi. On pokaza glavom prema cisterni.

"Naljutio sam se na tebe... mrzeo sam te. Rekao sam sebi da je tako nešto nemoguće. Da te ja volim. U tom trenutku sam opet mogao da se pokrenem. Mržnju sam osetio... upravo u času kada su uperili svoju mašinu u nas."

"Kakvu mašinu?"

"Neku kutiju sa svetlucavim šipkama ili antenama koje su virile iz nje."

"Pokušavaš li ti to da mi kažeš kako su ti ćaknuti... koznašta u stanju da izazovu mržnju... ili...?"

"Izgleda da je tako."

"To je najluđa stvar koju sam ikad čula!" Ona mu okrenu leđa.

"Znam da je ludo, ali na to ispada." On posegnu za njenom rukom.

"Hajde da se vratimo u kola."

Rut izvuče ruku. "Neću ni koraka napraviti dok mi ne objasniš šta se dogodilo tamo napolju."

"Ne umem da objasnim."

"Kako si ti mogao da vidiš, a ja ne?"

"Možda slučajno... moje oči, polarizovane naočari."

"Da li si siguran da pri nesreći u radlaboratoriji nisi pretrpeo i neku drugu povredu, sem one na očima?"

On obuzda bes. Tako je lako bilo naljutiti se. Uz određeni napor, uspe mu da ne povisi glas. "Držali su me na veštačkom bubregu čitavu nedelju i izvršili su sve moguće testove. Eksplozija je izazvala promenu u sistemu za razmenu jona u kupama mojih mrežnjača. I to je sve. Oštećenje nije stalno. Mislim da je ono što se dogodilo sa

mojim očima, bez obzira na to šta to bilo, uzrok što sam u stanju da vidim ovakve stvari. Ne bi trebalo da ih vidim, ali mogu."

On joj se ponovo približi i uhvati je za ruku.

Napola je vukući za sobom, uputi se stazom. Malo kasnije ona uhvati korak uporedo sa njim.

"Ali šta bi oni mogli biti?"

"Ne znam, ali postoje." Molio ju je, mrzeći sebe zbog toga, ali Rut priđe bliže i zavuče svoju ruku pod njegovu.

"U redu, dragi, verujem ti. Video si ono što si video. Šta ćeš preduzeti u vezi s tim?"

Odvojiše se od staze i stigoše do šumarka eukaliptusa. Kola su predstavljala tamno obličje među senkama. Furlou se zaustavi pored njih.

"Je li mi teško poverovati?" upita on.

Ćutala je trenutak, a zatim reče, "Veoma je... teško."

"U redu", reče on. "Poljubi me."

"Molim?"

"Poljubi me. Da vidimo da li me stvarno mrziš."

"Endi, ti si..."

"Bojiš li se da me poljubiš?"

"Naravno da ne!"

"U redu, onda." On je privuče k sebi. Usne im se sretoše. Za trenutak, oseti da mu se opire, a zatim se opusti u njegovom zagrljaju, rukama ga obgrlivši oko vrata.

"Želim da ova mržnja potraje, ako se to može tim imenom nazvati", reče on.

"I ja."

Ona se ponovo priljubi uz njega.

Furlou oseti da mu je krv uzavrela. On se odmaknu jednim iznenadnim, odbrambenim pokretom.

"Ponekad poželim da nisi tako zatucani viktorijanac", reče ona. "Ali, možda te onda ne bih volela."

Ona skloni pramen crvene kose sa obraza. Kao joj je lice samo prozračno svetlucalo pri svetlosti lampi postavljenih duž staze za jahanje koja im je ostala za leđima. "Mislim da je bolje da te odvedem kući... k Sari."

"Ne želim da me vodiš kući."

"Ni ja ne želim da pođeš kući."

"Ali bolje da ipak pođem?"

"Bolje."

Ona mu položi ruke na grudi, a zatim ga blago odgurnu.

Oni uđoše u kola, nagnani iznenadnom, prijatnom nelagodnošću. Furlou upali motor, usredsredivši se na vožnju unazad do okretišta. Prednja svetla obasjaše konture korastog, smeđeg drveća. Svetla se odjednom ugasiše. Motor zakrklja i prestade da radi. Istog časa ščepa ga teško osećanje gušenja.

"Endi!" reče Rut. "Šta se dešava?"

Furlou primora sebe da se okrene na levu stranu, zapitavši se pri tom otkud zna kuda treba da pogleda. Spazio je četiri dugina snopa veoma blizu zemlje, cevaste noge i zelenu kupolu malo iznad šumarka. Brod je lebdeo tiho i preteći.

"Vratili su se", prošaputa on. "Eno tamo." Pokaza.

"Endi... Endi, bojim se." Ona se privi uz njega.

"Ma šta se dogodilo, ti me ne mrziš", reče on. "Voliš me. Upamti to. Voliš me. Nemoj da zaboraviš."

"Volim te." Glas joj je bio slab.

Bezrazložna ljutnja poče da obuzima Furloua. U prvi mah nije se odnosila ni na koga. Bio je to samo bes. Zatim je gotovo mogao da oseti kako pokušava da je usmeri na Rut.

"Želim da... te... mrzim", prošaputa ona.

"Ti me voliš", reče on. "Ne zaboravi to."

"Volim te. Oh, Endi, volim te. Ne želim da te mrzim... volim te."

Furlou podiže pesnicu i zamahnu njome prema zelenoj kupoli. "Mrzim njih", prosikta on. "Mrzim kopilad koja pokušavaju na ovaj način da raspolažu nama."

Osećao je kako se devojka trese i drhti na njegovom ramenu. "Ja... ih... mrzim", reče ona.

"Veruješ li mi, sada?"

"Da! Verujem ti!"

"Mogu li kola doživeti histeričnu paralizu?"

"Ne. Oh, Endi. Nisam mogla odjednom da počnem da te mrzim. Nisam mogla." On oseti bol u ruci od njenog stiska. "Šta su oni? Bože! Šta je to?"

"Mislim da nisu ljudska bića", reče Furlou.

"Šta ćemo sad?"

"Sve šta budemo mogli."

Krugovi duginih preliva ispod kupole promeniše se u plavo, ljubičasto i na kraju u crveno. Predmet poče da se penje uvis, udaljujući se od šumarka. Zatim se izgubi u tami. S njim nestade i osećanje pritiska.

"Otišlo je, je li tako?" prošaputa Rut.

"Otišlo je."

"Svetla su ti se upalila", reče ona.

On baci pogled prema kratkim svetlima. Kupasti snopovi farova stajali su zariveni u obližnji šumarak.

Tada se priseti oblika predmeta: kao džinovski pauk koji se okomio na njih. Naježi se. Kakva li su bila stvorenja iz preteće mašine?

Na površinu sećanja izbi mu jedna slika iz detinjstva: kao džinovski pauk.

Zidovi Oberonove palate napravljeni su od nogu pauka.

Da nisu bili vilenjaci, zlodusi.

Odakle potiču mitovi, zapita se on. Oseti kako u mislima istražuje stare staze i priseti se jedne strofe iz tih dana nevinosti...

Zar ne vidiš onaj lepi put
što vijuga oko krasnog gaja
taj drum je za patuljka kut
gde sreća će noćas da nas spaja.

"Zar ne bi bilo bolje da krenemo?" upita Rut.

On upali motor. Kretnje su mu bile automatske.

"Ugasili su nam motor i isključili svetla", reče Rut. "Zašto su to učinili?"

Oni! pomisli on. Ne sumnja više.

On upravi kola prema izlasku iz šumarka, zatim niz padinu brda prema Moreno Drajvu.

"Šta ćemo da radimo?" upita Rut.

"A šta bismo mogli da radimo?"

"Ako budemo pričali o ovome, ljudi će reći da smo ludi. Pored toga... nas dvoje... tamo gore..."

U pravoj smo klopci, pomisli on. Na um mu takođe pade šta bi Vetaj rekao da mu ispriča noćasnje iskustvo. Kažeš da si bio sa tuđom

ženom? Da li vas je osećanje krivice moglo dovesti do toga da vam se priviđaju iste stvari? A ako bi odrečno na to odgovorio i izložio svoju pretpostavku: Vilenjaci? Dragi moj Furlou, da li se dobro osećaš?

Rut se osloni na njega. "Endi, ako su u stanju da nas nateraju da mrzimo, mogu li nas naterati i da volimo?"

On skrenu kola s puta, isključi motor, povuče ručnu kočnicu i ugasi svetla. "Sada nisu ovde."

"Otkud da to znamo?"

On pogleda napolje u noć - tmina, nijedna zvezda nije se videla ispod ovih oblaka... ni traga od čudnog predmeta - ali iza drveća koje je oivičavalo put... šta?

Mogu li nas naterati da volimo?

Neka je prokleta što postavlja takva pitanja!

Ne! Ne smem je proklinjati, moram je voleti... moram...

"Endi? Šta radiš?"

"Razmišljam."

"Endi, bez obzira na nas... još mi se cela ova stvar čini tako nestvarnom. Zar ne bi moglo postojati neko drugo objašnjenje? Hoću da kažem, prestanak rada motora... Motori ponekad zataje; svetla se gase. Zar ne?"

"Šta hoćeš od mene?" upita on. "Da kažem da, ja sam lud, obmanut, ja..."

Ona mu šakom prekri usne. "Želim samo da vodimo ljubav i nikada da ne prestanemo."

On poče da je uzima u zagrljaj, ali ga ona odgurnu. "Ne. Kada do toga dođe, hoću da budem sigurna da to želimo, a ne da nas neko primorava na to."

Do đavola i njena praktičnost! pomisli on. A zatim: ne! Volim je... ali da li je to ja volim? Je li to moj izbor?

"Endi? Hoćeš nešto da učiniš za mene?"

"Šta?"

"Znaš kuću na Mančester aveniji... gde smo Nev i ja živeli... otac ga je, znaš, postavio za pomoćnika direktora. Zar ti još niko nije rekao da se zbog toga oženio sa mnom? Da bi dobio to mesto."

Furlou joj položi ruku na mišicu. "Želiš da on sazna... o nama?"

"Šta tu ima da se sazna?"

On vrati ruku na volan. "U redu, draga. Kako ti kažeš."

Ponovo upali motor i vrati kola na put. Vozili su se u tišini. Gume su škripale po mokrom kolovozu. Druga kola su u prolazu svetlucala farovima. Furlou podesi polarizujuća sočiva. Bilo je to veoma teško uraditi omogućiti mu da dobro vidi i istovremeno sprečiti bol od iznenadne svetlosti.

Rut uskoro reče: "Ne želim neprilike ili gužvu. Sačekaj me u kolima. Ako mi bude potrebna pomoć, pozvaću te."

"Sigurno ne želiš da pođem s tobom?"

"Neće on ništa pokušati ako zna da čekaš napolju."

On slegnu ramenima. Verovatno je bila u pravu. Do sada je već morala da upozna karakter Neva Hadsona. Ali Furloua je još nagrizalo osećanje potisnute osude. Podozrevao je da događaji koji su se zbili u poslednjih nekoliko dana, pa čak i noćasnji zloslutni susret, imaju nekog čudnog smisla.

"Zašto sam se udala za njega?" upita Rut. "Stalno se pitam. Sam bog zna, ja ne znam. Jednostavno se čini kao da se stiglo do tačke u kojoj..." Ona slegnu ramenima. "Posle ovog noćas sumnjam da iko od nas zna zašto čini ono što čini." Ona podiže pogled prema Furlou. "Zašto se sve ovo događa, dragi?"

U tome je problem, pomisli Furlou. Evo ključnog pitanja. Nije stvar u tome ko su ta stvorenja. Već... šta žele? Zašto se mešaju u naše živote?

Frafin pogleda sliku projektovanu iznad stola. Bio je to Lut, nadzornik broda, Hem širokog lica, čelične kože, grub i nagao u donošenju odluka, bez imalo ugladenosti. Posedovao je sve najbolje osobine potrebne onome ko vodi računa o mehaničkom vidu upravljanja, ali upravo ta svojstva sada su došla u sukob sa postavljenim mu zadatkom. Očigledno je izjednačavao ugladenost sa oprezom.

Jedan trenutak tišine bio je dovoljan da Lut shvati kako je režiser nezadovoljan. Frafin oseti pritisak obličja stolice i baci pogled na srebrnastu paučinu pantožive na drugom kraju salona. Da, Lut je bio kao taj instrument. Trebalo ga je tačno aktivirati.

Frafin pređe prstom preko Brode, pa reče, "Nisam ti naložio da

poštediš imunog. Naređeno ti je da dovedeš ženku smesta!"

"Ako sam pogrešio, kajem se", reče Lut. "Ali postupio sam prema poslednjim uputstvima koja se odnose na imunog. Način na koji ste vi njegovu ženku dali drugome, način na..."

"On je samo bio zabavni izuzetak", reče Frafin. "Nju smesta treba dovesti ovamo i to neozleđenu. Taj uslov ne odnosi se ni na kog drugog domoročana koji pokušava da se umeša ili da vas omete u izvršenju ovog naređenja. Da li sam bio jasan?"

"Režiser je bio jasan."

"Bez odlaganja", reče Frafin.

Lutova slika izblede i nestade.

Frafin se uvali u stolicu. Operacija je prilično dobro napredovala... uprkos ovom zakašnjenju. On zamisli Luta kako pokušava da razdvoji ljubavnike, manipulišući njihovim osećanjima. Taj klip je trebalo da bude svestan opasnosti takvog jednog poteza kada ima posla sa imunim.

Frafin se zakikota.

Rut iznenadi činjenica da uživa u besu koji je zgušnjavao sobu oko nje. Potisnuto osećanje, nastalo kao posledica događaja koje je malopre doživela sa Endijem, konačno je provalilo. Posmatrala je kako Nev nervozno lomi svoje ružičaste prste sa kožom naboranom na zglavcima kao u bebe. Znala je dobro u kojoj meri njegove ruke otkrivaju osećanja bez obzira na to kakvu masku navukao. Osm meseci koje je proživela s njim bili su dovoljni da ga sasvim dobro upozna. Bujica reči poteče sa njenih punih usana poput iverja bambusa, uperena da gane Nevovu odnegovanu dušu.

"Vrišti ako hoćeš o svom pravu kao muža", reče ona.. "Te stvari se sad tiču samo mene i ne želim da te vidim u blizini. Ohhh, znam zašto si se oženio mnome. Nisi me dugo obmanjivao, Neve. Ne dugo."

"Rut, ti..."

"Dosta! Napolju me čeka Endi. Pokupiću nekoliko stvari koje želim odavde i odlazim."

Nevovo široko i visoko čelo pokri se borama. Svojim okruglim očima buljio je prazno u nju. Opet ju je uhvatio bes i to je sve. Uživa u tome, nek je prokleta! Znam to po načinu na koji klima glavom poput omice... bludnice... omice... bludnice - omica-bludnica iz visokog

društva.

Rut odvratila pogled od njega. Plašila se Neva kada tako bulji. Osvrnu se po sobi, pitajući se da li uopšte postoji nešto što bi želela da ponese. Bila je to soba Neva Hadsona u prepletenim, prigušeno crvenim i smeđim tonovima. Orijentalna starudija, veliki pijanino u jednom uglu, zatvorena kutija za violinu koja bi, kada bi se otvorila, otkrivala tri flaše pića i komplet čaša. Nevu se to dopadalo. "Hajde da se napijemo i pustimo neku lepu muziku, dušo." Na prozorima iza pijana nije bilo zavesa, tako da su unutra prodirali tama noći i svetlost baštenske svetiljke, video se travnjak, jama za roštilj, a baštenska garnitura od kovanog gvožđa belasala se u mraku, dok su se sa nje cedile kapi kiše.

"U Kaliforniji se računa zajednička imovina", reče Nev.

"Bolje bi ti bilo da ponovo zaviriš u zakon", reče ona. "Poslovi su moje nasledstvo."

"Nasledstvo?" upita on. "Ali otac ti je još živ."

Stajala je zagledana u noć, ne pružajući mu priliku da je isprovocira. Do vruga s njom! pomisli on. Bolje da sam je prevario nego što sada moram da se cenkam oko poslova. Misli na ono kopile Endija Furloua. Želi ga, ali joj je potreban moj mozak za vođenje poslova. Ta ružna motka, taj dečak-muškarac u njenom krevetu! Neće ga dobiti; pobrinuću se za to.

"Ako odeš sa tim doktorom Furlouom, uništiću ga profesionalno, a uništiću i tebe", reče on.

Ona okrenu glavu u strahu, tako da joj je došao do izražaja grčki profil; crvena kosa bila joj je pokupljena pozadi u rep. Jedva primetan osmeh, koji joj je začas zaigrao na usnama, odmah je nestao.

"Neve, ti si ljubomoran?"

"Upozorio sam te."

"Oženio si se mnome zbog poslova", reče ona. "Šta te briga kako provodim slobodno vreme?" Zatim se okrenu prema njemu. Meškolji se samo ti svinjo od čoveka! Gde mi je pamet bila? Gde mi je pamet bila kada sam mogla tebe da pretpostavim Endiju? Da li mi je nešto sputalo osećanja, nateralo me da to uradim? Ona odjednom oseti slabost i strašnu mržnju. Da li je ijedan izbor ikada onaj pravi, pravi, pravi? Endijevo opredeljenje za stipendiju umesto za mene, njegove

oči pune nevinosti, oh kako je to mrsko! Gde sam ja proćerdala svoju nevinost? Nepromišljenost kada je u pitanju animalnost tela i moć. Da li sam u Nevu izabrala moć? Ali dopustio je da mu oduzmem moć, i sada zbog toga mogu da ga mrzim.

"Kćeri ubice!" prosikta on.

Ona ga pogleda. Jesam li ja ovo izabrala? Zašto, zašto, zašto? Zbog usamljenosti, eto zašto. Bila sam sasvim sama, kada me je Endi napustio zbog stipendije, i tu se našao Nev. Nev, Nev uporno ljubazan poput lisice. Pijana, bila sam pijana i puna mržnje. Nev je iskoristio moju mržnju i u tome je bila sva njegova moć - mržnja, moja mržnja, moja mržnja, da onda nisam mrzela, bio bi bespomoćan. Ipak ga neću mrzeti ni ako stavi ruku na moje koleno, oh tako je ljubazan i malo više i eto nas već u krevetu, venčani, a Endi daleko u Denveru, a ja sam još usamljena.

"Idem", reče ona, "Endi će me odvesti kad Sare. Ako pokušaš da me zaustaviš, pozvaću ga i sasvim sam uverena da će te srediti."

Nevove uske, tanke usne još više se stegnuše. Okrugle oči se izdadoše kratkotrajnim bleskom, ali odmah potom maska se nađe na svom mestu. Uništiću ih oboje! Kučka trtija o Endiju dobro pokazao sam ja već dragom starom poštenom Endiju dečaku sa usađenim kodeksom časti a šta bi rekla da sazna kako sam se ja založio da dobije stipendiju?

"Znaš li šta će grad o tome misliti", reče on. "Kakav otac, takva kći. Biće na mojoj strani. Znaš i sama."

Ona lupi nagom. "Svinjo!"

Naravno, Rut draga. Razljuti se i lupaj nogama poput divne životinje oh bože kako bih želeo da je odnesem u krevet upravo sada kad je ljuta i kada se bolno bacaka uvija i rastrže oh bože divna si kada si ljuta. Bolje ti odgovaram od Endija i ti bi to trebalo da znaš iste smo fele uzimamo ono što želimo i pljujemo na čast nema časti nema časti na nju na nju na nju kakva je samo životinja kada se naljuti ali zato i živimo da uzimamo dok se ne zasitimo i ne počne da se ushićuje Endijem vrati mu se ali Endi neće uzeti od mene naslednika oslobodiću ga se lako kao i prošli put i Rut će se puzeći vratiti svom uvek voljenom Nevu koji je skroz naskroz poznaje kada bih samo imao hrabrosti da te sada uvučem u spavaću sobu... pa oslobodiću se Endija na isti način kao i prvi put.

"Da se nagodimo", reče on. "Idi slobodno sa svojim ljubavnikom, ali ne mešaj se u to kako vodim poslove. Sama si rekla: šta se mene tiče kako provodiš slobodno vreme?"

Samo napred, kompromituj se, pomisli on. Imaću te.

Ona se okrenu, uputi se hodnikom, jednim naglim pokretom otvori vrata spavaće sobe i upali svetlo.

Nev ju je pratio u stopu. On zastade na vratima, posmatrajući je kako izvlači odeću iz ladice i ormara i kako je baca na krevet.

"Pa, šta misliš o tome?" upita on.

Ona s mukom istisnu nekoliko rečenica, svesna da time otkriva i više nego što je želela. "U redu! Zadrži poslove... ili šta već hoćeš. Znamo šta ti je najdragocenije." Ona se okrete i pogleda ga u lice, spremna da zaplače, ali trudeći se da to sakrije. "Ti si najomraženija osoba koju sam ikad srela! Ti nisi čovek." Ona rukom prekri usta. "Ne, nipošto nisi čovek."

"Šta to treba da..." On zausti, i zagleda se mimo nje prema francuskim vratima koja su vodila u otvoreno dvorište. "Rut..." Izgovorio je njeno ime kao u hropcu.

Ona se okrenu.

Kroz otvorena francuska vrata u sobu su ulazile tri zdepaste prilike odevene u zeleno. Njoj se njihove glave učiniše nekako čudno velike, oči nejasno osvetljene i zastrašujuće. Nosili su sa sobom kratke cevi od srebrnastog metala. Način na koji su se rasporedili i neočekivano uperili metalne cevi u one koji su se zatekli u sobi nosio je u sebi oholo osećanje moći.

Rut uhvati samu sebe kako razmišlja, dok ju je prožimalo čudno osećanje iznenađenja, o tome kako su otvorili francuska vrata, a da ih ona nije čula.

Iza nje, Nev reče bez daha: "Pogledaj ovamo! Ko..." Glas mu se prometnu u uplašeno siktanje, u zvuk koji ispušta probušeni balon. Tečno ćurlikanje poteče iz usta spodobe sa Rutine desne strane.

Ovo ne može biti, pomisli ona. Zatim: To su bića koja su nas uplašila u šumarku. Šta žele? Šta to rade?

Ona odjednom shvati da ne može da se pokrene. Glava joj je bila na mestu, svest jasna, ali nikakvi impulsi je nisu povezivali sa telom. Jedno stvorenje se pokrenu i stade pravo ispred nje čudan čovečuljak u zelenim hulahopkama; torzo mu je bio sakriven u

vazdušastoj, ispupčenoj okruglini koja je pulsirala. Ona se seti Endijevog opisa onoga što je video: svetlucave oči...

Endi! Želela je da ga pozove, ali glas je nije slušao. Kako je zanosan i nežan izgledao svet!

Nešto promaknu pored nje i ona vide Neva kako hoda poput lutke na žici. Pogled joj se usredsredi na mrlju od nekog praška na njegovom ramenu i pulsirajućoj veni na slepoočnici. On se iznenada nagnu napred, isto onako čudno i marionetski, banuvši kruto kroz otvorena francuska vrata. Začu se tresak i lomljava stakla. Pod oko njega postade svetao i crveno moker. On se zgrči i umiri.

Patuljasto biće ispred nje progovori na sasvim tečnom engleskom, "Nesrećan slučaj, zar ne?"

Nije smogla glasa da mu odgovori; oseti samo udaljeni užas, negde ispod prašnjavog talasanja, u samoj sebi. Rut zatvori oči, razmišljajući: Endi! Oh, Endi, pomози mi!

Ponovo začu kako jedno od stvorenja govori onim žuboravim ćurlikanjem. Pokuša da otvori oči, ali ne uspe. Talasi tame prekriše i poslednje ostatke njene svesti. Kada je postala nesvesna svega što se događalo oko nje, um joj se usredsredi na jednu čudnu i važnu misao: Nemoguće je da se ovo događa, jer niko ne bi poverovao. Ovo je samo košmar.

Rut se probudi na nečem mekanom - ublažavajuća plavosiva svetlost. Oseti da se nalazi na krevetu, među svilenim i toplim prekrivačima. Shvati da je naga na postelji... ali da joj je toplo... toplo. Iznad nje nalazio se predmet ovalnog oblika prepun svetlucavih kristalnih faceta. Naočigled su menjale boju u zeleno, srebrno, žuto, plavo... Delovale su tako ospokojavajuće.

Tu negde, znala je to, nalazilo se nešto što je željno očekivalo da obrati pažnju na njega, ali to je bio paradoks. Celim bićem je osećala da ta važna stvar može da pričeka.

Okrenu glavu udesno. Odnekud je dopirala svetlost, ali nije mogla da odredi odakle svetlost odjednom postade žuta poput sećanja na sunčevu svetlost. Osvetljavala je čudnu odaju, zid postavljen nečim što se pokazalo da su knjige, niski ovalni sto pretrpan čudnim, zlatnim oblicima: kupe, pravougaoni rezervoari, pola ljuste jajeta. Bio je tu i prozor kroz koji je dopiralo tamno plavetnilo noći. Dok je

gledala u njega, prozor postade metalno beo i na njemu se pojavi lice koje je gledalo u nju. Bilo je krupno, sa čudnom srebrnastom kožom, veoma uglasto i mestimično ravno, sa upalim, prodornim očima.

Rut oseti da bi trebalo da se uplaši toga lica, ali nije mogla da pronađe odgovarajući emocionalni odgovor.

Lica nestade i ona kroz prozor ugleda morskou obalu, stene koje je zapljuskivalo more, strme stene i svetlost sunca. Zatim sve opet prekri tama i ona shvati da to nije bio okvir za prozor.

Ispred te stvari nalazio se pokretni stalak koji je pridržavao ukoso postavljeni, mnogoredni predmet poput neke nadrealističke pišaće mašine.

Strujanje vazduha pomilova joj levu stranu tela. Bila je to prva hladna stvar s kojom se susrela od kada se probudila. Ona se okrete prema tom strujanju i ugleda ovalna vrata. Bila su otvorena, ali lišće irisa prijanjalo je da ih zatvori. Na vratima je stajala jedna zdepasta prilika u zelenim hulahopkama, lice koje je kroz prozor buljilo u nju. Negde u njoj javi se reakcija koja je govorila: Ovo je gnusan, krivonog čovečuljak. Reakcija je odbila da izbije na površinu.

Široka, debelousna usta stvorenja se otvoriše. On reče, "Ja sam Keleksel." Glas mu je bio jednoličan. Prože je golicanjem.

Oči mu skliznuše preko njenog tela i ona prepoznade u njima silnu zloću i iznenadi se što je to nije nimalo odbilo. Ova soba je bila tako topla, a kristalni faceti iznad njene glave pokretali su se tako nežno i lepo.

"Smatram da ste veoma privlačni", reče Keleksel. "Ne sećam se da sam ikada bio privučen ovako snažno, ovakvim magnetizmom."

On obiđe oko mesta na kome je ležala.

Rut ga je pratila pogledom, posmatrajući ga kako barata po tastaturi na mašini postavljenoj na pokretnom stalku. Prože je prijatno drhtanje i ona poče da se pita na šta bi ličilo imati ovo čudno stvorenje, ovog Keleksela, za ljubavnika.

Negde duboko u njoj, neki glas poče da viče: Ne! Ne! Ne! Lagano je postajao sve tiši dok nije zamukao.

Keleksel se nadvi nad nju.

"Ja sam Hem", reče on. "Znači li ti to nešto?"

Ona odmahnu glavom. "Ne." Glas joj je bio slabašan.

"Nikada ranije nisi videla nikog sličnog meni?" upita Keleksel.

"Pa..." Tog časa se seti nekoliko poslednjih minuta provedenih sa Nevom i stvorenja na vratima. I Endija. Znala je da nešto treba da oseća za Endija Furloua, neko duboko i trajno osećanje, ali ne beše ničeg do sestrinske naklonosti. Dragi Endi... tako je mio i sladak.

"Moraš mi odgovoriti", reče Keleksel. U glasu mu se osećala velika moć.

"Videla sam... tri... u mojoj kući... trojicu koji su..."

"Ah, ona trojica koja su te dovela ovamo", reče Keleksel. "Ali pre toga, da li si videla nekog od nas pre toga?"

Na um joj pade šumarak i Endijev opis (ljubazan, prijatan Endi), ali ona, u stvari, nije videla tamo takva bića.

"Ne", reče ona.

Keleksel je oklevao, zatim baci pogled na znake na manipulatoru koji je vodio računa o osećanjima ženke-domoroca. Govorila je istinu. Ipak, vredni biti oprezan.

"Znači ne govori ti ništa to što sam Hem?" upita on.

"Šta je... to Hem?" upita ona. Jedan njen deo ispolji jaku znatiželju. Znatiželja se probi kroz blatnjave talase smetnji da bi se nastanila u njenoj svesti i ona se zagleda u Keleksela. Kakva patuljasta spodoba! Kakav sladak patuljak.

"Značiće ti već nešto", reče Keleksel. "Veoma me privlačiš. Mi Hemi smo ljubazni prema onima koji nam ugađaju. Ti se, naravno, ne možeš vratiti svojim prijateljima, niti ćeš to ikada moći. No, postoje kompenzacije. Smatra se čašću služiti jednom Hemu."

Gde je Endi? pitala se Rut. Dragi, slatki Endi.

"Vrlo privlačna", mrmljao je Keleksel.

Čudeći se snazi koja ga je pokretala, Keleksel ispruži čvornovati prst i dotače njenu desnu dojku. Kako joj je koža bila elastična i divna. Njegov prst stade nežno da se kreće preko bradavice, do vrata, brade, usana, do kose.

"Imaš zelene oči", reče Keleksel. "Mi Hemi jako volimo zelenu boju."

Rut proguta knedlu. Milovanje Kelekselovog prsta ispuni je uzbuđenjem. Njegovo lice zaklanjalo joj je sve ostalo. Ona podiže ruku i dodirnu njegovu. Kako je samo tvrda i muška bila. Ona sreće prodoran pogled njegovih smeđih očiju.

Rut oseti kako uranja u zlatnu ošamućenost. Pažnju su joj prikovale

kristalne facete iznad kreveta. Kelekselova ruka istog časa zamrači kaleidoskopsko kretanje, i ona zatim oseti da je lice uronio u njena nedra. Njome ovlada zlatasta ošamućenost ispunjena žuborenjem i talasanjem zastrašujuće ekstaze.

"Oh, bože", prošaputa ona. "Oh, bože. Oh, bože."

Kako je prijatno kada te neko obožava u jednom ovakvom trenutku, pomisli Keleksel. Bilo je to najveće zadovoljstvo koje mu je pružila jedna žena.

(Prevela Mirjana Živković)

Kris Nevil: BELINDŽEROV NAROD

Svako na svetu ističe da je kod njega demokratija; svi se u nj zaklinju; glasanje svih o svemu uvek je dobro, opravdano i pozitivno. Znači, uvek.

Sa tihim 'klik' radio-aparati ugrađeni u zid se uključiše i trenutak potom kroz spavaću sobu se razleže melodičan zvuk afričkih bubnjeva. Bert Belindžer se u trenutku probudio.

Sproveo je glasanje i svi su se saglasili da je četvrtak.

Digao se, otišao do prozora i duboko udahnuo. Četvrtak, to je dan kad treba da prečisti račune sa jednim advokatom na bulevaru Vilšajer.

Vazduh i sunce govorili su da je proleće. Demokratskim postupkom došlo se do zaključka da jeste proleće.

Belindžer je obavio uobičajene jutarnje stvari, praćen zvukom muzike. Kretao se po svom apartmanu sa dve spavaće sobe i proveravao. Sve je bilo kao sinoć. Niko nije upao u toku noći. Manja spavaća soba bila je potpuno spremna da primi goste koji nikad nisu dolazili.

Seo je za šalter koji spaja dnevnu sobu i kuhinju da pojede jaja i popije kafu. Radio-aparati oko njega, svi uključeni, svirali su istu muziku kao i oni u spavaćoj sobi. Klimao je u ritmu, zamišljajući grupu 'Star Vokers'. Bio je zaljubljen u njihovu srednju bubnjaricu, devojkicu po imenu Anželik Raust.

Belindžer je video Anželik na TV i istog časa se zaljubio u nju. Ona

je zamenila njegovu raniju ljubav, gospođicu Teri Pol, flautistkinju, osobu koja, gledano iz sadašnje perspektive, stvarno i nije imala neke osobite grudi.

Sada, preko jaja i kafe, u prirodnom jutarnjem sjaju, činilo se fantastično da je takva zajednica kao što je gospođica Teri Pol mogla da privuče njegovu pažnju makar i trenutno, a kamoli da ga drži ceo jedan minut, a da i ne pominjemo pet celih meseci. Zakleo se večnosti da nikad, nikad, nikad neće gledati TV kasete Teri Pol, a ako je čuje na radiju, neće hteti da sluša. To će biti dokaz njegove ljubavi za Anželik.

Završio je svoju kafu. Počele su vesti, nadjačavajući svojom drekom zvuke izvrsnog džez. U svetu postoje narodi skloni zločinu i narodi skloni redu i zakonu; Belindžer je narod ove druge vrste. Svi su demokratije, znajući to ili ne, samo su neki ljudi. To ne treba da iznenađuje ako se ima u vidu evolucija.

Izvadio je pismo. 'Poslednja opomena!' Ukupna suma, uključujući poštarinu, iznosila je dvadeset tri dolara i četrdeset sedam centi.

"Belindžeru", počinjalo je pismo, bez uobičajenog pozdrava, "vaši postupci nagoveštavaju da nemate nameru da platite priloženi račun. Ako se ovaj račun ne plati smesta, biću prinuđen da preduzmem zakonske korake, što može značiti i obraćanje vašem poslodavcu. Snosićete sve troškove naplate. Da bismo izbegli neprijatnosti i dodatne troškove, pošaljite mi odmah danas vaš ček na iznos od dvadeset tri dolara i četrdeset sedam centi. Ne šalim se. Ovo je poslednja opomena, a onda šaljem račun kalifornijskom sudu na naplatu. F. Teres Votson, advokat."

Taj račun je bio očigledno nezakonit. Votson je dobio priliku da zastupa svoju stvar i bedno je podbacio.

Prvo: zasedala je porota.

Drugo: viši sud je razmotrio slučaj.

Treće: vrhovni sud Belindžerovog naroda doneo je presudu.

Sve ove instance dale su Belindžeru za pravo. Votson se nije potrudio da uloži žalbu, ali je Belindžer, iz osećanja pravednosti, po sopstvenoj inicijativi nastavio sa zakonskim postupkom. Međutim, sada je ovaj čovek, Votson, zapretio čitavom narodu kao celini.

Belindžer je presavio pismo i vratio ga u unutrašnji džep sakoa. Pošto je završio doručak, stavio je sudove u mašinu za pranje

posuđa. Sedam i dvadeset. Normalno bi sad krenuo na posao. Centrala se otvara tačno kroz trideset pet minuta. Razvukao je vreme kao gumenu traku.

Izvadio je bankovne izvode sa svog tekućeg računa. Pregledaćemo račune jutros. Trezveno finansijsko poslovanje je temelj nacije. Pozvan je ministar finansija.

Dva dolara i pedeset devet centi plus porez, za šest konzervi piva. Pet od njih još je u frižideru. Ta zaliha će potrajati još mesec dana. Ministar finansija nije iskoristio pravo žalbe, već se saglasio da je taj utrošak razuman. Tri dolara i osamdeset devet centi za hemijsko čišćenje odeće: eto troška koji je bio neizbežan. Deset dolara i trinaest centi: podmazivanje, ulje, pun rezervoar goriva i podešavanje rotora. To je prošlo bez rasprave. Četrdeset sedam centi za veliku čokoladu. Pozvan je ministar narodnog zdravlja. Na kupatilsku vagu, Belindžer se, sudeći po vagi, ugojio sto pedeset grama. Moraćemo da pripazimo odsad na te slatkiše. Belindžer se složio.

Četiri dolara i deset centi, zajedno sa napojnicom, za večeru u restoranu prošle noći. Opravdano, jer je ovakvo trošenje sredom bilo tradicija, a i nedavne ankete su pokazale da ga osamdeset tri odsto građana odobrava. Od ukupno dvadeset pet dolara koliko je sebi odredio za ovaj period, još je imao nepotrošeno tri dolara i sitninu. Prilično dobro. Ministar finansija bio je zadovoljan.

Pljus! Gumena traka se odapela. Pet do osam.

Belindžer je telefonirao svom preduzeću.

"Hvala što zovete firmu Merit i Finč", reče magnetofonski snimak.

"Istraživanje svemira je naša specijalnost."

Rekao je: "Belindžer iz knjigovodstva. Imam da sredim neke lične obaveze jutros. Dolazim posle ručka."

"Hvala za vašu poruku, gospodine Belindžer", reče mašina.

Saobraćaj iznad Los Anđelesa počeo da se razređuje kroz petnaestak minuta. Let do kancelarije F. Teresa Votsona, advokata, trajaće dvadeset minuta. Pođimo u osam i petnaest da bismo stigli u dvadeset pet do devet.

Belindžer je proverio radnike u svojoj dnevnoj, prepodnevnoj, smeni. Svaki je radio svoj posao. Puls dobar, srčani rad postojan, disanje

normalno. Međusmena treba da ode na spavanje kroz jedan sat. Većina noćne smene verovatno nije ni otišla na spavanje posle onog glasanja o danu u sedmici. Verovatno su budni i nešto petljaju. Treba obaviti sve današnje važnije poslove do devet, možda devet i trideset, pa da međusmena ode na počinak.

Stvarno treba doneti neke privremene propise o ovim stvarima, ako se to može demokratskim putem postići. Moramo nacrt zakona o tome da uputimo na razmatranje sledećem zasedanju kongresa. Zabeleži: na sednici vlade u nedelju ovo da se uključi u dnevni red.

A do tada, jedan od problema ostaće i preveliki broj odluka koje se moraju donositi. Tu bi šef države mogao nešto da učini. Broj pitanja za usaglašavanje treba smanjiti na apsolutni minimum, da bi se sve obavilo do devet. Neopravdano je da se proces odlučivanja proteže sve do podneva. Dobro organizovana nacija sve stigne i bez žurbe.

A mane diktature toliko su dobro poznate da ih ne treba ni nabrajati: ukratko, takav organizam je evolucionari promašaj. Čudno da tako malo ljudi sagledava ovu činjenicu onako jasno kao Belindžer.

Tačno u osam i dvanaest pozvao je garažu i izišao iz stana, proverivši pri tom da li su vrata dobro zabravljena. Dva minuta posle toga bio je na krovu. Pošto je jutarnja gužva prošla, mehanički pomagač stigao je već da sklopi rotor. Ušao je. Radio-aparati su se uključili čim je upalio motor. Pevužio je u sebi, a prstima je po ručici za pilotiranje kuckao u istom ritmu.

Snage bezbednosti mogle su sada, posle poletanja da predahnu. I ovoga puta je ostavio za sobom dobro zaključana vrata. Tehničari iz prepodnevnice smene, još sasvim odmorni, preuzeli su na sebe da nadgledaju komplikovanu mišićnu aktivnost povezanu sa pilotiranjem. Glavni pilot bio je na komandnom mostu, pazio, proučavao pristižuće signale i reagovao potrebnim pokretima.

Belindžer je opet pomislio kako bi dobro bilo kad bi mogao da uvede više automatizacije. Možda bi to trebalo pokrenuti kod Saveta za naučna pitanja. Ali ako SNP nađe rešenje, onda šta sa nezaposlenima? Taj problem su narodi kao celine između sebe odavno rešili, ali je u svakom narodu izbijanje unutrašnje nezaposlenosti bilo večita opasnost.

Ne! Bolje da svi rade, nego da imamo brige zbog hronične nezaposlenosti. Važno je izbeći prekovremeni rad. Sindikati su vrlo

nezgodni po pitanju prekovremenog rada. Traže četiri sata odmora za svaki sat prekovremenog. Jednom, posle vrlo naporne sedmice u kancelariji, proveo je čitav petak u krevetu da bi se svi odmorili. Pridružio se ostalim letelicama.

U osam i trideset, između ekonomsko-propagandnih poruka, opet vesti. To je najviše zamerao ovoj radio-stanici. Namrštio se. Narodi skloni zločinu kao da su peovladavali: agresija u Floridi, rat na ulicama Los Anđelesa. Neshvatljivo. Besmisleno.

Ponovo je razgovarao sa svojom pravnom službom. Votsonov zahtev bio je sasvim sigurno nezakonit. Nikakvim zakonskim putem nije on mogao naterati Belindžera da plati. Ipak, pošto je ovo bilo međudržavno pitanje, a ne unutrašnja stvar, nije bilo sigurno kako stvari mogu ispasti.

Belindžer je svojevremeno pokušavao da dokaže drugim narodima neke stvari, na primer o teritorijalnom integritetu. Stvari tela rešavati telom, stvari duha duhom. Izgleda da je naišao na zid ćutanja, jer nijedan narod mu se nije odazvao u vezi sa ovim. Sad je Belindžer pozvao ministra spoljnih poslova. Zasnovaćemo svoju argumentaciju, rekao je ovaj ministar, na međunarodnim pravnim normama. Pregovaraćemo, ali bez posrednika.

Evo opet muzike. Poželeo je da puste neku od Anželikinih ploča. Bilo bi ugodno znati da ga ona u ovoj stvari podržava.

Ali naravno da ga podržava. Anželika je bila narod sličan njemu, mrzela je nepravdu bilo gde. Zar to nije i dokazala mnogo puta? Zar mu nije to šapnula na TV? Naravno da ga podržava. Svim silama svoga tela.

Belindžer pomisli na svoje radno mesto kod Merita i Finča. Njegovi građani su mudro odlučili: kad si kod Merita i Finča, nikad se ne obraćaj nikome sem ako je apsolutno neophodno. Ako ne razgovaraš sa ljudima, ni mi ne moramo stalno da donosimo odluke. Ne moraš da maltretiraš građane sve vreme, da budiš zaspale smene samo radi hitnih glasanja.

I tako je Belindžer radio svoj posao sa bušenim karticama, formularima i nizovima cifara. Unosio je u kompjuter koji se sastojao od gotovo bezbrojnih majušnih stvari koje su samo činile 'da' ili 'ne'. Pravo je čudo što je ta sprava, sa tako prostim sastavnim delovima,

umela išta da uradi.

I Belindžer se smešio, odgovarao na pitanja i nikad nije izašao na ručak ni sa kim.

Dvadeset do devet: opet reklame. Saobraćaj se neobično zgusnuo. Dobrih pet minuta je Belindžer lebdeo u vazduhu, a da nije napredovao takoreći ni metra. Sad se otvorila jedna staza. Do zgrade ima manje od četiri stotine metara i on počeo da smanjuje visinu, motreći unaokolo. Prepao se: neki idiot mu je presekao put, spuštajući se prebrzo. Verovatno neki mladi narod. Čemu ta žurba? Sekundama kasnije bio je bezbedno parkiran. Prepustio je letelicu jednom službeniku garaže i u zamenu dobio potvrdu. Potvrda je izgledala ispravna.

Hitro je prišao liftu i osmotrio spisak istaknut na zidu. Tu je pisalo da se neprijatelj nalazi na trećem spratu: soba 315.

Dole.

F. Teres Votson sedeo je iza svog radnog stola u unutrašnjoj kancelariji, a oko njega: ormani sa fasciklama, adresograf, vaga za izračunavanje poštarine, pisaća mašina sa mikrofonom umesto tipki i kompjuter sa znatnim kapacitetom pamćenja.

Kad je čuo da se vrata predsoblja otvaraju, podigao je pogled. Ko bi to mogao biti u ovo doba? Njegova sekretarica sa pola radnog vremena (skup luksuz, ali je prijao njegovom ego-u) doći će tek posle ručka da uzme poštu i zato on ustade i ode da u predsoblju lično pozdravi gosta, verovatno nekog trgovačkog putnika.

Ali pored praznog mesta sekretarice stajao je nervozni Belindžer. Nosio je konzervativno odelo, onog stila koji se već šezdeset godina znatnije ne menja, za razliku od prevrtljive ženske mode; bio je mali, proćelav i težio je jedva šezdeset kila.

Votson bejaše visok, mnogo teži od Belindžera, sa licem raskrupnjelim od bogate hrane i očima diktatora.

Treba pomisliti i na ono nezamislivo, prošaputa Belindžerov šef tajnih operacija. Uzmi u obzir svaku mogućnost, pa i onu najudaljeniju. Jedan narod mora biti spreman na sve eventualnosti. Merit i Finč bi tražili objašnjenje zašto ovaj nezakoniti račun nije plaćen.

"Jeste li vi F. Teres Votson?" pitao je. "Zovem se Bert Belindžer."

A ako Belindžer, kao šef države, dopusti da narod izgubi radno mesto kod Merita i Finča, građani će se sasvim sigurno pobuniti i zbaciti ga sa vlasti. Tada bi narod, pošto njime više niko ne bi upravljao, zapao u tešku bolest.

"Da?" reče Votson. "Šta mogu da učinim za vas? Ako tražite posao..."

"Vi mene ne znate?" zapita Belindžer zaprepašćeno. "Vi ste F. Teres Votson, advokat?" Ovakav razvoj događaja uznemirio je Belindžera. Kako je moguće da advokat, koji mu je napisao toliko pisama i svako potpisao svojim stravično razmahanim potpisom, ne zna za ime Bert Belindžer? To je tajanstveno. Šta kaže ministar narodne odbrane?

Votson je prebirao po mislima. Možda ovog šalje neka od Votsonovih bivših žena? Ili Erni zbog onih sitnih para koje još duguje posle susreta u Santa Aniti? Ili je novi sudski slučaj?

Belindžer je izvadio pismo.

Belindžer kod Merita i Finča drži to radno mesto već jedanaest godina, a drugo tako dobro ne bi nikad mogao naći. Prema tome, Votson mora po svaku cenu biti sprečen da im se obrati. Kako bi mogao Belindžer da uruči gospodinu Hererasu zakonski akt kojim odbija plaćanje tog računa? Pa gospodin Hereras čak i ne zna, za sebe samoga, da je narod, sačinjen od mnogo građana, od kojih svaki ima svoje sklonosti. Nije bezbedno razgovarati sa siledžijama koji čak ni tu elementarnu činjenicu ne znaju. Evolucija ljudskog roda takvima nosi poraz, ali prirodna selekcija je spor proces.

"O ovome je reč", reče Belindžer.

Istog sekunda Votsonovo držanje i izraz lica postadoše strogi, kako odgovara njegovoj profesiji. "Da vidimo, gospodine Belindžer. Ako se ne varam, želeli ste da me vidite u vezi sa neplaćenim računom?" Uzeo je pismo i bacio pogled na cifru. "Dvadeset tri dolara i četrdeset sedam centi."

"Želim da razgovaram s vama o tome."

"Pa, da uđemo u kancelariju, izvolite, gospodine Belindžer. Drago mi je što shvatate svu ozbiljnost situacije. Dobro je što ste lično došli da razrešimo ovu stvar. Izvolite sesti."

Dok je Votson obilazio svoj radni sto da bi i sam seo, u njegovim mislima otvorila se majušna pukotina i kroz nju je procurela nelagodnost. U celoj njegovoj karijeri, koja je bila duga i časna, da li

je iko ikad došao lično? Nijednog takvog slučaja nije se sećao. Ovo je bio najpoštanskiji od svih poslova, sastojao se od bestelesnih imena, od poštanskih maraka, belog papira, crnog mastila, oštih reči za teže dužnike. Živi ljudski dah sve je to remetio i Votson se osećao nezgodno usred svoje kancelarije. Da ispitamo ovu situaciju, koja može biti delikatna ili neprijatna stranci.

"Dakle", reče Votson kad je seo, "gospodine Belindžer, ako mi jednostavno date ček na dvadeset tri dolara i četrdeset sedam centi, možemo odmah ovo da okončamo i vi ćete time izbeći svaku nezgodu ili neprijatnost. Ako nemate toliko para baš u ovom trenutku, siguran sam da možemo da razradimo zadovoljavajući plan isplate. Mnogi dužnici mi plaćaju samo po pet dolara nedeljno. Shvatam da se ljudima dešava da se malo zaletu sa trošenjem i nastojaću da postupim koliko god mogu umereno."

"Nije stvar u novcu, znate", reče Belindžer sastavljajući reči. I dalje je stajao.

Votson se strogo namrštitio. Imao je naviku da uopšte i ne čita pisma dužnika ako nisu sadržavala novac. Da li je ovaj Belindžer pisao i bunio se zbog nečega? "Da li hoćete reći da je posredi neka greška? Gledajući ovaj račun, zaključujem da ste kupili neke trake sa muzičkim emisijama, je l' te? Zar vam trake nisu stigle? Ili je slab snimak, mutna slika? Ako je to, ja moram da se obratim kompaniji od koje ste kupili, ali ako su njihovi podaci u redu i ako niste uložili žalbu u zakonskom roku..." Nije izrekao nikakvu direktnu pretnju.

Belindžer je zapazio da advokat uvodi irelevantan materijal. Odgovorio je: "Primio sam trake i dobrog su kvaliteta." Diplomatska služba poslala je svoje osoblje sa pripremljenim savetima i dokumentima. Ministar spoljnih poslova pročisti grlo i reče: "Mislim da ćete se složiti, kao advokat i specijalista, da ako zatražite od nas da platimo ove trake na kojima je gospođica Teri Pol, to je kao da tražite od nas da platimo alimentaciju. Nemate baš nikakvog dokaza da smo ikada bili u braku s njom."

Votson je vrteo između palca i kažiprsta ključić od pisaće mašine sa mikrofonom. Dužnici, od kojih je ovaj čovek jedan, 'kupovani' su od kompanija u blokovima od po hiljadu, s tim da od nominalne sume koju kompanija potražuje advokat kompaniji uplati četvrtinu, a posle, sve što uspe da naplati od dužnika, ostaje njemu. Neki su računi

uvek ostajali nenaplativi iz zakonskih razloga: vraćena roba, neispravna roba, pogrešna roba, nenaručena roba... dvadesetak takvih na hiljadu. Od tih dvadesetak svaki put bi se našlo dvoje ili troje koji bi zapretili protivtužbom. Advokatska je praksa da se takvima ne odgovara, već da ih se jednostavno zaboravi zauvek. Ako bi neko i tužio, ništa ne bi postigao, jer pismo dužniku je uvek sastavljeno tačno u skladu sa važećim zakonima države Kalifornije. Svejedno, takvi pojedinci su bili neprijatni i Votson je delić sekunde razmišljao da li je Belindžer možda izuzetno agresivni primerak te sojte. Ali svaka pomisao da je Belindžeru do tuženja ubrzo je isparila i Votson je shvatio da ima posla sa manijakom. Nove forme ludila svuda se pojavljuju, tragična posledica opšteg mira.

Jedini razuman postupak, to je Votson sada shvatio, bio je: ustati, ispratiti ovog čoveka mirno napolje, zaključati vrata i nadati se da Belindžer više nikad neće doći.

"Sasvim ste u pravu, gospodine Belindžer. Nema razloga da platite ovaj račun. Pobrinuću se da vas više niko ne uznemirava po tom pitanju. Žalostan nesporazum za koji se ja izvinjavam."

Votson je ustao. Obišao je oko stola. Treba li još umirivanja? Ko bi to znao. "Siguran sam da ćete vi to sa alimentacijom takođe srediti", dodade.

Belindžer je bio lakši od neprijatelja oko četrdeset pet kila i niži dobrih petnaest centimetara. Neravnopravnu borbu čovek mora da učini ravnopravnom. Šta, sada mu prete alimentacijom. Šta stoji iza te pretnje? I bez toga bilo je dovoljno nevolje.

Pitamo ministra unutrašnjih poslova: da li je tebi poznato da smo ikad podlegali plaćanju neke alimentacije? Odrečan odgovor. Još ne sasvim zadovoljan, on reče, ovo je vrlo ozbiljno pitanje; da li smo možda zapali u obavezu i bez svoga znanja? Njegov naučni savetnik je istupio sa uveravanjima da je to sasvim nemoguće.

"Ne znam ja ništa za alimentaciju", reče Belindžer Votsonu.

"Jednostavno nemojte ništa brinuti", reče Votson smirujućim glasom. Belindžer je sad sagledao da stvari stoje lošije nego što je očekivao. Šta bi gospodin Hereras rekao na ovo? Optužba sustiže optužbu. Svojim besprekorno logičnim razmišljanjem on iznađe još nešto. Možda ovaj Votson poznaje gospođicu Teri Pol i njene bezvredne građane? Postoji li zavera, da li su sklopljeni sporazumi protiv njega,

da li se pomišlja na agresiju?

Votson je govorio kao detetu. "Samo sve to lepo zaboravite. Idite kući i odmorite se. Nije vam baš dobro jutros."

Belindžer je osetio paniku. Ministar narodnog zdravlja reče, bojim se da imamo pred sobom još jednog ludaka, ovde. Svet je pun takvih naroda i oni stvaraju sve probleme.

Ovaj ovde, reče komandant snaga bezbednosti, jeste advokat. Advokati su najopasniji. Oni umeju da iskopaju povelje iz vremena kralja Džona i da ih upotrebe protiv nekoga.

Votson, gledajući odozgo na čoveka toliko slabijeg od sebe, oseti za trenutak sažaljenje. Belindžer je bolestan; treba mu pomoći. Votson je odlučio da ispita dubinu ove postfrojdovske psihoze, da utvrdi kako bi se moglo pomoći ovom sirotom, uznemirenom čoveku. "Imate li nekih rođaka ovde?"

"To pitanje", reče Belindžer, "je uvreda nacionalnom dostojanstvu! Ja sam savršeno sposoban da vodim svoje sopstvene ratove!"

Jedna klica straha začu se u Votsonu. Snaga ludaka mogla bi prevagnuti u odnosu na njegovu fizičku nadmoć. Belindžer bi mogao da ga povredi, a, pored toga, mogao bi da bude opasan i za druge ljude. Ideja, napola formirana, da bi bilo moguće ubediti Belindžera da sam traži lekarsku pomoć, nestala je. On kao advokat nikako drukčije nije mogao da pomogne: jer ako bolesnik ne čini krivična dela, samo rođak može da zatraži lekarski pregled i dalji postupak.

Doduše, Votson bi mogao da tuži i zbog uznemiravanja; ali ako je ludilo privremeno, ili ako Belindžer uspe da se sabere dovoljno da pred sudijom izgleda normalan, onda bi se sam Votson mogao naći u neprijatnoj i pravno rđavoj poziciji: lažno je optužio čoveka, neosnovano tražio da se ovaj liši slobode, i tako dalje. Samo jedno treba stvarno učiniti, treba ovoga izvesti iz kancelarije što je pre moguće.

"Pa, hajdemo", reče Votson, pružajući ruku. "Idemo polako u hodnik." A kad ga jednom izvede u hodnik, može da se baci nazad u predsoblje, zalupi vrata i zaključa ih. Ako tada Belindžer ostane pred vratima, anonimni telefonski poziv policiji imaće za rezultat to da će Belindžera zadržati na razgovoru u policijskoj stanici, a zatim će ga sud poslati u ustanovu gde država leči takve poremećene ljude.

Belindžer je zbacio tu ruku sa ramena. Proverio je da li je sav njegov

narod, do poslednjeg građanina, budan. Približavala se krizna situacija. Čim ga ovaj čovek, Votson, izvede u hodnik, doći će do napada. Svi drugi narodi u zgradi će to videti, naravno, ali nijedan mu neće priskočiti u pomoć. Belindžer ovde nije imao savezništva, alijanse. Njegovi saveznici su bili u industriji zabave, u Holivudu, Njujorku, na TV. Oni su bili previše daleko da bi mu sad pomogli! Da li bi mogli čak i da čuju njegove povike?

Kakve će mahnite optužbe Votson da načini! A da li će narod, i sa svim najboljim poznavacima zakona koje ima, moći da te optužbe odbije? Votson je spadao među one lude-blesave: bio je zarobljenik prošlosti. Nije izbegao slepu ulicu evolucije: specijalizaciju. U odnosu na sve organske komponente u sebi, Votson je postupao sa totalnim prezirom za njihova građanska prava. Sa njim se ne može logično raspravljati. Belindžer je bio suočen sa jednim primitivnim organizmom.

Znači, Votson je pretio da internacionalizuje ovaj sukob, da spreči svaki razuman kompromis? Belindžer je došao pripremljen i za to. Zar sva diplomatija, uvek, mora ostati uzaludna? Da načinimo još jedan pokušaj bilateralnog sporazumevanja.

"Nikad nas nećete izvesti pred Ujedinjene nacije", reče Belindžer. "Znate da su tamo stvari udešene protiv nas; znate da ne bismo imali poštenu mogućnost da se branimo; preglasali bi nas."

Belindžer je objavio uzbunu. Svi su upoznati sa situacijom. Da li stojite iza mene, građani? povikao je. Gromkih devedeset sedam odsto: da!

Crvena uzbuna! povikao je Belindžerov ministar narodne odbrane. Na oružje! Na oružje! Dižite barikade! Spremni za suzbijanje invazije! Votsonova ruka je krenula još jednom. Učvrstila se na Belindžerovom ramenu. "Hajdete. Mislim da je vreme da idete!"

Ministar odbrane reče Belindžeru: ovaj se sprema na mučki napad! Požurimo!

Belindžer je tada stupio u akciju. Objavio je stanje opasnosti po narod. Vojnici krenuše napred, u talasima.

Naučnici su pripremili uređaj za ispaljivanje projektila i preuzeli kontrolu nad panelima sa svetlima koja su se palila i gasila.

Skloni mi se s puta! zarežao je ministar odbrane na ministra spoljnih poslova. Ovo je sad čisto vojna stvar!

Belindžer poteže ispaljivač olovnih projektila iz skrivenog silosa i izvi se ulevo, pucajući jednom, bang!

Tišina. Zvuk Votsonovog tela koje se susreće sa podom. Tišina.

Morali smo da se branimo, rekao je građanima. Bilo je: mi ili oni. Osamdeset osam postotaka se saglašava sa preduzetom akcijom. Pacifisti, manje od deset odsto populacije, koji su sve vreme nastavljali da rade na nevojnim zadacima, sada su se vraćali punom učešću u životu društva.

Belindžer je čestitao ministru odbrane na neprekidnoj spremnosti i stavio sredstvo za lansiranje projektila nazad u svoj džep.

Služba bezbednosti je preuzela stvari u svoje ruke. Ništa u kancelariji nije dodirnuo. Ne postoji problem otisaka prstiju.

Dva i po minuta kasnije bio je u garaži na krovu. Predao je potvrdu za letelicu.

Posle još devedeset sekundi, služba bezbednosti se povukla, a tehničari su stupili u akciju. Pilotirao je. Muzika, gudački instrumenti i oboe, čula se iz svih radio-aparata. Pogledao je na sat. Tek je prošlo devet. Međusmene treba da idu na spavanje. Ukinuo je vanredno stanje.

Zapitao je ministra finansija, je li ovo dobro? Ovakav rat vi volite, zar ne? Ovog puta nas je koštalo samo sedamdeset sedam centi, sedamdeset pet centi za parking, dva centa za metak. Moja vlada je štedljiva vlada.

Nekih dva sata kasnije, kad se spremao da pođe na posao, služba bezbednosti setila se pisma koje je ostalo na stolu advokata Votsona, ali tada se više ništa nije moglo učiniti sem da se otpusti šef službe bezbednosti.

(Preveo Aleksandar B. Nedeljković)

Robert Šekli: STRUČNJAK

Fototonska oluja udarila je bez upozorenja, sručivši se na Brod iza skupine džinovskih crvenih zvezda. Oko je imalo taman toliko vremena da uputi opomenu u poslednjem trenutku preko Govornika, kada ih je ona zahvatila.

Bilo je to treće Govornikovo putovanje u duboki svemir, a prva oluja

svetlosnog pritiska. Prožela ga je iznenadna plima straha u času kada se brod žestoko trgao, prihvativši silinu udarnog talasa, i zaljuljao sa strane na stranu. A onda je straha nestalo, da bi njegovo mesto zauzeo snažan talas uzbuđenja.

Zašto bi se bojao, upitao se on - zar nije bilo valjano obučen baš za ovu vrstu neprilika.

Upravo je razgovarao sa Hraniteljem kada je oluja udarila, što ga je nagnalo da razgovor naglo prekine. Nadao se da je sa Hraniteljem sve u redu. Bilo je to mališanovo prvo putovanje u duboki svemir.

Žicolike niti koje su sačinjavale pretežan deo govornikovog tela pružale su se kroz ceo brod. On je brzo povukao sve izuzev onih koje su ga spajale sa Okom, Motorom i Zidovima. Sada je sve bilo isključivo u njihovim rukama. Ostali članovi posade moraće sami da se staraju o sebi sve dok oluja ne prođe.

Oko je priljubilo svoje diskoliko telo uza zid, isturivši jedan organ za gledanje izvan broda. Da bi usredsređenost bila veća, ostali organi za gledanje sabrali su se i sklopčali oko njegovog tela.

Posredstvom organa za gledanje, Oka, Govornik je posmatrao oluju. Prevodio je Okovu optičku sliku na jezik razumljiv Motoru, koji je provodio Brod kroz talase, držeći se saopštenog mu pravca. U međuvremenu, Govornik je ovaj pravac prevodio u brzinu za Zidove, koji su se ukrućivali kada je trebalo da prime udare.

Koordinacija je bila brza i sigurna: Oko je merilo talase, Govornik je prenosio poruku Motoru i Zidovima, Motor je držao čeonu deo Broda napred da bi najlakše savlađivao talase, a Zidovi su se ravnali prema udarima.

Govornik je smetnuo s uma i poslednje primese straha, udubljen u besprekorno funkcionalan timski rad. Nije imao vremena da razmišlja. Kao Brodov komunikacioni sistem, morao je da prevodi i prenosi poruke najvećom brzinom, da koordinira obaveštenja i upravlja delanje.

Oluja je prestala posle svega nekoliko minuta.

"Dobro", reče Govornik. "Da vidimo ima li neke štete." Niti su mu se umrsile za vreme oluje, ali on ih je brzo otpetljao i pružio kroz Brod, uspostavivši vezu sa svim jedinicama. "Motor?"

"Sa mnom je sve u redu", reče motor. Zastrahujuće star, on je nakvasio svoje ploče za vreme oluje, prigušivši atomske eksplozije u

stomaku. Nije bilo takve oluje koja je mogla iznenaditi jednog iskusnog svemirca kakav je bio Motor.

"Zidovi?"

Zidovi stadoše da se javljaju jedan za drugim, što je potrajalo prilično dugo. Bilo ih je gotovo hiljadu, tankih i pravougaonih, koji su sačinjavali celokupnu oplatu Broda. Razume se, ojačali su ivice tokom oluje, od čega je ceo brod stekao elastičnost. Jedan ili dva, međutim, bili su prilično gadno ulubljeni.

Doktor je saopštio da je dobro. Iskopčao je iz glave vezu sa Govornikom, isključivši se tako iz veze, i uputio se da opravi ulubljene Zidove. Sazdan poglavito od ruku, Doktor se držao za jedan Akumulator tokom oluje.

"Požurimo malo", reče Govornik, prisativši se da su i dalje suočeni sa problemom određenja trenutnog položaja. Uspostavio je vezu sa četiri Akumulatora. "Kako ste?" upita on.

Nije bilo odgovora. Akumulatori su spavali. Držali su otvorene prijemnike tokom oluje i nabokali su se energije. Govornik cimnu svoje niti oko njih, ali oni nisu reagovali.

"Pusti mene", reče Hranitelj. Prilično se namučio pre no što je uspeo da pričvrsti svoje usisnice za jedan Zid, ali samouverenost mu je bila nepoljuljana. On je bio jedini član Posade kome nikad nije bila potrebna Doktorova pažnja; telo mu je posedovalo sposobnost da se bez po muke samo opravlja.

Stao je da hitro gamiže po podu sa desetak pipaka, a onda je ritnuo najbliži Akumulator. Velika, kupasta, skladišna jedinica otvori jedno oko, a zatim ga ponovo zatvori. Hranitelj ga ponovo šutnu, ali opet ne dobi odgovor. Onda posegnu prema Akumulatorovom sigurnosnom ventilu i ispusti malo energije.

"Prekini", reče mu Akumulator.

"Probudi se i podnesi izveštaj", reče mu Govornik.

Akumulatori redom potvrdiše da je sa njima sve u redu, to je i svaka budala mogla da vidi. Bili su pričvršćeni za pod tokom oluje.

Ostatak inspekcije išao je brzo. Sa Misliteljem je bilo sve kako treba, a Oko je bilo još pod utiskom lepota minule oluje. Postojao je samo jedan nesrećni slučaj.

Gurač je bio mrtav. Budući dvonožac, nije posedovao stabilnost ostalih članova Posade. Oluja ga je zahvatila nasred poda, bacila ga

o jedan ukrućeni Zid i slomila mu nekoliko važnih kostiju. Doktor tu više ništa nije mogao da učini.

Neko vreme vladala je tišina. Situacija je uvek bivala ozbiljna kada bi nastradao neki deo Broda. Broj je predstavljao saradničku jedinicu i sastojao se isključivo od Posade. Gubitak bilo kog člana značio je gubitak za sve ostale.

Stanje je sada bilo naročito ozbiljno. Upravo su isporučili teret u jednu luku nekoliko hiljada svetlosnih godina od galaktičkog središta. Nikako se nije moglo ustanoviti gde se trenutno nalaze.

Oko je dopuzalo do jednog Zida i isturilo napolje organ za gledanje. Zid ga je propustio, a onda se čvrsto zatvorio oko njega. Okov organ dovoljno se odmakao od Broda, tako da je mogao da vidi čitavu kuglu zvezda. Slika je prošla kroz Govornika i stigla do Mislitelja.

Mislitelj je ležao u jednom uglu prostorije, sličan kakvom velikom, bezobličnom mehuru protoplazme. Tu su se nalazila zapretana sva sećanja na njegove pretke koji su takođe putovali svemirom. Razmotrio je sliku, brzo je uporedio sa ostalima koje su mu se nalazile uskladištene u ćelijama i rekao: "Nema galaktičkih planeta u doseg." "

Govornik je to automatski preveo svima. Toga su se i bojali.

Uz pomoć Mislitelja Oko je izračunalo da su za nekoliko stotina svetlosnih godina skrenuli sa kursa ka galaktičkoj periferiji.

Svaki član posade znao je šta to znači. Bez Gurača koji bi ubrzao Brod do brzine višestruko veće od svetlosne, nikada neće uspeti da se vrate na polazište. Povratak bi, bez Gurača, potrajao duže nego što iznosi životni vek većine njih.

"Šta predlažeš?" upita Govornik Mislitelja.

Pitanje je, međutim, bilo odveć neodređeno za Mislitelja, koji je najbolje poimao konkretne stvari. Zatražio je da se pitanje preformuliše.

"Šta bi najbolje bilo da sada učinimo", upita Govornik, "kako bismo se vratili na neku galaktičku planetu?"

Mislitelju je bilo potrebno nekoliko minuta da razmotri sve mogućnosti koje su mu bile uskladištene u ćelijama. U međuvremenu, Doktor je zakrpio zidove i sada je tražio da mu se da nešto da pojede.

"Uskoro ćemo svi jesti", reče Govornik, nervozno uvijajući pipke.

Iako je u ovoj Posadi od njega bio mlađi samo Hranitelj, na Govornikovim plećima ležala je velika odgovornost. I dalje su se nalazili u stanju uzbune; on je morao da koordinira informacije i da rukovodi akcijama.

Jedan Zid je predložio da udare brigu na veselje i da se pošteno napiju. No, ovo nerealistično rešenje bilo je smesta odbačeno. Ovakve misli bile su, međutim, tipične za Zidove. Oni su bili dobri radnici i pouzdani oslonci, ali su se često držali onoga 'lako ćemo'. Kada se budu vratili na matični svet, po svoj prilici da će svu zaradu straćiti na pijankama.

"Gubitak Gurača onemogućava Brodu da razvije brzine veće od svetlosne", počeo Mislitelj bez najave. "Od najbliže galaktičke planete razdvaja nas četiri stotine pet svetlosnih godina."

Govornik je to smesta preveo kroz svoje talasasto telo.

"Postoje dve mogućnosti za akciju. Prvo, Brod može da se uputi prema najbližoj galaktičkoj planeti na automatski pogon iz Motora. Za to bi nam bilo potrebno približno dve stotine godina. Motor bi u to vreme možda još bio živ, ali to ne bi bio slučaj ni sa kim više.

Drugo, treba locirati neku primitivnu planetu u ovom području na kojoj se nalaze latentni Gurači. Zatim valja odabrati jednog i uvežbati ga, a onda bi on odgurio Brod do galaktičke teritorije."

Mislitelj začuta, izloživši sve mogućnosti koje je mogao da pronađe u sećanju predaka.

Usledilo je brzo glasanje i bila je izabrana druga mogućnost koju je predložio Mislitelj. U stvari, pravog izbora i nije bilo. Ovo je bilo jedino rešenje koje im je pružalo kakvu-takvu nadu da se vrata na matične svetove.

"U redu", reče Govornik. "Hajde sad da jedemo. Mislim da smo svi to zaslužili."

Telo mrtvog Gurača ubačeno je u usta Motora, koji ga je smesta progutao, počevši odmah da pretvara atome u energiju. Motor je predstavljao jedinog člana posade koji je živeo od atomske energije.

Sa ostalima je bilo drugačije. Hranitelj se odmah dao na posao, napojivši se energijom iz najbližih Akumulatora. Zatim je u sebi pretvorio hranu u supstance koje jede svaki član. Telesna hemija mu se menjala, preinačavala, prilagođavala, pripravljaajući različitu hranu za Posadu.

Oko je živelo isključivo na jednom, složenom hlorofilnom lancu. Hranitelj mu ga je pripremio, a zatim je poslužio Govornika njegovim sledovanjem ugljovodonika, pa Zidove jedinjenjem hlora. Za Doktora je napravio faksimil jedne vrste silikatnog voća koje je raslo na Doktorovoj rodnoj planeti.

Konačno, hranjenje je završeno i Brod se vratio u normalno stanje. Akumulatori su stajali naslagani u jednom uglu, ponovo blaženo utonuli u san. Oko je bacilo pogled što je dalje moglo, podesivši organ vida za visoko razlučen teleskopski prijem. Čak ni u stanju uzbune ono nije moglo obuzdati pesničko nadahnuće. Objavilo je svima da radi na novoj narativnoj poemi, pod naslovom Periferni sjaj. Kako, međutim niko nije hteo da je čuje, Oko ju je saopštio Mislitelju, koji je uskladištavao sve odreda, bilo dobro ili rđavo, tačno ili pogrešno.

Motor nikada nije spavao. Napunjen Guračem do vrha, potiskivao je Brod brzinom nekoliko puta većom od svetlosne.

Zidovi su raspravljali među sobom o tome ko se najviše nacvrcao na poslednjem dopustu.

Govornik je rešio da sebi malo ugodi. Otkaćio se od Zidova i stao da se njiše u vazduhu, dok mu je malo, okruglo telo visilo na izukrštanjoj mreži niti.

Zakratko je pomislio na Gurača. Bilo je to čudno. Gurač je bio prijatelj svih ostalih članova Posade, a sada su ga svi zaboravili. Ali uzrok tome nije bila ravnodušnost, već činjenica da je Brod predstavljao jedinicu. Gubitak jednog člana se žalio, ali najvažnija stvar je bila da jedinica nije ugrožena.

Brod je jurio kroz sunca na periferiji.

Mislitelj je ispružio tragalačku spiralnu, izračunavši da verovatnoća pronalaženja planete sa Guračima iznosi četiri prema jedan. Nedelju dana kasnije otkrili su planetu sa primitivnim Zidovima. Spustivši se nisko, uspeali su da razaberu smežurane, pravougaone druškane kako se čvare na suncu, gamižu preko stena i istanjuju da se prepuste lebdenju na lahoru.

Sve zidove na brodu preplavila je plima nostalgije. Ovo ih je tako podsetilo na matični svet.

Sa Zidovima na ovoj planeti još nije stupio u vezu nijedan galaktički tim, što znači da su oni i dalje bili nesvesni svoje velike sudbine

priključenja velikoj galaktičkoj Zajednici.

Postojalo je mnoštvo mrtvih svetova u spirali, kao i onih koji su bili premladi da bi sadržali život. Pronašli su jednu planetu Govornika. Govornici su rasprostrli svoje paučinaste komunikacione veze preko dobre polovine jednog kontinenta.

Govornik ih setno pogleda, posredstvom Oka, na šta ga obuze plima samosažaljenja. Prisetio se doma, porodice, prijatelja. Na um mu pade drvo koje će kupiti kada se vrati.

Za trenutak, Govornik se upita šta radi ovde, kao deo jednog Broda u zabitom uglu Galaksije.

Ali odmah odbaci crne misli. Trebalo je da pronađu planetu Gurača, samo ako budu istrajni.

Bar se nadao da je tako.

Dok je Brod jurio neistraženom periferijom, naišli su na mnogo jalovih svetova. Zatim su u jednom radioaktivnom okeanu otkrili mnoštvo primitivnih Motora koji su zaludno plivali.

"Ovo je bogata teritorija", reče Hranitelj Govorniku. "Galaktika bi trebalo da pošalje ovamo ekipu za Kontakt."

"Verovatno će to učiniti kada se vratimo", uzvratila Govornik.

Bili su dobri prijatelji, iznad i preko uobičajenog prijateljstva koje je vladalo među članovima Posade. Uzrok tome nije bila samo činjenica da su bili najmlađi na Brodu, premda je i ta okolnost imala uticaja. Obojica su vršila isti tip funkcija, što ih je neizbežno zbližilo. Govornik je prevodio jezike; Hranitelj je pretvarao hranu. Osim toga, donekle su i ličili jedan na drugoga. Govornik se sastojao iz jezgra iz koga su se zračno pružale niti, dok je Hranitelj predstavljao takođe jezgro iz koga su nicali pipci.

Govornik je smatrao da je Hranitelj najsvesnije biće na Brodu, odmah iza njega samog. Nikako mu nije uspevalo da dokuči kako su se kod nekih članova posade uopšte odvijali procesi svesti.

Nova sunca, nove planete. Motor je počinjao da se pregrejava. On se obično koristio samo za uzletanje i sletanje, kao i za fino manevrisanje unutar nekog planetskog sistema. Sada je, međutim, radio neprekidno već nedeljama, kako iznad tako i ispod brzine svetlosti. Napor je počeo da ga ophrvava.

Uz Doktorovu pomoć Hranitelj mu je montirao sistem za hlađenje. Bio je grub, ali morao se njime zadovoljiti. Hranitelj je na naročiti

način ustrojio azotove, kiseonikove i vodonikove atome kako bi dobio hladnik sistema. Doktor je naložio dug odmor za Motor. Galantni stari prijaško ne bi mogao da izdrži ove napore još ni punih nedelju dana. Traganje se nastavilo, dok je polet Posade polako kopnio. Svima je bilo jasno da su Gurači prilično retki u Galaksiji, u poređenju sa plodnim Zidovima i Matorima.

Zidovi su postajali ospičavi od međuzvezdane prašine. Počeli su da kukaju kako će im biti potrebna celokupna estetska obrada kada se vrate na matični svet. Govornik ih je uverio da će sve troškove snositi kompanija.

Čak je i Oko postalo zakrvavljeno od neprekidnog buljenja u svemir. Naišli su na novu planetu. Njene osobenosti dostavljene su Mislitelju, koji se zamislio nad dobijenim podacima.

Bliže i moći će da razaberu obličja: Gurači! Primitivni Gurači!

Povukli su Zum natrag u svemir da bi skovali planove. Hranitelj je napravio dvadeset tri različita opojna sredstva da proslave srećan događaj.

Naredna tri dana Brod je bio potpuno neupotrebljiv.

"Jesmo li svi najzad spremni?" upita Govornik, pomalo zaplićući jezikom. Mamurluk mu je još opterećivao sve nervne završetke. Koliko je samo pića polokao! Mutno se sećao kako je grlio Motor i pozvao ga da podele njegovo drvo kada se vrate natrag.

Sada je uzdrhtao na tu pomisao.

Ni ostalim članovima Posade nije bilo baš najbolje. Zidovi su dopuštali da vazduh iscuri u svemir; bili su odveć klimavi da bi valjano zaptili procepe oko rubova. Doktor se onesvestio.

Ali najgore je prošao Hranitelj. Budući da se njegov sistem mogao prilagoditi svakoj vrsti goriva osim atomskog, probao je pomalo od svega što je zgotovio, bez obzira na to da li je posredi bio neuravnotežni jodin, čisti kiseonik ili supernaelektrisani ester. Stvarno je bio u jadnom stanju. Njegovi pipci, koji su se obično odlikovali zdravom bojom vode, sada su bili prošarani narandžastim prugama. Sistem mu je radio mahnito, čisteći se od svega, a Hranitelj je i te kako teško podnosio ovo čišćenje.

Jedini trezni bili su Mislitelj i Motor. Mislitelj uopšte nije pio, što nije bilo tipično za svemirce, ali jeste za Mislitelja; Motor nije mogao da pije.

Pažljivo su slušali dok je Mislitelj izlagao neke neobične činjenice. Na osnovu slike površine planete, koja je dobijena posredstvom Oka, Mislitelj je ustanovio prisustvo metalnih konstrukcija, što ga je navelo na uznemirujuću pretpostavku da su ovi Gurači osnovali mehaničku civilizaciju.

"To je nemoguće", rekoše glatko tri Zida, sa čim je pretežan deo Posade bio pripravan da se složi. Sav metal koji su ikada videli nalazio se ili zakopan u tlu ili je ležao razbacan u vidu bezvrednih, oksidisanih komada.

"Hoćeš da kažeš da prave predmete od metala?" upita Govornik. "Od običnog, mrtvog metala? Pa šta od toga prave?"

"Ništa im ne bi uspelo", reče Hranitelj samouvereno. "Stvari bi se stalno raspadale. To je zato što metal ne zna kada slabi."

Ali ipak je izgledalo tačno. Oko je uvećalo slike i svi su mogli da vide da su Gurači uspeli da načine velike zaklone, vozila i druge stvari od neživog materijala.

Razlog ovome nije bio neposredno očigledan, ali prizor je bio prilično nelagodan. No, ono najteže je obavljeno. Pronađena je planeta Gurača. Preostaje još srazmerno lak posao da se ubedi neki lokalni žitelj.

To ne bi trebalo da bude odveć teško. Govornik je znao da je saradnja kamen-temeljac Galaksije, čak i među primitivnim narodima.

Posada je odlučila da se spusti na neko nenastanjeno područje. Razume se, nije bilo razloga da se očekuju neprijateljstva, ali za uspostavljanje kontakta sa Rasom bio je zadužen naročiti tim, dok je njima bio potreban samo jedan pojedinac.

Izabrali su jedno retko nastanjeno kopneno područje i spustili se na njega dok se ta strana planete nalazila u tami. Gotovo odmah su uspeli da lociraju jednog usamljenog Gurača.

Okolo se prilagodilo za gledanje u tami i oni počеше da prate Guračeve pokrete. Posle izvesnog vremena on je ležao pored male vatre. Mislitelj je objasnio da je to dobro poznata navika Gurača kada se odmaraju. Neposredno pred svanuće Zidovi se otvoriše i napolje iziđoše Hranitelj, Govornik i Doktor.

Hranitelj se ispruži i potapša stvorenje po ramenu. Govornik ga je pratio pipkom za komunikaciju.

Gurač otvori svoje organe za gledanje, zatrepta njima, a onda načini kretnju organom za hranjenje. Zatim skoči na noge i poče da trči. Tri člana Posade nađoše se u čudu. Gurač čak nije ni sačekao da vidi šta su hteli od njega!

Govornik hitro suknu jedan pipak i uhvati za nogu Gurača, koji je odmakao pedesetak stopa. Gurač pade.

"Postupaj blago prema njemu", reče Hranitelj. "Možda ga je uplašio naš izgled." Pipci mu se zgrčiše pri pomisli da bi Gurača jedno od najneobičnijih stvorenja u Galaksiji, sa svojim umnoženim organima mogao da zaplaši izgled nekog drugog bića.

Hranitelj i Doktor nadviše se nad palog Gurača; podigoše ga i poneše u Brod.

Zidovi se zatvoriše za njima. Oni pustiše Gurača i stadoše da se pripremaju za razgovor.

Istog časa, međutim, kada je postao slobodan, Gurač skoči na udove i pojuri prema mestu gde su se Zidovi zaptili. Stao je mahnito da udara po njima, dok mu je organ za jedenje bio otvoren, vibrirajući.

"Prekini s tim", reče Zid. Ispupčio se i Gurač pade na pod. Istog časa se, međutim, pridigao i opet jurnuo napred.

"Zaustavite ga", reče Govornik. "Može da se povredi."

Jedan od Akumulatora probudio se baš u dobar čas da se otkotrlja Guraču među noge. Gurač se spotače i pade, ali ponovo ustade i pojuri dalje. Govornik je imao niti svuda po Brodu i on ih na jednom mestu ispruži, uhvativši Gurača ako pasa. Gurač stade da mu kida pipke i Govornik ga žurno pusti.

"Uključi ga u komunikacioni sistem!" viknu Hranitelj. "Možda se možemo sporazumeti sa njim!"

Govornik pruži jedan pipak prema Guračevoj glavi, mahnuvši njime univerzalnom znakom komuniciranja. Ali Gurač nije prestajao neobično da se ponaša, trzajući se i skaćući u stranu. U ruci je držao komad metala i njime je mahnito uzmahivao.

"Šta misliš da će time da uradi?" upita Hranitelj. Gurač je počeo da kidiše na bok Broda, udarajući po jednom Zidu. Zid se nagonski ukruti i metal puče.

"Ostavite ga", reče Govornik. "Dajte mu priliku da se smiri."

Govornik razmotri situaciju sa Misliteljem, ali nisu mogli da odluče

šta da preuzmu oko Gurača. On nije prihvatao komunikaciju. Svaki put kada bi Govornik pružio jednu od svojih niti, Gurač bi ispoljio sve moguće znake žestoke panike. Tu za sada nije bilo puta.

Mislitelj je odbacio plan da se na planeti pronađe novi Gurač. Smatrao je da je ponašanje već uhvaćenog sasvim tipično; ništa se ne bi desilo ako bi se sreća okušala sa novim. Osim toga, tako bi se već umešali u posao tima za uspostavljanje kontakta: ako ne budu kadri da komuniciraju sa ovim Guračem, neće to biti ni sa jednim drugim na celoj planeti.

"Mislim da znam u čemu je nevolja", reče Oko. Ono uspuza na jedan Akumulator: "Ovi Gurači su razvili mehaničku civilizaciju. Razmotrimo samo neke stvari. Koriste se prstima, kao i Doktor, da oblikuju metal. Koriste organe za gledanje, kao i ja. A verovatno i mnoštvo drugih organa." Ono zastade da bi napravio efekat.

"Ovdašnji Gurači postali su nespecijalizovani!"

Nekoliko časova razmišljali su o tome. Zidovi su bili mišljenja da nijedno inteligentno biće ne može da bude nespecijalizavano. Tako nešto bilo je nepoznato u Galaksiji. Pa ipak, dokaz se nalazio pred njima: gradovi i vozila Gurača... Kao egzemplar svih ostalih, ovaj Gurač je bio kadar za mnoštvo stvari.

Bio je kadar za sve ostalo osim za Guranje!

Mislitelj je pružio delimično objašnjenje. "Ovo nije primitivna planeta. Srazmerno je stara i trebalo bi da je uključena u Saradnju već mnogo hiljada godina. Budući da to nije slučaj, Gurači na njoj lišeni su svog prava po rođenju. Njihova specijalnost jeste Guranje, ali nije postojalo ništa što bi Gurali. I tako, prirodno, razvili su devijantnu kulturu."

"Možemo samo da nagađamo šta je tačno ova kultura. Ali na osnovu raspoloživih činjenica postoje razlozi za verovanje da ovi Gurači nisu skloni... saradnji."

Mislitelj se odlikovao navikom da najuznemirujućije iskaze izgovori na najmirniji način. "Sasvim je moguće", nastavi Mislitelj neumoljivo, "da ovi Gurači neće hteti da imaju nikakva posla sa nama. U tom slučaju, naši izgledi da pronađemo neku drugu planetu Gurača iznose jedan prema približno dvesta osamdeset tri."

"Ne možemo biti sigurni da oni nisu voljni da sarađuju", uzvratila Govornik, "sve dok sa ovim ne uspostavimo kontakt." Izgledalo mu je

gotovo nemoguće da poveruje kako neko inteligentno biće može odbiti da dobrovoljno saraduje. "Ali kako to da učinimo?" upita Hranitelj. A onda je doneta odluka. Doktor lagano krenu prema Guraču, koji stade da uzmiče pred njim. U međuvremenu, Govornik je proturio jednu nit izvan Broda, produžio je do izvesne dužine, a zatim je ponovo vratio unutra, iza Gurača.

Gurač se pripio leđima uz jedan Zid a Govornik gurnu nit kroz Guračev um, prema odeljku za komunikaciju u središtu njegovog mozga.

Gurač se sruši.

Kada je došao k sebi, Hranitelj i Doktor morali su da ga drže za udove, inače bi se otrgao iz komunikacione veze. Govornik je bio u svom elementu, učeći Guračev jezik.

To nije bilo odveć teško. Svi jezici Gurača pripadali su istoj porodici. Ni ovaj nije bio izuzetak. Govornik je srazmerno lako registrovao dovoljno površinskih misli da bi odgonetnuo opštu shemu.

Pokušao je da uspostavi komunikaciju sa Guračem.

Gurač je ćutao.

"Mislim da mu je potrebna hrana", reče Hranitelj. Smetnuli su s uma da su protekla već dva dana od kako su doveli Gurača na Brod. Hranitelj brzo zgotovi nekoliko standardnih uzoraka hrane Gurača i ponudi mu ih.

"Blagi bože! Odrezak!" reče Gurač.

Članovi Posade uskliknuše duž Govornikovih komunikacionih vodova. Gurač je izgovorio prve reči!

Govornik ispita reči i stade da prebira po sećanju. Znao je oko dve stotine jezika Gurača i znatno više jednostavnih varijacija. Ustanovio je da ovaj Gurač govori svojevrsnu mešavinu dva druga jezika Gurača. Kada se Gurač najeo, on se osvrnu oko sebe. Govornik mu uhvati misli i saopšti ih Posadi.

Gurač je na čudan način posmatrao Brod. Video ga je kao raskoš boja. Zidovi su mu izgledali talasasto. Pred njim se nalazilo nešto što je podsećalo na džinovskog pauka, crno i zeleno, sa paučinom koja se vukla po celom Brodu, ulazeći u glave svih bića. Oko je video kao neobičnu, bezdlaku životinju, negde između odranog zeca i žumanca ma šta ove stvari predstavljale.

Govornik je bio očaran novim perspektivama koje mu je otvarao Guračev um. Još nikada nije video stvari na taj način. I odista, kada mu je Gurač pomogao da malo promeni optiku, Oko je odista predstavljalo stvorenje prilično smešnog izgleda.

I konačno, došlo je do uspostavljanja komunikacije.

"Šta ste vi, do vraga?" upita Gurač, znatno mirniji sada nego prethodna dva dana. "Zašto ste me uhvatili? Jesam li ja to šenuo, a?"

"Nisi", uzvratila Govornik, "nisi psihotičan. Mi smo galaktički trgovački brod. Oluja nas je oduvala sa kursa i pri tom je poginuo naš Gurač."

"Dobro, ali kakve sve to veze ima sa mnom?"

"Voleli bismo da se pridružiš našoj Posadi", reče Govornik, "da postaneš naš novi Gurač."

Gurač se zamisli nad ovim objašnjenjem situacije. Govornik je uspevao da razabere protivurečna osećanja u Guračevim mislima. Nije bio načisto da li da prihvati ovo kao stvarno stanje stvari ili ne. Konačno, Gurač zaključi da ipak nije sišao s uma.

"Slušajte, momci", reče on. "Ne znam ko ste vi, niti šta je smisleno u svemu ovome. Jedino znam da moram napolje odavde. Nalazim se na odsustvu i ako se uskoro ne vratim, vojska će postati veoma ljubopitljiva."

Govornik zatraži od Gurača da mu detaljnije objasni šta znači 'vojska' a onda to prenese Mislitelju.

"Ovi Gurači preduzimaju međusobne okršaje", zaključi Mislitelj.

"Ali zašto?" upita Govornik, pomislivši tužno kako ima osnove da se poveruje u tačnost Misliteljevih reči; ovaj Gurač nije baš ispoljio veliku volju za saradnjom.

"Voleo bih da vam pomognem da se izbacite, momci", reče Gurač, "ali ne znam odakle vam pomisao da bih mogao da guram nešto ovako veliko. Bila bi potrebna čitava tenkovska divizija samo da vas pomerimo."

"Odobravaš li ti ratove?" upita Govornik, podstaknut Misliteljevom opaskom.

"Niko ne voli ratove bar ne oni koji ginu u njima."

"Pa zašto ih onda vodite?"

Gurač načini pokret organom za jedenje, koji uoči Oko i odmah o tome obavesti Mislitelja. "Pa, u pitanju je ubiti ili biti ubijen. Pa i vi,

momci, znate šta je rat, zar ne?"

"Mi nemamo ratove", reče Govornik.

"Baš ste srećni", uzvratila Gurač smrknuto. "Mi ih imamo. I to koliko ti duša hoće."

"Razume se", reče Govornik. Sada je imao puno objašnjenje od Mislitelja. "Da li bi voleo da ih okončaš?"

"Naravno da bih."

"Onda pođi sa nama. Budi naš Gurač."

Gurač se pridiže i priđe jednom Akumulatoru. Seo je na njega i udvostručio krajeve svojih gornjih udova.

"Kako bih ja to, do vraga, mogao da okončam ratove?" upita on.

"Čak i kada bih otišao do glavešina i kazao im..."

"Nećeš to morati da uradiš", reče Govornik.

"Dovoljno je samo da pođeš sa nama. Odguraj nas do baze. Galaktika će poslati tim za uspostavljanje Kontakta i tako će vaši ratovi biti okončani."

"Hoćeš, vraga", uzvratila Gurač. "Nasukali ste se ovde, a? Baš fino. Neće nikakva čudovišta da osvoje Zemlju."

Zbunjen, Govornik pokuša da dokuči značenje poslednjeg iskaza. Da li je on možda kazao nešto pogrešno? Da li je moguće da ga Gurač nije razumeo?

"Mislio sam da želiš da okončaš ratove", reče Govornik.

"Sigurno da želim. Ali ne želim da nas niko nagna na to. Ja nisam izdajnik. Ako treba, boriću se."

"Niko vas neće primoravati. Prestaćete zato što više neće biti potrebe za borbom."

"Znate li vi zašto se mi borimo?"

"Pa to je očigledno."

"Ma nemoj! E baš bih voleo da čujem tvoje objašnjenje."

"Vi, Gurači, bili ste odvojeni od matice Galaksije", reče Govornik.

"Odlikovali ste se vlastitom posebnosću, guranjem, ali niste imali ništa da Gurate. Bili ste, u stvari, lišeni pravog posla. Igrali ste se stvarima... metalima, neživim predmetima... ali u tome niste nalazili pravo zadovoljstvo. Onemogućeni da se posvetite pravom zvanju, borili ste se međusobno iz čiste osujećenosti.

No, kada jednom budete našli svoje mesto a sklopu galaktičke Saradnje... a uveravam te da je to važno mesto... vaše će borbe

prestati. Zašto biste se borili, što predstavlja neprirodno zanimanje, kada možete da Gurate? Isto tako, okončaće se vaša mehanička civilizacija, zato što ni za njom više neće biti potrebe."

Gurač zavrte glavom na način koji je Govornik protumačio kao izraz zbnjenosti. "Šta je to guranje?"

Govornik mu objasni što je bolje umeo. No, budući da taj zadatak nije ulazio u njegov delokrug, imao je samo opštu predstavu o tome šta radi Gurač.

"Hoćeš da kažeš da je to ono što bi svaki Zemljanin trebalo da radi?"

"Razume se", reče Govornik. "To je vaša velika specijalnost."

Gurač se zamisli nekoliko minuta. "Mislim da vi tražite psihičara, mentalistu ili tako nešto. Nikada ne bih mogao to da radim. Ja sam mlađi arhitekta. Osim toga... pa, ovaj, teško je objasniti."

Ali Govornik je već dokučio Guračevu misao. Video je Guračevu ženku u njegovoj svesti. Ne, dve, tri. Takođe je razabrao osećanje usamljenosti, otuđenosti. Gurača su ispunjavale sumnje. Plašio se.

"Kada stignemo do Galaktike", reče Govornik, nadajući se da je na pravom putu, "srešćeš se sa drugim Guračima. I ženskim. Svi vi Gurači međusobno nalikujete, tako da ćeš se sprijateljiti sa njima. Što se tiče usamljenosti na Brodu, nje naprosto nema. Još ne shvataš šta je to Saradnja. Niko nije usamljen u okviru Saradnje."

Gurač je i dalje razmišljao o tvrdnji da ima i drugih Gurača. Govornik nije mogao da razume zašto ga to toliko zbnjuje. Pa Galaksija je puna Gurača, Hranitelja, Govornika i mnogih drugih vrsta, beskrajno dupliciranih.

"Ne verujem da bilo ko može okončati sve ratove", reče Gurač.

"Otkud mogu da znam da ne lažeš?"

Govornik se oseti kao da je primio udarac u jezgro. Mislitelj je nesumnjivo bio u pravu kada je kazao da ovi Gurači neće biti skloni saradnji. Hoće li ovo biti kraj Govornikove karijere? Hoće li on i ostali članovi Posade provesti ostatak života u svemiru zbog gluposti bulumente Gurača?

Ne, čak i pri pomisli na to, Govorniku je i dalje bilo žao ovog Gurača. To mora da je strašno, pomisli on. Sumnjičav, nesiguran, nepoverljiv prema svakome. Ako ovi Gurači ne budu pronašli svoje mesto u Galaksiji, oni će se međusobno istrebiti. Dobrano su već kasnili sa zauzimanjem mesta u sklopu Saradnje.

"Šta da učinim da te ubedim?" upita Govornik. U očajanju, on otvori sve vodove prema Guraču.

Dopustio mu je da vidi dobroćudnu nabusitost Motora, nehajni humor Zidova; pokazao mu je pesničke oglede Oka i Hraniteljevu samouverenu prijaznost. Otvorio mu je i vlastiti um i prikazao Guraču sliku svog matičnog sveta, svoje porodice, drveta koje je nameravao da kupi kada se vrati.

Slike su ispričale priču o svima njima, sa različitih planeta; odlikovali su se različitim etikama, ali spajala ih je ista veza: galaktička Saradnja. Gurač je gledao u tišini.

Posle izvesnog vremena, on zatrese glavom. Misao koja je pratila ovu kretnju bila je nesigurna, slaba ali negativna.

Govornik reče Zidovima da se otvore. Oni to učiniše, a Gurač se zbunjeno upilji.

"Možeš da odeš," reče Govornik. "Samo otkači komunikacionu vezu i slobodno pođi."

"A šta ćete vi učiniti?"

"Krenućemo u potragu za novom planetom Gurača."

"Gde? Na Mars? Na Veneru?"

"Ne znamo. Preostaje nam samo da se nadamo da postoji još neka u ovom području."

Gurač pogleda prema otvoru, a zatim ponovo upravi pažnju na Posadu. Oklevao je, a na licu mu je stajala grimasa neodlučnosti.

"Je li istinito sve ono što ste mi pokazali?"

Nikakav odgovor nije bio potreban.

"U redu", reče Gurač iznenada. "Poći ću. Možda sam vražja budala, ali poći ću. Ako je tačno ono što vi tvrdite, onda mora biti tako!"

Govornik razabra agoniju Guračeve odluke i prekide mu vezu sa stvarnošću. Sada je verovao da je u snu, gde su odluke lake i nevažne. "Postoji samo jedna mala poteškoća", reče Gurač sa primesom histeričnosti u glasu. "Momci, vrag me odneo ako znam kako se Gura. Kazali ste nešto o brzinama većim od svetlosti? Pa ja čak ne mogu da pretrčim nijednu milju za jedan sat."

"Razume se da možeš da Guraš", ospokoji ga Govornik, nadajući se da je u pravu. Znao je kakve su sposobnosti Gurača, premda, doduše, u ovom slučaju...

"Samo ti probaj."

"Važi", složi se Gurač. "Verovatno ću se tako probuditi iz svega ovoga."

Brod je bio zaptiven za uzletanje, dok je Gurač razgovarao sam sa sobom.

"Baš smešno", reče on, "mislio sam da će mali izlet u prirodu biti baš zgodan da se provede odsustvo, kad ono, samo noćne more!"

Motor podiže Brod u vazduh. Zidovi su bili zaptiveni, a Oko ih je vodilo sa planete. "Nalazimo se u svemiru sada", reče Govornik. Osluškujući Gurača, nadao se da mu um nije otkazao. "Oko i Mislitelj daće pravac, ja ću to preneti tebi, a ti ćeš Gurati."

"Potpuno ste ludi", promrmlja Gurač. "Mora da ste naišli na pogrešnu planetu. Hajde, košmari, razidite se već jednom!"

"Sada si u Saradnji", reče Govornik očajno. "Evo ti pravac. Guraj!"

Gurač za trenutak ništa nije učinio. Lagano je izranjao iz maštarije, shvatajući da, ipak, ne sanja. Osetio je Saradnju. Oko Mislitelju, Mislitelj Govorniku, Govornik Guraču, a sve to u saglasnosti sa Zidovima i ostalim elementima.

"Šta je ovo?" upita Gurač. Iskusio je jedinstvo sa Brodom, veliku toplotu, bliskost koja se stiče jedino u Saradnji.

On Gurnu.

Ništa se nije dogodilo.

"Pokušaj ponovo", zamoli ga Govornik.

Gurač stade da prebira po vlastitom umu. Pronašao je dubok zdenac sumnje i straha. Zureći u njega, ugledao je svoje iznureno lice.

Govornik mu ga osvetli.

Gurači su živeli sa svojim sumnjama i strahovima stolicima. Ubijali su se zbog sumnje, borili zbog straha.

Upravo se tu nalazio organ za Guranje!

Čovek - stručnjak - Gurač potpuno se stopio sa Posadom, postao jedno sa njom, pružio mentalne ruke oko ramena Mislitelja i Govornika.

Najednom, Brod suknu napred osmostrukom brzinom svetlosti, nastavivši neprekidno da ubrzava.

(Prevela Mirjana Živković)

Hari Harison: PORTRET UMETNIKA

"U JEDANAEST UJUTRO!" drečavo je oglašavala cedulja prikačena za gornji desni ugao njegove crtaće table. "MARTINOVA KANCELARIJA!" On sam je ta slova juče ispisao četkicom broj sedam, pogrebnom indigoplavom bojom na gruboj žutoj hartiji. Velika slova, velike reči.

Veliki kraj svega. Paks je prvobitno pokušao da ubedi sebe da je to samo još jedna od Martinovih kraljevskih zapovesti, poziv na pridikovanje, gnjavažu. To je mislio sve dok nije saznao i ostatak, dok sekretarica, gospođica Fink, nije žmirnula na njega svojim velikim vodenastim očima i promuklo mu šapnula; "Naručen je, gospodine Paks, danas ga isporučuju, videla sam fakturu na urednikovom stolu. Kompjuter Mark IX." Opet je vlažno žmirnula, prevrnula očima u pravcu zatvorenih vrata Martinove kancelarije i žurno se udaljila.

Znači, Mark IX. Znao je da će se to jednog dana dogoditi, samo je oklevao da sebi to prizna i zavaravao se da oni bez njega ne mogu. Raširio je šake po crtaćoj tabli, ostarele ruke, sa mrežom bora i staračkih pega, uvek malo umazane mastilom i sa trajnim žuljem na unutrašnjoj strani kažiprsta. Koliko je godina na tom mestu držao olovku ili četkicu? Nije želeo da se tačno priseti. Previše godina, možda... Skrstio je prste i čvrsto ih stegao, praveći se da ne primećuje njihovo drhtanje.

Još je imao oko jedan sat do odlaska kod urednika, dovoljno vremena da završi strip na kome je radio. Uzeo je prazan list sa odštampanim okvirom sa gomile istih takvih listova, pronašao i scenario. Treća strana nečega što se zvalo 'Prerijska ljubav' za julski broj časopisa Romanse ranča. Te ljubavne sveske uvek su se ludo prodavale. Ali teksta je bilo toliko da polovina svake sličice bude njime popunjena; kad ga gospođica Fink ukuca na onoj svojoj ogromnoj vario-mašini. Scenario, sličica prva:

"U kući, Džudi K/P plače i Robert POZ vrlo ljut."

Za Džudi, dakle, glava broj tri u krupnom planu; brzo je izvukao oval odgovarajuće veličine plavom olovkom. Zatim figuru Roberta u pozadini, figuru kao od šibica, jedna ruka podignuta, sa stisnutom pesnicom. Robot-crtač stripova Mark VIII uradiće sve ostalo. Paks je brzo gurnuo list u mašinu i još brže ga izvukao: zaboravio je balone za tekst. Aljkavo, aljkavo. Očas je nacrtao plavom olovkom njihove

obrise i slova 'V' za repiće balona.

Kad je pritisnuo dugme, mašina je zazujala, elektronske cevi u tamnoj kutiji su zasvetlucale. Otkucao je uputstvo za glavu devojke: "Devojka, glava, anfas, broj tri, tužno, junakinja." U stripovima su sve devojke naravno imale isto lice, ali napomena 'junakinja' bila je potrebna da mašina ne bi popunila kosu crnim tušem. Da je otkucao 'negativka' ispala bi kosa crna, sve negativke imaju crnu kosu, baš kao što svi negativci imaju ne samo crnu kosu nego i crne brčiće, da bi se razlikovali od pozitivnih likova. Mašina je u sebi zujala i tandrkala, tražeći među pečatima onaj pravi. Zatim je učinila 'klik!' i tresnula izabrani gumeni pečat preko plavog ovala koji je on nacrtao. Instrukcija "Muškarac, glava, anfas, broj šest, tužno, junak" dovela je do toga da jedan manji pečat raspali po manjem ovalu kojeg je Paks bio zacrtao povrh figure od šibica. Naravno u scenariju je pisalo 'ljut', ali zato je tu podignuta pesnica. Što se lica tiče, u stripovima postoje samo vesela i tužna.

Život nije tako jednostavan, rekao je sebi; vrlo neoriginalna pomisao na koju je dolazio bar jednom dnevno, sedeći za kompjuterom. "Muškarac, telo, poslovno odelo", otkucao je, i zabio prst u dugme CRTANJE. Istog časa, mehanička ruka sa perom se spustila iz svog ležišta i počela brzo da iscrtava figuru čoveka u sakou, preko plavih usmerivačkih linija koje je on bio nacrtao. Paks je trepnuo, gledajući kako mašina vredno iscrtava nabor na odeći koji se nije baš nimalo izmenio već pedeset godina, pa okovratnik, kravatu i dve munjevite vratne linije radi povezivanja glave sa telom. Pero je poletelo da napravi manžetnu na tek završenom rukavu i tu zadrhtalo. Neki relej se aktivirao i ispod prašnjave crvene ploče sa natpisom INSTRUKCIJE MOLIM počela je da se pali i gasi lampica. Nemilosrdno je udario po dugmetu sa naznakom PESNICA. Svetlo se ugasio a pero je munjevito načinilo urednu pesnicu na kraj ruke. Paks je osmotrio gotovu sličicu i uzdahnuo. Devojka nije izgledala dovoljno nesrećna; zamočio je svoje pero u mastionicu i ucrtao dve suze, po jednu u ugao svakog oka. Sad je bolje. Ali je pozadina nekako prazna uprkos čitavim esejima koje su njih dvoje imali da ispriopovedaju u ovoj sličici. "Baloni", otkucao je automatski dok je razmišljao o pozadini. Kompjuterovo pero je poletelo i nacrtalo balone za tekst, završavajući svaki repić balona na ovom pravom

rastojanju od govornikovih usta. Nešto pozadine; treba imati za to osećaja. Otkucao je šifru 473 za koju je iz dugog iskustva znao da stoji za 'kućni prozor sa čipkanim zavesama'. Mašina je automatski uskladila veličinu sa figurom čoveka i ubrzo se na hartiji pojavio i prozor, u pozadini. Sad je Paks dohvatio scenario i potražio sadržaj druge sličice.

"Robert pokušava da je uteši Džudi pada na kauč njena majka utrčava ljutito noseći kecelju."

Ali donji deo ove sličice bio je odrezan i već popunjen sa četiri reda teksta, a unutar preostalog prostora bio je ukucan na tri mesta tekst njihovih reči, pa kad se oko toga nacrtaju baloni, ostaće samo malo mesta u sredini za ilustraciju. Paks se nije trudio oko ove sličice, a mogao je da se potrudi da je hteo, već je upotrebio standardno rešenje. Neki ga je umor ophrvao danas, težak umor. "Kuća mala, porodična", otkucao je, i eto vile ka kojoj su se obrušavali repovi tri balona, pa neka prokleti čitalac sam pogodi ko šta kaže.

Završio je ovaj strip nešto pre jedanaest i uredno složio stranice, ugurao je scenario u arhivu i očistio mastilo iz pera kompjutera Mark VIII; kad god bi to propustio, pero bi se zapušilo.

I onda je bilo jedanaest, vreme da ode kod Martina. Paks uze nešto da petlja, da spušta i zakopčava rukave, popravlja svetlo iznad crtaće table, ali pristigli čas se nije mogao izbeći. Ispravio se i krenuo. Prošao je pored gospođice Fink koja je vredno kucala na vario-mašini i ušao kod Martina.

"Ama, u ree-du, Lui", govorio je Martin u slušalicu telefona svojim najljigavijim, najulizičkim glasom. "Ako je stvar u tome da se veruje na reč ili nekom tamo trte-mrte distributeru u Kanzas Sitiju, ili meni, meni da se veruje na reč, u koga ćeš da posumnjaš? Pa dabome... o-kej... dobro Lui. Pozvaću te opet ujutro... važi, tebi takođe... pozdravi Helenu." Tresnuo je slušalicu nazad na aparat i krvavo pogledao Praksa svojim tvrdim pčelastim očima.

"Sta vi želite?"

"Kazali ste da treba da dođem, gospodine Martin."

"Aaa, da, daaa", promrmlja Martin, više sam za sebe. Izgrizenim krajem olovke počeo se po potiljku oslobađajući mnogobrojne čestice peruti, a onda počeo malo da se klati levo-desno u svojoj stolici.

"Vi znate, Paks, biznis je biznis, a troškovi stalno rastu pa rastu. Hartija za crtanje, znate li pošto je sad tona? Zato moramo da krešemo troškove..."

"Ako mislite opet da mi smanjujete platu, gospodine Martin, to ovog puta ne bih mogao da prihva... eventualno samo malčice..."

"Moraću da vas pustim da idete, Paks. Kupio sam kompjuter Mark IX u cilju smanjenja troškova i već sam zaposlio jedno derište koje će njime da rukuje."

"Pa ne biste morali baš tako, gospodine Martin", reče Paks žurno, svestan da mu se reči tumbaju jedna preko druge i da preklinje, ali ne mareći. "Mog'o bi da rukujem i ja tom mašinom, siguran sam, samo mi dajte neki dan da se snađem..."

"Ne dolaz' u oobzir. Prvo i prvo ova mala radi za kikiriki jer je klinka i jer joj je to prva plata, a drugo ona je išla u neku školu za to i prosto rastura. Vi znate da ja nisam neki zao tip, Paks, ali biznis je biznis. I ev' da vam kažem, danas je tek utorak, a ja će vam dam platu sve do kraja nedelje. A? Šta kašte? A mož' da idete odma' sad."

"Vrlo širokogrudno, naročito posle osam godina", reče Paks, sileći se da mu glas ostane miran.

"Ne zahvaljujte mi, pa mor'o sam bar nešto da učinim za vas." Martin je imao urođeni imunitet na sarkazam.

Osećanje izgubljenosti zahvatilo je Paksu tada, nešto kao da mu stomak pada u provaliju, neki osećaj da je svemu kraj. Martin je ponovo nalegao na telefon i sad stvarno nije bilo ničeg što bi Paks mogao reći. Izišao je iz kancelarije, hodajući veoma uspravno, i čuo iza sebe kako se lupanje mašine gospođice Fink za trenutak zaustavilo. Nije želeo da je vidi, da se suoči sa tim nežnim i vlažnim očima, ne sad. Umesto da se okrene i vrati u svoj studio, pri čemu bi morao da prođe pored njenog stola, otvorio je vrata hodnika i koraknuo napolje. Zatvorio ih je polako za sobom i jedan trenutak stajao tu, leđima okrenut ka vratima, dok nije shvatio da su od mat-stakla i da ona iznutra može videti njegovu figuru; onda se žurno udaljio.

Iza ugla je postojao jedan jeftini bar gde je Paks obično na dan primitka plate pio po jedno pivo. Tamo je sad pošao. "Dobro jutro, bilo vam najbolje jutro... gospodine Paks", pozdravio ga je robot-barmen svojim na traku snimljenim keltskim šarmom, oklevajući

samo malo između nasnimljene standardne fraze i pronalaženja, na trakama o mušterijama, njegovog imena. "Hoćete kao obično?"

"Ne, neću kao obično, ti plastična i hidraulična imitaciju jeftinog pozorišnog Irca, hoću dupli viski."

"Sigurno, i nema da nema samo ima da fali, gospodine", reče elektronski veseljak, klimajući svojom rabotskom glavom tako da mu se klatila jedna kovrdža od konjske dlake, dok je vadio bocu i čašu i sipao savršeno odmereno piće.

Paks je to iskapio jednim gutljajem. Nenaviknuta toplina progorela je kroz ono jezgro hladne ravnodušnosti na koje se on do ovog trenutka oslanjao. Gospode bože, bilo je sve gotovo, sve gotovo. Sad neće pobeći od 'Doma za starije građane' i svega ostalog, bio je, znači, praktično već mrtav.

Ima nekih stvari o kojima je neizdržljivo razmišljati. Ovo je bila takva stvar. Još jedan dupli viski pošao je tragom prvog, novac više nije bio važan jer već sledeće nedelje Paks neće ništa zarađivati, a neuobičajena doza alkohola zamutila je donekle bol. Ne, pre nego što počne suviše da misli o tome, treba prvo da se vrati u kancelariju. Da pokupi svoje prnje iz ladica i uzme poslednji ček sa platom od gospođice Fink. Ček će biti spreman, to je znao; Martin, kad vas izbacuje, voli da vas skloni s puta, brzo.

"Sprat molim!" zatražio je glas sa vrha kabine lifta.

"Teraj pravo u pakao!" izbrblja Paks. Do ovog dana nije shvatao koliko zapravo ima tih robota na sve strane: o kako ih je sada mrzeo! "Žao mi je, ta firma nije u ovoj zgradi, jeste li proverila registar?"

"Dvadeset treći", reče Paks. Glas mu je jako zadrhtao i on se oseti sretnim što u liftu nema nikog da to čuje. Vrata se zatvoriše. Postojao je i ulaz direktno iz hodnika u njegov studio; ta su vrata sad stajala širom otvorena; Paks je shvatio šta se dešava tek kad je uveliko zakoračio unutra. Tad je već bilo kasno da se vrati.

Njegov Mark VIII, pomoću kojeg je predano radio i o kojem se brinuo toliko godina, ležao je izvrnut, iščupan iz korena, u jednom uglu, silno prašnjav na onoj strani koja je bila okrenuta zidu.

E baš dobro, pomisli Paks, svestan da je glupo mrzeti mašinu, ali ipak ispunjen uživanjem što i nju izbacuju. Na njenom mestu stajao je sada aparat nalik na ogromni stub, u sjajnom sivom oklopu, visok gotovo do plafona i masivan kao sef.

"Evo, sve je uključeno, gospodine Martin, spremno za rad sa garancijom, kao što znate, stopostotnom i doživotnom. Ipak, napraviću vam jedan hoćemo li kazati probni let, samo da vidite koliko je svestrana ova svestrana mašina."

Čovek koji je to govorio bio je obučen u radni kombinezon sive boje, iste nijanse kao oklop mašine prema kojoj je sada upirao sjajnim odvrtaćem. Gazda Martin je gledao, mršteći se, a gospođica Fink je lepršala u pozadini. I još je neko bio tu, jedna mlada mršulja u ružičastom džemperu koja je kao govedo žvakala komad žvake.

"Dajmo Marku IX koji je pred nama neki istinski posao, gospodine Martin. Recimo naslovnu stranu nekog vašeg časopisa, nešto što nikad ne biste pomislili da mašina može i što normalne mašine ne mogu..."

"Fink!" grmnuo je Martin, a ona pritrča sa jednim uokvirenim listom crtaće hartije i malom skicom u boji.

"U kući je preostala samo jedna naslovna strana da se uradi, gospodine Martin", reče ona slabim glasom. "Bili ste odobrili da je gospodin Paks nacрта..."

"U vruga sa svim tim", reče Martin zlovoljno, izvlačeći skicu iz njenih ruku i gledajući je izbliza. "Ovo je za našu najbolju svesku, razumete li vi to, i ne može bilo ko tek tako da brlja po njoj sa nekakvim gumenim pečatima. Ne kada je u pitanju naslovna strana izdanja 'Asovi pravih bitaka u istinskom ratu'."

"Nemajte ni najmaleckije brige, kad vam kažem", reče čovek u sivom radnom kombinezonu, blago preuzimajući skicu iz Martinovih ruku. "Prikažaću vam svestranost Marka IX, nešto u šta se ne može poverovati dok se lično ne vidi. Uvežbani operator reže na Marku IX traku na osnovu skice ili opisa, a rezultati su, da se najblaže izrazim, uvek dramatični." Seo je za konzolu nalik na pisaću mašinu koja je bila sastavni deo kompjutera, ugrađena u jednu kompjuterovu stranu, i počeo da kuca. Duga perforirana traka počela je da izlazi iz mašine, da se izvija i slaže u jednu korpu.

"Vaša nova saradnica zna kod mašine i rastavlja svaku likovnu ideju na standardne simbole, koji se ubušuju u ovu traku. Traka se može pregledati, popravljati, čuvati neizmenjena ili ako bude potrebno koristiti sa modifikacijama. E, zabeležio sam suštinu vaše skice, i sad samo još jedno da vas pitam: u kom stilu želite sliku?"

Martin je na to ispustio jedan praseći upitni zvuk.

"Iznenadeni ste, zar ne, gospodine, a to sam i očekivao. Mark IX sadrži programe sa stilom svih velikih majstora Zlatnog doba. Imate na raspolaganju Kuberta, Kanifa, Djuntu, Barija. Za figure možete da uzmete Rejmonda, za romanse da upotrebite stil Drejka."

"Je l' može Paksa?"

"Bojim se da nisam čuo za..."

"Šalio sam se. Da pređemo na posao. Kanifov stil, e to bi' teo da vidim."

Paks je osetio kako mu se celim telom razliva vrelina, pa iznenada hladnoća. Gospođica Fink je pogledala u njegovom pravcu, uhvatila njegov pogled, pa oborila oči i prenela pogled u stranu.

Stisnuo je pesnice, pomakao noge kao da će poći, ali je ipak ostao da sluša. Nije mogao da ode, još ne.

"...i stavite perforiranu traku u mašinu, svoju crtaću hartiju stavite na sredinu table, pritisnite dugme. Kad već postoji gotova traka, onda je to dalje tako jednostavno da bi i dete od tri godine to moglo. Pritisnete dugme i prosto čekate. Ova genijalna mašina u sebi analizira vaša naređenja i sastavlja sliku. U njenoj memoriji su pohranjeni oblici svih mogućih stvari koje je čovek ikad video ili zamislio, pa nacrtao; svi u delovima, komadićima. Ti oblici se sakupe na pravi način i u pravim razmerama i sve se to pojavi na kolacionom ekranu. Kad je konačna slika gotova i upali se zeleno svetlo, evo ga, onda možemo da pogledamo pripremljenu sliku, kroz ovaj otvor ovde."

Martin se saže, prisloni oči na gumom okruženi otvor optičkog uređaja i ispusti vazduh kroz nos.

"Upravo savršeno, zar ne? A ako je operator iz bilo kog razloga nezadovoljan, slika se sad još može promeniti u bilo kom smislu, korišćenjem ovih komandi za korigovanje. Kad je zadovoljan, operator pritiska dugme za otiskivanje, elektrostatički naboj prenese čestice suvog mastila na plastičnu ploču za višekratnu upotrebu i onda se čitava slika jednim potezom otisne na hartiju."

Teatralno pneumatsko stenjanje razleglo se iz utrobe mašine i jedna velika četvrtasta kutija snažno je nalegla na crtaću tablu gde se nalazila hartija. Čulo se šištanje, izvio se pramičak pare. Kutija se podigla u prvobitni položaj i čovek u sivom radnom kombinezonu sa

osmehom je podigao hartiju. "Dakle, zar ovo nije divno umetničko delo?"

"Hm", reče Martin.

Paks je gledao i nije mogao da odvoji pogled; bojao se da će mu pripasti muka. Ilustracija ne samo što je bila dobra, već je bila dobar Kanif, kao da ju je veliki umetnik svojeručno nacrtao. I da bi užas bio još veći, to bejaše Paksova naslovna strana, Paksova skica. Poboljšana. Paks nikad nije bio ono što bi se moglo nazvati velikim umetnikom, ali nije bio ni loš umetnik. Dobro je radio stripove i u svojim najboljim godinama bio je negde pri vrhu te profesije. Međutim, potražnja za takvim crtačima postepeno se smanjivala i sa dolaskom kompjutera konačno prestala. Nije više bilo, gotovo nigde, posla za umetnike, već samo za sastavljače skica i rukovaoce kompjuterima. Prihvatio je i takav posao (već koliko godina?), znajući da i ovako star može da doprinese više nego ma kakva mašina snabdevena gumenim pečatima za ljudska lica. Ali i tome je, evo, došao kraj.

Nije više mogao ni samoga sebe da laže da je potreban, da je iole koristan.

Mašina je bila bolja.

Shvatio je da su mu pesnice toliko čvrsto stegnute da se nokti zabijaju u dlanove. Protrljao je ruke i bilo mu je jasno da drhte. Isključio je Marka IX i otidoše, svi. Čuo je kako u susednoj prostoriji gospođica Fink nastavlja da kuca na svojoj mašini. Čuo je kako devojka govori Martinu o specijalnom materijalu koji će morati da se nabavi da bi mašina mogla da radi i zatvorio je vrata da ne bi slušao kako Martin odgovara gundanjem da, navodno, u ugovoru nisu pomenuti nikakvi dodatni troškovi.

Paks ja zavukao prste ispod miške i zagrevao ih dok drhtanje nije gotovo sasvim prestalo. Zatim je pažljivo pričvrstio list crtaće hartije na svoju staru tablu i podesio svetlo da mu ne ide u oči. Odmerenim potezima iscrtao je standardnu stranicu za stripove i podelio je u šest slika, ostavljajući da šesta slika bude vrlo velika, po celoj širini strane. Mirno je radio olovkom, zastajući samo jednom da ispravi leđa i prošetala do prozora, kroz koji je bacio pogled. Vratio se tabli i dok je popodneвно sunce bledele završio je rad crnim tušem. Vrlo pažljivo oprao je svoju olinjalu, ali još najdražu četkicu 'Vindzor i

Njutr' i gurnuo je nazad u držalju.

Nekakvo se komešanje čulo iz sobe gospođice Fink, možda se ona spremala da ode kući, ili se nova devojka vraćala sa materijalima. U svakom slučaju vreme je već poodmaklo i Paks je morao da ide.

Brzo, pre no što se mogao predomisliti, pojurio je celom snagom ka prozoru, svojim zamahom rasprštao je staklo i poleteo dvadeset tri sprata nadole, ka pločniku.

Gospođica Fink je čula kršenje stakla i vrisnula, a zatim vrisnula još glasnije kada je ušla u sobu.

Martin je, protestujući zbog galame, ušao za njom, ali je začutao kad je video šta se dogodilo. Komadić stakla razmrvio se pod njegovom nogom kad je prišao prozoru i pogledao dole. U središtu sve veće gomile sveta moglo se videti Paksovo telo nalik na lutku, pruženo delimično po trotoaru a delimično po kolovozu, savijeno pod užasnim uglom preko ivičnjaka.

"Oh, gospode bože, gos'in Martin... o, bože, pogledajte ovo..." zajecala je gospođica Fink.

Martin je prišao i pogledao hartiju na crtaćoj tabli. Na prvoj slici videlo se kako Paks crta, nagnut nad ovu istu crtaću tablu. Na drugoj, kako se zavalio unazad i pere četkicu, na trećoj kako ustaje. Na četvrtoj umetnik pred prozorom, lepo dat u nekim senkama i protivsvetlu. Peta slika bila je iz ptičje perspektive, prikazivala je telo u padu duž okomitog pročelja zgrade.

Na poslednjoj slici, sa jasnim i užasnim detaljima, videlo se starčevo slomljeno i krvavo telo na braniku jednog od parkiranih automobila. Videla se i gomila užasnutih posmatrača.

"Vidite ovo, molim vas", reče Martin zgađeno, kuckajući palcem po toj slici. "Kad je iskočio kroz prozor, promašio je ta kola za dobrih dva metra. Zar vam nisam oduvek govorio da on nema smisla za detalj?"

(Preveo Aleksandar B. Nedeljković)

Pol Anderson: KIRIE

Na jednom visokom vrhu lunarnih Karpata stoji samostan Sv. Marte Vitanske. Zidovi su mu od žive stene; dižu se, tamni i vrletni put samog obronka planine, u nebo koje je uvek crno. Kao se

približavate od severnog pola Platonovim putem, najpre vam u oči upada krst koji se uzdiže nad zdanjem, ocrtavajući se spram plavog diska Zemlje. Ali do vas ne dopire zvonjava zvona jer u bezvazdušnosti nema zvuka.

Možete ih čuti unutra, u kanonskim satima, kroz kriptu, gde bruje mašine što stvaraju privid zemaljske životne sredine. Ukoliko se malo zadržite, čućete ih kako sazivaju na rekvijemsku misu. Postala je, naime, tradicija da se u samostanu Sv. Marte upućuju molitve za one koji su nestali u svemiru; a njih je sve više sa svakom proteklom godinom.

To nije glavni posao sestara. One su tu da se nađu bolesnima, siromašnima, bogaljima, osobama sišlim s uma, svima koje je svemir skrhao i odbacio. A Mesec je pun takvih, izgnanika koji više nisu kadri da izdrže Zemljinu silu teže ili za koje postaji bojazan da bi mogli da prenesu zarazu sa neke nepoznate planete; a možda glavni razlog njihovog izgnanstva leži u tome što su ljudi postali odveć zauzeti svojim granicama, tako da nemaju kad da se bace posrnulima. Sestre podjednako često nose skafandre i svoju odoru, a u ravnopravne delove opreme spadaju im tašna sa prvom pomoći i brojanice.

Ali ipak im ostaje malo vremena za kontemplaciju. Noću, kada se Sunčev sjaj ne javlja pola meseca, kapci na kapeli nisu navučeni i svetlost zvezda sliva se kroz zastakljenu kupolu do sveca.

Zvezde ne trepere, a svetlost im je zimski studena. Jedna redovnica navraća tu što češće može, moleći se za pokoj duše svojih najbližih. A upraviteljica samostana vodi računa o tome da nikako ne izostane kada se peva godišnja misa, koju je zaveštala pre nego što se zaredila.

Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Ekspedicija do supernove u Strelcu sastojala se iz pedeset ljudskih bića i jednog plamena. Otisnuvši se sa Zemljine orbite, uputila se okolišnim putem da bi se nakratko zaustavila kad Epsilon Lire i ukrcala poslednjeg člana. Zatim je u etapama stala da se približava odredištu.

Posredi je bio paradoks: vreme i prostor predstavljaju međusobne vidove. Od eksplozije je proteklo više od stotinu godina kada su je

primetili ljudi sa Poslednje Nade. Oni su sačinjavali deo istraživačke ekipe koja je već čitavo pokolenje ulagala napore da dokuči domorodačku civilizaciju stvorenja potpuno različitih od nas; ali jedne noći podigla su pogled prema nebu i ugledali svetlost koja je bila tako blistava da je pravila senke.

Udarni front stigao bi do Zemlje nekoliko stoleća kasnije. No, tada će već biti toliko slabašan da će se njegov jedini učinak ispoljiti u vidu nove sjajne tačke koja će se pojaviti na nebu. U međuvremenu, međutim, Brod koji hrli svemirom, kroz koji svetlost mora da puzi, bio bi u stanju da prati kroz vreme smrt velike zvezde.

Na pristojnijoj udaljenosti instrumenti su registrovali ono što je bilo pre eksplozije: usijanje koje je kolapsiralo u samo sebe, pošto su utrošene poslednje zalihe nuklearnog goriva. Jedan skok i ugledali su šta se zbilo pre jednog stoleća: konvulzija, oluja kvanta i neutrina, zračenje ravno onome koje stvara stotinu milijardi sunaca Galaksije. Zgaslo je, ostavivši za sobom prazninu na nebesima, a Gavran se približio. Pedeset svetlosnih godina pedeset godina unutar sfere stao je da izučava sve manje jezgro ognja usred magle koja je blistala poput rasvete.

Dvadeset pet godina kasnije središnji globus još se više smanjio, a maglina se raširila i zatamnila. Ali s obzirom na to da je udaljenost sada bila znatno manja, sve je izgledalo veće i sjajnije: za golo oko bio je to prejak blesak da bi se neposredno moglo gledati u njega; spram njega, sazvežđa su se doimala utvarno blede. Teleskopi su pokazivali plavo-belu iskru u srcu opalescentnog oblaka, tanano čipkastog po rubovima.

Gavran se pripremio za završni skok, u neposredno susedstvo supernove.

Kapetan Teodor Scili krenuo je da izvrši poslednji pregled. Brod je mrmljao oko njega, hitajući ubrzanjem od jedne gravitacije ka željenom nivou brzine. Pogon je hućao, regulatori su brujali, a ventilacioni sistem je zujao. Osećao je kako mu kosti prožima energetska napon. Ali okruživao ga je metal, go i nelagodan. Osmatračnice su prikazivale mnoštvo zvezda, sablasni luk Mlečnog Puta: ovaj vakuum, ispunjen samo kosmičkim zracima, tek koji podeok iznad apsolutne nule, stajao je nepojamno daleko od najbližeg ljudskog ognjišta.

Kapetan se spremio da povede svoju posadu tamo gde još niko pre njih nije bio, u uslove o čijim svojstvima niko ništa pouzdano nije mogao da kaže, a to je bilo i te kako teško breme za njegova pleća.

Našao je Eloizu Vaganer za njenim mestom, u skućenom odeljku koji je interkopskim vezama direktno bio povezan sa komandnim mostom. Privukla ga je muzika, čiju likujuću vedrinu nije upeo da prepozna. Zastavši na ulazu, ugledao ju je kako sedi za stolom na kome je stajao mali registrator.

"Sta je to?" upita on.

"Oh", zausti žena. (Nikako nije mogao da je vidi kao devojk, premda jedva ako je prevalila dvadesetu.) "Ja... ovaj... čekala sam skok."

"Trebalo je da čekate u punoj pripravnosti."

"Ali šta mi je valjalo činiti?" uzvratila ona manje skrušeno nego što je nameravala. "Hoću da kažem ja nisam ni član posade ni naučnik."

"Spadate u posadu. Vi ste specijalni tehničar za komunikacije."

"Sa Luciferom. A on voli muziku. Kaže da smo mu po njoj bliži nego po bilo čemu drugom što zna o nama."

Scili nabra veđe. "Bliži?"

Eloizine mršave obraze obli rumenilo. Ona se zagleda u sto, a šake joj se čvrsto stisnuše jedna u drugoj. "Možda to nije prava reč. Možda je to spokoj, sklad, jedinstvo... bog? Osećam šta je hteo da kaže, ali mi nemamo odgovarajuću reč."

"Hm. Dobro, u svakom slučaju njegova dobrobit spada u vašu nadležnost." Kapetan je osmotri sa izvesnim prisenkom odvratnosti na licu, koji je pokušao da izbegne. Već je i njeno nezgrapno i smeteno držanje bilo dovoljno neprijatno a kad se tome doda i izgled! Koščata, sa velikim stopalima i krupnim nosom, buljavih očiju i vrpčaste, prašinaste kose a osim toga i telepata, što ga je uvek nagonilo da se oseća nelagodno. Tvrdi da može da čita samo Luciferov um, ali da li je odista tako?

Ne. Ne treba misliti o tome. Samoća i prisustvo drugih bića mogu samo da skrhuju čoveka, čak i bez podozrenja ostalih ljudskih stvorenja...

Ako je Eloiza Vagoner odista ljudsko biće. Mora da je u najmanju ruku nekakav mutant. Svako ko je u stanju da misaono opšti sa jednim živim vrtlogom ne maže to da ne bude.

"Dobro, kakvi su vam planovi?" upita Scili.

"Bah. Treći brandenburški koncert. On, Lucifer, i ne mari mnogo za moderne stvari. Baš kao ni ja."

Ko bi rekao, pomisli Scili, a onda naglas reče: "Slušajte, skoćićemo za pola sata. Niko ne zna gde ćemo se obreti. Ovo je prvi put da će se neko toliko približiti jednoj skorašnjoj supernovi. Jedino je izvesno da će unaokolo biti toliko snažnog zračenja da nas začas sve potre ukoliko bi se dogodilo da zaštitna polja otkazu. U svakom drugom pogledu raspolažemo samo teorijama. A jedno kolapsirajuće zvezdano jezgro toliko se razlikuje od svega ostalog u Vasioni da sam prilično skeptičan u pogledu valjanosti bilo koje teorije. Zbog toga sad nipošto ne smemo da se prepustimo sanjarenjima. Moramo da budemo sasvim spremni."

"Razumem, ser", prošaputa ona glasom koji ja namah izgubio uobičajenu oporost.

On pogleda mimo nje, mimo ofidijantnih očiju mernih i kontrolnih uređaja, kao da je tim pogledom mogao da prodre kroz čelik broskog oklopa, pravo u svemir, gde je, znao je to, lebdeo Lucifer.

Slika stade da se obrazuje u njemu: plamena kugla promera dvadeset metara, svetlucavo bela, crvena, zlatna, kraljevski plava, plamenovi koji poigravaju poput Meduzinih pramenova, kometni rep koji bukti stotinu metara unazad, blistavost, sjaj, tvar iz samog pakla. Nimalo mu nije godila pomisao kako ta stvar hodi po njegovom Brodu.

Oduvek je držao do naučnih objašnjenja, iako su ona u ovom slučaju bila tek nešto bolja od pukih nagađanja. U višečlanom zvezdanom sistemu Epsilon Bika, u gasu i energiji koji su ispunjavali okolni prostor, zbivale su se stvari koje se ni u jednoj laboratoriji nisu mogle oponašati. Kuglasta munja na jednoj planeti možda je bila analogna, kao šta je i obrazovanje jednostavnih organskih jedinjenja u praiskonskom okeanu analogno životu koji se konačno razvio. U Epsilonu Bika magnetohidrodinamika je učinila ono šta je hemija uradila na Zemlji. Pojavili su se stabilni vrtlozi plazme, stali da rastu, da postaju sve složeniji, sve dok posle mnogo miliona godina nisu postali nešto što se naprosto mora nazvati organizmom. Bilo je to svojevrsno obličje sazdano od jona, jezgara i polja sile. Metabolisalo je elektrone, nukleone, rendgenske zrake; održavalo je svoju

konfiguraciju tokom veoma dugog životnog veka; razmnožavalo se; mislilo je.

Ali šta je mislilo? Ono malo telepata koji su bili kadri da komuniciraju sa Bičanima, koji su i omogućili da ljudska rasa stekne svest o postojanju Bičana, nikada to nisu jasno rastumačili. I sami su predstavljali čudnu sojtu.

Kapetan Scili reče: "Želim da mu nešto saopštite."

"Da, ser." Eloiza smanji jačinu tona na kasetofonu. Oči joj iziđoše iz žiže. Kroz uši stadoše da joj ulaze reči, čije je značenje njen mozak (koliko li je samo delotvoran prenosilac bio?) dostavljao stvorenju koje je hitalo kroz svemir uporedo sa Gavranom na vlastiti reakcioni pogon. "Slušaj, Lucifere. Znam da si ovo često ranije slušao, ali želim da se uverim da si stvar potpuno razumeo. Tvoja psihologija nama je sigurno veoma strana. Zašto si pristao da pođeš sa nama? Ne znam. Tehničar Vagoner kaže da su te na to nagnale ljubopitljivost i sklonost ka pustolovinama. Je li to stvarno istina?

Uostalom, sad je to svejedno. Kroz pola sata izvešćemo skok. Približićemo se supernovi na samo pet stotina miliona kilometara. Tu ti stupaš na scenu. U stanju si da ideš tamo gde se mi ne usuđujemo, da osmatraš ono što mi ne smemo, da nam kažeš više nego što bi naši instrumenti bili kadri i da nam nagoveste. Ali najpre se moramo uveriti da možemo ostati na orbiti oko zvezde. To je i tvoja briga. Mrtvi ljudi ne mogu te više vratiti kući.

Dobro. Da bismo te uključili u polje skoka, bez opasnosti da ti se telo razori, moram isključiti štitnike. Obrećemo se u zoni pogubnog zračenja. Moraćeš se hitro odvojiti od broda, jer ćemo uključiti generator štitnika šezdeset sekundi posle prelaza. Tada moraš da ispitaš okolinu. Vrebaju te razne opasnosti, kao što su...", i Scili počeo da nabraja. "To je samo ono što možemo da predvidimo. Možda ćemo se susresti sa nečim što uopšte nismo mogli ni da naslutimo. U svakom slučaju, koliko ti se nešto učini kao pretnja, smesta se vrati, upozori nas i spremi se za skok natrag. Jesi li shvatio? Ponovi." Reči stadoše da naviru iz Eloize. Lekcija je bila tačno izdeklamovana; ali koliko je ona izostavila od stvarnog odgovora?

"Vrlo dobro", reče Scili. "A sad nastavite sa koncertom ako želite. Ali prekinite deset minuta pre skoka i budite u stanju pripravnosti."

"Da, ser." Nije ga pogledala. U stvari, izgledalo je kao da uopšte

nigde ne gleda.

Bat njegovih koraka stade da odzvanja hodnikom, sve dok se nije izgubio u daljini.

"...Zašto je ponovio iste stvari?" upita Lucifer.

"Boji se", reče Eloiza. "Pretpostavljam da ne znaš šta je to strah", reče ona.

"...Možeš li da mi pokažeš? Ne, nemoj! Već osećam da je bolno. Ne sme ništa da te boli."

"Ja se više ne mogu bojati, sve dok tvoj um drži moj." (Ispuni je toplina. Radost poče da poigrava u njoj poput plamičaka na površini nečega što se najpribližnije moglo opisati kao 'Otac je vodi za ruku kao sasvim malu jednog letnjeg dana da beru divlje cveće'; po snazi i blagosti Baha i boga.) Lucifer se izvi oko broda u likujućoj spirali. Iskrice zaigraše njegovim tragom.

"...Misli ponovo na cveće. Molim te."

Ona pokuša.

"...Oni su poput (slike, na samoj granici onoga što je ljudski mozak bio u stanju da pojmi, vodoskoka procvalih bojama gama-zraka usred svetlosti, sveprožimajuće svetlosti). Ali tako tanušna. Tako kratkotrajna prijatnost."

"Ne shvatam kako možeš da razumeš", prošaputa ona.

"...Ti razumeš za mene. Nisam imao tu vrstu stvari da volim pre nego što si ti došla."

"Ali ti imaš toliko toga drugog. Pokušavam da to delim s tobom, ali naprosto nisam sazdana da pojmem šta je to jedna zvezda."

"...Baš kao ni ja šta je to jedna planeta. Pa ipak, mi se možemo dodirivati."

Obrazi joj se ponovo obliše rumenilom. Ta pomisao stade da se kotrlja, utkivajući svoj kontrapunkt u taktove muzike. "...Zato sam i pošao, znaš. Zbog tebe. Ja sam vatra i vazduh. Nisam kušao svežinu vode, strpljenje zemlje, sve dok mi ti to nisi pokazala. Ti si mesečina na okeanu."

"Ne, nemoj", reče ona. "Molim te."

Iznenadenost. "...Zašto? Da li te to boli? Zar nisi navikla na to?"

"Ja, ovaj, mislim da je to posredi." Ona zabaci glavu unazad. "Ne! Nek me vrag odnese ako počnem sebe da sažaljevam!"

"...A zašto bi? Zar nam na raspolaganju ne stoji svekolika stvarnost i

nije li ona puna sunaca i pesama?"

"Jeste. Za tebe. Nauči me."

"Ako ti mene zauzvrat budeš naučila..."

Misao se prekide. Kontakt je ostao, nemušti, onakav kakav je ona oduvek zamišljala da mora preovlađivati među ljubavnicima.

Ona se mrko zagleda u čokoladno lice fizičara Mazundara, koji se nenadano pojavio na vratima.

"Šta želite?"

Fizičar je bio iznenađen. "Samo sam želeo da se uverim da je sa vama sve u redu, gospođice Vagoner."

Ona se ujede za usnu. On je više od svih ostalih na brodu uložio napora da bude ljubazan prema njoj. "Izvinite", reče ona. "Nisam nameravala da se izderem na vas. Živci."

"Svi smo na rubu živaca." On se osmehnu. "Iako je ova pustolovina više nego uzbudljiva, biće baš lepo vratiti se kući, zar ne?"

Kući, pomisli ona; četiri zida jednog stana iznad neke prebučne gradske ulice. Knjige i televizija. Mogla je da pročita referat na narednom naučnom skupu, ali niko je ne bi pozvao na prijem posle toga.

Jesam li toliko užasna? upita se ona. Znam da mi izgled nije nikakav, ali nastojim da budem ljubazna i zanimljiva. Možda, u stvari, previše nastojim.

"...Ne kad sam ja u pitanju...", reče Lucifer.

"Ti si nešto drugo", uzvratila mu ona.

Mazundar zažmirka. "Molim?"

"Ništa", uzvratila ona žurno.

"Razmišljao sam o jednoj stvari", reče Mazundar, tek da bi nastavio razgovor. "Lucifer će se po svoj prilici sasvim približiti supernovi. Da li ćete i dalje moći da održite kontakt sa njim? Zar dejstvo vremenske dilatacije neće u prevelikoj meri promeniti frekvenciju njegovih misli?"

"Kakva vremenska dilatacija?" Ona se usiljeno zakikota. "Ja nisam fizičar. Samo sitan bibliotekar za koga se ispostavilo da se odlikuje neobičnom nadarenošću."

"Nisu vam kazali? Tja, smatrao sam da to svi znaju. Stvar je, naime, u ovome: snažno gravitaciono polje vrši podjednak uticaj na vreme kao i velika brzina. Grubo govoreći, procesi se tu odvijaju sporije nego u običnom svemiru. To je razlog što je svetlost sa masivne

zvezde crvenija. A u jezgru naše supernove zapretane su gotovo tri solarne mase... Osim toga, ono je steklo takvu gustinu da mu je snaga privlačenja na površini, ovaj, neverovatno velika. Prema našim časovnicima biće mu potrebno beskonačno dugo vremena da se smanji do Švarcšildovog prečnika; ali neki posmatrač na samoj zvezdi iskusio bi celo to smanjivanje u znatno kraćem intervalu."

"Švarcšildov prečnik? Molim te objasni." Eloiza shvati da to Lucifer govori kroz nju. "Ukoliko budem mogao bez pozivanja na matematiku. Vidite, masa koju treba da izučavamo tako je velika i tako koncentrisana da gravitacija nadmaša sve druge sile. Ništa ne može da uspostavi ravnotežu sa njom. Proces se nastavlja sve do nivoa na kome nikakva energija više ne može da se otisne. Zvezda tada praktično iščezava iz vasiona. U stvari, teorijski govoreći, sažimanje se odvija do nulte zapremine. No, kao što rekoh, iz naše perspektive to će trajati zauvek. Osim toga teorija ne uzima u obzir neke činioce kvantno-mehaničke prirode koji počinju da dejstvuju tek pred kraj. Oni još nisu u potpunosti proučeni. Nadam se da će upravo ova ekspedicija uneti tu više svetlosti." Mazundar slegnu ramenima. "U svakom slučaju, gospođice Vagoner, samo sam se pitao da li će možda frekvencioni pomak onemogućiti vašeg prijatelja da komunicira sa nama kada se nađe sasvim blizu zvezde."

"Sumnjam." Bio je to i dalje Lucifer; ona je predstavljala njegovo oruđe, ali sve do sada uopšte nije shvatala koliko je to prijatno da te koristi neko kome je stalo do tebe. "Telepatija ne predstavlja talasnu pojavu. To i ne može biti, budući da se prenosi trenutno. Njoj ni udaljenost nije granica, već znatno pre rezonanca. Kad se jednom nađemo na vezi, bili bismo kadri da je održavamo makar nas razdvajao i ceo svemir; ne znam ni za jednu materijalnu pojavu koja bi u ovom pogledu mogla da nas osujeti."

"Shvatam." Mazundar uputi devojci dug pogled. "Hvala", reče on najzad, nelagodno. "Ah... moram da pođem do svog položaja. Srećno." On krenu odmah, ne sačekavši odgovor.

Eloiza to nije primetila. Um joj je postao baklja i pesma. "Lucifere!" viknu ona glasno. "Je li to istina?"

"...Mislim da jeste. Svi pripadnici moje rase su telepate, tako da o ovim stvarima raspoložemo većim znanjima nego vi. Iskustvo nas navodi na zaključak da tu nema granica."

"Uvek ćeš moći da budeš sa mnom? Uvek ćeš to hteti?"

"...Ako ti to želiš, meni će biti milo."

Kometno telo se izvi i zaigra, a plameni mozak se tiho nasmeja.

"...Da, Eloizo, veoma bih voleo da ostanem s tobom. Niko još nije."

Radost. Radost. Radost.

Nisu ti mogli nadenuti bolje ime, Lucifere, htede ona da kaže, a možda je i stvarno rekla. "Mislili su da je posredi dobra šala. Smatrali su da, ako te budu prozvali po đavolu, moći će da te učine bezbedno sitnim kao što su i oni. Ali Lucifer nije pravo đavolovo ime. Jedna molitva na latinskom čak se i Hristu obraća kao Luciferu. Oprosti mi, bože, ne mogu da se toga ne prisetim. Zameraš li mi? On nije hrišćanin, ali mislim da mu to i nije potrebno; mislim da nikada ne sme da iskusi greh, Lucifer, Lucifer."

Ona oseti kako muzika odjekuje, neumorno i bez prestanka.

Brod izvede skok. U jednom pomaku parametarskih linija sveta on prevali rastojanje od dvadeset pet svetlosnih godina do uništenja. Svi su to shvatili na svoj način, izuzev Eloize koja je to takođe doživela sa Luciferom.

Osetila je udar i začula besan krik metala; nosnice joj je ispunio miris ozona i paljevine i otpočeo je beskrajni pad u bestežinskom stanju. Ošamućena, teturavo je posegla prema interkomu. Reči zapucketaše u vazduhu. "...jedinica se rasprsla... natrag EMF talas... otkud znam na koliko da podesim tu đavolju stvar?... Pažnja, pažnja..." A sve su to nadjačavali zvuci sirena za uzbunu.

Užas proključa u njoj, sve dok nije zgrabila raspeće oko vrata i dok se nije domogla Luciferovog uma. A onda stade da se smeje, ispunjena ponosom zbog njegove moći.

On se odvojio od broda istog časa kad su stigli. Sada je lebdeo na istoj orbiti. Svuda unaokolo, maglina je ispunjavala svemir nestalnim dugama. Gavran mu nije izgledao kao metalni cilindar, kakav bi se prikazao ljudskim očima, već kao treperenje, budući da su štitnici odražavali ceo spektar. Ispred je stajalo jezgro supernove, sićušno na ovoj razdaljini, ali blistavo, blistavo.

"...Ne boj se (on je pomilova). Shvatam. Turbulencija je prostrana, ovde blizu mesta eksplozije. Obreli smo se na području gde je plazma naročito gusta. Nezaklonjen za trenutak pre no što se zaštitno polje uključilo, glavni generator izvan broda pretrpeo je

kratki spoj. Ali bezbedni ste. Moći ćete da izvršite opravke. A ja, ja sam u okeanu energije. Nikada se življe nisam osećao. Hodi, plivaj po ovim talasima sa mnom."

Glas kapetana Scilija trže je u stvarnost. "Vagoner! Kažite tom Bičaninu da se da na posao. Otkrili smo izvor zračenja na orbiti koju presecamo i možda je on prejak za naše štitnike." On izloži koordinate. "Šta je to?"

Po prvi put Eloiza oseti uznemirenost u Luciferu. On se izvi i odvoji od broda.

A onda do nje dopreše njegove misli, podjednako žive kao i pre. Nedostajale su joj reči za strašni sjaj koji je videla u njemu: lopta jonizovanog gasa promera milion kilometara, u kojoj je svetlost blistala, a električna pražnjenja sevala, pojavi se iz magle oko nezapretenog srca zvezde. Stvar nije mogla izazvati nikakav zvuk, jer svemir je ovde mereno Zemljinim parohijskim aršinima predstavljao gotovo potpuni vakuum; ali ona je ipak čula grmljavinu i osećala je nepojamnu silinu koja je izbijala iz formacije.

Lucifer reče kroz nju: "Masa izbačenog materijala. Mora da je izgubila radijalnu brzinu usled trenja i statičkih gradijenata i bila odvučena na kometnu orbitu, dok su je u kompaktnom stanju držali unutrašnji potencijali. Kao da ovo sunce pokušava da izrodi planete..."

"Naleteće na nas pre nego što stignemo da ubrzamo", reče Scili, "i blokiraće nam štitnike. Ako znate neku molitvu, sad je prilika za nju."

"Lucifere!" uzviknu ona, jer nije želela da umre i ostavi njega samog.

"...Mislim da je mogu skrenuti", reče joj on smrknutim načinom kojim joj se još nikada nije obratio. "...Izmešaću svoja polja sa njenim i oslobodiću energiju da pijem; i nestabilnu konfiguraciju; da, možda vam mogu pomoći. Ali pomozite mi, Eloizo. Budi na mojoj strani."

Njegova sjajnost ustremi se prema neodoljivom obličju.

Ona oseti kako se haotični elektromagnetizam hvata ukoštac sa njegovim. Osetila je kako je bio odbačen i rastrgan. Sama je iskusila taj bol. Borio se da sačuva vlastitu koheziju, a borba je bila i njena. Čvrsto su se prepleli, Bičanin i gasni oblak.

Sile koje su ga uobličavale stiskale su poput ruku; izlivao je silu iz svog jezgra, odvlačeći ogromnu, retku masu sa sobom niz magnetsku bujicu koja je kuljala sa sunca; gutao je atome i

odbacivao ih natrag, sve dok se preko nebesa nije obrazovao mlaz. Ona je sedela u svom odeljenju, upirući se da mu pruži potporu i snagu; okrvavljenim pesnicama neprekidno je udarala po stolu.

Sati su lagano prolazili.

Konačno, do nje je jedva doprla poruka koju je on iscrpljeno procedio. "...Pobeda."

"Tvoja", procedi ona kroz plač.

"...Naša."

Posredstvom uređaja, ljudi ugledaše kako blistava smrt promiče mimo njih. Razleže se veselje.

"Vrati se", reče mu Eloiza.

"...Ne mogu. Odveć sam istrošen. Izmešani smo, oblak i ja, i sunovraćamo se ka zvezdi. (A onda, poput ranjene ruke koja se pruža da donese utehu.) Ne boj se za mene. Kako se budemo približavali crpiću svežu snagu iz njenog sjaja, sveže tvari iz njene magline. Biće mi potrebno neko vreme da se zavojito iskobeljam iz njenog privlačnog stiska. Ali kako bih mogao da ti se ne vratim, Eloizo? Čekaj me. Odmori se. Spavaj."

Odneli su je u brodsku bolnicu. Lucifer joj je poslao snove o plamenom cveću, o radosti, o suncima koja su njegov dom.

Ali ona se konačno probudila, uz vrisak. Lekar je morao da joj da jake sedative.

On nije stvarno shvatio šta znači uhvatiti se ukoštac sa nečim tako žestokim da je kadro da izobliči sam prostor i vreme.

Brzina mu se zapanjujuće povećavala. To je bilo prema njegovim merilima; sa Gavrana su, pak, videli kako danima pada. Svojtva materije su se promenila. Više nije mogao da se dovoljno snažno i brzo otisne u svemir.

Zračenje, ogoljena jezgra, čestice rođene, uništene, pa ponovo rođene sve se to slivalo i promicalo kroz njega. Tvar od koje je bio sazdan stala je da otpada, sloj po sloj. Jezgro supernove predstavljalo je beli delirijum pred njim, smanjivalo se kako se on približavao, postajalo sve sitnije i gušće, toliko sjajno da je pojam sjajnosti prestao da ima bilo kakav smisao. Konačno, gravitacione sile uspostaviše punu vlast nad njim.

"...Eloizo!...", viknu on u agoniji rastakanja.

"...Oh, Eloizo, pomoz mi!"

Zvezda ga proguta. Bio je izdužen beskrajno dugo, zgusnut beskrajno gusto i tako minuo iz postojanja.

Brod je krstarilo na bezbednoj udaljenosti. Mnogo se još moglo naučiti.

Kapetan Scili došao je u posetu Eloizi u brodsku bolnicu. Devojka se u fizičkom pogledu oporavljala.

"Nazvao bih ga čovekom", reče on kroz brujanje mašina, "ali bojim se da mu time ne odajem dovoljno počasti. Mi nismo bili istog soja, a on je ipak dao život da spase nas."

Posmatrala ga je očima koje su izgledale neprirodno suve. Jedva je uspeo da razabere njen odgovor. "On jeste čovek. Zar takođe nema besmrtnu dušu?"

"Pa, ovaj, da, ako verujete u dušu, da, onda se slažem."

Ona odmahnu glavom. "Ali zašto ne može da se upokoji?"

On potraži pogledom medicinsko osoblje i ustanovi da su sami u skućenoj metalnoj prostoriji.

"Ne razumem vas", reče, potapšavši je po ruci. "Znam da vam je dobar prijatelj. Pa ipak, otišao je milostivom smrću. Brzom, lakom; i ja bih voleo da me zadesi takav kraj."

"Za njega... da, pretpostavljam. Sigurno je tako. Ali..." Nije mogla da nastavi. Najednom stavi dlanove preko ušiju. "Prekini! Molim te!"

Scili promrmlja nešto u znak utehe i iziđe. U hodniku je sreo Mazundara. "Kako joj je?" upita ga fizičar.

Kapetan se namrgodi. "Ne valja. Nadam se da neće sasvim da otkáže pre no što stignemo da je odvezemo do psihijatra."

"Šta nije u redu?"

"Misli da može da ga čuje."

Mazundar otvori stisnute pesnice. "Nadao sam se da do ovoga neće doći", prodrhta on.

Scili se osloni na zid i sačeka.

"Čuje ga", reče Mazundar. "Odista ga čuje."

"Ali to je nemoguće! On je mrtav!"

"Setite se vremenske dilatacije", uzvratu Mazundar. "Sunovratio se sa neba i u času iščezao, da. Ali po vremenu supernove. A ono se razlikuje od našeg. Za nas, završni kolaps zvezde traje beskonačan

broj godina. A telepatija nije ograničena udaljenošću." Fizičar stade žurno da hoda, brzo se udaljujući od kabine. "Zauvek će ostati sa njom..."

(Prevela Mirjana Živković)

Rodžer Zelazni: VELIKI SPORI KRALJEVI

Draks i Dran sedeli su u velikoj prestonoj dvorani Glana i razgovarali o životu. Zbog svoje nadmoćne inteligencije i psihe, kao i zbog toga što su bili jedini preživeli pripadnici rase Glan, njih dvojica zajedno vladala su planetom i svojim jedinim podanikom, Zindromom, dvorskim robotom.

Poslednja četiri stoleća (vreme je za njih teklo sasvim sporo) Draks je razmišljao o mogućnosti postojanja života na drugim planetama galaksije.

"Drane", rekao je on svom suvladaru (koga je već mučila radoznalost o čemu ovaj drugi razmišlja). "Drane, nešto mi se mota po glavi. Možda postoji život na drugim planetama galaksije."

Njihov mali svet napravio je nekoliko krugova oko svog sunca pre nego što je Dran smislio odgovor.

"Slažem se", rekao je najzad. "Možda postoji."

Posle nekoliko meseci Draks je nastavio. "Ako je tako, onda bi trebalo da ga potražimo."

"Zašto?" upitao je Dran istom hitrinom, što je Draksa navelo na pomisao da je i sam sve vreme razmišljao o tome.

Pažljivo je odmerio sledeću misao, ispitujući je reč po reč u pločastim šupljinama svoje reptilske lobanje.

"Naše kraljevstvo sasvim je opustelo", primetio je Draks. "Bilo bi lepo da ponovo imamo mnogo podanika."

Dran ga je pogledao upitno, a zatim lagano okrenuo glavu. Jedno oko je sasvim zatvorio, dok mu je drugo ostalo poluotvoreno. Znatiželjno je zurio u svog suvladara, čiji se izgled, kao što je i očekivao, nije promenio od kako ga je poslednji put pogledao.

"I s tim se slažem", rekao je, klimnuvši glavom. "Šta predlažeš da preduzmemo?"

Ovog puta Draksov pogled bio je podozriv.

"Mislim da treba da ispitamo ima li života na drugim planetama u galaksiji."

"Hmm."

Dve brze mene godišnjih doba prošle su neopaženo pre no što je Dran dodao: "Moram malo da razmislim o tome."

Pasle određenog razdoblja, koje se Dranu činilo pristojnim za razmišljanje, on se nakašljao.

"Jesi li dovoljno razmišljao?"

"Nisam."

Draks je s naporom uspevao da ga gleda u oči na raskošnom vodoskoku plavičaste svetlosti koja se nekoliko puta utulila i ponovo rasula po dvorani dok je on čekao.

"Zindrome!" konačno je pozvao Dran.

Robot je usporio svoje pokrete gotovo do nepomičnosti kamene statue da bi se prilagodio svojim gospodarima. Iz leve ruke virila mu je peruška.

"Zvao si me, veliki gospodaru Glana?"

"Da, Zindrome, verni podaniče. Da li i dalje funkcioniše neki od onih starih svemirskih brodova koje smo sagradili u srećnim vremenima, ali ih nikada nismo upotreбили?"

"Proveriću, veliki gospodaru."

Za trenutak je izgledalo da je robot neznatno promenio položaj.

"Postoje ukupno tri stotine osamdeset i dva broda", izvestio je Zindrom, "od kojih su četiri u dobrom stanju, veliki gospodaru. Proverio sam sve operacione veze."

"Drakse", umeša se Dran, "ponovo si samovoljno pripisao sebi moći na koje nemaš prava. Trebalo je da se prethodno o tome dogovoriš sa mnom."

"Izvini", reče drugi kratko. "Želeo sam samo da ispitam stvar, ukoliko se ti odlučiš za ovako nešto."

"Pravilno si ocenio moju odluku", klimnuo je glavom Dran, "ali tvoja nestrpljivost krije i neki posebni naum."

"Moj jedini naum bila je dobrobit kraljevstva", osmehnu se Draks.

"Možda je tako, ali poslednji put kad si se pozvao na 'dobrobit kraljevstva', sukob koji je posle toga usledio stajao nas je jednog od preostala dva robota."

"Bio je to dobar nauk za mene i iz njega sam izvukao valjanu pouku."

Sledeći put postupaću promišljenije."

"Nadam se. A sada, vratimo se na ekspediciju. Koji deo galaksije nameravaš najpre da ispitaš?"

Usledila je pauza od nekoliko brzih godina punih napetosti.

"Mislio sam", promrmlja Draks, "da ti vodiš ekspediciju. Budući da si znatno zreliji vladar, umeo bi mnogo bolje od mene da odlučiš da li je nešto dobro ili nije za naše kraljevstvo."

"Da, ali tvoja mladost čini te znatno pogodnijim za ovaj posao nego što sam ja. Ti ćeš prilično umešnije da upravljaš ekspedicijom."

Dran je blago naglasio reč 'umešnije'.

"Mogli bismo obojica da krenemo u odvojenim brodovima", predložio je Draks. "To bi bilo najumešnije..."

Njihovu žučnu raspravu prekinuo je za trenutak zvonak, metalni glas.

"Gospodari", rekao je Zindrom, "poluvreme trajanja radioaktivnog materijala već je na izmaku. Još samo jedan brod može da funkcioniše."

"Okončajmo raspravu, Drane. Pođi ti. Samo si ti u stanju da upravljaš tim brodom."

"A tebe da ostavim da praviš neprilike i uzurpiraš moći na koje nemaš pravo? Ne, idi ti!"

"Što ne bismo pošli obojica", predložio je ponovo Draks.

"Baš lepo. Pa da ostavimo kraljevstvo bez vladara. Takva mudrovanja dovode samo do političkih pometnji."

"Gospodari", umeša se ponovo Zindrom, "ako neko ne bude ubrzo pošao, i poslednji brod postaće neupotrebljiv."

Obojica su pažljivo pogledala svog slugu, zadivljeni brzim lancem logike u njegovoj jednostavnoj izjavi.

"U redu", osmehnula su se obojica u isti mah, "pođi ti!"

Zindrom se pokorno poklonio i izišao iz velike prestone dvorane Glana.

"Možda bi trebalo da naložimo Zindromu da konstruiše nekoliko svojih kopija", predložio je oprezno Dran. "Kada bismo imali više podanika, mogli bismo daleko više stvari da uradimo."

"Zar si zaboravio naš nedavni dogovor?" upitao je Draks. "Previše robota dovelo je prošli put do nereda u kraljevstvu... a tada neko postaje odveć ambiciozan..."

Poslednji slogovi njegove misli otreperili su svoju naglašenost

nekoliko kratkih godina.

"Nisam siguran da li tvoja poslednja aluzija krije u sebi i jednu prećutnu optužbu", počeo je pažljivo Dran. "Ako je tako, onda moram da ti skrenem pažnju na pre nagljenost takvog suda, kao i da te podsetim na to ko je došao na pomisao o zaštitnom paktu sa Mono-Robotima."

"Zar misliš da bi bilo drugačije da smo nastavili sa umnožavanjem organskih podanika?" upita Draks.

"Nipošto", odlučno je odmahnuo glavom Dran. "Postoji izvestan iracionalni element u rasulu organskih bića, što ih čini manje pouzdanim pri izvršavanju naređenja nego što su to mašine. Konačno, naši roboti nam nisu otkazali poslušnost kada smo im naredili da se međusobno unište. Neodgovorni organski podanici ili urade to kada im niko ne kaže, što je prilično primitivno, ili odbiju da te poslušaju kada im to narediš, što predstavlja nedopustivu nepokornost."

"Tako je", osmehnu se Draks jednim od svojih naročitih osmeha, koji je pažljivo čuvao milenijumima za ovakvu priliku. "Što se organskog života tiče, jedina pouzdana stvar jeste da je to nepouzdan život..."

"Hmm." Dran je sasvim suzio zenice. "Moram da razmislim o tome. Kao i većina tvojih zamisli, i ova krije u sebi neku lukavu začkoljicu."

"Uveravam te da nisam imao nikakvih zadnjih misli. To je jednostavno plod dugog iskustva sa tim stvarima."

"Hmm."

Dranovo razmišljanje prekinuo je Zindromov dolazak. Robot je držao dve smeđe mrlje u metalnim šakama.

"Već si se vratio, Zindrome? Šta imaš to? Uspori da možemo da vidimo."

"Za sada su pod narkozom, veliki gospodari. Te brze pokrete izaziva njihovo povremeno disanje, koje na vašoj mrežnjači izaziva neprijatne vibracije. Ako im dam još neki sedativ, to bi moglo da ih uništi."

"Nipošto", usprotivio se Dran. "Pa ipak, moramo pažljivo da osmotrimo naše nove podanike. Uspori ih, dakle, još malo, ali budi pažljiv."

"Opet izdaješ naređenja bez...", pobunio se Draks, ali iznenada ga je prekinula pojava dva kosmata dvonošca.

"Toplokrvni?" upitao je kratko.

"Da, gospodaru."

"To znači da im je vek veoma kratak."

"Tako je", potvrdi Dran. "Ali ne zaboravi da se ova vrsta veoma brzo razmnožava."

"Čini mi se da si u pravu", klimnu Draks. "Reci mi, Zindrome, da li oni predstavljaju plodove neophodne za razmnožavanje?"

"Da, gospodaru. Postoje dva pola kod ovih antropoida, tako da sam morao da ih ponesem dvoje."

"Bilo je to veoma mudro. Gde si ih našao?"

"Nekoliko milijardi svetlosnih godina odavde."

"Pusti ih napolje i pođi po još nekoliko primeraka njihove vrste."

Bića iščezoše u trenu. Izgledalo je da se Zindrom uopšte nije pomerio s mesta.

"Imaš li neophodno gorivo za novi put?"

"Da, gospodaru, ima ga ponovo u izobilju."

Robot je nečujno nestao.

"O kakvim ćemo državnim poslovima sada da razgovaramo?" upita Draks.

"Predlažem da najpre razmotrimo nekoliko različitih mogućnosti, a onda da se opredelimo za jednu."

"Dobra zamisao."

Razmišljanje je bilo u punom jeku, kada se Zindrom vratio. Ponovo je morao da se pretvori u nepomičnu statuu kako bi bio primećen.

"Šta ima novo, Zindrome? Jesi li zaboravio nešto?"

"Ne, veliki gospodari. Kada sam se vratio na svet odakle sam prvi put doneo uzorke, ustanovio sam da je njihova rasa u međuvremenu uznapredovala sve do one tačke kada su naučili da upravljaju procesima fuzije. Onda je otpočeo atomski rat i svi su se međusobno uništili."

"Bio je to krajnje nerazuman postupak. Tipično za... kako bih rekao... za toplokrvnu nepostojanost."

Zindrom se blago pokrenuo.

"Imaš li još nešto da izvestiš?"

"Da, veliki gospodari. Dva primerka te čudne vrste, koja sam ostavio ovde, u međuvremenu su se toliko namnožila da su zaposela čitavu planetu Glan."

"Trebalo je da nas obavestiš na vreme o tome."

"Svakako, veliki gospodari. Ali ja sam bio odsutan i..."

"Onda su oni sami morali da nas izveste šta rade!"

"Gospodari, bojim se da oni uopšte nisu svesni vašeg postojanja."

"Kako je to moglo da se dogodi?" upita Dran.

"Mi se nalazimo ispod nekoliko slojeva različitih kompaktnih stena. Geološka razdoblja..."

"Tvoja osnovna dužnost je da održavaš palatu i čistiš pod", prekinu ga Dran. "Da nisi opet traćio vreme na neke besmislice?"

"Nisam, veliki gospodari! Sve se to dogodilo za vreme mog odsustva. Odmah ću se pozabaviti čišćenjem."

"Najpre nam reci", naredi Draks, "šta su još uradili naši podanici. Izgleda mi da oni imaju nepristojan običaj da kriju stvari od nas."

"Nedavno su otkrili", nastavio je da izveštava robot, "kako da kuju i tope metale. Pre spuštanja na Glan primetio sam da su usavršili razna oruđa za sečenje. Na žalost, odmah su ih upotrebili u međusobnim razračunavanjima."

"Hoćeš da kažeš", zagrne Dran, "da su u kraljevstvu izbili neredi?"

"Ovaj... bojim se da je tako, gospodaru."

"Među mojim podanicima nedopustivo je samovoljno nasilje?"

"Našim podanicima", ponovi Dran. "Moramo odmah nešto da preduzmemo."

"Slažem se."

"Izdao bih naređenje u kome bih zabranio sve aktivnosti koje vode do krvoprolića."

"Pretpostavljam da si imao na umu zajedničko naređenje", rekao je Draks.

"Svakako. Nisam zaboravio na tebe; samo me je pomeo ovaj toplokrvni građanski rat. Moramo da sastavimo zvanični proglas. Neka nam Zindrom donese instrumente za pisanje."

"Zindrome, donesi..."

"Već su tu, gospodari."

"Vrlo dobro. A sada da vidimo kako ćemo..."

"Možda bih mogao da očistim dvor dok vaša visočanstva..."

"Ne! Ostani ovde! Začas smo gotovi."

"Hmm. Ovim proglašavamo..."

"Ne zaboravi naše titule."

"Tako je. Mi, dolepotpisana carska veličanstva Glana, ovim..."

Tanušan snop gama-zraka neopazice je prošao kroz dva vladara. Verni Zindrom registrovao je impuls i bezuspešno pokušao da skrene pažnju svojih gospodara na njega. Konačno, odustao je od daljih nastojanja sa stoičkom ravnodušnošću.

"Gotovo!" rekoše obojica uglas, pompezno mašući dokumentom. "A sada nam reci šta ima novo, Zindrome. Ali budi kratak, moraš ovo što pre da razglasiš."

"Već je kasno, veliki gospodari. I ova rasa je uznapredovala do civilizovanog stanja, naučila da upravlja nuklearnom energijom i uništila samu sebe dok ste vi pisali."

"Varvari!"

"Toplokrvna neodgovornost!"

"Mogu li sada da počnem sa čišćenjem dvora, veliki gospodari?"

"Samo još trenutak, Zindrome. Najpre moramo da odložimo proglas u arhivu za buduću upotrebu, u slučaju da se neka slična situacija ponovi."

Dran klimnu. "Slažem se. Učini to, Zindrome."

Robot je uzeo proglas zavijen u svitak i u trenutku nestao sa vidika.

"Mislim", reče polako Draks, "da unaokolo sada ima prilično radioaktivnog materijala..."

"Verovatno je tako."

"Mogli bismo da ga upotrebimo kao gorivo za novu ekspediciju."

"Možda."

"Ovog puta treba reći Zindromu da donese dugovečnija bića sa otmenijim osobinama... nešto što bi bilo slično nama!"

"To nije sasvim bezopasno. Ali zato bismo mogli da raskinemo zaštitni pakt sa Mono-Robotima i da naložimo Zindromu da proizvodi vlastite kopije. Pod strogim nadzorom, razume se."

"To bi takođe bilo opasno."

"U svakom slučaju, moraću pažljivo da razmotrim tvoj predlog."

"I ja tvoj."

"Imali smo veoma naporan dan", reče tromo Dran. "Hajde da malo odspavamo."

"Dobra zamisao."

Zvuci potmulog hrkanja stali su lagano da se razležu kroz neizmerne eone vremena velike prestone dvorane Glana.

(Prevela Mirjana Živković)

Fric Lajber: ČOVEK KOJI NIKADA NIJE POSTAO MLAD

Maot obuzima nemir. U Predvečerja, ona se često zapućuje ka mestu gde crna zemlja dodiruje žuti pesak i ostaje tu da stoji, gledajući preko pustinje, sve dok se ne podigne vetar.

Ali ja sedim sa leđima oslonjenim o zastor od trske i posmatram Nil. Nije stvar u tome što ona postaje mlada. Polja su ta koja je zamaraju. Zato prepušta meni oranice na njima i potpuno se posvećuje stadu. Svakoga dana sve dalje vodi ovce i koze na ispašu.

Već odavno sam zapazio šta se događa. Iz pokolenja u pokolenje polja postaju sve oskudnija i sve slabije navodnjavana. Izgleda da su kiše obilnije. Kuće su postale jednostavnije puki zazidani šatori. I svake godine poneka porodica pokupi svoja stada i kreće ka zapadu. Zašto se ja tako pomno držim ovih ubogih ostataka civilizacije - ja koji sam video kako ljudi kralja Keopsa razgrađuju Veliku Piramidu blok po blok, da bi potom ove blokove vratili u brda?

Često se pitam zašto nikada ne postanem mlad. Za mene je to i dalje u podjednako meri tajanstveno kao i za smeđolike ratare koji ničice padaju na kolena, ispunjeni strahopoštovanjem, kada ja prolazim.

Zavidim onima koji postaju mladi. Žudim da se oslobodim mudrosti i odgovornosti, da uronim u razdoblje vođenja ljubavi i neumornih uzbuđenja, u bezbrižne godine pre kraja.

Ali ostajem samo Bradati starac od trideset i kusur godina, odeven u kozju kožu, kao što sam svojevremeno bio odeven u dublet ili togu, stalno na rubu tog zaranjanja, ali nikada i preko ruba.

Čini mi se da sam oduvek bio ovakav. Čak ne mogu da se setim ni kako sam izvađen iz groba, što svi ostali dobro pamte.

Maot je tanana. Ne traži ono što želi, ali kada se s večeri vraća kući, seda okrenutih leđa podalje od vatre i mrmlija uznemirujuće odlomke pesama, trljajući pri tom očne kapke sa zelenim pigmentima, kako bi postala poželjna za mene; na svaki način nastoji da me zarazi svojim

nespokojem. Odvlači me od vrelog posla u podne, da bi mi pokazala kako su nam postale izdržljive ovce i koze.

Među nama više nema mladog sveta. Sa približavanjem mladosti, ili još ranije, svi se oni zapućuju u pustinju. Čak i bezubi, smežurani patrijarsi dižu se iz svojih grobova-rupa, gotovo ne zastavši pri tom da se malo okrepe hranom i pićem zakopanim s njima, sakupljaju svoja stada i žene i otiskuju se put zapada.

Sećam se prvog vađenja iz groba kome sam prisustvovao. Bilo je to u jednoj zemlji dima, mašina i neprekidnih vesti. Ali događaj čiji sam očevidac bio zbio se u jednom učmalom kraju, gde su još postojala mala ratarska dobra, uski putevi i jednostavan način života.

Tu su bile dve starice po imenu Flora i Helena. Jedva da je tada bilo proteklo dve godine od njihovog iskopavanja iz grobova, ali tih događaja se ne sećam. Mislim da sam im bio nekakav nećak, ali nisam siguran.

Počele su da posećuju jedan stari grob na groblju udaljenom oko kilometar od grada. Sećam se malih buketa cveća koje su vraćale sa sobom. Njihova ukočena, bleđa lica počela su da odražavaju zabrinutost. Videlo se da im tuga preplavljuje živote.

Godine su prolazile. Posete groblju postale su sve češće. Pošavši jednom sa njima, zapazio sam da je natpis na nadgrobnom spomeniku postao jasniji i oštrij, baš kao što je bio slučaj i sa njihovim crtama lica. "Džon, voljeni suprug Flore..."

Flora bi često provela pola noći u jecanju, a Helena bi imala ukočen izraz lica. Rođaci su dolazili i govorili utešne reči, ali to samo kao da je pojačavalo bol.

Konačno, nadgrobni spomenik postao je sasvim nov, a vlati trave pretvorile su se u nežne, zelene izdanke koji su nestajali u sirovoj, smeđoj zemlji. Kao da su to bili znaci na koje su njihovi mračni instinkti čekali, Flora i Helena obuzdale su tugu i posetile sveštenika, grobara i lekara, sa kojima su se o nečemu dogovorile.

Jednog hladnog jesenjeg dana, kada se smeđe, uvelo lišće zavojito uspinjalo ka granama drveća, krenula je povorka: prazna mrtvačka kola, utihli automobili. Na groblju smo zatekli dva čoveka sa ašovima, koji su se nenametljivo udaljili od tek otkopanog groba. A onda, dok su Flora i Helena gorko plakale, a sveštenik izgovarao svećane reči, jedan dugački, uski sanduk bio je podignut iz groba i

postavljen u mrtvačka kola.

Kad kuće su skinuti vijci sa poklopca sanduka, zatim je poklopac uklonjen i mi smo ugledali Džona, voštanog starca pred kojim je stajao ceo život.

Narednog dana, saglasno drevnom obredu, izvadili su ga iz sanduka, posle čega ga je pogrebnik svukao, izvukao mu iz vena neku tečnost oporog mirisa i ubrizgao crvenu krv. Potom su ga digli i položili u postelju. Posle nekoliko časova netremičnog čekanja, krv je počela da radi. On se stresao, a prvi dah mu je zakrkljao grlom. Flora je sela na postelju pokraj njega i privila ga u svoje prestrašeno naručje.

Ali on je bio veoma bolestan i bio mu je potreban počinak, tako da joj je doktor kazao da iziđe iz sobe.

Trebalo je da i ja budem srećan, ali sećam se da sam imao utisak da u celoj epizodi postoji nešto neprijatno. Možda prva iskustva sa velikim kricima života uvek deluju na nas na takav način.

Volim Maot. Stotine drugih koje sam voleo pre nje tokom mojih lutanja svetom nimalo ne umanjuju iskrenost mojih osećanja. Nisam ulazio u njen, odnosno u njihov život kao što to ljubavnici obično čine iz groba ili u strasti neke užasne razmirice. Uvek sam bio skitnica.

Maot zna da sa mnom nešto nije u redu. Ali ne dopušta da je to osujeti u nastojanjima da me navodi da činim ono što želi.

Moja prva sećanja uvek su najteža i silno se upirem da ih rastumačim. Imam utisak da bih došao do užasnog saznanja, ukoliko bih uspeo da se otisnem malo iza njih, ali to mi nikako ne polazi za rukom.

Ona počinju bez ikakve najave, u oblaku i uskomešanosti, tami i strahu. Ja sam građanin jedne velike, daleke države, nemam bradu i nosim čudnu odeću koja me sputava, ali u pogledu godina i izgleda isti sam kao i danas. Zemlja je stotinu puta veća od Egipta, ali je ipak jedna među mnogima. Svi ljudi sveta međusobno se znaju, a svet je okrugao, ne ravan, i plovi beskrajnou ogromnošću prošaranom ostrvima sunaca, umesto da bude ograničen ispod zdele poprskane zvezdama.

Mašine su posvuda, a vesti se prostiru svetom poput krika, dok želja ima mnogo. Postoji neslućeno obilje, pružaju se izvanredne prilike. Pa ipak, ljudi nisu srećni. Oni žive u strahu. Taj strah je, ako se dobro

sećam, od rata koji će obuhvatiti, a možda i uništiti, neki neprijateljski grad. Od drugih koji hrle odnekud, sa one strane samog vazduha, obrušujući se u napade sa zvezda. Od otrovnih oblaka. Od pogubnih zrnaca sjajne prašine.

Ali najgora od svih su oružja o kojima se samo pronose glasine.

Mesecima dugim poput večnosti čekali smo na rubu rata. Znali smo da su greške počinjene, da su preduzeti neopozivi koraci, da su prokockane poslednje prilike. Još smo samo čekali usud.

Kako izgleda, morao je postojati neki naročiti razlog za neizmernost našeg beznađa i očaja. Kao da je bilo pređašnjih svetskih ratova, od kojih se svaki okončavao našim očajničkim obećanjima da će to ujedno biti i poslednji. Ali ne sećam se nijednog takvog rata. Ja i ceo svet lako smo mogli biti stvoreni u senci te katastrofe, u sveopštem iskopavanju iz groba.

Meseci su prolazili. A onda, na neki čudesan i neverovatan način, rat je počeo da jenjava. Napetost je popustila. Oblaci su se razišli. Usledile su silne delatnosti, konferencije, planiranja. Nade u dugotrajni mir bile su na vrhuncu.

No, mir ipak nije potrajao. U središtu iznenadne kataklizme pojavio se izvestan mračnjak po imenu Hitler. Čudno kako mi se to ime vratilo posle toliko milenijuma. Njegove vojske razmilele su se globusom.

Uspeh im je, međutim, bio kratkovečan. Potisnute su i Hitler je utonuo u zaborav. Na kraju je od njega ostao samo mračni, gotovo zaboravljeni agitator.

Ponovo je usledio mir, ali ni on nije dugo potrajao. Opet je buknuo rat, manje žestok od pređašnjeg, da bi se takođe pretočio u mirnije razdoblje.

I tako dalje.

Ponekad mi se učini (moram o tome razmisliti detaljnije) da je vreme nekada teklo u suprotnom smeru i da je, ustuknuvši pred poslednjim ratom, preokrenulo vlastiti tok, počevši da se vraća već pređenim putem. Da naši sadašnji životi predstavljaju samo povratak i odmotavanje. Veliko povlačenje.

Ako je to odista posredi, onda se vreme ponovo može preokrenuti. Možda će nam se ukazati još jedna prilika da pređemo preko prepreke.

Ali ne...

Ta pomisao nestala je u ustalasanom Nilu.

Dolinu danas napušta još jedna porodica. Celo jutro su se probijali kroz peščanu klisuru. A sada, vrativši se možda da bace poslednji pogled, stoje postrojeni na rubu žutih grebena, ocrtavajući se spram jutarnjeg neba uspravne mrlje ljudi, položene mrlje životinja.

Maot posmatra kraj mene. Ali ne govori ništa. Sigurna je u mene.

Greben je ponovo pust. Ubrzo će zaboraviti Nil i njegove uznemirujuće aveti sećanja.

Ceo naš život predstavlja zaboravljanje i okončavanje. Kao što majka apsorbuje u sebe dete, tako i velike misli bivaju usisane u um genija. U prvi mah su posvuda. Optaču nas poput vazduha. Zatim dolazi do sužavanja. Ne znaju svi ljudi za njih. A onda se pojavljuje jedan veliki čovek, uzima ih k sebi i one predstavljaju tajnu. Preostaje samo uznemirujući utisak da je iščezlo u nepovrat nešto vredno.

Video sam Šekspira kako otpisuje velike drame. Gledao sam Sokrata kako odmišlja velike misli. Čuo sam Isusa kako otkazuje velike reči.

Postoji zapis u kamenu koji izgleda večan. Vrativši se vekovima kasnije zatekao sam ga istog, samo nešto manje pohabanog; čini mi se da bar taj zapis može da potraje. Ali jednoga dana pojavljuje se pisar, mukotrпно ispunjava žlebove i na kraju ostaje samo go kamen.

Tada jedino on zna šta je tu bilo, zapisano. Ali kako pisar postaje sve mlađi, to znanje nestaje zauvek.

Isto je sa svim ostalim što činimo. Kuće nam postaju nove, mi ih razgrađujemo i neupadljivo odlažemo gradivni materijal u rudnike i kamenolome, šume i polja. Odeća nam takođe postaje nova i u času kada je najnovija mi je svlačimo. I mi postajemo mlađi, zaboravljamo i slepo tražimo majku.

Svi ljudi su sada nestali. Zadržali smo se samo ja i Maot.

Nisam shvatio da će se to dogoditi tako brzo. Sada kada smo blizu kraja izgleda da se priroda žuri.

Pretpostavljam da tu i tamo ima još lotalica duž Nila, ali prija mi pomisao da smo mi poslednji očevici nestajanja polja, poslednji koji posmatraju reku sa svešću o onome što je ona nekada simbolisala,

pre no što sve proguta zaborav.

Naš je svet u kome propale stvari odnose prevagu. Posle drugog rata o kome sam pričao usledilo je dugotrajno razdoblje mira u mojoj rodnoj zemlji preko mora. U to vreme je među nama živeo jedan narod zvan Indijanci, koji smo mi zanemarivali, tlačili i primoravali da živi tamo gde nije želeo. Uopšte nismo marili za njega. Nasmeljali bismo se u lice onome ko bi nam kazao da nam oni mogu nauditi.

Ali odnekud je među njima buknuła iskra pobune. Obrazovali su čete, naoružali se strelama i neuglednim vatrenim oružjem, krenuli ratnom stazom protiv nas.

Borili smo se protiv njih u malim, nevažnim ratovima koji nikada nisu bili odlučujući. Oni su odolevali, uvek se vraćajući borbi, postavljajući zamke našim ljudima i kolima, pljačkajući nas neprestano i konačno preduzimajući obimnije pohode.

Mi smo ih, međutim, i dalje smatrali krajnje beznačajnim, tako da smo, umesto da vojujemo protiv njih, zapodeli građanski rat među samim sobom.

Ishod tog rata bio je tužan. Tamnopusi deo naših sunarodnika bio je bačen u roblje i nagnan da dirinči za nas u kući i na polju.

Indijanci su postajali sve silniji. Malo-pomalo potiskivali su nas preko širokih srednjozapadnih reka i planina, kroz šumovite planine prema istoku.

Na istočnoj obali smo se malo držali, poglavito zahvaljujući stupanju u savez sa jednim prekookeanskim ostrvskim narodom, kome smo predali našu nezavisnost.

A onda je došlo do jednog ohrabrujućeg događaja. Porobljeni crnci su sakupljani, nabijani u brodove i upućivani na južne obale ovog kontinenta, gde su bili oslobađani ili predavani ratničkim plemenima, koja su ih na kraju i sama oslobađala.

Ali pritisak Indijanaca, koje su povremeno pomagali strani saveznici, stalno se pojačavao. Ustupali smo im grad po grad, varoš po varoš, naselje po naselje, ukrcavali se u brodove i kretali preko mora. Pred kraj te seobe Indijanci su postali neuobičajeno miroljubivi, tako da su se poslednje lađe otisnule na put ne toliko u fizičkom strahu, koliko u natprirodnom užasu od zelenih utihlih šuma koje su im progutale domove.

Na jugu su Acteci uzeli svoje staklene noževe i kamene mačeve i

potisnuli... mislim da su se zvali Španci.

Jedno stoleće kasnije ceo zapadni kontinent bio je zaboravljen, izuzev neprijatnih i nejasnih prisienaka sećanja koji su još negde postojali.

Porast tiranije i neznanja, neprekidno sužavanje granica, pobune i podjarmljivanja, pretvaranje podjarmljenih u tlačitelje eto, to su odličja narednog istorijskog razdoblja.

U jedan mah se učinilo da se plima ponovo diže. Snažan i disciplinovan narod, Rimljani, digao se i zaposeo pretežan deo tada već prilično smanjenog sveta.

Ali ispostavilo se da je ova stabilnost samo privremena. Još jednom su se potlačeni digli protiv tlačitelja. Rimljani su bili potisnuti iz Engleske, iz Egipta, iz Galije, iz Azije, iz Grčke. Nikavši iz ogoljenih polja pojavila se Kartagina i uspešno ugrozila prvenstvo Rima. Rimljani su našli utočište u Rimu, postali su nevažni, stali su da se osipaju i konačno su nestali u lavirintu migracija.

Njihove ponesene misli plamtele su jedno slavno stoleće u Atini, a onda su izgubile na snazi.

Posle toga, pad se nastavio postojanim ritmom. Nikada mi više nije palo na um da će se ovaj tok promeniti.

Izuzev ovaj poslednji put.

Zato što je bio kamenit, suncem opaljen i sparušen, pun hramova i grobova, ogrezao u običaje i spokojstvo, pomislio sam da će Egipat potrajati. Protok gotovo nepromenljivih stoleća ojačao me je u tom uverenju. Zaključio sam da smo, ako već nismo došli do prekretnice, onda bar stigli do stanja nepromenljivosti. Ali usledile su kiše, hramovi i grobovi ispunili su ožiljke u grebenovima, a običaji i spokojstvo ustupili su mesto nemirnim porivima nomada.

Ako odista postoji prekretnica, onda je ne treba očekivati sve dok se čovek ne izjednači sa životinjama.

I Egipat, dakle, mora iščeznuti kao i sve ostalo.

Maot i ja sutra krećemo. Stado nam je sakupljeno. Šator nam je savijen.

Maot je u cvetu mladosti. Veoma je ljupka.

Biće neobično u pustinji. Prerano ćemo izmenjati poslednji i najsladji poljubac, ona će detinje početi da mi brblja, i ja ću se starati o njoj sve dok ne pronađe majku.

Ili ću je možda jednoga dana ostaviti u pustinji, a onda će majka pronaći nju.

Ja ću, u međuvremenu, već poći dalje...

(Prevela Mirjana Živković)

Džordž R. R. Martin: BEGUNAC

Postojali su trenuci, u zatišjima između dva slučaja, kad je Kolmera obuzimao neobičan nespokoj. Nikako nije uspevao da dokuči razlog ovog nemira. Uglavnom je to pripisivao dosadi, ali negde u dubini uma znao je da je posredi nešto složenije.

No, Kolmer nije bio čovek koji se lako predavao. Imao je on načina da se izbavi kada bi ga zlovolja obuzela. Najbolji od njih, kako je ustanovio, bio je da se ponovo upusti u akciju. Postojala je stalna potražnja za njegovim uslugama. Imao je status Vrhunskog ponirača, jednog od manje od stotinu u čitavom poznatom svemiru. Ponekad, ukoliko mušterije ne bi bile u stanju da plate njegov uobičajeni honorar, on bi prihvatao i manji. Ukoliko bi slučaj bio dovoljno zanimljiv, a on se baš u to vreme dosađivao...

Kolmer se zabavljao drugim stvarima u trenutku kada nije bilo slučajeva. Često se posvećivao igrama, prijateljima, sportovima i seksu. I hrani, naročito hrani. Spadao je u oniže, mirne tipove i voleo je da jede, naročito onda kada bi ga obuzela zlovolja i kada nije imao ništa drugo da radi. No, prema Kolmerovom uverenju, sve je to bilo deo jednog celovitog života.

Sedeo je upravo u krčmi 'Stara gospa', čekajući na obed u zatišju između slučajeva, kada ga je Bril pronašao.

'Stara gospa' nekada je bila škuna. Sada je stajala ukotvljena malo podalje od Salivenovog pristaništa u srcu ribarske zone Starog Posejdona. Tu su svakodnevno dolazili i odlazili ljupki, srebrni brodići, žanjući blaga Velikog Posejdonovog mora. Izvlačili su velike mreže pune plemenite plave ribe. Drugi su se punili raznim vrstama rakova. Zanimljivo je bilo da su najmanji među brodovima po pravilu bivali natovareni džinovskim sabljarkama i vampirskim jeguljama, čije je meso bilo crno i kao od maslaca...

Ceo kraj mirisao je na ribu, so i more i Kolmer ga je baš zbog toga

voleo. Kad god bi ga obuzela mrzovolja, on bi uzimao slobodan dan i provodio ga u šetnji krivudavim, daščanim sokacima pristaništa. Posmatrao bi ribarske brodiće kako se otiskuju ka pučini u svitanje, zatim bi pijuckao do podne u nekoj lučkoj krčmi, da bi potom kretao u traganje za neobičnim stvarčicama u najmemljivijim dućanima koji su se tu mogli naći. U pozno popodne obično bi mu se budio silan apetit. Tada bi se zapućivao ka 'Staroj gospi'. Postojalo je desetak krčmi u tom kraju u kojima se služila morska hrana, ali 'Stara gospa' je bila ubedljivo najbolja.

Upravo je završio sa predjelom toga dana, kada je Bril privukao stolicu i seo za njegov sto. "Potrebna mi je vaša pomoć", reče on brzo a jednostavno.

Kolmer je želeo večeru, a ne društvo. Malo je nabrao veđe. "Imam kancelariju za to", reče.

"Vodite arhivu o svakoj mušteriji?"

"Razume se", reče Kolmer.

"Ne želim da išta bude zabeleženo o meni. Zato sam vas i čekao ovde. Kazali su mi da Adrijan Kolmer uvek obeduje u 'Staroj gospi' i da ću vas tu zacelo naći pre ili kasnije, ako budem strpljivo čekao. No, nisam bio siguran da imam mnogo vremena za čekanje. Ali bio sam srećne ruke. Molim vas, pomozite mi."

Kolmer najednom postade zainteresovan; pobudila mu se radoznalost. Stao je da proučava stranca koji je sedeo naspram njega. Bio je to visok, mršav čovek, čije je tamno lice uokviravala crna kosa dugačka do ramena; licem je preovlađivao orlovski nos. Čovek je bio odeven u krajnje neupadljivo odelo, koje je moglo nositi i hiljadu drugih bezličnih ljudi. Ali na licu se nikako nije mogla pročitati starost; čovek se silno vrpeljio, neprekidno šarajući očima. To je bilo sve što je Kolmer zapazio na prvi pogled.

Razume se, mogao je da preduzme poniranje. Neki nadareni bi to učinili, uprkos profesionalnoj etici. Ali Kolmer se laćao toga samo za honorar.

Nalio je Brilu čašu vina iz boce na stolu. "U redu", reče on. "Pojedite nešto, ako želite, a onda mi recite zašto vam je potrebna moja pomoć."

Bril uze čašu sa vinom i iskapi je. Oči nisu prestajale da mu šaraju unaokolo. "Zovem se Ted Bril. Želim da preduzmete poniranje u

mene. Neki ljudi me progone. Čine to već godinama. Siguran sam da žele da me ubiju, ali ne znam uzrok tome. Od kad pamtim, oni su mi bili za petama, a ja sam bežao."

Kolmer preplete prste i postavi bradu na njih. "To mi zvuči paranoično", reče on. Nije verovao u traćenje reči.

Bril se nasmeja. "Znam da tako izgleda. Ali ipak nije to posredi. Bio sam, znate, u policiji. Tu su preduzeli poniranje u mene i ustanovili da je stvar istinita. Čak su i uhapsili neke od onih koji me gone. Ali su ih uvek ubrzo puštali na slobodu. Naprosto ne žele da mi pomognu."

"Vrlo paranoidno."

"Policija je preduzela poniranje u mene, kažem vam."

Kolmer se popustljivo osmehnu. "Policijska poniranja", reče on glasom kojim bi neki lekar kazao 'nadrilekar'.

"U redu", reče Bril. "Preduzmite sami poniranje u mene. Uverite se lično."

"Ne uzbuđujte se. Ako ste paranoičar, možda mogu da vam pomognem. Vrhunski ponirač je kvalifikovani psipsiholog, između ostalog. Niste, međutim, još pomenuli nikakav honorar."

"Ne nogu da vam ponudim nikakav honorar. Nemam mnogo novca. Dobijam, doduše, poslove, ali ih ne zadržavam dugo. Moram stalno da bežim. Uvek su mi za petama."

"Shvatam." Kolmer ga je proučavao neko vreme. "Dobro, ionako ničim drugim nisam zauzet u ovom trenutku. Mogao bih da vidim u čemu je vaš problem. Ali ako bilo kome budete kazali da sam radio besplatno, ja ću to poreći. Razume se."

"Razume se", saglasi se Bril.

Kolmer preduze poniranje u njega.

Sve je bilo gotovo za manje od jednog minuta; brzo otvaranje Brilovog uma, ispijanje, izvlačenje. Nekome sa strane izgledalo bi samo kao dug, prazan pogled.

Kolmer se ponovo zavalio u stolicu, protrlja bradu i uze čašu sa vinom. "Istina je", reče on. "Veoma čudno."

Bril se osmehnu. "To su rekli i policijski ponirači. Ali zašto? Zašto me progone?"

"Vi to ne znate. Ni ja, dakle, ne mogu da znam, osim ako ne preduzmem poniranje u nekog od njih. Uzgred budi rečeno, imate barijeru."

"Barijeru?"

"Barijeru u umu. Sećanje vam seže u prošlost pet godina i nekoliko meseci, a zatim skače u doba mladosti. A od nje vas deli već prilično vremena. Postoji velika rupa u vašoj glavi. Neko vas je, iz nekog razloga, dobro ogradio."

Na Brilovom licu najednom se pojavi uplašen izraz. "Znam", reče on. "Mislím da su to oni učinili. Mora da znam nešto. Nešto važno. Zato su mi i uzeli pamćenje. Ali boje se da će mi se ono povratiti. To je i razlog što žele da me ubiju. U tome je stvar, zar ne?"

"Nije", uzvratí Kolmer, "ne može da bude tako jednostavno. Da su posredi obični kriminalci, policija ih ne bi stalno oslobađala. A to se uvek događa, ne zaboravite. Bilo je tako u Njuholmu, pa u Balduru, pa u Silverskaju. Baš ste se naputovali. Zavidim vam zbog toga." On se osmehnu.

Bril nije uzvratio osmeh. "Mislíte na moja bežanja. Siguran sam da mi ne biste zavideli da ste to iskusili na vlastitoj koži. Čujte, Kolmere, ja živim u stalnom strahu. Svaki put kada se osvrnem, pomislím da ću ih ugledati iza leđa. Ponekad se to i dogodi."

"Tako je, video sam te trenutke. Onda kada je debela devojka sedela u vašem stanu kada ste ušli. Čovek koji je čekao na kosmodromu, kada ste se vratili sa rada na orbitalnim dokovima. Plavuša koja vas je pratila na karnevalu. Sećanja su vam veoma živa. I veoma uzbudljiva, jeziva."

Bril se upiljio u njega, a na licu mu je stajao izraz neverice. "Blagi bože! Kako možete tako govoriti? Baš ste vi čudan tip, Kolmere!"

"Moram da budem takav. Ja sam Ponirač."

"Šta mi još možete reći?"

"Njih troje rade zajedno. Ali vi to već znate, zar ne? Plavuša je telepata. Tako vas i prati. Muškarac još služi kao zaštita. A što se tiče debele devojke... tu ne znam. Veoma je neobična. Osmehuje se kao neki idiot. Ne shvatam njenu funkciju. Ali izgleda da vas užasava."

Bril zadrhta. "Tako je. Shvatili biste, ako biste je videli. Veoma je krupna. Ogromna i bleđa, poput kakve krupne larve. I uvek se osmehuje, vrag je odneo, uvek mi se osmehuje. Nikada ne znam odakle će iskrsnuti. Onda, u Njuholmu, kada sam otvorio vrata i ugledao je kako sedi i osmehuje mi se... imao sam utisak kao da

sam našao guštera u porciji jela koju sam već dopola pojeo. Blagi bože!"

"Uvereni ste da će vas ona ubiti", reče Kolmer

"Ne znam zašto. Ukoliko uopšte dođe do ubistva, logično je očekivati da počinilac bude muškarac. On je veći i izgleda veoma snažan. Osim toga, videli ste revolver koji nosi."

Bril klimnu. "Znam. Ali to neće biti on. Ona će to učiniti. Znam to. Zato se uvek osmehuje."

"Mogli biste da kupite revolver i da ih sve pobijete", reče Kolmer.

Bril se upilji u njega. "Ja... ovaj... nikada mi to nije palo na pamet."

"Tačno. Pa ipak, čudno da se to nije dogodilo. Ne mislite li tako?"

"Da. Ali zbog nečeg ne bih mogao to da uradim. Ja se ne služim nasiljem."

"Vi ste veoma nasilni", uzvрати Kolmer. "Ali slažem se. Ne želite da upotrebite silu protiv njih iz nekog razloga koga čak ni sami niste svesni."

Bril se uzvrpolji. "Možete li mi pomoći? Pre no što me ponovo pronađu?"

"Možda vam mogu pomoći. No, oni su vas već pronašli ponovo. Plavuša je upravo ušla u restoran. Sada joj baš daju sto."

Bril zadahta i okrenu se u stolici. Sa druge strane golog drvenog poda šef sale upravo je pratio do stola jednu zgodnu, dugokosu plavušu. Bril se začas upilji u nju, a usta mu se širom otvoriše. "Blagi bože!" ote mu se sa usana. "Zašto me malo ne ostave?" A onda, iznenada, poskoči i izjuri, doslovce izjuri, iz 'Stare gospe'. Plavuša se čak nije ni osvrnula prema njemu.

Kolmer ga isprati pogledom, a onda se upilji kroz prozor. Bril će biti još užasnutiji kada stigne do pristaništa. Dole, na rubu mola, sedela je jedna krupna, debela devojkica sa idiotskim osmehom na usnama i posmatrala kako se iz ribarskih brodića izručuje ulov.

"Veoma dramatično", reče Kolmer. U tom času stigao mu je obed: porcija bele ribe kuvane u siru. Ali on ustade od stola. "Pridruziću se onoj mladoj gospođi", reče on kelneru, pokazavši glavom. "Prenesite jelo tamo."

On pređe preko restorana i sede. Kelner ga je pratio i stavio porciju pred njega.

Plavuša podiže pogled. "Adrijan Kolmer", reče ona. "Čula sam o

vama."

Kolmer ispusti jedno otegnuto, "C-c-c-c. Preduzeli ste poniranje bez dozvole. Krajnje neprofesionalno, mlada damo. Ali oprostiću vam. Siguran sam da niste mnogo saznali. Odbrana mi je veoma dobra."

Ona se osmehnu. "Tačno. Bilo je neizbežno da on konačno potraži pomoć jednog privatnog Ponirača. Koliko znate?"

"Sve što i on zna. Dovoljno da vas uhapsim, osim ako mi ne pružite valjana objašnjenja."

"On dovodi do našeg hapšenja, s vremena na vreme. Ali policija nas uvek pušta. No, samo napred, preduzmite poniranje. Sve je u redu."

"Nećete pružiti otpor?"

"Nipošto. Biću počastvovana."

Kolmer preduze poniranje.

Nije išao odveć duboko. Uostalom, i ona je bila Nadareni. Samo letimično, ali i to je bilo dovoljno. Kada je okončao stvar, zavalio se u stolicu, pometeno žmirkajući. "Sve neobičnije i neobičnije. On vas je, znači, iznajmio?"

"Razume se, toga se ne seća. To je deo dogovora. Ali imamo sva dokumenta. Sasvim dovoljno da ubedimo policiju svaki put kada nas učorkiraju. Njemu ništa ne govore posle toga. I to je zapisano. To bi srušilo barijeru i došlo bi do neverovatne parnice."

"Edvard Brilanti", promrmlja Kolmer. "Da, ime mi zvuči poznato. Veoma je imućan. On bi to mogao učiniti. Ali zašto? Zašto bi to želeo? Život ispunjen stalnim strahom, stalnim bežanjem..."

"Ideja je njegova", reče žena. "Sam je odabrao Fredu. Ona je debil, razume se. Maloumnica. Moramo da je vodamo unaokolo za ruku i da je postavljamo tamo gde je on može videti. Ali nešto u vezi sa njom ga užasava. Zato je i želeo da se i ona uključi. Da ga nagoni na neprestano bežanje."

Kolmer počne da obeduje. Žvakao je polako, udubljen u misli "Ne shvatam", priznade konačno, između zalogaja.

Žena se osmehnu. "Niste išli dovoljno duboko. Razumem. Zar niste uvideli? Recite mi, da li ste ikada imali trenutke kada ste se pitali da li je sve uopšte vredno truda? Kada bi vas iznenada pogodila misao da je sve besmisleno, prazno?"

Kolmer se upilji, žvaćući.

"Kod Brilantija su ti trenuci postali veoma učestali. Počeo je da

obilazi psipsihologe i Ponirače, ali mu to nije pomoglo. Konačno je preduzeo ovo. Sada ga više ne ispunjavaju crne misli. U potpunosti proživljava svaki dan, zato što misli da bi mu to ujedno mogao biti i poslednji. Ima stalna uzbuđenja, stalni strah, tako da nikako ne stiže da se zapita da li je život vredan življenja. Odveć je zaokupljen pukim preživljavanjem. Shvatate li?"

Kolmer je i dalje buljio, osetivši najednom kako ga obuzima neka hladnoća. Riba u ustima dobila je ukus suvog peska. "Ali on beži", reče konačno. "Život mu je prazan. Samo bežanje, besmisleno bežanje, vrćenje u krug."

Žema uzdahnu. "Razočarali ste me. Očekivala sam više od jednog Vrhenskog Ponirača. Kako vam nije jasno? Svi mi bežimo."

Posle toga, Kolmer je smanjio honorare kako bi dobio što više slučajeva. Ali zlovolje su ga i dalje pohodile...

(Prevela Mirjana Živković)

Robert Silverberg: SEZONA MUTANATA

Juče je sneg napadao desetak centimetara. Danas se sa okeana podigao žestok vetar i stao da kovitla snežna vrtložja. Zima je na vrhuncu, najniža tačka godine. Upravo u ovo doba kada stižu mutanti.

Pojavili su se pre deset dana, istih šest porodica kao i uvek, zakupivši sve obalne kuće na severnoj strani drumu Kresta dine. Dopada im se da dolaze ovde zimi, kada više nema turista i kada plaže opuste. Mislim da im se ne dopada da se unaokolo vrzma mnoštvo normalnih. Zimi ovde ostaje samo najuži krug nas koji tu obitavamo preko cele godine. A nama mutanti ne smetaju, pod uslovom da nam ne dosađuju, što se nikada ne događa.

Mogu da vidim sada kako se vesele na obali, i deca i odrasli. Izgleda da na njih hladnoća uopšte ne deluje. Ja bih se načisto smrzao da sam kojim slučajem napolju po ovom vremenu, ali oni ne mare čak ni da obuku kapute. Jedino nose lake vetrovke i pulovere. Raspolazu debljom kožom od nas, pretpostavljam - slična je štavljenoj, blistava, zelena poput jabuka - a po svoj prilici i različitim metabolizmom.

Gotovo bi mogli da predstavljaju žitelje neke druge planete - ali ne,

oni su žitelji Sjedinjenih Država, baš kao i ja. Jedina je razlika u tome što su mutanti. Ili nakaze, kako smo ih nekada nazivali. Ali, razume se, sada to više ne smemo.

Stalno prave svoje mutantske smicalice. Mogu da lete, znate. Oh, nije, zapravo, posredi pravo letenje; više je u pitanju skakanje i lebdenje, ali uspevaju da se otisnu osamdeset metara u vazduh i da se tu zadrže tri ili četiri minuta. Nazivaju to levitacijom. Grupa njih upravo sada levitira povrh okeana, lebdeći visoko iznad talasa. Baš bi mi bilo milo da se sunovrate dole i dobro nakvase. Ali nema od toga ništa: čvrsto drže kontrolu u svojim rukama. Pazi, sad ovo! Dvojica njih upravo su počela da se grudvaju, ne koristeći pri tom uopšte ruke; naprosto umovima sakupljaju sneg, sabijaju ga u grudve, a potom ih bacaju unaokolo. To nazivaju telekinezom.

Naučio sam ove izraze od moje starije kćeri, Elene. Njoj je sedamnaest godina. Provodi mnogo vremena zamlaćujući se sa jednim mališanom mutanata. Više bih voleo da sadrži podalje od njega.

Levitacija. Telekineza. Mutanti koji iznajmljuju obalne kuće. Baš je ovaj svet poludeo...

Pogledajte ih samo kako poskakuju unaokolo. Izgledaju srećni zar ne?

Proteklo je tri nedelje od kada su došli. Sindi, moja mlađa kćer njoj je devet godina stala je danas da se raspituje o mutantima. Šta su oni? Zašto postoje?

Odgovorio sam joj: "Postoje različite vrste ljudskih bića. Neki imaju tamnu kožu i kovrdžavu kosu, dok se drugi odlikuju žutom kožom i iskošenim očima, a treći..."

"To su rase", uzvratila je ona. "Znam sve o rasama. Rase izgledaju različito spolja, ali iznutra su sve prilično iste. Mutanti su, međutim, stvarno drugačiji. Oni poseduju naročite moći, a neki imaju i krajnje čudna tela. Znatno su različitiji od nas nego druge rase i baš to ne razumem."

"Oni su naročita vrsta ljudi", odgovorio sam joj. "Rodili su se različiti od svih ostalih."

"Zašto?"

"Znaš li šta su geni, Sindi?"

"Otprilike", uzvratila je ona. "Upravo smo počeli da učimo o njima."

"Geni su ono što određuje kako će nam deca izgledati. Ti imaš smeđe oči zato što ja imam gen za smeđe oči, shvataš? Ali povremeno dolazi do iznenadnih promena u genima neke porodice. Događa se nešto neobično. Javljaju se žute oči, možda. To je onda mutacija. Mutanti su ljudi čijim se genima dogodilo nešto neobično pre pedeset, sto, tri stotine godina i ta promena gena postaje stalna, prenoseći se sa roditelja na decu. To je slučaj sa genom za lebdenje, koji oni poseduju. Ili sa genom za onu njihovu blistavu kožu. Postoji čitavo mnoštvo različitih mutantnih gena."

"Odakle su mutanti došli?"

"Oduvek su bili tu", kazao sam.

"Ali zašto nam niko nikada nije pričao o njima? Zašto u mojim udžbenicima nema ništa o mutantima?"

"Potrebno je vreme da bi stvari ušle u udžbenike, Sindi. Te knjige su pisane pre deset ili petnaest godina. A ljudi tada nisu mnogo znali o mutantima, tako da nije moglo ni biti mnogo reči o njima, a naročito ne upućenih deci tvog uzrasta. Mutanti su se onda još skrivali. Živeli su po zabitim mestima, prerašavali su se i prikrivali svoje moći."

"Zašto se sada više ne kriju?"

"Zato što to više ne moraju", kazao sam. "Stvari su se promenile. Normalni ljudi ih prihvataju. Uspelo nam je da se oslobodimo čitavog balasta predrasuda tokom poslednjih sto godina. Nekada davno, svako ko je makar i malo bio neobičan izazivao je podozrenje drugih ljudi. Ma kakva bila različitost u boji kože, religiji, jeziku - stvarala je neprilike, Sindi. Konačno smo naučili da prihvatamo ljude koji nisu kao mi. Čak smo počeli da prihvatamo i ljude koji, u stvari, više i nisu sasvim ljudi. Mutante."

"Ako ih prihvataš," kazala je ona, "zašto se onda ljutiš kada se Elena šeta obalom sa onim... kako se zvaše?"

Elenin prijatelj vratio se na koledž odmah posle božićnih praznika. Ime mu je Tim. Sada je na trećoj godini na Kornelu. Mislim da ona provodi predugo vremena pišući mu duga pisma, ali šta ja tu mogu? Moja supruga smatra da treba da budemo druželjubiviji prema njima. Nalaze se ovde već mesec i po, a mi samo razmenjujemo učtive pozdrave s njima - prijateljske naklone, osmehe i ništa više. Čak im ne znamo ni imena. "Što se mene tiče, ne moram ni da ih saznam", kazao sam ja. "Ali, u redu. Hajde da ih pozovemo da svrate kod nas

večeras na čašicu i razgovor."

Otišli smo do kuće koju je iznajmila Timova porodica. Čovek čije su godine bile između trideset pet i pedeset pet otvorio nam je vrata. Bilo je to prvi put da sam nekoga od njih video tako izbliza. Imao je ravne crte lica, a oči su mu bile nekako čudno razmaknute; koža mu je izgledala tako sjajna da se činilo kao da je premazana voskom. Nije nas pozvao da uđemo. Primetio sam kako se u kući iza njega zbivaju čudne stvari - ljudi koji lebde blizu tavanice i slične pojave. Stojeći tamo na vratima i osećajući se veoma nelagodno i zaplašeno, stali smo da zamuckujemo, da se nakašljavamo, i konačno smo kazali ono što smo imali da kažemo. On nije bio zainteresovan. Lako se ustanovi kada ljudi nisu spremni na druženje. Veoma hladno nam je kazao da su trenutno zauzeti, da očekuju goste, tako da ne mogu da navrate do nas. Ali ostaćemo u vezi.

Kladim se da je to poslednje što smo čuli od njih. Nepristupačni tipovi, koji se drže samih sebe, zatvoreni u vlastiti geto.

Ali nema veze. Nije mi stalo do druženja s njima. I tako će otići kroz koju nedelju.

Kako brzo prolaze ciklusi meseci. Danas se podigla prva vejavica, ali to još nije prava zima. Uveren sam da će se naši neobični prijatelji uskoro vratiti na obalu...

Tri porodice doselile su se u petak, a još tri su došle danas. Sindi im je već bila u poseti. Kaže da je ove godine Timova porodica dovela i jednog kućnog ljubimca, psa-mutanta, ni manje ni više, nekakvu pudlicu, ali sa krljušnom kožom i jarko--crvenim očima, sličnim mramoru. Od tog džukca podilazi me jeza. Nisam znao da ima pasa-mutanata.

Nadao sam se da će Tim otići u vojsku ili negde drugde. Ali, nisam ja te sreće. Provešće ovde dve nedelje za božićne praznike. Elena već broji dane.

Video sam psa-mutanta na obali. Ako pitate mene, to uopšte nije pas, već svojevrsan džinovski gušter. Ali ipak laje. I te kako laje. I maše repom. Video sam kako ga Sindi grli. Ona se igra sa decom mutanata kao da su sasvim normalna. Prihvata ih, a i ona prihvataju nju. Čini mi se da je to zdravo. Mislim da su njihovi stavovi ispravni, dok su moji pogrešni. Ali šta mogu kad sam tako uslovljen, zar ne? Ne želim da na mene utiču predrasude. Ali neke stvari bivaju

usađene u nas još dok smo sasvim mladi.
Elen je noćas ostala sa Timom do posle ponoći.

Tim je večeras došao kod nas na večeru. Baš fin momak, moram da priznam. Ali tako čudno izgleda. Elen ga je nagovorila da nam malo pokaže levitaciju. On se u prvi mah malo namrgodio, a onda se otisnu sa poda. Nakaza, cirkuska nakaza. A moja kći, je zaljubljena u njega.

Njegov zimski raspust završava se sutra. Baš u pravi čas, kažem ja. Još jedna zima bliži se kraju. Mutanti danas odlaze. U subotu su imali pravu bulumentu gostiju: mutante neke druge vrste, ni više ni manje! Različito pleme. Posetioци su bili visoki i mršavi, poput kostura koji hodaju, veoma bleđi, veoma svečani. Nisu razgovarali rečima: Sindi kaže da su pričali umovima, telepate. Izgledaju prilično bezazleno, ali mene sve to ipak grdno plaši. Čini mi se da u okviru čovečanstva, odnosno uporedo sa njim, postoji na desetine neobičnih sojeva, mnoštvo grotesknih mutantskih tipova koji se pare i razmnožavaju. Sada kada su konačno izišli u javnost, kada smo najzad ustanovili koliko ih stvarno ima, počinjem da se pitam kakva li još iznenađenja čekaju nas takozvane 'normalne'. Da li ćemo se, možda, kroz koju generaciju naći u manjini? Da li će oni među nama koji oskudevaju u supermoćima postati građani trećeg reda?

Istinski sam zabrinut.

Leto. Jesen. Zima. I evo ih ponovo. Možda bismo mogli da budemo prijateljskiji prema njima ove godine.

Prošle godine, sedam kuća. Ove godine, iznajmili su devet. Dobro je, pretpostavljam, imati toliko ljudi u susedstvu. Pre no što su počeli da dolaze, ovde je zimi bilo prilično samotno.

Izgleda da će da pada sneg. Uskoro će biti ovde. Stiglo je pismo od Elene; kaže da je dobila svoju staru sobu. Vreme prolazi. Tako je oduvek. Stanari se menjaju. (Oduvek je tako. Zima stiže kada za nju dođe doba, a sa njom prispevaju i naši neobični prijatelji. Ovo im je već deveta godina kako obitavaju ovde. Jedva čekam da vidim Elenu.

Elena i Tim stigli su juče. Vidite ih dole na obali? Da, baš izgledaju kao pristali par. Ono sa njima je moj unuk. Onaj u plavom kombinezonu za sneg. Gledajte ga samo kako lebdi - kladim se da je

najmanje tri metra iznad tla! Sazreva pre vremena. Još nije odrastao dovoljno da hoda, a već sasvim dobro levitira, kad vam kažem...

(Prevela Mirjana Živković)

Artur Klark: NAPEVI DALEKE ZEMLJE

Lora je čekala pod stablima palmi, posmatrajući more. Klajdov čamac već se mogao razabrati kao majušna izbočina na dalekom obzorju, jedina nepravilnost na savršenom spoju mora i neba. Razmere su mu se povećavale iz minuta u minut, sve dok se nije odvojio od jednolične plave kugle koja je opasivala svet. Sada je mogla da vidi Klajda kako stoji na pramcu, sa rukom preko ivraga, nepomičan poput kakvog kipa dok pokušava da je uoči među senkama obale.

"Gde si, Lora?" začu se njegov žaloban glas iz dio-narukvice koju joj je poklonio kada su se verili. "Dođi da mi pomogneš, ulov je poveći i ne mogu ga sam odneti kući."

Tako, dakle! - pomisli Lora. Zbog toga si me, znači, pozvao da pohitam na obalu. Da bi kaznila Klajda prikladnom merom zabrinutosti, pustila ga je da je uzaludno zove čak šest puta, pa čak ni onda nije pritisnula predivan zlatni biser kojim se uključivao odašiljač, već je lagano izišla iz senke velikih stabala i krenula iskošenom obalom.

Klajd ju je prekorno odmerio pogledom, ali ju je ipak pomirljivo poljubio čim se iskrcao i privezao čamac. Onda su zajedno počeli da istovaruju ulov, zahvatajući velike i male ribe iz oba korita katamarana. Lora je i dalje bila nadurena, ali je vredno pomagala, sve dok peščane saonice koje su čekale na obali nisu do vrha bile pune žrtava Klajdovog ribarskog umeća.

Ulov je uistinu bio dobar; kada se budem udala za Klajda, reče Lora u sebi, bar neću skapati od gladi. Nezgrapna, oklopljena stvorenja iz mora ove lađe planete nisu, zapravo, bila ribe; proteći će još najmanje sto miliona godina pre no što priroda ovde izumi krljušti. Ali bila su sasvim dobra za jelo, a prvi kolonisti dali su im imena koja su doneli sa sobom, sa još toliko drugih tradicija, sa nezaboravljene Zemlje.

"Al ih ima!" zabruna Klajd, bacivši na blistavu gomilu poslednji komad ulova, koji je prilično nalikovao na lososa. "Pobrinuću se za mreže kasnije - hajdemo sad!"

Pronašavši ne bez poteškoća oslonac za nogu, Lora uskoči na sanke iza njega. Gipki valjci zakratko su se okretali u prazno na pesku, a onda čvrsto zahvatiše. Klajd, Lora i sto funti odabrane ribe stadoše da hitaju ustalasanom obalom. Prevalili su polovinu kratkog puta kada jednostavan, bezbrižan svet koji su poznavali ceo svoj mladi život najednom prestade da postoji.

Znamenje njegovog prolaska stajalo je ispisano gore na nebu, kao da je kakva džinovska šaka prevukla komadom krede preko plavog nebeskog svoda. Još dok su Klajd i Lora gledali, blistavi trag pare stao je da se osipa po ivicama, rastačući se u pramenove oblaka.

A onda začuše jedan zvuk za koji njihov svet nije znao već pokolenjima - zvuk koji je ponirao sa visine od mnogo milja povrh njihovih glava. Nagonski se uhvatiše za ruke dok su gledali u tu brazdu preko neba, belu poput snega, i slušali slabašan krik koji je dopirao sa samih međa svemira.

Brod koji se spuštao već je zašao za obzorje pre no što su se njih dvoje okrenuli jedno prema drugom i prodahtali, gotovo skrušeno, istu magičnu reč:

"Zemlja!"

Posle tri stotine godina ćutanja matični svet je još jednom posegao u pravcu Talase...

Zašto? - upita se Lora, pošto je minuo dugi trenutak otkrovenja, a krik rasparanog vazduha prestao da odjekuje sa neba. Šta se dogodilo, posle svih ovih godina, što je dovelo jedan brod sa moćne Zemlje na ovaj miran i zadovoljan svet? Nije bilo prostora za nove koloniste ovde na ovom jedinom ostrvu vodene planete i Zemlja je to vrlo dobro znala. Njeni robotski izviđački brodovi kartografisali su i ispitali Talasu iz svemira pre pet stoleća, u ranim danima međuzvezdanih istraživanja. Znatno pre no što se sam čovek otisnuo u bezdane između zvezda, njegove elektronske sluge otišle su u prethodnicu, kružeći oko svetova tuđih sunaca, da bi se potom vratile natrag sa riznicama znanja, kao što se pčele vraćaju sa medom u matičnu košnicu.

Takav jedan izviđač pronašao je Talasu, neugledan svet sa jednim

velikim ostrvom u moru bez obala. Jednoga dana će i ovde biti rođeni kontinenti, ali ovo je još nova planeta čija istorija tek treba da bude napisana.

Robotu je bilo potrebno stotinu godina da prevali povratni put, a onda je još narednih stotinu njegovo sakupljeno znanje počivalo u elektronskim pamćenjima velikih računara koji su čuvali uskladištenu mudrost Zemlje. Prvi talasi kolonizacija nisu dosegli do Talase; postojali su unosniji svetovi koji su imali prvenstvo, svetovi na kojima devet desetina površine nije bilo prekriveno vodom. No, konačno, pioniri su stigli i ovde; samo desetak milja od mesta gde je Lora sada stajala njeni preci su prvi put kročili na ovu planetu i proglasili je svojim čovečanstva.

Izravnavali su brda, zasadili žitarice, pokrenuli reke, sagradili gradove i fabrike i umnožavali se sve dok nisu domašili prirodne granice svog kopna. Sa svojim plodnim tlom, izobilnim morima i blagom, potpuno predvidljivom klimom Talasa nije bila svet koji je postavljao prevelike zahteve svojoj usvojenoj deci. Pionirski duh potrajao je možda dva pokoljenja; posle toga kolonisti su se zadovoljavali da rade onoliko koliko je neophodno (ali ne i više od toga), da nostalgично snevaju o Zemlji i da prepuštaju budućnost da se sama stara o sebi.

Selom su kolale razne pretpostavke kada su Klajd i Lora stigli. Vesti su već stigle sa severnog kraja ostrva da je brod obuzdao svoju mahnitu brzinu i da se vraća natrag na maloj visini, očigledno u potrazi za mestom na koje bi se spustio. "Jamačno još imaju stare karte", primetio je neko. "Kladim se u deset prema jedan da će se prizemiti na istom mestu gde se spustila i prva ekspedicija, gore u brdima."

Bila je to razložna pretpostavka i samo nekoliko minuta kasnije sva raspoloživa prevozna sredstva već su napuštala selo retko korišćenim putem koji je išao na zapad. Kako je to priličilo gradonačelniku jednog tako važnog kulturnog središta kao što je Zaliv palmi (žitelja: 572; privreda: ribarenje, hidroponici; industrija: nepostojeća), Lorin otac nalazio se na čelu u svojim zvaničnim kolima. Okolnost da je premaz boje na automobilu već bio zreo za uobičajenu godišnju obnovu nije izgledala baš najsrećnija; moglo se samo nadati da će posetiocima promaći mestimične mrlje golog metala. Uostalom, sama kola bila su potpuno nova; Lora se još živo

sećala uzbuđenja koje je izazvao njihov dolazak pre ciglih trinaest godina.

Mali karavan sačinjen od odabranih kola, kamiona, pa čak i dvoje peščanih sanki, koje su se s naporom kretale, pređe preko kreste brda i zaustavi se pored jednog znaka izjedenog vremenom na kome su stajale ispisane jednostavne, ali upečatljive reči:

MESTO SPUŠTANJA PRVE EKSPEDICIJE NA TALASU

1. JANUAR, NULTA GODINA

(28 maj 1. g. 2626.)

Prva ekspedicija - ponovi Lora u sebi bešumno. Druga nikada nije usledila sve do sada...

Brod je prispeo na tako maloj visini i tako tiho da je već gotovo bio povrh njih pre no što su ga uopšte postali svesni. Nije se čuo nikakav zvuk motora samo kratkotrajno šumenje lišća dok se uznemireni vazduh širio među krošnjama. A onda je ponovo sve utihlo, ali Lori se činilo da je blistavi ovoid koji je počivao na utrini veliko srebrno jaje koje će se svakog časa izleći i doneti nešto novo i neobično na spokojan svet Talase.

"Tako je mali", prošaputa neko pokraj nje. "Nisu mogli stići sa Zemlje u ovoj stvarčici!"

"Razume se da nisu", uzvratil odmah neizbežni samozvani stručnjak.

"Ovo je samo čamac za spasavanje pravi brod je gore u svemiru. Zar se ne sećate da je i prva ekspedicija..."

"Pssst", prekide ga neko treći. "Izlaze!"

Zbilo se to tokom samo jednog otkucaja srca. Trenutak ranije bešavan trup izgledao je tako gladak i celovit da je oko uzalud tražilo neki znak otvora. A onda, već narednog trena, pojavio se ovalni ulaz iz koga je kratka rampa vodila do tla. Ništa se nije pokrenulo, ali nešto se dogodilo. Lora nije imala nikakvu predstavu kako je to bilo moguće, ali prihvatila je to čudo bez iznenađenja. Slične stvari naprosto je valjalo očekivati od jednog broda koji dolazi sa Zemlje.

U senovitom ulazu stadoše da se kreću neke prilike; gomila koja je čekala nije se oglasila ni najmanjim zvukom dok su posetoci lagano izlazili i odmah počeli da žmirkaju zbog snažne svetlosti nepoznatog sunca. Bilo ih je sedmorica svi muškarci i uopšte nisu delovali kao

superbića koja je ona očekivala. Istina je bila, doduše, da je visina svih nešto iznad proseka, kao i da im je koža gotovo bela. Osim toga, izgledali su zabrinuto i neodlučno, što je Loru prilično zbunilo. Tog časa joj je prvi put palo na um da ovo spuštanje na Talasu nije bilo hotimično, odnosno da su posetioci u podjednako meri iznenađeni što su se obreli ovde kao i žitelji što im se ukazala prilika da ih pozdrave.

Gradonačelnik Zaliva palmi, suočen sa vrhunskim trenutkom svoje karijere, istupi napred da započne govor koji je mahnito pripremao još od časa kada je krenuo iz sela. Samo sekundu pre no što će zaustiti prvu rečenicu prože ga iznenadna sumnja koja mu u času potpuno obrisa pamćenje. Svi su automatski pretpostavili da brod dolazi sa Zemlje ali to je bilo samo puko nagađanje. Sasvim je bilo moguće da je upućen ovamo i sa neke druge kolonije, od kojih im je najmanje desetak bilo bliže nego matični svet. Sve što je Lorin otac uspeo da prozbori, obuzet panikom zbog protokola, bilo je:

"Želimo vam dobrodošlicu na Talasi. Vi ste sa Zemlje pretpostavljam?" Ovo 'pretpostavljam' učini gradonačelnika Fordajka besmrtnim; proteći će čitavo stoleće pre no što se otkrije da ta fraza nije sasvim originalna.

Među svim ljudima koji su čekali Lora je bila jedina koja nije čula potvrđan odgovor, izgovoren na engleskom koji tokom stoleća razdvojenosti kao da je postao malčice brži. Jer u tom trenutku ona je prvi put ugledala Leona.

Izišao je iz broda i, nastojeći da se kreće što nenametljivije, uputio se sadruzima u podnožju rampe. Možda se zadržao da bi izvršio neka podešavanja na kontrolnim uređajima; možda je, što je izgledalo verovatnije, izveštavao o toku susreta veliki matični brod, koji mora da počiva negde gore u svemiru, daleko iznad i poslednjih tračaka atmosfere. Ma šta bio razlog, Lorine oči od tog časa nisu se zaustavljale ni na kom drugom.

Još tog prvog trena postalo joj je jasno da njen život više nikada neće moći da bude isti. Bilo je to nešto novo i izvan svekolikog iskustva, nešto što ju je ispunjavalo čuđenjem i strahom istovremeno. Pobojala se za ljubav koju je osećala prema Klajdu; a čudila se novoj i nepoznatoj stvari koja joj je ušla u život.

Leon nije bio visok kao ostali sadruzi, ali je zato bio znatno stamenije

građen, odajući utisak moći i vičnosti. Njegove oči, veoma tamne i pune živosti, bile su duboko usađene u lice grubih crta koje niko ne bi mogao nazvati lepim, ali za koje je Lora našla da je uznemirujuće privlačno. Bio je to muškarac koji je imao prilike da vidi prizore što ih ona nije mogla ni da zamisli - muškarac koji je, možda, hodio ulicama Zemlje i video njene znamenite gradove. Šta je sada radio ovde, na samotnoj Talasi, i otkuda one crte napetosti i zabrinutosti oko njegovih očiju koje su neprekidno nešto tražile?

Jednom ju je već osmotrio, ali pogled mu je tada bez zadržavanja skliznuo dalje. Sada se vratio, kao da ga je sećanje na to nagnalo, i on je prvi put postao svestan Lore, kao što je i ona od samog početka bila svesna njega. Pogledi im se ukrstiše, premošćujući bezdane vremena, prostora i iskustva. Brižna napetost popusti u Leonovim veđama, napete crte lagano se opustiše; i on se konačno osmehnu.

Bio je već sumrak kada su se govori, banketi, prijemi i razgovori okončali. Leon je bio veoma umoran, ali mu je um delovao odveć živo da bi mu dopustio da zaspi. Posle napetosti koja je vladala poslednjih nekoliko nedelja, pošto su ga probudili prodorni i bučni zvuci signala za uzbunu i pošto se sa kolegama upirao da izbavi oštećeni brod, teško je mogao da pojmi da su najzad stigli na bezbedno.

Kakvu su samo neverovatnu sreću imali što se ova nastanjena planeta nalazila tako blizu! Čak i kada ne bi mogli da oprave brod i nastave putovanje do čijeg su ih okončanja čekala još dva stoleća, ovde su bar mogli da ostanu među prijateljima. Nikakvi mornari, bilo mora ili svemira, u oštećenom brodu nisu se mogli ničem boljem nadati.

Noć je bila pro hladna i mirna, blešteći nepoznatim zvezdama. No, ipak su se mogli razabrati neki stari prijatelji, iako su drevna ustrojstva sazvežđa bila beznadežno izgubljena. Video se moćni Rigel, nimalo slabiji uprkos dodatnim svetlosnim godinama koje su njegovi zraci morali prevaliti pre no što stignu do njegovih očiju. A ono mora da je džinovski Kanopus, gotovo u liniji sa njihovim odredištem, ali na toliko većoj razdaljini da čak i kada budu stigli do svog novog doma on neće izgledati nimalo sjajnije nego na nebu Zemlje.

Leon zatrese glavom, kao da je želeo da odagna iz uma taj ošamućujući, hipnotišući prizor beskraja. Zaboravi zvezde, reče on u sebi ionako ćeš se ponovo suočiti sa njima. Drži se ovog malog sveta dok si na njenu, iako on može biti tek zrnice prašine na putu između Zemlje koju više nikada nećeš videti i cilja koji te čeka na kraju puta, kroz stotine godina.

Njegovi prijatelji već su spavali, umorni i zadovoljni, kao što je i bilo pravo. On će im se uskoro pridružiti kada mu to bude dopustio njegov nespokojan duh. Ali najpre će se malo upoznati sa ovim svetom na koji ga je slučaj doveo, ovom oazom nastanjenom pripadnicima njegove vrste u pustinjama svemira.

Izišao je iz dugačke, jednospratne gostinske kuće, koja je bila pripremljena za njih očigledno u velikoj hitnji i zaputio se jedinom ulicom Zaliva palmi.

Nikoga nije bilo napolju, ali je iz nekoliko kuća dopirala dremaljiva muzika. Izgledalo je da meštani imaju običaj da rano idu na počinak - ili su možda i oni bili iscrpljeni uzbuđenjem i gostoljubivošću tog dana. To je odgovaralo Leonu koji je želeo da bude sam dok mu se uskomešane misli ne uspojoje.

Iz mirne noći koja ga je optakala postao je svestan mrmljanja mora i taj zvuk ga je odmamio sa prazne ulice. Bilo je mračno među palmama, kada su se svetla sela pritulila iza njega, ali manji od Talasina dva meseca nalazio se visoko na jugu, a njegov neobičan žuti sjaj sasvim mu je dovoljno obasjavao put. Prošao je kroz uzan pojas stabala i na kraju obale koja se strmo spuštala ugledao okean koji je prekrivao gotovo ceo ovaj svet.

Niz ribarskih čamaca bio je privučen uz rub vode i Leon lagano krenu ka njima, radoznao da vidi kako su zanatlije Talase rešili jedan od čovekovih najstarijih problema. S odobravanjem je osmotrio uredna plastična korita, uske uporedne plovke izvan čamca, električne čekrke za izvlačenje mreža, kompaktan mali motor, radio sa antenom za određivanje pravca. Ova gotovo primitivna, ali potpuno primerena jednostavnost duboko je delovala na njega; teško se mogao zamisliti veći kontrast pravom lavirintu složenosti moćnog broda koji je počivao negde iznad njegove glave. Za trenutak ga je ponela jedna maštarija; kako bi bilo prijatno odbaciti sve godine obuke i učenja i zameniti život pogonskog inženjera na zvezdanom

Brodu za spokojan, neprohtevan život jednog ribara! Jamačno im je potreban neko ko će im održavati čamce, a možda je mogao da smisli i neka poboljšanja...

On odbaci te ružičaste snove, uopšte ne hajući zbog njihovih očiglednih manjkavosti, i zaputi se duž pokretnog fronta pene gde su talasi gubili svoju poslednju snagu u okršaju sa tlom. Pod nogama su mu ležali ostaci novorođenog života ovog mladog okeana prazne školjke i oklopi račića koji su zacelo prekrivali i obale Zemlje pre milijardu godina. Evo, na primer, jedne zbijeno upletene zavojnice od krečnjaka koju je zacelo već ranije video u nekom muzeju. Sasvim je mogla to biti; svako ustrojstvo koje je jednom poslužilo svrsi Priroda beskrajno ponavlja sa sveta na svet.

Slabašan žuti sjaj brzo se širio preko istočnog neba; pred Leonovim očima Selena, unutrašnji mesec, diže se povrh obzorja. Neverovatnom brzinom čitav mesec, koji je bio u poslednjoj četvrti, izroni iz mora, obasjavši obalu iznenadnom svetlošću.

I u toj plimi blistavosti Leon najednom vide da nije sam.

Devojka je sedela na jednom čamcu, pedesetak jardi dalje niz obalu. Bila mu je okrenuta leđima i gledala negde ka moru, naizgled nesvesna njegovog prisustva. Leon zastade, ne želeći da remeti njenu samotnost, ali i nesiguran kako stoji sa lokalnim običajima u ovim stvarima. Izgledalo je veoma verovatno, s obzirom na ovo vreme i mesto, da ona nekoga čeka; bilo bi najbezbednije i najtaktičnije okrenuti se i tiho vratiti u selo.

No, prekasno je doneo tu odluku. Kao da ju je plima nove svetlosti na obali načas uplašila, devojka podiže pogled i istog trenutka ga primeti. Ustala je bez žurbe i skladno, ne pokazavši nikakve znake uznemirenosti ili nelagodnosti. Staviše, da je Leon mogao da joj jasno vidi lice na mesečini, bio bi iznenađen izrazom tihog zadovoljstva.

Pre samo dvanaest časova Lora bi srdito odbacila pomisao da će ovde, na ovoj samotnoj obali, sresti jednog potpunog stranca u času kada ostatak njenog sveta već uveliko spava. Čak i sada, mogla je da pruži razložno objašnjenje za svoje ponašanje, da ustvrdi kako je osetila neki nemir i nije mogla da zaspri, tako da je izišla da se malo prošetata. Ali duboko u svom srcu znala je da to nije istina; celog dana nije prestajala da je progoni slika tog mladog inženjera, čije je ime i

položaj uspela da otkrije, ne izazvavši pri tom, kako se nadala, previše znatiželje među prijateljima.

Čak nije u pitanju bila ni srećna okolnost što ga je videla kako izlazi iz gostinske kuće; posmatrala je pretežan deo večeri sa verande očeve kuće, sa naspramne strane ulice. A sasvim izvesno nije bila sreća, već promišljeno i pažljivo planiranje to što se uputila na ovaj deo obale čim se uverila kojim je putem Leon krenuo.

Zaustavio se na desetak stopa od nje. (Da li ju je prepoznao? Da li podozreva da ovo nije slučajan susret? Za trenutak, hrabrost ju je gotovo izdala, ali sada je bilo prekasno za uzmak.) A onda se on iskrivljeno osmehnu, od čega kao da mu je celo lice zasijalo, tako da se načas učinio još mlađim nego što je bio.

"Zdravo", reče on. "Uopšte nisam očekivao da ću nekoga sresti u ovo doba noći. Nadam se da vas nisam uznemirio."

"Razume se da niste", uzvratila Lora, nastojeći da joj glas bude što postojaniji i neuzbuđeniji.

"Ja sam sa broda, znate. Učinilo mi se da bi bilo zgodno malo razgledati Talasu dok sam na njoj."

Na ove poslednje reči na Lorinom licu iznenada se promeni izraz; tuga koju je razabrao na njemu zbunila je Leona, jer joj nije video uzrok. A onda, uz trenutni šok koji prati prepoznavanje, on shvati da je ovu devojkicu video već ranije i bi mu jasno šta ona radi ovde. Bila je to ista ona devojkica koja mu se osmehnula kada je izišao iz broda - ne nije tačno: on je bio taj koji se osmehnuo...

Nije se imalo šta reći. Oni su se nemo posmatrali preko talasastog peska, oboje opčinjeni čudom koje ih je spojilo u bezmerju vremena i prostora. A tada, kao u nesvesnom saglasju, oni sedoše jedno naspram drugom na ivicu čamca, i dalje bez reči.

Ovo je ludost, reče Leon u sebi. Šta ja ovde radim? Kakva prava imam ja, lutalica koja prolazi kroz ovaj svet, da posežem u živote ovdašnjih žitelja? Treba da se izvinimo i da prepustim ovu devojkicu obali i moru koji su njen zavičaj, a ne moj.

Pa ipak, nije otišao. Sjajan disk Selene podigao se za čitavu širinu šake površ mora kada je on konačno kazao: "Kako se zoveš?"

"Lora", odgovori ona blagim, napevnim naglaskom ostrvljana, koji je zvučao veoma prijatno, ali ga nije uvek bilo lako razumeti.

"A ja sam Leon Karel, pomoćni pogonski inženjer na zvezdanom

brodu Magelan."

Ona se blago osmehnula kada se predstavio i tog časa shvati da je ona već zacelo znala njegovo ime. Istog trenutka sinu mu jedna potpuno nebitna i hirovita pomisao; do pre samo nekoliko minuta bio je mrtav umoran, spreman da se svakoga časa okrene i pođe na počinak na kome je već odavno trebalo da bude. No, sada je bio potpuno razbuđen a bodar - na početku, kako je ispalo, jedne nove i nepredvidljive pustolovine.

Ali zato je Lorina naredna opaska bila sasvim predvidljiva: "Kako ti se dopada Talasa?"

"Daj mi malo vremena", uzvratila Leon. "Imao sam priliku da vidim samo Zaliv palmi, pa i njega tek površno."

"Hoćete li se dugo zadržati ovde?"

Pauza je bila jedva primetna, ali ju je njegovo uho razabralo. Tek je ovo bilo pitanje koje je uistinu bilo važno.

"Nisam siguran", odgovori on iskreno. "Sve zavisi od toga koliko će opravke potrajati."

"Šta se pokvarilo?"

"Oh, naleteli smo na nešto što je bilo preveliko da bi ga naš meteorski štitnik apsorbovao. I tras! - da ostali smo bez štitnika. Nema nam druge do da napravimo novi."

"I mislite da to možete ovde da uradite?"

"Nadamo se. Glavni problem biće podizanje oko milion tona vode do Magelana. Srećom, mislim da će Talasa bezbolno moći da se liši tolike količine."

"Vode? Ne razumem."

"Pa, poznato ti je da zvezdani brod putuje gotovo brzinom svetlosti; no, čak i tako, potrebno je mnogo godina da bi se stiglo na odredište, tako da ulazimo u stanje odloženog oživljavanja, a za to vreme brod je pod automatskim kontrolama."

Lora klimnu. "Razume se tako su i naši preci stigli ovamo."

"Sama brzina ne bi predstavljala problem da je svemir uistinu prazan ali on to nije. Jedan svemirski brod susreće se sa hiljadama atoma vodonika, česticama prašine, a ponekad i krupnijim česticama svake sekunde leta. Pri brzini koja je gotovo ravna svetlosnoj ti komadići kosmičkog otpada imaju ogromnu energiju i začas bi spalili brod. Stoga nosimo štit na otprilike milju ispred letelice i puštamo da

umesto nas on sagori. Imate li kišobrane na ovom svetu?"

"Ovaj... da", uzvratila Lora, očigledno pometena nesuvislošću pitanja.

"Onda možeš da uporediš svemirski brod sa čovekom koji ide nasuprot pljusku iza zaklona kišobrana. Kiša je u našem slučaju kosmička prašina između zvezda, a brod nam je imao peh da ostane bez kišobrana."

"A novi možete načiniti od vode?"

"Da, to je najjeftiniji gradivni materijal u vaseljeni. Smrznemo je u ledeni breg koji putuje ispred nas. Zar ima nešto jednostavnije od toga?"

Lora ništa nije odgovorila; misli kao da su joj odlutale novim smerom. A onda progovori ponovo, glasom koji je bio tako prigušen i čežnjiv da se on morao nagnuti kako bi je razumeo spram šuma talasa: "A sa Zemlje ste krenuli pre stotinu godina?"

"Pre sto četiri. Razume se, nama izgleda kao tek nekoliko nedelja, budući da smo bili u dubokom snu, sve dok nas autopilot nije probudio. Svi kolonisti su još u stanju odloženog oživljavanja; oni uopšte ne znaju da se nešto događa."

"A vi ćete im se na kraju ponovo pridružiti i takođe prespavati put do zvezda."

Leon klimnu, izbegavajući njen pogled. "Tako je. Dolazak na planetu biće odložen za nekoliko meseci, ali šta to mari na putovanju koje traje tri stotine godina?"

Lora pokaza ka ostrvu iza njih, a onda prema moru bez obala na čijem su rubu stajali.

"Neobična je pomisao da tvoji usnuli prijatelji tamo gore nikada neće upoznati sve ovo. Žalim ih zbog toga."

"Da, samo će nas pedesetak inženjera sačuvati spomen na Talasu. Za sve ostale na Brodu naše zaustavljanje ovde biće tek puka stavka u brodskom dnevniku stara stotinu godina."

On osmotri Lorino lice i ponovo razabra tugu u njenim očima.

"Zašto si zbog toga nesrećna?"

Ona odmahnu glavom, nesposobna da odgovori. Kako se može izraziti osećanje samotnosti koje su u njoj izazvale Leonove reči? Životi ljudi, sve njihove nade i strahovanja, izgledali su tako majušni spram nepojamnih ogromnosti kojima su se oni odvažili da prkose. Pomisao na to tristogodišnje putovanje, do čije još ni polovine nisu

stigli, predstavljalo je nešto pred čim je njen um ustuknuo od užasa. Pa ipak - u njenim vlastitim žilama tekla je krv onih ranih pionira koji su prevalili isti put do Talase, pre mnogo stoleća.

Noć više nije bila prijateljska; najednom ju je ispunila žudnja za domom i porodicom, za malom sobom u kojoj se nalazilo sve što je posedovala i koja je bila ceo svet za koji je znala i koji je želela. Hladnoća svemira smrzla joj je srce; zažalila je sada što se uopšte upustila u ovu ludu pustolovinu. Bilo je vreme - i te kako - da pođe.

Dok se pridizala, primetila je da su sedeli na Klajdovom čamcu i zapitala se kakav ju je to nesvesni podsticaj uma nagnao baš na ovo plovilo među svim ostalim malim čamcima koji su stajali postrojeni duž obale. Pri pomisli na Klajda prože je grč nesigurnosti, čak i krivice. Nikada ranije u životu, izuzev u magnovenjima, nije pomislila ni na jednog drugog muškarca do na njega. Sada se više nije mogla pretvarati da je to tačno.

"Šta ti je?" upita Leon. "Je li ti hladno?" On ispruži ruku i prsti im se prvi put dodirnuše, jer je ona automatski uzvratila na isti način. Ali u trenutku dodira ona se trgla poput uplašene životinje i ustuknula.

"Sve je u redu", uzvratila ona, gotovo ljutito. "Kasno je - moram kući. Do viđenja."

Reakcija joj je bila tako nagla da je Leon ostao iznenađen. Je li rekao nešto što ju je uvredilo? - upita se on. Ona se već žurno udaljavala kada je on doviknuo za njom: "Hoću li te ponovo videti?"

Ako je i odgovorila, šum talasa nadjačao joj je glas. Posmatrao ju je kako odlazi, pometen i pomalo pogođen, razmišljajući ne po prvi put u životu kako je teško dokučiti um žene.

Za trenutak se kolebao da li da krene za njom i ponovi pitanje, ali negde u srcu znao je da to nije potrebno. Srešće se ponovo - to je bilo podjednako izvesno kao i sutrašnje rađanje sunca.

Život ostrva potpuno je postao zaokupljen osakaćenim džinom koji je počivao u svemiru na udaljenosti od hiljadu milja. Pre svitanja i posle zalaska sunca, kada je svet bio u tami, ali se svetlost sunca još opažala u visinama, Magelan se mogao razabrati kao blistava zvezda, najsjajnije telo na celom nebu izuzev dva meseca. Ali čak i kada se nije mogao videti - kada bi bio izgubljen u jarkosti dana ili pomračen senkom Talase - brod nikada nije izbivao daleko od misli

ljudi.

Teško je bilo poverovati da je samo pedeset članova posade zvezdanog broda probuđeno, kao i da se čak ni polovina njih nijednom nije spustila na Talasu. Izgledalo je da se nalaze posvuda, obično u malim grupama od po dvojice ili trojice; hitro su hodali, obavljajući tajanstvene poslove, ili se vozili na malim, antigravitacionim skuterima koji su lebdeli nekoliko stopa iznad tla i kretali se tako bešumno da je život u selu najednom postao prilično opasan. Iako su im upućeni ozbiljni pozivi, posetioци još nisu uzeli udela u kulturnim i društvenim delatnostima ostrva. Objasnili su, učtivo ali odlučno, da sve dok se ne budu postarali oko bezbednosti svog broda neće imati vremena ni za šta drugo. Kasnije, svakako, ali ne sada...

I tako, Talasi nije preostalo ništa drugo do da se naoruža strpljenjem dok su Zemljani postavljali svoje uređaje, vršili izviđanja, duboko bušili u stene ostrva i preduzimali nizove opita koji kao da nisu stajali ni u kakvoj vezi sa njihovim problemom. Ponekad bi se nakratko posavetovali sa naučnicima Talase, ali su uglavnom radili na svoju ruku. Nije bila stvar u tome što su se držali neprijateljski ili po strani; radili su tako pomno i predano da gotovo da nisu bili svesni nikoga i ničega pokraj sebe.

Protekla su dva dana posle prvog susreta pre no što je Lora ponovo razgovarala sa Leonom. Viđala ga je s vremena na vreme kako hita selom, obično sa punom tašnom i odsutnim izrazom na licu, ali tada su imali prilike da izmene samo kratke osmehe. No, i to je bilo dovoljno da joj se osećanja uskomešaju, da izgubi spokoj i da zatruje vezu sa Klajdom.

Koliko joj je pamćenje dosezalo, on je bio deo njenog života; znali su za razmirice i neslaganja, ali još niko nije ugrozio njegovo mesto u njenom srcu. Kroz nekoliko meseci će se venčati - premda više nije bila sigurna u to, kao ni u bilo šta drugo.

'Zaluđenost' je bila ružna reč koja se primenjuje samo na druge ljude. Ali kako drugačije objasniti tu žudnju da bude sa jednim muškarcem koji se najednom obreo u njenom životu ni od kuda i koji će morati da ode kroz nekoliko dana ili nedelja? Nema sumnje da su sjaj i romantičnost njegovog porekla bili delimično odgovori ali to nije bilo dovoljno objašnjenje. Postojali su i drugi Zemljani zgodniji od

Leona, ali je ona videla samo njega i život joj je sada izgledao prazan ako ne bi bila u njegovom društvu.

Krajem prvoga dana samo su članovi njene porodice znali za njena osećanja; krajem drugoga svi pored kojih bi prošla s razumevanjem bi se osmehivali. Bilo je nemoguće sačuvati tajnu u jednoj ovako zbijenoj i brbljivoj zajednici kao što je Zaliv palmi i ona je dobro znala da nema nikakve svrhe da se trudi oko toga.

Do njenog drugog susreta sa Leonom došlo je slučajno u meri u kojoj takve stvari uopšte mogu biti plod slučaja. Pomagala je ocu oko neke prepiske i zahteva koji su prosto preplavili sela po dolasku Zemljana i nastojala je da se malo razabere u vlastitim beleškama kada se vrata kancelarije otvoriše. Otvarala su se, doduše, tako često poslednjih nekoliko dana da ona više nije dizala pogled; njena mlađa sestra primala je stranke i u njenoj nadležnosti bili su svi posetoci. A onda je začula Leonov glas; a papiri joj se zamutiše pred očima, a beleške joj se najednom učiniše kao da su ispisane na nekom nepoznatom jeziku.

"Mogu li da vidim gradonačelnika, molim vas?"

"Razume se. Vi ste...?"

"Pomoćni inženjer Karel."

"Odmah ću ga pozvati. Sedite, molim vas."

Leon se umorno sruči u jednu starinsku naslonjaču koja je predstavljala najbolji komad nameštaja što ga je soba za prijem stranaka mogla ponuditi svojim retkim posetiocima i tek tada spazi da ga Lora bez reči posmatra sa drugog kraja prostorije.

Umora mu namah nestade i on skoči na noge.

"Zdravo - nisam znao da radiš ovde."

"Živim ovde; moj otac je gradonačelnik."

Ova pompezna vest nije na Leona ostavila naročiti utisak. On priđe do radnog stola i podiže debeli tom koji je Lora čitala u pauzama između sekretarskih obaveza.

"Sažeta istorija Zemlje", pročitao on, "od osvita civilizacije do početka međuzvezdanog letenja. I sve to na hiljadu strana! Šteta što se završava pre tri hiljade godina."

"Nadamo se da ćete nam ažurirati stvari. Da li se mnogo toga zbilo od kada je napisana?"

"Dovoljno da se ispuni pedeset biblioteka, pretpostavljam. Ali pre no

što pođemo ostavićemo vam kopije naše celokupne dokumentacije, tako da će vam istorijske knjige kasniti samo stotinu godina."

Kružili su jedno oko drugog, izbegavajući jedinu stvar koja je bila važna. Kada se ponovo možemo sresti? Lorine misli bešumno su bubnjale, nesposobne da probiju barijeru govora. Da li mu se stvarno dopadam ili on samo vodi ljubazan razgovor?

Unutrašnja vrata se otvoriše i gradonačelnik se uz izvinjavanja pojavi iz svoje kancelarije.

"Oprostite što ste me čekali, gospodine Karel, ali na vezi sam imao predsednika - dolazi ovamo po podne. Šta mogu da učinim za vas?"

Lora se pretvarala da radi, ali kucala je jednu istu rečenicu osam puta dok je Leon saopštavao poruku kapetana broda Magelan. Nije bila nimalo pametnija kada je završio; izgledalo je da inženjeri sa zvezdane letelice žele da postave nekakve uređaje na rtu udaljenom milju od sela i da se uvere da s tim u vezi neće biti nikakvih protivljenja.

"Razume se!" reče gradonačelnik Fordajs velikodušno, svojim naročitim tonom kojim je jasno stavljao do znanja da za goste ništa nije dovoljno dobro. "Samo napred taj teren ne pripada nikome i tamo niko ne živi. Šta želite da uradite?"

"Postavićemo gravitacioni inverter, a generator za njega valja usidriti u čvrstu kamenu osnovu. Može biti malo bučno kada počne da radi, ali mislim da vam ovde u selu neće smetati. Razume se, čim budemo završili razmontiraćemo i pokupiti opremu."

Lora je osetila divljenje prema ocu. Savršeno je dobro znala da je Leonov zahtev njemu zvučao potpuno besmisleno baš kao i njoj, ali to se ni po čemu nije moglo videti.

"Savršeno je u redu - drago nam je što vam možemo biti od neke pomoći. Da li biste kazali kapetanu Goldu da predsednik dolazi u pet po podne? Poslaću moja kola po njega; prijem je u pola šest u svečanoj dvorani sela."

Pošto se Leon zahvalio i otišao, gradonačelnik Fordajs prišao je kćeri i uzeo malu hrpu pisama koja je ona prekućavala ne odveć brižljivo.

"Baš prijatan mladić", reče on, "ali je li odveć mudro mnogo se zagrejati za njega?"

"Ne znam o čemu govoriš."

"Ma hajde, Lora! Uostalom, otac sam ti, a i oči me još dobro služe."

"On se", šmrk, "ni najmanje ne zanima za mene."

"A ti za njega?"

"Ne znam. Oh, tata, tako sam nesrećna!"

Gradonačelnik Fordajs nije bio hrabar čovek, tako da je postojala samo jedna stvar koju je mogao učiniti. Pružio joj je svoju maramicu i brže-bolje se povukao u kancelariju.

Bio je to najteži problem sa kojim se Klajd suočio u životu, a nije bilo nikakvih presedana po kojima bi se ravnao. Lora je pripadala njemu - svi su to znali. Da mu je takmac bio neki drugi meštаниn ili neko sa nekog drugog kraja Talase, tačno bi znao šta mu valja činiti. Ali zakoni gostoprimstva, a ponajpre njegovo urođeno zaziranje od svega sa Zemlje, sprečavali su ga da ljubazno zamoli Leona da se okrene na drugu stranu. To ne bi bilo prvi put da se ovo dogodilo, a u ranijim navratima nije se suočio ni sa kakvim poteškoćama. Ponajpre stoga što je Klajd bio visok preko šest stopa, skladno razvijen i nije imao nimalo suvišnog sala, iako je bio težak čitavih sto devedeset funti.

Tokom dugih sati na moru, kada nije imao ništa drugo da radi do da se nosi sa vlastitim mislima, Klajd se zabavljao idejom o kratkom, oštrom okršaju sa Leonom. Sukob bi bio veoma kratak; iako Leon nije bio mršav kao većina Zemljana, odlikovao se njihovim bledim, isposničkim izgledom i očigledno nije bio ravnopravan protivnik nekome ko je vodio život pun fizičkih aktivnosti. U tome je i bila nevolja - dvoboj ne bi bio pošten. Klajd je dobro znao da bi izazvao gnev javnosti ako bi se uhvatio ukoštac sa Leonom, ma koliko razlozi tog sukoba bili opravdani.

A koliko su, zapravo, bili opravdani? Bio je to veliki problem koji je mučio Klajda, baš kao što je morio i mnogo milijardi muškaraca pre njega. Izgledalo je da je Leon sada praktično član porodice; svaki put kada bi pozvao gradonačelnikovu kuću, Zemljanin kao da se nalazio tamo pod ovim ili onim izgovorom. Ljubomora je bila osećanje koje ranije nije zadavalo glavobolja Klajdu, a njemu se nimalo nisu dopadali njeni simptomi.

Još je bio silno besan zbog plesa. Bio je to najznačajniji društveni događaj godinama unazad; štaviše, malo je verovatno da će se Zalivu palmi ikada u budućnosti ponovo ukazati jedna takva prilika.

Imati predsednika Talase, polovinu veća i pedeset posetilaca sa Zemlje u selu u istom trenutku bilo je nešto što se teško moglo ponovo zbiti sa ove strane večnosti.

I pored krupnoće i nezgrapnosti Klajd je bio dobar igrač, naročito kada mu je partnerka bila Lora. Ali te noći malo je imao prilike da to pokaže, Leon je bio odveć zauzet pokazivanjem najnovijih plesova sa Zemlje najnovijih, naime, ukoliko pređete preko činjenice da su tamo već stotinu godina bili izvan mode - osim ako se nisu vratili u međuvremenu i ponovo postali modni hit. Prema Klajdovom mišljenju, Leonova tehnika bila je sasvim skromna, a i igre ružne; zanimanje koje je Lora pokazala za njih izgledalo mu je krajnje smešno.

Postupio je dovoljno budalasto da joj to kaže kada mu se ukazala prilika; i to je bio poslednji ples koji je odigrao sa Lorom te večeri. Što se nje tiče posle toga njega kao da uopšte i nije bilo tamo. Klajd je izdržao bojkot koliko je mogao, a onda je otišao do bara sa jednom pomišlju u glavi. Brzo je prionuo na nju a tek kada je nevoljno došao k sebi narednog jutra shvatio je šta je propustio.

Ples se rano završio; usledio je kratak predsednikov govor treći te večeri u kome je on predstavio zapovednika zvezdanog broda i obećao jedno malo iznenađenje. Kapetan Gold takođe je bio kratak; bio je to čovek koji se očigledno bolje snalazio u izdavanju naređenja nego u držanju govora:

"Prijatelji", počeo on, "poznato vam je zbog čega smo ovde i mislim da ne moram da kažem koliko cenimo vaše gostoprimstvo i vašu ljubaznost. Nikada vas nećemo zaboraviti i jedino nam je žao što nećemo imati dovoljno vremena da se bolje upoznamo sa ovim prelepim ostrvom i njegovim žiteljima. Nadam se da ćete nam oprostiti svaku prividnu neuljudnost, ali opravka broda i bezbednost naših sadruga stalno su nam najpreči na pameti.

Posmatrano na duge staze, nevolja koja nas je dovela ovamo može se za obe zajednice pokazati kao srećna okolnost. Boravak ovde ostaće nam u najlepšem sećanju i predstavljace pravo nadahnuće za nas. Ono što smo videli ovde za nas je dobar nauk. Kada bismo sama uspeli da svet što nas čeka na kraju našeg putovanja učinimo podjednako pogodnim domom za čoveka kao što je to Talasa.

Pre no što nastavimo putovanje biće nam i dužnost i zadovoljstvo da

vas opskrbimo svim raspoloživim arhivskim materijalom koji će vam pomoći da premostite bezdan koji zjapi od vašeg poslednjeg kontakta sa Zemljom. Sutra ćemo pozvati vaše naučnike i istoričare na naš brod kako bi mogli da prekopiraju sve trake sa informacijama koje požele. Uzdamo se da ćemo vam na taj način ostaviti legat koji će obogatiti vaš svet tokom mnogo potonjih pokolenja. To je najmanje što možemo da učinimo.

Ali večeras nauka i storija mogu da čekaju, jer imamo i druga blaga. Zemlja nije dokoličila tokom stoleća od kada su vaši preci otišli. Poslušajte sada jedan deo našeg zajedničkog nasleđa koji ćemo ostaviti na Talasi kada krenemo."

Svetla se prituliše; muzika poče. Niko ko je bio prisutan nikada neće zaboraviti taj trenutak; u transu čuđenja Lora je slušala ono što su ljudi napisali u zvucima tokom stoleća razdvojenosti. Vreme nije ništa značilo; nije bila čak ni svesna Leona koji je stajao pored nje, držeći je za ruku, dok je muzika proticala kraj njih.

Bile su to stvari koje ona nikada nije upoznala, stvari koje su pripadale Zemlji i jedino Zemlji. Sporo odzvanjanje moćnih zvona koje se dizalo poput nevidljivog dima sa tornjeva stare katedrale; poj strpljivih brodara, na hiljadu jezika sada zauvek izgubljenih, dok veslaju kući spram nadolazeće plime u sam smiraj dana; pesme vojski što marširaju u bitke koje su u međuvremenu postale lišene svakog bola i zla; izmešani žamor deset miliona glasova dok se čovekovi najveći gradovi bude u susret zori; hladan ples polarne svetlosti povrh beskrajnih mora leda; grmljavina moćnih motora koji se uspinju drumovima za zvezde. Sve je to čula u muzici i pesmama koji su izronili iz noći u napevima daleke Zemlje koji su do nje stigli preko mnogih svetlosnih godina...

Kristalno bistar sopran, koji je ponirao i uzletao poput kakve ptice na samom rubu čujnosti, pevao je tugovanku bez reči koja je dirala pravo u srce. Bila je to naricaljka za sve ljubavi izgubljene u samotnosti svemira, za prijatelje i domove koji više ne mogu biti viđeni i konačno moraju da iščile iz sećanja. Bila je to pesma za sve izgnanike i ona je podjednako jasno govorila kako onima koje je od Zemlje razdvajalo deset pokolenja tako i putnicima kojima su njena polja i gradovi izgledali udaljeni tek nekoliko nedelja.

Muzika je zamrla u tami; vlažnih očiju, izbegavajući reči, žitelji Talase

polako su se razišli kućama. Ali Lora to nije učinila; postojala je samo jedna odbrana od samoće koja je stala da joj tišti dušu. I ona ju je ubrzo našla, u toploj noći šume, dok su se Leonove ruke obavijale oko nje, a duše i tela im se spajali poput putnika izgubljenih u negostoljubivoj divljini, potražili su toplinu i spokoj pokraj vatre ljubavi. Dok ta vatra bude gorela, oni će biti bezbedni od senki koje su gamizale kroz noć; a svekolika vaseljena zvezda i planeta smanjila se do razmera obične igračke koja im je mogla stati u šake. Za Leona to nikada nije bilo u potpunosti stvarno. I pored sve hitnje i opasnosti koje su ih dovele ovamo, ponekad mu se činilo da će na kraju putovanja teško moći da uveri samoga sebe da Talasa nije predstavljala samo san koji mu je došao nakon dugotrajnog spavanja. Ova vatrena i ukleta ljubav, na primer; on je nije tražio naprosto mu se dogodila. Bilo je malo muškaraca, reče on u sebi, koji je ne bi prihvatili da su se, kao i on, spustili posle nedelja neizvesnosti i brižnosti na ovaj opojan, prijatan svet.

Kada ne bi bio vezan poslom upućivao se u duge šetnje sa Lorom daleko od sela, gde su ljudi retko odlazili i gde su jedino robotski kultivatori remetili samoću. Lora bi ga satima ispitala o Zemlji ali nikada nije pominjala planetu koja je predstavljala Magelanovo odredište. On je odlično razumeo razloge za to i dao je sve od sobe da utaži njenu neizmernu radoznalost o svetu koji je već predstavljao 'dom' većem broju ljudi nego što ga je videlo vlastitim očima.

Veoma se razočarala kada je čula da je prošlo doba gradova. Uprkos svemu što joj je Leon ispričao o potpuno decentralizovanoj kulturi koja je sada prekrivala planetu od pola do pola, ona je i dalje razmišljala o Zemlji u svetlosti takvih iščezlih džinova kao što su Čandrigar, London, Astrograd ili Njujork; bila joj je teško da pojmi da su oni zauvek nestali, a sa njima i način života koji su oličavali.

"Kada smo krenuli sa Zemlje", objasnio joj je Leon, "najveća populaciona središta bili su univerzitetski gradovi poput Oksforda, En Arbora ili Kanbere; u nekima od njih nalazilo se i do pedeset hiljada studenata i profesora. Nijedan od preživelih gradova nema čak ni upola toliki broj žitelja."

"Ali šta se dogodilo sa njima?"

"Oh, nije postajao samo jedan uzrok, ali je celu stvar započeo razvoj komunikacija. Čim je na Zemlji postalo moguće da svako sa svakim

bude u vezi samo na pritisak dugmeta, nestale su gotovo sve potrebe za gradovima. A onda je izumljena antigravitacija, tako da su se stvari, kuće i sve ostalo mogli prevoziti preko neba bez obzira na geografske osobenosti. To je okončalo posao brisanja razdaljina koji su avioni počeli pre nekoliko stoleća. Posle toga ljudi su počeli da žive gde im se ushte i gradovi su izumrli."

Za trenutak Lora ništa nije odgovorila; ležala je na travi, posmatrajući ponašanje jedne pčele, čiji su preci, baš kao i njeni, bili žitelji Zemlje. Uzaludno se upirala da se domogne nektara iz jedne domorodačke vrste cveća; insektni život još nije nikao na ovome svetu, tako da retko lokalno cveće nije izmislilo mamce za vazdušne posetioce.

Osujećena pčela odustala je od beznadežnog zadatka i ljutito odzujala; Lora se ponadala da će insekt pokazati dovoljno razboritosti i otići u voćnjak gde ga je čekalo predusretljivije cveće. Kada je ponovo progovorila, pretočila je u reči jedan san koji je pohodio čovečanstvo već skoro hiljadu godina.

"Smatraš li", reče ona čežljivo, "da ćemo ikada probiti brzinu svetlosti?"

Leon se osmehnu, shvativši u kom joj pravcu idu misli. Putovati brže od svetlosti, otići na Zemlju, ali se i vratiti na matični svet dok su ti prijatelji još živi svaki kolonista mora da je, pre ili kasnije, snevao o ovome. Nije postojao nijedan drugi problem, u svekolikoj istoriji ljudske rase, u čije je rešavanje uloženo toliko napora, ali koji je i dalje ostajao potpuno nerešiv.

"Mislim da nećemo", reče on. "Da je stvar izvodljiva, neko bi do sada jamačno ustanovio kako se može izvesti. Ne, preostaje nam samo spori način; jer drugoga jednostavno nema. Vaseljena je naprosto tako sazdana."

"Ali svakako i dalje možemo ostati u vezi!"

Leon klimnu. "Tako je", uzvratilo on, "i mi to pokušavamo. Ne znam gde je zapelo, ali trebalo je da već poodavno uspostavite vezu sa Zemljom. Slali smo naše robotske glasnike na sve kolonije, koji su podnosili potpun izveštaj o svemu što se dogodilo do trenutka polaska; glasnici je takođe trebalo da odgovarajuće izveštaje dostave Zemlji. Ove vesti su sakupljane, obrađivane i ponovo upućivane u svemir sledećim nizom glasnika. Tako smo razvili svojevrstnu međuzvezdanu novinsku agenciju, pri čemu je Zemlja

bila centrala. Razume se, dejstvo ove službe je sporo, ali nema drugog načina da se ta stvar obavlja. Ako je poslednji glasnik za Talasu izgubljen, drugi mora da je već na putu možda i više njih, na međusobnom razmaku od dvadeset ili trideset godina."

Lora pokušava da predoči sebi ogromnu, zvezdanu mrežu glasnika, koji hitaju između Zemlje i njene raštrkane dece, zapitavši se pri tom zašto je Talasa zaobiđena. No, sve dok je Leon bio uz nju to nije izgledalo važno. On se nalazio ovde, a Zemlja i zvezde bile su daleko. Baš kao što je daleko bilo i sutra, ma kakve nesreće donosilo...

Do kraja nedelje posetioci su podigli zdepastu, teško poduprtu piramidu od metalnih traverzi u kojoj je bio smešten neki mračan mehanizam, na stenovitom rtu uz obalu mora. Zajedno sa preostalim pet stotina sedamdeset jednim žiteljem Zaliva palmi i nekoliko hiljada posmatrača koji su se iskupili u selu, Lora je posmatrala izvođenje prvog testa. Nikome nije dopušteno da priđe bliže od četvrt milje od mašine - mera predostrožnosti koja je prilično uznemirila ostrvljane slabijih živaca. Znaju li Zemljani šta rade? Šta ako nešto pođe kako ne valja? Uostalom, šta uopšte rade?

Leon se sa kolegama nalazio u metalnoj piramidi, vršeći poslednja podešavanja 'grubo dovođenje u žižu', kako je objasnio Lori, premda joj to baš ništa nije kazivalo. Posmatrala je uz isto brižno nerazumevanje kao i svi ostali ostrvljani kako udaljene prilike izlaze iz mašine i udaljuju se do ivice zaravnjene stene na kojoj je naprava podignuta. Ostali su tu da stoje, mala grupa prilika koja se ocrtavala spram okeana, gledajući prema moru.

Na milju od obale nešto neobično počelo je da se zbiva sa vodom. Izgledalo je da se podiže bura - ali takva koja je bila ograničena na područje koje je u prečniku imalo svega nekoliko stotina jardi. Uzdizali su se talasi veliki poput planina, udarajući jedni u druge, a onda brzo padajući. Kroz nekoliko minuta odjeci ovog poremećaja stigli su do obale, ali središte male bure kao da se uopšte nije micalo. Izgleda, pomisli Lora, kao da se neki nevidljivi prst spustio sa neba da bi uskovitlao more.

Najednom, svekoliko ustrojstvo se promeni. Talasi se više nisu razbijali jedni o druge; počeli su skladno da se kreću, hitajući sve brže u zbijenom krugu. Iz mora je nicala kupa vode, postajući iz

sekunde u sekundu sve viša i tanja. Već je dostigla visinu od sto stopa, a zvuk njenog rođenja predstavljao je srditu grmljavinu koja je ispunjavala vazduh i izazivala užas u srcima svih koji su je čuli. Svih, naime, osim male grupe ljudi koji su prizvali ovo čudovište iz dubina i koji su i dalje spokojno i samouvereno posmatrali prizor, ne obazirući se na talase koji su im se razbijali gotovo o noge.

Uzvrтела kula vode sada se brzo uspinjala u nebo, prodirući kroz oblake poput strele na putu prema svemiru. Njen zapenušani vrh već se izgubio sa vidika i sa neba je počeo da se sliva postojani pljusak, nenormalno krupnih kapi, poput onih koje nagoveštavaju olujnu nepogodu. Nije sva voda koja je podizana iz jedinstvenog okeana Talase stizala do svog dalekog odredišta; jedan deo uspevao je da umakne sili koja ju je zauzdavala i vraćao se natrag sa ruba svemira. Gomila koja je posmatrala stala je polako da se razilazi; zbunjenost i strah već su ustupili mesto mirnom prihvatanju. Čovek je kadar da kontroliše silu teže već pet stotina godina i ovaj trik - ma koliko delovao spektakularno nije se mogao porediti sa čudom leta svemirskog broda od sunca do sunca brzinom koja je tek nešto malo manja od svetlosne.

Zemljani su se sada vraćali ka svojoj mašini, očigledno zadovoljni onim što su postigli. Čak i sa ove daljine moglo se videti da su srećni i opušteni možda prvi put od kako su došli na Talasu. Voda za ponovno stvaranje Magelanovog štitnika nalazila se na putu ka svemiru, gde će je uobličiti i zamrznuti druge neobične sile koje su ti ljudi učinili svojim slugama. Za nekoliko dana biće spremni za polazak, a njihov veliki međuzvezdani kovčeg izgledaće kao nov.

Sve do ovih trenutaka Lora se nadala da možda neće uspeti. Sada od te nade nije preostalo ništa: pred očima joj je stajao veštački odliv vode koji je nosio svoj tovar iz mora. Ponekad bi se blago zanjihao, a osnova bi se pomerila napred-nazad, kao da se saobražava ravnoteži između ogromnih, nevidljivih sila. Ali nalazila se potpuno pod kontrolom i izvršiće zadatak koji joj je namenjen. To je, međutim, Lori značilo samo jednu stvar: uskoro će morati da se oprostí od Leona.

Lagano je krenula prema udaljenoj grupi Zemljana, prebirajući po mislima i pokušavajući da primiri osećanja. A onda se Leon odvoji od svojih kolega i pođe joj u susret: olakšanje i sreća stajali su mu

ispisani na licu, ali oni brzo iščileše čim je spazio Lorin izraz.

"Pa", reče on skrušeno, gotovo kao đak koga su uhvatili u nekom prekršaju, "uspeli smo."

"I? Koliko ćeš još ostati ovde?"

On nervozno počeo da šara nogama po pesku, nesposoban da je pogleda u oči.

"Oh, oko tri dana - možda četiri."

Pokušala je da ovo primi mirno; uostalom, to je i očekivala - nije posredi bilo ništa novo. Ali nije joj pošlo za rukom i sva je sreća bila što se oko njih nije niko nalazio.

"Nemoj otići!" uzviknu ona očajno. "Ostani ovde na Talasi!"

Leon je blago uze za ruke, a onda promrmlja:

"Ne, Lora ovo nije moj svet; nikada se ne bih uklopio u njega. Pola života proveo sam u obučavanju za posao koji sada radim; nikada ne bih mogao da budem srećan ovde gde više nema novih granica. Za mesec dana umro bih od dosade."

"Onda me povedi sa sobom!"

"Ne misliš valjda ozbiljno?"

"Sigurno da mislim."

"Samo ti se tako čini; ti još manje pripadaš mom svetu nego ja tvom."

"Magla bih da učim, postoji mnoštvo stvari koje bih mogla da radim. Samo da ostanemo zajedno!"

Držao ju je na dužini ruku, gledajući je u oči. U njima se ogledala tuga, kao i iskrenost. Uistinu veruje u ono što kaže, reče Leon u sebi. Prvi put je osetio grižu savesti. Smetnuo je s uma - ili hotimice nije upamtio koliko samo ove stvari mogu izgledati ozbiljnije jednoj ženi nego jednom muškarcu.

Nijednog trenutka nije imao nameru da nanese bol Lori; veoma mu je bila draga i s naklonošću će je se sećati ceo život. Upravo je otkrivao, kao i toliki muškarci pre njega, da nije uvek lako reći zbogom.

Preostala mu je samo jedna stvar. Bolje kratak, oštar bol nego dugotrajna gorčina.

"Pođi sa mnom, Lora", reče on. "Želim nešto da ti pokažem."

Nisu razgovarali dok ju je Leon vodio ka čistini koju su Zemljani koristili kao uzletišta. Posvuda su se nalazili razbacani delovi

zagonetne opreme; pojedini uređaji ponovo su bivali zapakivani, dok su drugi ostavljeni ostrvljanima da ih koriste po svom nađenju. Nekoliko antigravitacionih skutera stajalo je parkirano u senci pod palmama; čak i kad nisu bili u upotrebi, uzdržavali su se od dodira sa tlom, lebdeći stopu-dve površ trave.

Ali Leona to nije zanimalo; on se svrhovito zaputio ka blistavom ovalu koji je preovlađivao čistinom, izmenivši nekoliko rečenica sa inženjerima koji su stajali pokraj letelice. Bila je to kratka rasprava, a onda su ona dvojica položila oružje, prilično rado.

"Još nije potpuno natovarena", objasni Leon, dok je pomagao Lori da se popne uz rampu. "Ali ipak ćemo poći. Drugi šatl će ionako biti dole za pola sata."

Lora se najednom obrela u svetu koji nikada ranije nije upoznala - svetu tehnologije u kome bi i najblistaviji inženjer ili naučnik sa Talase bili izgubljeni. Ostrvo je raspolagalo svim mašinama koje su mu bile potrebne za život i sreću; ovo je, međutim, bilo nešto što je stajalo sasvim izvan njegovih domašaja. Lora je jednom videla veliki kompjuter koji je bio doslovni vladalac nad njenim sunarodnicima; sa njegovim odlukama oni se nisu slagali ne jednom u pokolenju. Taj džinovski mozak bio je ogroman i složen, ali ova mašina odlikovala se zastrašujućom jednostavnošću koja je delovala upečatljivo čak i njenom netehničkom umu. Kada je Leon seo za apsurdno malu kontrolnu tablu, izgledalo je da mu šake ne rade ništa drugo do lako počivaju na njoj.

No, zidovi su najednom postali providni i kroz njih se ukazala Talasa, koja se već smanjivala ispod. Nije postajao nikakav osećaj kretanja, nikakav šapat zvuka, ali ostrvo se na njihove oči udaljavalo. Magloviti rub sveta, veliki luk koji je razdvajao morsku plavet od somotnog crnila svemira, postajao je sve zakrivljeniji sa svakom sekundom koja bi minula.

"Pogledaj", reče Leon, pokazujući ka zvezdama.

Brod se već mogao videti i Loru najednom obuze osećanje razočaranosti zbog njegovih malih razmera. Uspela je da razabere mnoštvo ulaza oko središnjeg dela, ali je zato izgledalo da nema nikakvih drugih otvora na zdepastom, ugaonom trupu letelice.

Privid je potrajao samo sekundu. A onda, uz šok neverice koji joj je potpuno poremetio sva čula i doveo je na rub vrtoglavice, ona shvati

koliko su je samo beznadežno vlastite oči obmanule. Ono nisu bili ulazi; brod se i dalje nalazio miljama daleko. Ono što je ugledala bile su otvorene kapije kroz koje su ulazili i izlazili šatlovi na liniji između zvezdanog Broda i Talase.

U svemiru ne postoji osećanje perspektive, budući da su tamo sva tela jasna i oštra bez obzira na razdaljinu. Ipak i kada se trup Broda uznosio tik uz njih, poput džinovskog, zakrivljenog, metalnog zida koji pomračuje zvezde, nije bilo pravog načina da se proceni njegova veličina. Jedino je uspela da pretpostavi da mu dužina iznosi najmanje dve milje.

Šatl se ukotvio, koliko je Lora uspela da prosudi, bez ikakvog Leonovog upliva. Krenula je za njim iz male kontrolne prostorije, a kada se vazдушna komora otvorila, ona je sa iznenađenjem ustanovila da mogu pravo da iziđu na jednu od pešačkih traka svemirskog broda.

Obreli su se u dugačkom, cevastom hodniku koji se u oba smera pružao dokle je pogled dopirao. Pod im se kretao pod stopalima, noseći ih brzo i lako iako Lora, što joj je bilo neobično, nije iskusila iznenadan trzaj kada je zakoračila na pokretnu traku koja ju je sada prevozila kroz brod. Još jedna u nizu tajni koje će za nju zauvek ostati nerazjašnjene: biće ih još mnoštvo pre no što Leon bude završio sa pokazivanjem Magelana.

Prošao je čitav čas pre no što su sreli neko ljudsko biće. Za to vreme mora da su prevalili mnogo milja: ponekad su bili nošeni pokretnim hodnicima, dok su u drugim prilikama bili dizani kroz dugačke cevi u kojima je ukinuta sila teže. Bilo je očigledno šta Leon pokušava da učini; nastojao je da joj dočara izvestan utisak o veličini i složenosti ovog veštačkog sveta koji je bio sazdan da bi preneo seme nove civilizacije na zvezde.

Sama strojarnica, sa svojim usnulim, prekrivenim čudovištima od metala i kristala, mora da je bila dugačka čitavih pola milje. Dok su stajali na jednoj terasi visoko iznad tog ogromnog poprišta pritajenih sila, Leon joj reče ponosno, premda možda ne sasvim tačno: "Oni su moji." Lora osmotri džinovska, nedokučiva obličja koja su joj donela Leona preko mnogih svetlosnih godina i nije znala da li da ih blagosilja zbog onoga što su učinili ili da ih proklinje zbog onoga što će uskoro učiniti.

Brzo su prošli kroz pećinasta spremišta, prenatrpana mašinama, uređajima i zalihama neophodnim da se jedna devičanska planeta preobrati u pogodno stanište ljudskog roda. Postojale su milje i milje skladišnih rafova, na kojima su bile spremljene trake, mikrofilmovi ili još sažetiji vidovi uskladištenog kulturnog nasleđa čovečanstva. Tu su zatekli grupu stručnjaka sa Talase, koji su izgledali prilično ošamućeno, nastojeći da ustanove koliki deo tog svekolikog blaga mogu da preberu za nekoliko sati koje su imali na raspolaganju.

Da li su i moji preci, zapita se Lora, bili isto ovako izvrsno opremljeni kada su se otisnuli kroz svemir? Sumnjala je u to; njihova letelica bila je znatno manja, a i Zemlja mora da je mnogo dokučila o tehnikama međuzvezdane kolonizacije tokom stoleća posle pohoda na Talasu. Kada usnuli putnici Magelana budu stigli na svoj novi dom, uspeh će im biti zajamčen ako im polet duha bude saobrazan materijalnom blagu.

Sada su stigli do jednih velikih, belih vrata koja su se bešumno otvorila u stranu kada su im pristupili, otkrivši nešto što je izgledalo krajnje neprimereno atmosferi jednog svemirskog broda: garderobu u kojoj su nizovi teških krznenih kabanica visili sa kuka. Leon je pomogao Lori da obuče jednu od njih, a zatim odabrao jednu i za sebe. Ništa ne shvatajući, krenula je za njim ka jednom krugu zamrznutih stakala postavljenih u padu; on se tu okrenu ka njoj i reče joj: "Tamo gde idemo nema sile teže, tako da se drži uz mene i radi tačno ono što ti kažem."

Kristalni kapak podiže se nagore poput staklenog poklopca džepnog sata i iz dubine ih zapahnu dah studeni kakav Lora ne samo da ranije u životu nije iskusila, nego čak nije ni slutila da je tako nešto moguće. Tanušni pramenovi vlage kondenzovaše se u smrznutom vazduhu, zaigravši pored nje poput kakvih utvara. Ona osmotri Leona pogledom koji kao da je rekao: "Svakako ne očekuješ od mene da pođem tamo dole!"

On joj umirujuće uze ruku i reče: "Ne brini kroz nekoliko minuta uopšte nećeš primećivati hladnoću. Ja ću poći prvi."

Trenutak potom nestalo ga je u otvoru; Lora je oklevala za trenutak, a onda krenu za njim dole. Dole? Ne; bila je to pogrešna reč; 'gore' i 'dole' tu više nisu postojali. Sila teže bila je ukinuta i ona je lebdela bez težine u toj studenoj, snežnobeloj vaseljeni. Svuda oko nje

pružale su se blistave staklene saće, tvoreći na hiljade i desetine hiljada heksagonalnih ćelija. Međusobno su bile spojene snopovima cevi i mnoštvom žica, a svaka ćelija bila je dovoljno velika da u nju stane jedno ljudsko biće.

I u svakoj se ono uistinu i nalazilo. Svuda oko nje spavalo je na hiljade kolonista kojima je Zemlja još bila, u doslovnom smislu, jučerašnji spomen. Šta li su samo sanjali, negde na nepunoj polovini svog spavanja od tri stotine godina. Da li je mozak uopšte sanjao na toj mračnoj ničijoj zemlji između života i smrti?

Uski, beskrajni pojasevi, opremljeni ručkama svakih nekoliko stopa, klizili su pročeljem saća. Leon se uhvati za jedan od tih pokretnih rukohvata i on ih brzo povuče preko velikog mozaika heksagona. Dva puta su promenili pravac, prešavši sa jednog pojasa na drugi, sve dok na kraju nisu stigli na čitavih četvrt milje od tačke gde su se otisnuli.

Leon pusti rukohvat i oni se posle kratkotrajnog lutanja zaustaviše pokraj jedne ćelije koja se ni po čemu nije razlikovala od mnoštva drugih. Ali je Lora primetila izraz Leonovog lica, shvatila je zašto ju je doveo ovamo i tog časa joj je postalo jasno da je konačno izgubila bitku.

Devojka koja je lebdela u svom kristalnom sagu nije imala lepo lice, ali ono se odlikovalo izražajnošću i produhovljenošću. Čak i u ovom počinku koji je trajao stolecima na njemu su se videle radost i rešenost. Bilo je to lice pravog pionira, graničarke koja je mogla da stoji uza svog izabranika i da mu pomaže u baratanju svakom vrstom fantastičnih naprava nauke u građenju nove Zemlje među zvezdama.

Veoma dugo, nesvesna studeni, Lora je netremice posmatrala svog usnulog takmaca koji nikada neće doznati za njeno postojanje. Da li se ijedna ljubav, zapita se konačno ona, u svekolikoj istoriji sveta ikada okončala na jednom tako neobičnom mestu?

Najzad je progovorila, prigušenim glasom kao da se bojala da ne probudi te usnule legije.

"Je li to tvoja žena?"

Leon klimnu.

"Oprosti mi, Lora. Uopšte nisam želeo da ti nanese bol..."

"Sada je svejedno. Bila je to i moja krivica."

Zastala je za trenutak, pomnije osmotrivši zaspalu ženu. "A i tvoje dete?"

"Da, rođice se tri meseca pošto stignemo."

Kako je neobično pomisliti na trudnoću koja traje devet meseci i tri stotine godina! Pa ipak, bio je to deo istog ustrojstva stvari; a u tom ustrojstvu, znala je, nije bilo mesta za nju.

To strpljivo mnoštvo ako nje pohodiće je u snovima do kraja života; kada se kristalni poklopac zatvorio iza nje, a toplota joj ponovo ispunila telo, poželela je da joj i studen što joj se uvukla u srce podjednako lako iščili. Možda će se jednog dana to dogoditi; ali mnogi dani i mnoge samotne noći moraju proći pre no što do toga dođe.

Uopšte nije upamtila povratni put kroz lavirinte hodnika i komore pune odjeka; iznenadila se kada se ponovo obrela u kabini malog šatla kojim se dovezla sa Talase. Leon je prišao kontrolnim uređajima, podesio nešto na njima, ali nije seo za komandno mesto.

"Zbogom, Lora", reče on. "Moj posao je obavljen. Najbolje će biti da ostanem ovde." Uzeo ju je za ruke; i tada, u poslednjem trenutku koji će imati zajedno, ona naprosto nije znala šta bi kazala. Čak nije mogla da vidi ni njegovo lice od suza koje su joj zamaglile vid.

Šake mu se još jednom stisnuše, a onda opustiše. Oteo mu se mukli jecaj, a kada joj se vid izbistrio kabina je već bila prazna.

Dugo potom jedan ravnomerni, sintetički glas začu se sa kontrolne table: "Spustili smo se; molimo vas, iziđite kroz prednju vazдушnu komoru."

Ustrojstvo otvorenih vrata poslužilo joj je kao putokaz i ona uskoro iziđe na čistinu punu živosti sa koje kao da je krenula pre čitav ljudski vek.

Mala skupina posmatrala je brod uz pažnju i zanimanje, kao da ga već stotinu puta nisu videli kako sleće. Za trenutak nije shvatila razlog tome; a onda Klajdov glas zabruna: "Gde je? Već mi je dosta ovoga."

U nekoliko koračaja stigao je do rampe i grubo uhvatio Loru za mišicu. "Kaži mu da iziđe napolje kao muškarac!"

Lora odmahnu malko glavom.

"Nije ovde", uzvratila ona. "Oprostila sam se od njega. Nikada ga više neću videti."

Klajd se sa nevericom zagleda u nju, a onda shvati da devojka govori istinu. Istog trenutka ona mu pođe u naručje, jecajući kao da joj se srce para. Kada se privila uz njega, srdžba mu istog časa minu i sve što je nameravao da joj kaže iščile mu iz uma. Ponovo je pripadala njemu; više ništa nije bilo važno.

Skoro pedeset časova gejzir je tutnjio uz obalu Talase, sve dok posao koji je obavljao nije bio okončan. Celo ostrvo je posmatralo, kroz sočiva televizijskih kamera, uobličenje ledenog brega koji će ići kao prethodnica Magelana na njegovom putu ka zvezdama. Neka ga novi štitnik bolje posluži, molili su se svi koji su posmatrali, od onoga koji je poneo sa Zemlje. Velika kupa leda bila je zaštićena, tokom nekoliko časova dok bude stajala blizu Talasinog sunca, kao hartija tankom opnom od metala koja ju je stalno držala u senci. Ovaj suncobran biće povučen čim putovanje bude počelo; neće biti potrebe za njim u međuzvezdanoj pustoši.

Poslednji dan došao je i prošao; Lorino srce nije bilo jedino koje je osećalo tugu sada kada je sunce zašlo, a ljudi sa Zemlje oprostili se od sveta koji nikada neće zaboraviti a koji njihovi usnuli prijatelji uopšte neće upamtiti. U istoj brznoj tišini u kojoj se prvobitno spustilo blistavo jaje sada se vinulo sa čistine, za trenutak zastalo u znak pozdrava povrh sela, a onda se podiglo put svog prirodnog elementa. Talasa je ostala da čeka.

Noć je bila raznesena bešumnim rasprskavanjem svetlosti. Jedna tačka pulsirajuće blistavosti, ne veća od obične zvezde, odagnala je sve starosedeoce neba i sada je preovlađivala njime, daleko nadmašujući blede disk Selene i stvarajući senke oštih ivica na tlu - senke koje su se kretale na oči posmatrača. Visoko gore na međama svemira ognjevi koji su napajali sama sunca moćno su plamteli, pripremajući se da upute zvezdani brod u ogromnost, na poslednju deonicu prekinutog putovanja.

Suvih očiju, Lora je posmatrala utihlu veličajnost kojom je polovina njenog srca odlazila put zvezda. Iz nje su bila iščilela sva osećanja; ako je i imala suze, one će doći tek kasnije.

Da li je Leon već spavao ili je gledao ka Talasi, razmišljajući o onome što je moglo biti? U snu ili budan šta je sada marilo...?

Osetila je Klajdovu ruku kako se obavija oko nje i sa zahvalnošću je

prihvatila ovu utehu spram samotnosti svemira. Ovo je bilo mesto gde je pripadala; srce joj više neće zabludeti. Zbogom, Leone, želim ti sreću na onom dalekom svetu koji ćete ti i tvoja deca osvojiti za čovečanstvo. Ali pomisli ponekad na mene, koja sam ostala dve stotine godina za tobom na putu ka Zemlji.

Okrenula je leđa blistavom nebu i zagnjurila lice u okrilje Klajdovih ruku. On je stao da je miluje po kosi nezgrapno ali blago, želeći da ima reči kojima bi je tešio, ali i znajući da je ćutanje najbolje. Nije ga ispunjavalo osećanje pobede; iako je Lora sada ponovo bila njegova, njihovo dugo i bezazleno druženje više nije postojalo. Sećanje na Leona će izbledeti, ali nikada neće potpuno nestati. Svih dana njegovog života, Klajd je znao, Leon će stajati između njega i Lore - duh jednog čoveka koji neće biti ni dan stariji onog časa kada oni budu položeni u grobove.

Svetlost je kopnela sa neba kako se pomama zvezdanog pogona prituljivala na samotnom putu bez povratka velike letelice. Samo se jednom Lora okrenula od Klajda da bi ponovo pogledala prema brodu koji se udaljavao. Njegovo putovanje jedva da je i počelo, ali se on ipak već kretao preko nebeskog svoda brže od svakog meteora; kroz nekoliko trenutaka zaći će za rub obzorja, odvojivši se od orbite oko Talase i zaputivši se ka golim spoljnim planetama, na put beskraja.

Ona se čvrsto pripila uz snažne mišice koje su je držale, osetivši na obrazima otkucaje Klajdovog srca - srca koje je pripadalo njoj i koje više nikada neće izneveriti. U tišini noći razleže se iznenadan, otegnut uzdah iz grla mnogo hiljada posmatrača i ona po tome shvati da je Magelan nestao sa vidika ispod ruba sveta. Sve je bilo gotovo. Podigla je pogled ka praznom nebu koje se ponovo osipalo zvezdama, zvezdama koje više nikada neće moći da pogleda, ne prisativši se pri tom Leona. Ali on je bio u pravu; taj put nije bio za nju. Znala je sada, mudrošću koja je znatno premašala njen uzrast, da je zvezdani brod Magelan odlazio u istoriju; a Talasa u tome više nije imala udela. Priča njenog sveta počela je i okončala se sa pionirima pre tri stotine godina, ali kolonisti na Magelanu otiskivali su se ka pobedama i poduhvatima većim od svih što su do sada zabeleženi u sagama čovečanstva. Leon i njegovi sadruzi pokretaće mora, izravnjavati planine i suočavati se sa neznanim opasnostima

dok njeni potomci kroz osam pokolenja i dalje budu sanjali pod palmama obasjanim suncem.

A šta je od ovoga dvoga bilo bolje ko je mogao da prosudi?

(Prevela Mirjana Živković)

Sadržaj

Vonda Mek Intajer: O MAGLICI, TRAVI I PESKU

Filip Hoze Farmer: SENKA SVEMIRA

Bob Šo: MRAČNI IKAR

Frenk Herbert: TVORCI NEBESA

Kris Nevil: BELINDŽEROV NAROD

Robert Šekli: STRUČNJAK

Hari Harison: PORTRET UMETNIKA

Pol Anderson: KIRIE

Rodžer Zelazni: VELIKI SPORI KRALJEVI

Fric Lajber: ČOVEK KOJI NIKADA NIJE POSTAO MLAD

Džordž R. R. Martin: BEGUNAC

Robert Silverberg: SEZONA MUTANATA

Artur Klark: NAPEVI DALEKE ZEMLJE